

402

שֵׁעַר שְׁמֵעוֹן.

מבחר שירי המנוח מנהרוד

שְׁמֵעוֹן בְּכַרְךָ

זכרונו לברכה

אישר מתוך ספריו הנדפסים ומתוך כתבי ידו הנשארים אחריו

אסף ותקן והוציא לאור

בנו

בְּנֵי מֵיִן זָאָב.

חלק ראשון:

תְּעִלְמוֹת לֵב וְשִׁירִים אֲחֵרִים.

ובראש הספר הקדמה עם חיי המחבר ועם רשימת שיריו
ומאמריו הנדפסים.

עם צורת פני המחבר.

ויוען שנת התרנ"ד.

אצל ח. ד. ליפפע.

בדפוס אברהם ן דור אלקאלאי, פרעסבורג.

KAUFMANN
DÁVID
KÖNYVTÁRA

B. 862/I

1193728/11.

ספר שער שמעון. ג' חלקים.

הספר הזה אל אדוני יבוא
להחיות את זכר מחברו בלבנו.

מנחה היא שלוחה לאדוני מאת המוציא לאור

Prof. W. Bacher,
Budapest.

שֵׁר שְׁמֵוֹן.

חלק ראשון.

HEBRÄISCHE DICHTUNGEN

VON

SIMON BACHER.

AUS DEN GEDRUCKTEN SCHRIFTEN U. DEM HANDSCHRIFTLICHEN NACHLASSE DES VEREWIGTEN VERFASSERS AUSGEWÄHLT UND HERAUSGEGEBEN

VON SEINEM SOHNE

WILHELM BACHER.

I. THEIL.

ORIGINALDICHTUNGEN.

VORAN GEHT:

EINE BIOGRAPHIE DES VERFASSERS UND EIN CHRONOLOGISCHES VERZEICHNISS SEINER GEDICHTE.

MIT DEM BILDNISSE DES VERFASSERS.

WIEN, 1894.

IN COMMISSION BEI CH. D. LIPPE.

DRUCK VON ADOLF ALKALAY, PRESSBURG.

שֵׁעַר שְׁמֵעוֹן.

מבחר שירי המנוח מוהר"ר

שְׁמֵעוֹן בְּכַרְךְ

זכרונו לברכה

אשר מתוך ספריו הגדפסים ומתוך כתבי ידו הנשארים אחריו

אסף ותקן והוציא לאור

בנו

בני מין זאב.

חלק ראשון:

תעלמות לב ושירים אחרים.

ובראש הספר הקדמה עם חיי המחבר ועם רשימת שיריו
ומאמריו הגדפסים.

עם צורת פני המחבר.

ויועץ שנת התרנ"ד.

אצל ח. ד. ליפפע.

בדפוס אברהם ן דוד אלקאלאי, פרעסבורג.

Simon Baker

תוכן החלק הראשון.

הקדמת המוציא לאור. חיי שמעון בכרך. . . . . IX.
 רשימת השירים מסודרת על סדר השנים. . . . . XXV.

א.

תעלמות לב.

38 למנצח על מחלת (ה' תר"א) מה לי הקא מה לי התם 42 (ה' תר"ב) 44 לאהבי ציון (ה' תר"ג) 46 לעת תשובת השנה (ה' תר"ד) 47 השב האפור (ה' תר"ה) 50 בימי חלוי (ה' תר"ו) 51 ליום נשואין שלי (ה' תר"ז) 51 סב המה לך דודי (ה' תר"ח) 53 עלה נבל (ה' תר"ט) 54 אוילי ירחם (ה' תר"י) 55 יגעתי מצאתי (ה' ת"י) 57 בימי חלוי (ה' תרי"א) 57 הנה זה עומד אחר בתלני	3 7 9 10 12 13 16 17 20 21 26 30 32 33	הגרן (ה' ת"י) בתלמי (ה' ת"י) תפלה לאל חיי (ה' ת"י) תאות אלהים (ה' ת"י) קמראה תקשת (ה' ת"י) תפלה (ה' תרי"ב) תפלת טל (ה' תרי"ב) מקרה לילה במסעי (ה' תרי"ג) ביום הקדתי (ה' תרי"ה) עזרה (ה' תרי"ה) בסוד ישרים ועזרה (ה' תרי"ה) קלו כליותי בתקוי (ה' תר"ל) נאני תמיד אוחל (ה' תר"ל) פי את אשר נאטב ה' יזכים (ה' תר"א)
---	---	--

ב.

דברים בעתם.

80 מזמור להזכיר (ה' תרי"ב) 82 אכל פרמים (ה' תרי"ב) 85 עצות מרחוק (ה' תר"ה) 88 ננה שלום (ה' תר"ה) 97 אלהים לנו מחסה ועז (ה' תרי"ג) 101 קול שועת בת עמי (ה' תרי"ג)	61 63 64 66 75	מפי עוללים ויונקים יסדת עז (ה' ת"י) אל ה' ונאך לנו (ה' ת"י) עת מלחמה ועת שלום (ה' תרי"ג) יהי המלך (ה' תרי"ג) עצת שלום (ה' תרי"ג)
---	----------------------------	---

120	לְרֵאשׁ הַשָּׁנָה (ה' תרנ"א)	105	בְּלִשְׁנֵי נְבִיר (ה' תרמ"ו)
	אֶלְדָּר וּמִיָּדָר. שִׁיר דְּבִנְרִי	109	בִּיל וְאֶבֶל יוֹחַד (ה' תרמ"ז)
125	(ה' תרל"ו)	112	לְרֵאשִׁית הַשָּׁנָה (ה' תרמ"ד)
144	שִׁיר סִינַי (ה' תרנ"ב)	116	לְרֵאשׁ הַשָּׁנָה (ה' תרמ"ו)
153	מִשְׁפַּט הַבְּבוּרָה (ה' תרנ"ט)	118	לְרֵאשׁ הַשָּׁנָה (ה' תרמ"ח)

ג.

לְגִדּוּלֵי יִשְׂרָאֵל.

185	שִׁיר בְּרֻכָּה (ה' תר"ם)	159	מִזְמוֹר לְקוֹרְנֵדָא (ה' תר"ד)
187	אֶתָּה כִּהֵן לְעוֹלָם (ה' תרמ"ו)	165	שִׁי לְמוֹרָה (ה' תר"ד)
189	עֲמַרְתָּ צָבִי (ה' תרמ"ח)	167	גַּם זֹאת לְמֵאנְהֵימְעֵר (ה' תרנ"ה)
	יְהוּדָה אֶתָּה יוֹדוּךָ אֶחָיִךְ	169	לְאַבְרָהָם (ה' תרנ"ז)
191	(ה' תרמ"ח)	170	עֲלֵה הַשֹּׁמֵר (ה' תרנ"ז)
192	לְבָנֵי שְׂבָעִים (ה' תרמ"ט)	171	יִשְׂרָאֵל בְּחֶד (ה' תר"ל)
193	לְבָנֵי גְבוּרֹת (ה' תרנ"א)	173	יִרְאֲתוּ תוֹסֵף וְיָמִים (ה' תרל"ב)
194	בֵּן שְׂבָעִים לְשִׁבְעָה (ה' תרנ"א)	179	לְשַׁלְמָה (ה' תרל"ד)
195	בְּרַכַּת חוֹלָה (ה' תרנ"א)	181	מִי שָׁם פֶּה לְאַרְגָּם (ה' תרל"ו)

ד.

דְּבָרֵי מִסְפָּד וְדְבָרֵי תְנַחֲוּמִים.

210	בּוֹם תְּנַחֲוּמִים (ה' תרמ"ה)	199	תְּאֲנִיָּה (ה' תרל"א)
	תְּנַחֲוּמִים עַל מֹזַת אָמוֹ	202	עֲלֵה בְּקָאִים (ה' תרל"ו)
212	(ה' תרמ"ה)	203	קִינָה (ה' תרמ"ה)
213	דְּבָרֵי תְנַחֲוּמִים (ה' תרמ"ד)		קִינָה הֵיא וְתִהִי לְקִינָה
116	אֶלּוֹנֵי מוֹרָה (ה' תרנ"ב)	206	(ה' תרמ"ה)
	דְּבָרִים בְּתוֹכָם עַל מַצְבוֹת	207	תְּאֲנִיָּה (ה' תרמ"ה)
218	קְרָרִים	209	אֶמְרֵי נְחֻמָּה (ה' תרל"ח)
		210	בּוֹם תְּנַחֲוּמִים (ה' תרמ"ם)

ה.

מִקְתָּוִים. הִידוּת.

229	עַל שַׁעַר מַצְבוֹת	225	שׁוֹט לְגִב
229	עַל קָבֵר לִזְמַח שַׁחַד	225	צָרֵי תַחֲבֹשֶׁת
229	אַחֲרֵי מוֹתָם קְדוֹשִׁים	226	אִיזְרָיִל נֶשֶׁק

243	הַתְּנַצְלוֹת	230	רְשָׁעִים בְּחַיֵּיהֶם קְרוּאִים מֵתִים
244	בְּיֹסֵף בְּכֹסֵף בְּכַעֲסֹ		לְאַחַד מֵרַעֵי בְּמִקּוֹם הַרְפוּאָה
244	בְּבֵית הַמֶּאֱכָל	230	מֵאֲרִיעַנְבֹאֵד
244	אֲרִיחַ בְּרִיא בְּבֵית הַמֶּאֱכָל		לְאַחַד מֵרַעֵי דְרָשׁוֹן וּמְגִיד
245	תְּשֻׁעָה בְּאֵב בְּבֵית הַמֶּאֱכָל	230	מֵי־יִשְׂרָאֵל
245	בְּבֵית הַמֶּאֱכָל	231	אֲנֻכַת אֲסִיר בְּחַבְלֵי הַמְּלִיצָה
245	עֵגֶגְ שֶׁבֶת	231	דְרֹךְ הַמִּתְפַּלְלִים
246	מַחְלֵי וּמוֹשֵׁי עַל הַבְּאֵר	232	דְּבָרָה תּוֹרָה כְּלִשׁוֹן בְּנֵי אָדָם
246	מִיֹּל וְנֹת הַבֵּיתָן		לְחִנּוּפֵת בֵּית הַמְּנוּחָה לְגִמְנִים
247	לְנַעֲרָה נְחֻמָּדָה מִבֵּית יְהוּדָה	232	עֲנִיִּים
	בְּבֵית הַמֶּאֱכָל אֲשֶׁר הוּא נִ"ב	233	לְאוֹמְרִים גְּזֹרוּ
247	בֵּית תְּפִלָּה		לְמוֹצֵיאִים לְאוֹר עָלַי שֶׁבֶת
247	סוּף דְּבָר הַלֵּל נִשְׁמָע	234	אֲחִים
	חִידוֹת.	234	קוֹבֵץ בְּסֵף
249	I. יְדִידָה	235	לְאַחַד מֵרַעֵי
250	II. דָן	235	כְּמוֹ נֶחֱל
251	III. אוֹת ג	236	לְמִשְׁלוֹחַ מְנוּחַ
252	IV. נֶפֶד קָפוֹן בְּנֹף	237	וְלֹא שְׁתוּ
253	V. פֶּשֶׁח	237	רַב שְׁלוֹם בּוֹנֵיךְ
558	VI. צִפְחַת צִפְחַת	238	אִיזְהוּ עֲשִׂיר
254	VII. כְּרֶפֶס	239	עַל הַשְּׂמִינִית
255	VIII. בֶּכֶר	241	מִכְתָּב לְלוֹי
256	IX. אֲרֶפְכֶשֶׁד		מִכְתָּמוֹ גַּלְיִיכַעֲנַבְעֶרְג.
		243	פֶּתַח דְּבָר

הקדמת המוציא לאור.

חיי שמעון בכרך.

מגזע הרב הגדול ר' יאיר חיים בכרך מחבר ספר חות יאיר יצא הוטר אשר בצפון ארץ הגר השריש ועשה קציר הוא ר' יהודה המכונה ליב בכרך אשר נולד לאביו ר' מאיר בפרעסבורג סמוך לשנת התק"ם וכאשר היה לאיש אוה לו למושב את מיקלאש בגליל ליפמא עיר קטנה בנויה על שפת נהר וואג בתחתית ההרים הגבוהים הסובבים צפון ארץ הגר הם הרי הקארפאטען. בעיר הזאת כבר מתחלת המאה החמשית גדל מספר משפחות בני ישראל אשר מצאו שם מנוח ונתנה להם הרשות להתעסק במסחרם ולבנות להם בתים עד אשר כמעט חצי יושבי העיר היו יהודים אשר הצליחו במשאם ובמתנם אשר היו עושים באמונה וגם מלעסוק בתורה לא היו מרפים את ידיהם. ר' ליב בכרך נטה לו אהל לשבת בקהלם ויקח לו לאשה את מרת גיטל יאנאוויץ אשר זקנה אבי אמה ר' ליב סאנדץ עבד עבודת מורה צדק ושליח צבור בק"ק מיקלאש. בנו ר' יצחק (אשר בעת חליו נוסף על שמו שם יוסף) נולד בשנת התנ"ח ויהי לסוחר נכבד. הוא החל לקרוא ולכתוב שם משפחתו כאשר היה שגור בפי העם קטוע בסופו בכר (כאכער). בהיותו כבן עשרים שנה לקח לו לאשה את בת אחי אמו מרת צירל בת ר' בנימין זאב המכונה וואלף יאנאוויץ ותלד לו בנים ובנות. בנם הראשון נולד ביום כ' שבט לשנת התקפ"ג (1. Febr. 1823) ויקראו את שמו שמעון כשם אבי אבי אמו וכאשר הכניסו את הילד בכרית אברהם אבינו היו סנדקו הרב ר' אלעזר הלוי הנודע לתהלה בספריו ובראשם ספר ישות שמן רוקח אשר בימים ההם בא למיקלאש לשאת משמרת רב ואב בית דין על שכמו.

בקהל מיקלאש רבו בעת ההיא לומדי התורה בדרך הקדמונים אשר הגו ודרשו בספרי התלמוד ומפרשיו אבל גם האור אשר לפני המשים שנה זרח על אחינו בני ישראל אשר באשכנז החל להפיץ בק"ק מיקלאש את נגהו ואנשי העדה לא יראו מהישקות את בניהם גם ממעיני חכמות חיצונות כפי יכולתם וללמדם דקדוק לשון הקדש ולשון אשכנז צחה וכתובתה. על פי הדרך הזה נחנך שמעון בכרך מילדותו. כבר בילד הרך נראו אותות בינה יתירה ויצליח בלמודו וישקוד יום יום באהבה רבה על דלתות התורה. בין מלמדיו זכר כל ימי חייו בתורה ובתהלה את ר' יעקב אונגאר איש נבון ויודע ספר ואשר היה בו כח להעיר און תלמידיו ולעורר בהם את אהבת ההישכלה ואת החפץ להאור באור המדע. ולשוב זכר גם את מלמדו ר' אברהם שלעזינגער בעל אחות אביו אשר הפליא בידיעת ספרי המקרא ולשון הקדש (עיין למטה I, 220 הטורים החרותים על מצבת קברו). גם אבי אביו ר' ליב בכרך עשה רושם בחינוך הנער ובהדריכו על הדרך הישרה בלמודיו כי איש משכיל היה ובעל ידיעות ואוהב את הנער מאוד ובהיותו עוד ילד רך אולי כבן עשר שנים למדו משחק הישך למען ישתעשע בו עמו. כאשר היה בן שתים עשרה שנים נתן לשמעון מקום קבוע בין תלמידי בית המדרש היושבים לרגלי ר' ישישכר המכונה בער (מחבר ספר מנחת עני) אשר מנוחו לאב בית דין אחרי נסוע הרב בעל שמן רוקח לחנות בק"ק סאנטא. והרב הזה היה איש צדיק גדול בתלמודו וענו במעשיו אוהב שלום ודוחה את המחלוקות וישב על כסא הרב עד מותו (בשנת התרכ"ב). בישיבתו למד שמעון בכרך ארבע שנים וכל ימיו דבקה בו נפשו וליום הציב מצבת קברו שר את השירה הנמצאת למטה (I 216). אחר מלאת לו שנת שש עשרה לחייו נדבתו רוחו ללכת למקומות אחרים אשר ישקו בהם את בחורי בני ישראל מבאר התורה. ואלה הדברים אשר כתב לו רבו ביום עזבו בית מדרשו:

בע"ה. שפת אמת תכון שה"ה הבח' המוכתר ומושלם במעלות
עג"מ בקודש ר' שמעון בה"ק הנכבד הר"ר איצק בכר יצ"ו
עוסק בחוקי חורב בוקר וערב וכבר אמר החכם יגעת

זמצאתי תאמן והוא בע"ה וב"ה מלא דבר ד' ועתה רוצה גם לקיים דברי חז"ל שרמזו בקרא והיה כל מבקש ד' יצא וגו' שאדם הרוצה לקבל עליו עול תורה ויראה יצא ממקומו ללמוד ושם על לבו לצאת מהעיר פה ק"ק יצוי אבוא לפרסמו במקום שאין מכירין אותו בכל אלה הנ"ל וינהגו אותו בכבוד ככל האפשרי והיה מעשה הצדקה בו שלום בכל ישראל. אלה דברי המדבר לכבוד התורה ולומדיה פה מיקלאש ח"י למב"י תקצ"ט לפ"ק.

בער מיקלאש.

בימי הקיץ לשנת התקצ"ט נסע יש"ב למדינת מעהרין לק"ק ניקאלשבורג אשר שם הרב המפורסם ר' מנחם נחום טרעביטש הרביץ תורה ברכים. שם היתה לו דירה קבועה בבית ר' יוסף קנעפפעלמאכער אשר אשתו היתה בת משפחת בכרך אך לא האריך לשבת בעיר הזאת ואחרי ד' או ה' חדשים הובילוהו רגליו לק"ק לייפניק וילמוד תורה בישיבת הרב ר' שלמה קוועטש. משם היתה מגמת פניו ללכת לק"ק פראג ולשבור שם את צמאו לחכמת ישראל ולמדעים אחרים אך תוחלתו נכזבה כי כאשר לא היה בידו רשיון מיוחד לגור וללמוד במדינות עסטרייך הוכרח לשוב אל ארץ מולדתו. ויצא מלייפניק ובראשית שנת הת"ר בא לק"ק אייזענשטאדט. שם ישב לרגלי הרב הנודע לתהלה בגודל תורתו וביושר מדותיו ר' משה פערלס. ונפשו חשקה מאד מאד ברבו וכאשר עזב הרב מקומו ללכת לק"ק באנהארט הלך גם התלמיד אתו וישב עמו עד סוף שנת התר"ב. ובלכתו מעמו לשוב אל מולדתו ואל בית אביו העיד עליו רבו ויכתוב לו את הדברים האלה:

ב"ה שם משמעון הלוך וגדול למעלה, הוא בקע ים התלמוד וישם בתורה מסילה, דרך הקדש יקרא לו, אושר וכבוד בימינו ובשמאלו, הוא הגדיל לעשות והפליא תושיה, למד בשקידה רבה והתמדה ורב העלילה, ועשה פרו קדש הלולים, לזרות ולהבר כל דבר הקשה בלמודים. מקשה ומתריץ ומפלפל בחכמה, ישכיל בכל מושכל ובכל עומק המושג ידו רמה, ובראשונים ואחרונים, ידיו אמונה

להעמיק בהם ובשכל ובינה עושה בהם כוונים, את נתיב האמת ודרך היושר ויבקש, ומשליך כל דרך עיקש, זהו מושלם אשר בתורה ויראת שמים, מצא כדי מדתו והמלאכה היתה דים, ומבלעדי זה הוא תל תלפיות, ברב העלילות והוא חכם ושלם במעלות רבות, עצומים כל מעלותיו וחכם וסופר, באין מספר, ועב"ז כל עסקו הו' בתורה בתלמוד ש"ס וראשונים ואחרונים, בהם שם עמקו ועיונו, וידיו רב לו ואדירו ממנו ה"ה הבח' המושלם בכל המעלות אשכיל הכופר איש שהכל בו, וחכמת התורה בקרבו, המופלא הפלא ופלא והשנון כברק השנון כ"ה שמעון באכער מק"ק מיקאלאש אשר למד כמה שנים במדרשינו בשקידה רבה והתמדה עזה, אשר יאמר עליו כי הוא זה בחור נועם חריף. ושנון ואיש משכיל בכל דבר, לבנות ולסתור ולשבור ושבר, ולזרות ולהבר, ע"כ אמרתי לכבודו, לפי כבודו, ויקרא בשם הבח' החבר ר' שמעון בן החבר ר' יצחק, וראוי הוא לפי מעשיו לסמיכת מורינו אלא שאין דרכי בכך מעולם, והי' כל מוצאו יכבדהו, ויהי נועם עליו מעשה ידיו. א"ד המדבר לכבוד התורה ולומדיה היום יום ג' י"ב אלול תר"ב לפ"ק פה ק"ק באנהארט. הצעיר ר' יצחק משה פערלס מברודא.

בישיבות הנזכרות היה התלמוד עם מפרשיו עיקר למודי שמעון בכרך אך לא השיב ידו מללמוד גם מדעים אחרים ובתוכם לשון אשכנז וגם לשון צרפת ולא מש מלהגות במקרא ולסלול לו דרך בדקדוק לשון הקדש ולהכיין רוחו ולקדש עמו לעשות חיל בשמוש מליצותיה. כבר בימי ילדותו החלה רוח השיר לפעמו ונסה ללכת בעקבות המליצים החדשים אשר קמו במחנה עבר לרגלי ר' משה בן מנחם מדעסויא ולרגלי ר' נפתלי הירץ וויזל וחבריו המאספים המה אנשי הרוח עובד כרם לשון עבר אשר בספרי בכורי העתים ובספרים אחרים התעוררו להלביש הגיון לבם במעטפות לשון צחה והשתדלו להעתיק מליצות משוררי העמים וביחוד משוררי אשכנז ללשון הקדש. בעקבותם יצא שמעון בכרך וכבר בהיותו כבן אחת עשרה שנה נסה להעתיק דברי שיר מלשון אשכנז ללשון עבר. וגם אחרי

כן בשבתו לרגלי רבותיו בישיבות הנזכרות הוציא מלבו שירים
 או העתיק שירי לשון נכריה. וכאשר היה בישיבת באנהארט
 ציץ מטה מליצתו ופרחי שירו מצאו חן בעיני חבריו וגם
 בעיני רבו. הלא כאשר כלו בני הישיבה ללמוד עם רבם
 מסכת בכא מציעא ועשו שמחה ומשתה לגמר התורה העלה
 שמעון בכרך על ראש שמחתם את עמרת שירתו הוא שיר
 הסיום הנמצא למטה (I, 144). ועוד בישיבת באנהארט
 הואיל להעתיק ללשון עבר שיר הפעמון אשר להמשורר הגדול
 שיללער. בחרוזים אשר הקדים להעתקתו גלה אהבתו ללשון
 הקדש אשר כל ימי חייו היתה כאש בוערת בלבו ומימי
 נעוריו עד יום מותו היה חפצו להעיד עליה במעשיו ולהעירה
 ולעוררה בלב בני דורו. וכה דבר בחרוזים האלה: זאת שפת
 עבר מעט ידרשוה כל מאהביה בגדו בה נמישוה יפנו לה
 עורף במשטמה, אלה כבנות הערלים ידביקו אלה בילדי הנכרים
 ישפיקו והיא תשב בדומיה שוממה. נחתור כלנו להקימה
 מעפר נרים נא ראשה אשר כבר חפר זאת אקרא בפעמוני
 מהמגדל, קומו בית יעקב נלבישה מחלצות שרי הצחות דברו
 נמלצות והדר לשוננו מחדש יגדל. אולי זאת תעיר אזן
 האנשים ולקול פעמוני יתאזרו החלשים לצייר כמוני בחרט,
 אם דברי לנערי ישראל ייטבו אילי גם בנפישם עוז ירחבו
 כמוני על פי נבל לפרט.

בן תשע עשרה שנה היה שמעון בכרך בשוכו אל בית
 אביו ועוד לא סר מצל התורה אשר היא לבדה היתה עד
 הנה אומנותו. אך עתה אחרי שוכו אל מקום מגורי אבותיו
 לשבת עמם נסגרו אחריו דלתות בית המדרש וחיו והגיונו
 נחלקו לחצי. הציץ הוסיף להקדיש לעמל התורה והמדע אבל
 הציץ או רובם לקח לו עמל דרך ארץ הוא המסחר אשר
 עסק בו על יד אביו כעוזרו ויהי לסוחר כרוב בני קהלתו.
 בימים ההם הוסיפה רוח העת החדשה לרחף על פני קהלת
 מיקלאש. אל אוהבי ההשכלה אשר היו בה מכבר נלוו הבחורים
 אשר שבו ממקומות לימודיהם ומדרכי מסחרם אחרי אכלם
 מפרי עץ הדעת החדשה ואשר נפקחו עיניהם לראות תהלוכות
 הזמן במחנה ישראל אשר מעבר לגבול ארץ הגר וגם זעיר שם זעיר

שם בתוך הארץ. וכולם אנשים ובחורים יחדו התעוררו ללכת עם ההולכים בדרך ההשכלה וללמוד מדברי הסופרים החדשים ולהקשיב אזן לקול הקוראים דרור לרוחות בני ישראל. ויעשי אגדה אחת וייסדו חברה למען קנות להם הספרים ומכתבי עתים אשר בשנים ההן יצאו מארצות אשכנז ללמד את בני ישראל ולהפיץ אור ביניהם ולעורר נפשות משכיליהם. החברה הזאת הנקראת בשם לעזעפֿעראיין נוסדה שנה אחת אחר שוב שמעון בכרך אל בית אביו והוא היה בין מיסדיה ומנהליה ותחת ידו היו ספרי החברה להשאלם לחברים ולשמרם ואחר שמונה שנים כאשר נסע לשבת במקום אחר גם החברה שבתה מלעשות מלאכתה.

רוח היחידים אשר בעדה היתה לרוח הצבור ותתחזק עדת ישראל אשר במיקלאש לעשות חיל ויבנו בית הכנסת חדש גדול ומפואר אשר בעת ההיא כמעט לא היה דומה לו בכל ארץ הגר ויתקנו את עבודת התפלה אשר בבית הכנסת ויעמידו בו מקהלת משוררים ויבחרו להם דרשן למען יורה את העם וישיף בבית הכנסת בלשון צחה ונקה. ואצל בית הכנסת בנו בית הספר לנערים ולנערות וייסדו אותו על סדר נכון ועל תקון נאה כפי חקי הלמוד וישימו עליו מלמדים עושים מלאכתם באמונה. ובשנת התר"ו חנכו את שני הבתים אשר היו לק"ק מיקלאש לתועלת ולתפארת ושמעון בכרך כתב שירי חנכתם אשר שרום ביום החנכה במקהלות. וגם לפני כלות מלאכת הקדש נפלו לו בה חבלים כי בשנת התר"ה בחרוהו למזכיר הקהלה וכל האגרות וכל דברים שבכתב אשר לקהלה הוא כתבם בלשון עברית או בלשון אשכנז ותהי המשמרת הזאת עליו עד שנת התר"ט. גם בין הממונים על השגחת בית הספר נתנו לו מקום ויש אשר מלא מקום מורה המקרא ולשון הקדש אם מנעו חלי או דבר אחר מללמד וילמד תחתיו. המורה הראש בבית הספר והוא הוא הדרשן בבית הכנסת היה הרב דאקטמאר לעווינשטיין אשר בטוב טעם ודעת עבד עבודתו במיקלאש עד שנת התר"ז וברית אהבה נאמנה היה בינו ובין שמעון בכרך בעת שבתם יחד וגם אחרי כן עד יום מות הרב לעווינשטיין בק"ק לבוב בשנת התרמ"ט.

עבודת המסחר ועבודת הצבור לא מנעו שמעון בכרך מלעשות גם לנפשו ולהרחיב גבול ידיעותיו. מקרא ותלמוד וחכמת ישראל החדשה לא משו מאהלו וילמד לשונות ולהכין גם את לשון ארצו שפת הגר אשר בעת ההיא החלה להכין ממשלתה בין יושבי הארץ הרבים המדברים שפות אחרות וגם בין היהודים אשר בגלילות צפון הארץ אשר עד הנה לא היו מדברים כי אם לשון אישכנו שפת אבותם משנים קדמוניות. כשנתים אחרי שבת שמעון בכרך בבית אביו החל להפיץ מעינותיו הוצה ותהי ראשית מלאכת שירו אשר יצאה לאור שירת השושנה והקבר המוסדת על דברי המשורר הצרפתי וויקטאר הוגא והיא נדפסת באסיפת שירים ומאמרים אשר הוציא לאור בווינא בשנת התר"ד המליץ הנודע לתהלה ר' מנחם מענדל בר"י שמערן ויכנה בשם בכורי העתים למען חדש את שם בכורי העתים הישנים אשר תמו להראות בשנת התקצ"א. אך השם הזה סף עם המחברת הראשונה כי המוציא לאור הנזכר נתן למחברותיו שם חדש אשר בו האריכו ימים עד שנת התרכ"ט כאשר יצאה המחברת הלזו לאור. כמחברת הישנית (התר"ח) נדפסה העתקת שמעון בכרך לשיר הפעמון ושירתו מצאה קץ לה כמעט ככל המחברות האחרות עד תמס. ואל החכם שמערן אשר לא ראהו פנים אל פנים כי אם בשנת התרט"ז קשרתו תמיד ברית אהבה וריעות ויריצו זה לזה אגרות רבות וכאשר הוציא לאור את ספרו הראשון ספר יהויכין (בשנת התר"ך) רשם על ראש הספר את שם ר' מענדל בר"י שמערן לכבוד ולתהלה. — בימים ההם ימי בחוריו גם בשפת אישכנו כתב שירים וגם אחרי כן לא חדל לנסות כחו בשיר בלשון ההיא ויש מהם יצאו לאור במכתבי עתים (עיין הרישימה משנת 1873 והלאה).

לפני מלאת שנת עשרים וחמש לימי חייו ארש לו שמעון בכרך נערה נעימה ובת טובים ביום שמחת תורה לשנת התר"ח וביום י"ז סיון לשנה ההיא היה יום חתנתו יום שמחת לבו. והדברים אשר הטיף אוהבו הדאקטאר לעווינשטיין בכרכו בבית הכנסת את ברית נשואיו נוסדו על דברי הכתוב בית והון נחלת אבות ומח' אישה משכלת. האישה אשר מצא לו שמעון

בכרך בין בנות עירו וגם מצא טוב עמה היתה דבורה בת איש
 חיל וסוחר נכבד מקדיש עתים לתורה אישר ישב בנעוריו לרגלי
 הרב ר' משה סופר בפרעסבורג עיר מולדתו הוא ר' נפתלי
 יהודה המכונה הירץ מעדעסקא (ובכתבו את שמו בלשון הקדש
 כתב שם משפחתו וועליש והם שני שמות שהם אחד) ושם
 אמה פריווא בת ר' יששכר המכונה זעליג בער פאליצער אשר
 זקנו אבי אביו היה רב מדינת מעהרין הנודע לתהלה ר' גרשון
 פאליץ.

העת אשר בה עזב שמעון בכרך את אביו ואת אמו
 לדבוק באשת בריתו לא היתה עת השקט ומנוחה כי בימי
 האביב לשנה ההיא שנת תרי"ח נקרא דרור לרוב עמי
 אירופא וגם לארץ הגר נתנה חפשה ותצלח רוח החרות על
 יושביה. אבל בגיל החרות במהרה קול זר התערב תרועת מלחמה
 נשמעה בארץ ויתחזק העם ויחרף נפשו בעד משפטיו הטובים
 וירם נס החרות להלחם את צורריו. בעת ההיא גם שמעון בכרך
 לא ישב בביתו לשמח את אשתו כי דרכי מסחרו ברגלי צבאות
 הלוחמים הובילוהו וילך למסעיו הנה והנה וגם עד פעסט הכירה
 בא. וגם אחרי כן כאשר שקטה הארץ ועם תרועת המלחמה
 גם פי החרות נאלם לא שב אל מנוחתו כי על ידי מסחרו
 הרבה לנסוע לעיר ניוזאהל ולמקומות אחרים בגלילות הרי
 המחצב אשר בצפון ארצנו. בגלילות ההם בזמן ההוא עוד לא
 נתנה רשות ליהודים לשבת בהם וכעיר ניוזאהל גם מלון לא
 נתן ליהודי אשר בא בה כסוחר עובר. מפני זה גדל צער הדרך
 כפלים וגם מאכל כראוי לא מצא בו לנפשו ומאוד מאוד התאווה
 למצוא חית ידו ופרנסת ביתו בלי מסעים כאלה. בשנת התרי"ב
 נתן לו אלהים תאוותו ויצא מעיר מולדתו לשבת בסומשאן עיר
 קטנה בגליל טוראין הקרוב לגליל ליפטא הבנויה גם כן על
 שפת נהר וואג ויושבת בכקעה אשר סביב לה הרים כי היה
 למנוחה על מכירת המלח לכל יושבי גליל טוראין כמשפט
 הנתון לגליל הזה מאת המלך לפני ימים רבים.

בימי שבתו במיקלאש נולדו לשמעון בכרך שני בנים.
 בנו בכורו בנימין זאב המכונה וואלף (ווילהעלם) — הוא הכותב
 בדמע את הדברים האלה — נולד במוצאי ש"ק כ"ט טבת שנת

התרי"ג. ואחר שנתיים נולד בנו השני יששכר אביעזר המכונה זעליג בער (בערנהארד) אשר בהיותו לאיש הסב שם משפחתו לשם פאטאקי ונודע שמו בין המושקים בעט סופר מהיר להגיד חדשות בכל יום והוא ישב באחרונה בפאריס בירת צרפת ושם נפטר לעולמו בדמי ימיו שנה וחצי אחר מות אביו ביום כ"ד לחדש ניסן שנת התרנ"ג. בסומשאן נולדו לו עוד שלשה בנים ושתי בנות ואלה שמותם: נפתלי יהודה המכונה הירץ (הערמאן) והוא היום סוחר במיקלאש. מיכאל אליעזר (מאקס) והוא היום סוחר בבודאפעשט. מנחם מענדל (עמיל) והוא היום המנהל הראש לאחד בתי הריחים הגדולים אשר בבודאפעשט. ושם הכנות חיה (ראזא) ופערל(פוילא) הוישבות היום עם בעליהן בבודאפעשט. ועוד בת אחת נולדת לו אחרי כן בשבתו בכפר קאש בגליל נייטרא ויקרא את שמה (על שם אם אשתו אשר הלכה לעולמה כ"ח אלול התרכ"ד) פרווא (יאזעפֿינע) והיא יושבת היום עם בעלה בסעגדין.

עשר שנים ישב שמעון בכרך בסומשאן, מלבד פקודת המלח גם בדברי מסחר אחרים עסק לכלכל את ביתו ויהי נועם ד' על מעשהו ואשתו היתה עזר כנגדו. חיו חיי שלוחה היו בכל השנים האלה. בית מרווח עם גן גדול אצלו היה נוהו. דרכי מסחרו לא למרחק הובילוהו וישב בביתו עם אשתו ועם ילדיו החולכים וגדלים לפניו שוקט ושאנן ומשתעשע בכל שארית עתו הנשארת לו מעסקי דרך ארץ בדברי תלמודו ובהגות בספרים. בתחלת שבתו בסומשאן נפלו לו לירושה ספרי חותנו ר' הירץ מעדעסקא אשר הלך לעולמו ביום כ"ה תשרי שנת התרי"ג ואליהם קנה וקבץ עוד ספרים אחרים חדשים עם ישנים ויהיו למרף רוחו ולשעשועי נפשו. מלמודי נעוריו הוא התלמוד ומפרשיו לא מש ויקבע להם עתים וזה היה משפטו גם אחרי כן כל ימי חייו. מסכתות רבות למד בשקידה גדולה מתחלתן עד סופן וגליוני ספרי הש"ס אשר למד בהם וגם גליוני ספרים אחרים אשר לו (כמו הערוך סדר הדורות התוספתא ספר הישר לר' תם ועוד אחרים) מלאים מהערות והגהות מעידות על רוחב דעתו ועומק עיונו ויש מהן הודיע ברבים במ"ע בן חנניה או במקומות אחרים. גם בצרכי צבור

עסק באמונה. מספר בתי אבות היהודים אשר בסוטשאן לא היה גדול אך רוח ההשכלה נגעה את לבם ויתחברו ליסד בית ספר לילדיהם מסודר ומתוקן ואת שמעון בכרך בחרו לפקיד עליו ויעש חיל בהשגחתו עליו. והמלמדים אשר בו היו שומעים לעצתו כי היה להם יועץ טוב ואוהב נאמן ודרכי הלמוד לא נעלמו ממנו. בין עסקי דרך ארץ ודברי תלמודו לא נאלמה בת שירתו. שר בשירים היוצאים מלבו או העתיק שירים אשר יצאו מלב מליצי העתים. יש אשר כתב חדשות בלשון אישכנו אל מ"ע דער וואנדערער אשר יצא בימים ההם מדי יום ביומו בוויין הבירה וגם אל מ"ע דיא אללגעמיינע צייטונג דעם יודענטהומס להרב דר. פיליפזאן הריץ מכתבים בעתם. בימי הקיץ לשנת התרט"ז שלחוהו הרופאים אל מעיני הישועה אשר בקארלסבאד ויפליאו לעשות בו וירפאוהו מחליו. שם השתעשע בחברת אנשים ידועי שם חכמים וסופרים ובתוכם בחברת הרב הנודע לתהלה דאקטאר קייזערלינג אשר אחרי ימים רבים בהיותו לרב ודרשן בק"ק פעסט היה לו לאוהב נאמן. בשנת התר"ך יצא לאור ספרו הראשון והוא ספר יהויכין וימצא חן בעיני קוראים רבים ויעבר את שם מחברו לתהלה במחנה הסופרים העברים. כמלאת עישר שנים לשבת שמעון בכרך בסוטשאן תמו ימי פקודת המלח אשר בעבודה בא לגור שם וגם לבניו לא מצא שם מלמדים ראויים להם לכן שב אל מקומו הראשון וישב במיקלאש וגם אל מסחרו הראשון שב ואל מסעיו הראשונים. במסעים האלה דברי המליץ הגדול לעססינג בספרו נתן החכם שעשאו נפשו ויעתיקם אל לשון הקודש ויכל את המלאכה בירח תמוז לשנת התרכ"ג אך רק אחרי שלש שנים הוציאה לאור כאשר כבר במקום אחר היה מושבו. כי בתחלת שנת התרכ"ד עזב את מעשה המסחר ויהי לעובד אדמה. בעצת אחד מגיסיו חבר כשבע מאות צמד שדה בכפר קאש בגליל נייטרא וילמד עבודת השדה ויעמל וייגע בכל אות נפשו אך לשוא כלה את כחו כי האדמה מאנה תת כחה לו ושנת בצרת אחת היא שנת המלחמה הגדולה (התרכ"ז) עשתה כלה את הונו ואת רכישו אשר הביא אתו ויצא מכפר קאש נקי מנכסיו אך גם נקיין כפיו ותם דרכו ובטחונו באלהיו הוציא אתו.

בן ארבעים וארבע שנה היה שמעון בכרך בצאתו ממקום
אבדן הוננו וישב בעיר הממלכה בפעסט הבירה בימי הקיץ
לשנת התרכ"ז ימים מעטים לפני תת כתר המלכות על ראשי
מלכנו ירום הודו. הימים ימי שמחה ויששון היו לכל יושבי
הארץ וגם לבני ישראל אשר בה החלו בתחלת השנה הבאה
ימי החרות והחק השווה עם שאר יושבי הארץ. אך לשמעון
בכרך החלו ימי הלחץ והדאגה. עשה מסחר כאשר מצאה ידו
עבד עבודת כותב אגרות וחושב השבונות אצל אחד הסוחרים
הגדולים וכפי יכלתו כלכל את ביתו עד כי גדלו בניו וישאו
גם הם במשא אתו. ואולם בשנת התרל"ד מצא מרגוע לנפשו
ויהי ליתד תקוע במקום נאמן. ראשי ק"ק פעסט שמו את
משמרת גזבר העדה עליו וישמר אותה עד יום מותו שבע
עשרה שנה. מן היום ההוא והלאה היו מושבו נכון בבית העדה
והוא היה המוציא והמביא כל כסף צרכי הצבור ויעש עבודתו
באמונה ועל ראשו באו ברכות העניים אשר לקחו הכסף הקצוב
להם מידו כי בסבר פנים יפות דבר אתם. בשנים הראשונות
לשבתו בפעסט חלאים קשים ענוהו וגם אחרי כן פעמים ושלוש
שכב על ערש דוי. למצוא לבשרו מרפא הלך כמה פעמים אל
מקום המעינות קאריטניצא אשר בגליל מולדתו. ובשנים האחרונות
לחיו שאב רפאות ממעיני הישועה אשר בגלייכענבערג בין
הרי שטייערמארק ומכתמי גלייכענבערג פרי חברתו עם החכם
הדרשן המפואר דר. יעללינעק אשר גר שם אתו מעידים על
הנחת אשר מצאה לה נפשו במקום החוא. — בירח טבת
לשנת התרכ"ח חגג שמעון בכרך עם אחיו ואחיותיו בעיר
מולדתו את יום מלאת חמשים שנה לנישואי אביו ואמו וגם
אחרי כן הלך להקביל פניהם ויכבד את שיבתם עד מות אביו
ביום י"ט לחדש אדר שני שנת התרל"ה ועד מות אמו ביום
כ"ז לחדש אב שנת התר"ם. רוב בניו ובנותיו גם אחרי צאתם
מביתו שכנו אתו בעיר הממלכה ויגל כבודו בהצליחם על דרכי
החיים וישמח לבו בשאת להם בניו נשים ובהיות בנותיו לאנשים
וירא להם בנים ובנות אשר היו לו משיבי נפש בימי זקוניו. —
כאשר נקבצו בפעסט שלוחי הקהלות להועיץ באסיפה הגדולה
הנקראת קאנגרעס (התרכ"ח) כתב מכתבים טובי מעם צחי

לשון אל עלי המגיד אשר יצאו לאור בליק על דברי האסיפה וגם אחרי כן בשנים הבאות לא השיב ידו מלהגיד במ"ע הנזכר הדברים הנעשים בארצו. את התקנות אשר התקינה האסיפה היא העתיק במצות ראשיה אל לשון הקדש. בשנת התרל"ט עמרה לו עדת עירו מיקלאיש את עמרת שם חבר כבוד לעדה בעבור היותו לה גם ממרחק יועץ טוב וגם הושיעה בעת צרה כאשר נשרף בית הכנסת אשר לה באיש והוא הקדיש את מחיר ספרו מצל מאש לחדש בנינו.

אל אהבת לשון הקדש אשר בה היו כל היי רוחו נלותה בנפשו אהבת הארץ הקדושה ועיר הקדש. ומעת החלו לצאת בירושלים עלי החבצלת (התר"ל) רוב יירי שמעון בכרך אשר שלח חוצה בעלים ההם יצאו לאור ויהי מספר ייריו הנדפסים בהחבצלת הלוך וגדול עד שנת מותו. ולא מחין ייריו בלבד כי גם מהוננו כבד את ארץ אבותינו ובכל שנה ושנה היה שולח מתנות אל ארץ ישראל כאשר השיגה ידו וגם מתנות אחרים אשר עורר את לבם לזה. בשנת התרל"ה ראשי חברת תפארת ירושלים ומיסדי בית אוסף הספרים אשר בירושלים בחרוהו לסוכן וגבאי של כל ארץ אונגארן. גם לחברת עזרת נדחים ולחברת מושב זקנים אשר בעיר הקדש נעשה לחבר עוזר אותן כפי יכלתו.

נפש שמעון בכרך דמתה לכנור אשר היה תלוי למעלה ממטתו של דוד ומנגן מאליו כאשר נשבה בו הרוח. גם נפשי נגנה מאליה אם נגע בה דבר גדול או דבר קטן אשר קרה אותו או את אנשי ביתו או את רעיו הקרובים אליו או קרה את ארצו או את בית ישראל ואמונתו. כל דבר אשר נגע בו לטובה או לרעה שיר מנפשו ענהו. בשיר התערב בשמחת בני אדם נאהבים לו או נכבדים בעיניו ובשיר דבר על לבם בעת צערם. יירים כאלה ילידי שעתם עד בלי מספר נשארן בכתובים או גם אבדו בידי מקבליהם ובספר הזה רק ליחידים מהם ניתן מקום. בשיר לקח לו חלקו בשמחת הרבים וגם באבל רבים וצערם ומשיריו אלה הרבה יצאו לאור בעתם במכתבי עתים או בחוברות נפרדות ורבים מהם נקבצו יחד בספר הזה בחלק הראשון. בשנות חייו האחרונות הסכין להוציא לפני בוא ראשית השנה יום

הזכרון שיר מזכיר עון בני דורו בדברי תוכחה או מדבר על לבם בדברי נחומים ובעבור כי אוהב גימטרויות היה נשאו שיריו אלה חותם מספר השנה מכל עבריהם. מתחלת יצבתו בעיר הממלכה לא היתה שנה אשר לא בקשו ממנו לכתוב חרוזים למצבות קברים ויצאו חרוזים אלה למאות מעטו המהיר. מעט מהם מצאו מקום בחלק הראשון לספר הזה. — מלבד השירים היוצאים יחידים במכתבי עתים שונים או בעלים נפרדים גם קבוצי שירים שלח הוצה. בשנת התרכ"ח הוציא לאור ספרו זמירות הארץ בשנת התרע"ט ספרו מוצל מאש ובשנת התרמ"א ספרו מלך אביון ורוב פרטי הקבוצים האלה מצאו מקום בחלק הראשון ובחלק השני לספר הזה אשר לפנינו.

בקין לשנת התרנ"א נתנה לשמעון בכרך חופשה ממשמרתו בבית העדה כי גופו הלש וגבר עליו חליו אשר מלבו היו תוצאותיו. כל ימי הקיץ עד תמם ישב באחד בת הגנים אשר במגרש העיר כאשר הסכין לעשות ברוב השנים אשר ישב בהן בכוראפעישט. מאוד מאוד אהב בכל ימי חייו את מראה השדה אשר ברכו ה' ואת ריח העצים והנצנים ואהב להתהלך בצלם ולשאוף את הרוח הנושבת מבין העפאים. גם בקיץ הזה האחרון לימי חייו היו מראה השדה וריח העצים משיבי נפשו אך כחו לא שב אליו והי מראהו הולך ודל וידיו הולכות ורפות. אך גם בידיו הרפות לא נמנע מלעשות מלאכתו אשר החל בעת האחרון לאסוף את שיריו המפורים לאגדה אחת. שני שבועות לפני בוא ראש השנה שב אל משכנו אשר בעיר ואנשי ביתו והקרובים אליו לא עזבתם עוד תקותם אשר יחיה מחליו. ימים מעטים לפני יום הזכרון שלח לו בנו — הכותב את דברי חייו אלה — את ספרו על אגדת אמוראי ארץ ישראל הבא מבית המכבש ועל הספר כתב איזה חרוזים ובתוכם המורים האלה: . . . דברי חפץ אמרי חן כל מדרשים יפים אשר הוציאו מלבם בספרי נאספים. ערוגות ערוגות הלא המה נטועים לשומע ערבים לנפש שעשועים. התהלך נא אבי בין ערוגות מטעי וישמח לבך גם אתה משתילי מדעי. ומשתילים אלה נטעי נעמנים צאצאי אדמת קדש פרחי חן נושנים יצא לך אבי כמו ריח נוחח משיב נפש ורופא ומחליף כח. כטל

חיים תולנה אל רוחך האמרות מחכבות יסורים ומשכחות צרות
 מסיפות לך אומץ בתוך מכאוב מבטיחות מאירות עיניך ורוחך
 מניחות. והאל אשר דרכיו מהאגדה ניכרים מדרך חייך מכשול
 החלי ירים. יזכרך לחיים טובים ביום הזכרון ובשיר חדש לבך
 לאל החיים ירון. — והאב האוהב שמח כפעם כפעם כספר
 אשר חיבר בנו אך לא עלה בידי לקראו רק את ההקדמה קרא
 ויהלל אותה. ואת משנה החרוזים כתוב בידו הרפה שלח
 ירושלימה אל החבצלת וזה היה הדבר האחרון אשר כתב בידו
 ואשר שלח חוצה ורק אחרי מותו יצאו החרוזים לאור בהחבצלת
 (שנת עשרים ושתיים גליון ב').

אחר ימי ראש השנה גבר החלי עליו ויהי הולך וגובר
 עד צאת נשמתו המהורה בערב אור ל"י מרחשון (9. November)
 שנת התרנ"ב לפני מלאת שנת ישישים ותשע לימי חייו. וביום
 י"ב מרחשון לוו את ארונו אל שדה הקברות אשר לק"ק פעסט.
 הרב הדרשן ר' מאיר קייזערלינג הספיד על ארונו בדברים
 יוצאים מן הלב ונכנסים אל לב הרבים הנקבצים לעשות לו
 כבוד כמותו. ועל המצבה אשר הקימה משפחתו האבלה על
 מקום מנוחת עפרו הרותים הטורים האלה:

שֵׁר בְּשִׁירִים נְעִימִים עַל לֵב בְּנֵי דוֹר
 מְנַפְּשׁוּ הַמְּהוּרָה זְמִירוֹתָיו דְּלָה
 עַל שְׂדֵה לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ הַגֵּיה אֹרֹו
 וְסוּד מְלִיצֵי הָעַמִּים לְעֵבְרִים גְּלָה.
 נָר תּוֹרָה וּמִצְוָה בִּאֲחֵלוֹ לֹא כָּבָה
 בְּנֵיו וּבְנֹתָיו הוֹרָה בְּדֶרֶךְ הַצְדָּקָה.
 כִּבְד הוֹרִיו עַד שִׁיבָה וְעַם אִשָּׁה נֹאֲהָבָה
 רָאָה חַיֵּי שְׁלוֹם וְגַם יְמֵי הַמְצוּקָה.
 כְּאִישׁ עוֹבֵד כִּכֵּל עֵת כְּאֲמוּנָה עֲבוֹדָתוֹ
 קָיָה עַד הַשְּׁלִימוֹ לְקוֹנֵו יַחֲדָתוֹ.
 תְּהִי נַפְּשׁוֹ צְרוּרָה בְּצִרוּר הַחַיִּים.

אלה דברי חיי אבי ומורי זכרונו לברכה כאשר כתבתם
 כפי דעתי אותם מפיו ומכתביו וגם מאשר ראו עיני. כתבתם

בפתח ישריו למען יהיו לזכרון לבני משפחתו ולכל אשר ידעו
 אותו בחייו ויהיו לזכרון גם לדורות אחרונים כחיי אחד השרידים
 השומעים קול אלהים בקרבם והולכים אחריו כחיי איש אשר
 לא כרע תחת סבלותיו ולא רביץ תחת עלו כי אם הלך למעלה
 באורח חייו ועשה עבודתו בקדש אשר אמרה לו רוחו בקרבו
 מבחוריו: לה אתה נוצרת. ישפטו אחרים ולא אני איכה עשה
 עבודתו יגידו אחרים ולא בנו מה היה דרכו בשיר העברי
 כמה היתה מליצתו בת דורו ובת ארצו ואחרי מי מהמשוררים
 העברים אשר לפניו נטה. אך הכל אשר יקראו את שיריו
 ואשר יקראו את דברי חייו יודו ויאמרו כי אהבת לשון הקדש
 עם רוח המליצה עשו ברית בנפשו ולא משו מעשות פרי.
 וגם זאת ידעו כל יודעי הספר הזה כי במצות אבי זכרונו
 לברכה הוצאתיו לאור. כי ימים מעטים לפני מותו צוני לעשות
 ציון לחייו אחרי מותו ולאסוף את שיריו הנפזרים ולהוציאם
 לאור וגם פרשת כסף נתן לי די מחיר ההדפסה. ועתה קיימתי
 את דבריו ועשיתי כאשר צוה אותי. משיריו הנדפסים כבר
 — הלא תמצא רשימתם בדפים הבאים אחרי זה — ומשיריו
 הנשארים בכתובים אספתי הטובים והיקרים בעיני ויהיו לשני
 חלקים. האחד חלק השירים אשר לא נבעו ממקור לשון אחרת
 ובראשם מחלקת השירים הנקראת תעלמות לב בשם אשר
 היתה כוונת אבי זכרונו לברכה לקרוא להם. והחלק השני חלק
 ההעתקות אשר בלשון אשכנזי ובלשון הגר מקורם. ואל שני
 החלקים האלה הוספתי חלק שלישי אין בו כי אם ספר נתן
 החכם נעתק מדברי המליץ האשכנזי לעססינג. את החלק הראשון
 סדרתי כפי עניני השירים וכפי זמניהם כאשר יראה המעיין
 בהם. ולדעתי כי אבי זכרונו לברכה לו הוציא הוא את שיריו
 שנית לאור לא היה מוציאם כי אם אחרי תקונם ומלא חסרונם גם
 אני הואלתי לתקן בכל מקום אשר ראיתי צריך לתקן. אך
 בשני החלקים הראשונים המקומות אשר תקנתי בהם רק מעטים
 הם כי לא הפצתי לשלום במעשה המשורר עד לשנות פני
 השיר. ואולם בחלק השלישי בדעתי כי אבי זכרונו לברכה
 היתה כוונתו לעשות בו מלאכת תיקון הדומה לחדוש מעשה
 לא השכתי את ידי מלשנות בו דברים רבים כאשר יראה

המדמה אותו לרפוס הראשון. ואת כל זה לא עשיתי כי אם
בעבור כבוד אבי זכרונו לברכה ובעבור כבוד מליצתו. משלו
נתתי לו ואם קלקלתי במקום אשר הפצתי לתקן לא יחשב
לי לעון.

ואת שם הספר קראתי **שער שמעון** למען יהיה שם
אבי זכרונו לברכה חרות עליו לאות עולם ובין השערים אשר
יבואו בו אל העיר אשר ה' שמה אל עיר מליצת לשון הקדוש
גם שער שמעון זה יהי פתוח תמיד ולא יסגור.

ב ו ד א פ ע ש מ בימי חנוכה שנת נר דת לפ"ק.

בנימין זאב בן לא"א מוהר"ר שמעון בכרך ז"ל

המכונה

Wilhelm Bacher.

רשימת השירים

והמאמרים אשר מדי שנה בשנתו יצאו לאור מתחת ידי המנוח המחבר בקרב מכתבי עתים או בספרים מיוחדים רובם בלשון הקדש ומיעוטם בלשון אשכנז. — כסימן כוכב נרשמו השירים אשר בספר הזה נתן להם מקום.

1844.

השושנה והקבר (בכורי העתים מחברת ראשונה הו' לאור ר' מענדל בר"י שטערן). נדפס גם בספר מוצל מאש דף 58

1845.

הפעמון (כוכבי יצחק, מחברת ב', דף 67—63).

1846.

*הפעמון (המשך וסוף, כוכבי יצחק מחברת ג', 65—60, מחברת

ד' 83—75). חלק ממנו: II, 102—104.

*הגורן (כוכבי יצחק מחברת ה', 48—45). I, 3—7.

שיר לעת תשובת השנה (כוכבי יצחק מחברת ו', 53—51).

שיר החורש באביב (כוכבי יצחק מחברת ז', 40—38).

1847.

*אל יי ויאר לנו (כוכבי יצחק מחברת ט', 81—80). I, 63—64.

*מפי עוללים ויונקים (שם, 82—81). I, 61—63.

*בחלומי (כוכבי יצחק מחברת י', 85—83). I, 7—8.

1848.

*תפלה לאל חיי (כוכבי יצחק מחברת י"ב, 88—86). I, 9—10.

1850.

יקר מזולל (כוכבי יצחק מחברת י"ג, 61—60).

מכתם על הנשים (שם, 62).

1851.

*האוצר (כוכבי יצחק מחברת י"ד, 75—74) II, 110—112. אתמול מחר היום (שם, 76).

1852.

*תאות אלהים (כוכבי יצחק מחברת י"ו, 66—64) I, 10—12.

1853.

הצלת הקיסר (כוכבי יצחק מחברת י"ח, 13—12).
נדפס גם בספר מוצל מאש.

1854.

*איזהו נשק (כוכבי יצחק מחברת י"ט, 60—59) I, 226—228.

1855.

צרי תחבשת. אבן בחן. השמחה בחלקו (כוכבי יצחק מחברת כ', 40—39).

1856.

*שומ לגנב (כוכבי יצחק מחברת כ"ב, 52) I, 225. סל חורי (שם 53).

1857.

*על שער מצבות (כוכבי יצחק מחברת כ"ג, 2) I, 229.
Briefe aus Oberungarn (Allgemeine Zeitung des Judenthums, XXI. Jhg., S. 75—77, 562—563).

1858.

תוכחה (כוכבי יצחק מחברת כ"ד, 91—90).
נדפס גם בס' מוצל מאש.

1859.

Beiträge zur talmudischen Sprachforschung und Alterthumskunde (Ben Chananja II, 327).

Brief aus Szucsán (Allg. Z. des Judenthums, XXIII. Jhg., 378—379).

1860.

יהויכין שיר דבורי נחלק לארבע מחלקות. . חברו בלשון אשכנז הרב דר' פיליפזאן (Wien 1860) (בראש הספר אגרת המעתיק אל המליין מענדל בר"י שטערן ושת"י אגרות המחבר אל המעתיק שלשתם בלשון אשכנז וגם אגרת בלשון הקדש אשר כתב המליין הנזכר אל המעתיק, ובסוף הספר הערות שונות על איזה ענינים הנמצאים בתוך השיר).

תהלה לישר (כוכבי יצחק מחברת כ"ה, 53—52).

1861.

*אחרי מותם קדושים. רשעים בחייהם קרויים מתים

(כוכבי יצחק מחברת כ"ו, 2). I, 229—230.

*על קבר לוקח שוחד (שם, 87). I, 229.

על קבר מציב מצבות. על קבר נושא בריתו עלי פיו (שם שם).

על הוראת מלת עכס (המגיד שנה ה' דף 271—263).

שיר לעת תשובת השנה (המגיד שם דף 221).

Beiträge zur talmudischen Sprachforschung und Alterthums-
kunde (Ben Chananja IV, 305, 328—329).

Briefe aus Ungarn (Allg. Zeitung des Judenthums, XXV,

132—133, 204—206, 251—253, 484—487).

1862.

רצפה בת איה (כוכבי יצחק מחברת כ"ו, 62—61).

שיר הקוברים על קבורת עובד אדמה (שם, 63—62).

עת לפרוץ ועת לבנות (שם מחברת כ"ה, 71—70).

1863.

*בחצי הלילה. השב למקום מולדתו. לפני הדלתות

(כוכבי יצחק מחברת כ"ט, 63—66). II, 113—117.

Bemerkung zu הגהות אשרי, Baba Mezia V, Nr. 29 (Ben
Chananja VI, 558).

1864.

הזבוב והשממית (כוכבי יצחק מחברת ל', 45—44).

*ואחרי כן לא יותר (שם, 47—46). II, 120—122.

*גם זאת למאנהיימער (Mannheimer-Album, herausg. von

M. Kohn-Bistritz, S. 70—71) I, 167—168

*דרך המתפללים (שם, 72). I, 231.

1865.

*רק לרוח (כוכבי יצחק מחברת ל"א, 86—85). I, 117—119.

מכתמים (כוכבי יצחק מחברת ל"ב, 2).

למנצח לבן יצחק בבוא אליו ספר נתן (שם 68—69).
*תפלה לאל חיי (כוכבי יצחק מחברת ל"ג, 34—36). I, 13—15.
*נתן החכם שיר דבורי בדי מחלקות כתבו בלשון אשכנז המליץ המפואר לעססינג (Wien 1866). (בראש הספר שיר כבוד אל הרופא הנודע בשמו היקר דאקטאר הירשלער ואחרי השיר דבר אל הקורא ובסוף הספר איזה חרוזים) III.

III.

1867.

ביום הולדתי (כוכבי יצחק מחברת ל"ד, 53).
כולנו מסובין (שם, 54).
דן האוהב והקול (שם, 54—55).
*יחי המלך (Ofen 1867) I, 66—75.
בארות יצחק דרשה נדרשת ביום ש"ק פרשת תולדות מאת הרב המנוח הדרשן הגדול הרב ב"ז מייזעל (דבריו האחרונים) (Pest 1867).

.Bemerkung zu ספר (Ben Chananja X. 749)

1868.

ברוך הבא (כוכבי יצחק מחברת ל"ה, 49).
*לאברהם (שם, 50). I, 169—170.
לקציני עמנו (המניד שנה י"ב, Nr. 47)
מכתבים מאונגנארן (המניד שנה י"ב, Nr. 32, 38, 39, 40, 41, 45, 48, 50)

*זמירות הארץ אסיפת שירים שונים הנכתבים בשפת הונגרית על ידי אדירי המליצים אשר בארץ הגר (Pest 1868).
(בראש הספר דבר אל הקורא בלשון הגר. ובסופו שיר אחד [עורה] אשר העתיק אל לשון הקדש בן המחבר. ועם כל שיר ושיר נדפס למולו בשפת הונגרית השיר אשר הועתק ממנו) II, 169—178, 180—182, 229—230, 228, 183—188, 178—180, 189—191, 214—215, 216—218, 219, 215—216, 195, 201—203, I, 80—
עם העתקתו אל שפת הונגרית מהרב ד"ר קאהוט (82).

*עצת שלום (Ofen 1868) I, 75—80.

1869.

*עורה (כוכבי יצחק מחברת ל"ז, 19—21). I, 21—24.

מכתבים מאונגארן (המניד שנה י"ג, Nr. 8, 9, 12, 13)
תקנות הנעשות משלוחי הקהלות באסיפת הועד הגדול קאנרעס
נעתקו אל לשון עברית בפקודת ראשי הועד (Ofen 1869).

1870.

עת מלחמה (המניד שנה י"ד, Nr. 49).

1871.

קול יעקב מזמור שיר להתפלל בהיכלי יי ובבתי ישרון בעד
המלכה האהובה והנעימה עליואבעטה יר"ה בעת מלאו ימיה

ללדת בבירת המלוכה בודין (Pest 1871).

*תאניה I, 199—202. (Ofen 1871)

קללת נביא (החבצלת שנה ב', Nr. 4).

1872.

למנות ימינו כן הודע שיר לימי הספירה (החבצלת שנה ב',
(N. 32).

*כבוש ירושלים (שם, 44, 43, 39, 38, N. 85—86, II,

תאניה בעת דבר החלי רע (החבצלת שנה ג', N. 8).

הכנסת אורחים (שם, 9, N. 9).

מכתב מפעסט (שם, 8, N. 8).

1873.

קרבת אלהים (כוכבי יצחק מחברת ל"ו, 44—43).

*רחל (החבצלת שנה ג', 26, 17, N. 1 ושנה די' 1, N. 1—26, II,

שיר רועה במרחבי ארץ אונגארין (Beth-Lechem, Jahrbuch von

Ign. Reich, p. 99), N. 25. נדפס גם בהחבצלת שנת י"ד,

יום מלכנו ליום מלאת כ"ה שנה לשבת מלכנו על כסא מלכותו
(Pest 1873).

Mahnung in den Busstagen. Nach Isr. Nagara (Jüd. Schul-
und Gemeindezeitung, S. 141).

Trostruf an Israel. Nach Isr. Nagara (ib. S. 165).

Danklied nach einer überstandenen Krankheit. Nach Isr.
Nagara (ib. S. 232).

N. G. H. Sch. Zu Chanukah (ib. S. 248).

Ein Räthsel Ibn Esra's (ib. S. 268).

1874.

- רחל (המשך וסוף ההכצלת שנה ד', (N. 14, 28, 32)
מכתבים מאונגארן (המניד שנה י"ה, (N. 3, 4, 5, 19, 20, 40)
לראש השנה התרל"ה (Der Ungarische Israelit I, 1)
נצח ישראל ארבעה המינים (Der U. I. I. 6)
Der Verrath (Jüd. Schul- und Gemeindezeitung, p. 109).
Der Flock im Hause (ib. S. 126 f.).
Israels Fahnen (ib. S. 158 f.).

1875.

- *עצות מרחוק (ההכצלת שנה ה', (N. 41, I, 85—88.
תפלה לאל חיי (שם, (N. 42, 43.
מכתב מפעסט (שם, (N. 41.
*לחם סתרים בבית הספר (Der Ung. Isr. II, N. 9)
II, 290—210
בחרו לכם (ib. N. 28)
Die Schöpfung der Heilquellen (ib. N. 31).

1876.

- *למנצה על השמינית (ההכצלת שנה ו', (N. 21, I, 239—241.
*היהודי והשחורים (שם, (N. 22, II, 97—101
אם מבכה (היהודי שנה ב', (N. 23).
עלה בכאים על קבר דעאק (Der Ung. Isr. III, N. 5).
הדר זקנים (ib. N. 19).
מכתב מבודאפעסט (המניד שנה ב', דף 419).
הערה על מלות ועל תחן בקינה אלי ציון (היהודי
שנה ב', (N. 23)
Verschiedene Bemerkungen wissenschaftlichen Inhaltes
(Der Ung. Isr. III, 2, 7).

1877.

- לכה דודי נצא השדה (ההכצלת שנה ז', (N. 24).
*נוה שלום (I, 88—97 (Budapest 1879)
Der halbe Schekel (Der Ung. Isr. IV, N. 9).

1878.

- ללונד ארצות (החבצלת שנה ה', N. 17)
*מכתם ולא שתו (שם, N. 10) 1, 237
*משפט הבכורה (שם, N. 23) I, 153—156.
*התפתחו הכבלים (Der Ung. Isr. V, N. 33) II. 188.
*שר המאה ונערו (ib. N. 31) II, 203.
*לראשית השנה (היהודי שנה ה', N. 12)
*מכתב מבודאפעסט (החבצלת שנה ה', N. 17).

1879.

- *מוצל מאש אסיפת שירים שונים (Pest 1879).
בראש הספר חרוזים: אל מחנה העברים ודברי כבוד ותהלה
לשם שני האנשים אשר להם הספר נתון לכבדם קוראנדא
וואהרמאנן ראשן קהלות ישראל בערי המלוכה בודאפעסט ווינא
וגם שיר כבוד להם ועוד דבר אל הקורא. השירים הנאספים בו
רובם נמצאו פה בחלק הראשון ובחלק ב': I, 3—12, 26—37,
42—49, 61—64, 85—88, 125—143, 179—185, 216—217, 231.
II, 102—110, 113—114.
ויש בו עוד שירים אחרים כמו השושנה והקבר (עיין שנת
1844), קללת הנביא (עיין ש' 1871) ואחרים.
*מלך אביון א—יד (החבצלת שנת ט', N. 37—40 ושנת י'
N. 1—15) עיין לקמן שנת 1881.
*לרעי (צוואת) (Der Ung. Isr. VI, N. 44) II, 208.
*הנותן זמירות בלילה (ib., N. 46) II, 204.
*אם מאטיאש (ib., N. 47) II, 211—214.
*מכתב מבודאפעסט (החבצלת שנת ט', N. 23).

1880.

- ספורי שלמה א—טו (החבצלת שנת י', N. 16—42) עיין לקמן
שנת 1881.
*שיר ברכה ותהלה (שם, N. 22) I, 185—187
*הנפש (החבצלת שנת, י"א N. 9, 10).
*העלם והקשת (Der Ung. Isr. VII, 2, 3) II, 221—227.

1881.

- *מלך אביון וספורי שלמה ועוד העתקות אחרות (Budapest 1881).

(בראש הספר הקדמה בלשון אשכנז ואגרת המחבר אל השר משה מונטיפיורי עם תשובת השר. הספר וכלול השירים האלה: מלך אביון = II, 27—76; ספורי שלמה א—ט"ו (י"ב = II, 72—84); רחל = II, 1—26; תהלת רחל מורפורגא (התרי"ט); רצפה בת איה (עיין שנת 1862), אם מבכה (עיין שנת 1876); מזמור לקוראנדא (= I, 159—164); שיר ברכה (= I, 185—187); היהודי והשחורים (= II, 97—101); אחרי החרבן. ובסוף הספר ברכת התודה להגביר גוטמאן.

*הנפש (המשך וסוף): (החבצלת שנת י"א, N. 14—42, II, 139—166.
חולה אשכב (שם, N. 30).
מכתבים מבודאפעסט (שם, N. 15, 19, 39).

1882.

ברכה ותהלה לר' שלום כהן (החבצלת שנת י"ב, N. 27).
*אלהים לנו מחסה ועוז (שם, N. 28, 29, I, 97—101).
*קול שועת בת עמי (החבצלת שנת י"ג, N. 7, I, 101—104).
תפלת יהודי נכאב (שם, N. 7).
ואהרן מה הוא (להרב דר. יעללינגק ביום מלאת כ"ה שנה לכהנתו (העברי שנת י"ט, N. 3).

קול קורא (Beilage zum Jeschurun von Ch. Pollak Jhg. I.) עם השירים: קול שועת בת עמי (עיין לעיל); אז תבואנה, חזון לילה; תפלה למשה.
על ערש דוי (ib., N. 11, 12).

1883.

בטחו בו בכל עת עם (החבצלת שנת י"ג, N. 11 וגם II, 177—178. (Jeschurun II, 3)
פתקא נפלה מרקיעא (החבצלת שם).
ברכת תודה להחכם ווינשע (Jeschurun II, N. 22).
*ינוע האמד (שם, N. 29, II, 198).
*כוס תנחומים (שם, N. 15, I, 210—212).
לראשית השנה התרמ"ד (החבצלת שנת י"ד, N. 1).
הערה על רש"י ריש ויקהל (החבצלת שנת י"ג, N. 17).
מכתב מבודאפעסט (החבצלת שנת י"ד, N. 3).

1884.

- *סב דמה לך דודי (החבצלת שנת י"ד N. 17). I, 51—53.
שיר השומרים ברחוב היהודים (שם, N. 21).
תמניא אפי (שם, N. 23).
*הכל הבל (שם שם). II, 125—126.
*תפלת טל (שם, N. 24). I, 16—17.
*בימי חלוי (שם, N. 26). I, 50—51.
*שיר הכלבים (שם, N. 27). II, 191.
*שיר הזאבים (שם שם). II, 192.
ליום התשובה ור"ה שנת התרמ"ה (החבצלת שנת ט"ו, N. 1).
קרני הוד ליום מלאת צי' שנה להחכם צונץ (שם, N. 2).
*קינה על מות הרב היבש (Beilage zur Beamtenzeitung von)
I, 203—205. (Friedmann, I.
מכתב מבודאפעסט (החבצלת שנת י"ד, N. 13).

1885.

- מכתם על בני קהלה אחת (החבצלת שנת ט"ו, N. 18).
שיר האביב (שם שם).
שם בתחתית העמק (Beamtenzeitung von Friedmann, II)
*לימי התשובה התרמ"ד (החבצלת שנת ט"ו, N. 1). I, 116—117.

1886.

- תאניה על מות אלפאנזא המלך (החבצלת שנת ט"ו, N. 16).
השבים לארץ ספרד (שם, N. 17).
באשמרת הבקר (שם, N. 23).
*בלשוננו נגביר (שם, N. 24, 25). I, 105—109.
מי כמוהו מורה (שם, N. 28).
*חידה לפורים ופתרונה (שם, N. 29, 30). I, 250—251.
*חידה (שם, N. 47). I, 249—250.
לראש השנה התרמ"ז (החבצלת שנת י"ז, N. 1).
קול תאניה על מות החכם דוד גארדן (Beilage zur Beamten-
zeitung III).
לבן משק בבית החכמה להחכם שטיינשניידער ביום מלאת
לו עי' שנה (שם וגם בהחבצלת שנת י"ח, N. 24).

*אתה כהן לעולם (Allg. Zeit. des Judenthums LI, 1) .I, 187—189.

מכתבים מבודאפעסט—(החבצלת שנת ט"ז, 46, N. 21).

1887.

אב יכבד בן (החבצלת שנת י"ז, N. 16).
עת האסף (שם שם).

אל נא רפא נא לה (שם, N. 21).
כוס תנחומים (שם שם).

רוּדף צדק וחסד (שם, N. 22).

אבן מצבה (שם, N. 34).
כוס תנחומים (שם שם).

*מזמור על השמיני גיל ואבל יחד (שם, N. 36). I, 109—111.

*לראש השנה התרמ"ח (החבצלת שנת י"ג, N. 1). I, 118—120.

*עטרת צבי (Beilage zur Beamtenszeitung). I, 189—190.
מכתב מבודאפעסט (החבצלת שנת י"ז, N. 34).

*מכתמי גלייכענבערג (Budapest 1887). ריבב: I, 243—248.

1888.

ליום הנכת בית המדרש של חברת הש"ס (החבצלת
שנת י"ח, N. 19).

מכתב גלוי (שם, N. 19).

*חשב האפוד (שם, N. 27) דומה לשיר: I, 47—49.

אם אשכח ציון (שם, N. 42).

שיר לראשית השנה התרמ"ט (החבצלת שנת י"ט, N. 1).

חידה לפורים (העברי שנת י"ד, N. 22).

הערה על רמ"ח עשויות שבמלאכת המשכן (החבצלת שנת י"ח,
N. 22).

A sírföliatok és egyéb héber nyelvű kútfők (Magyar-Zsidó
Szemle V, 300—302).

1889.

אולי ירחם (החבצלת שנת י"ט, N. 25).

חידה (שם, N. 42).

לראש השנה התר"ן (החבצלת שנת כ', N. 1).

בימי חליי (שם, 2. N.).
 מזמור להזכיר ביום הציב מצבת כבוד להקיסרות מאריא
 טערעזיא (אוצר הספרות חלק ב', p. 376—379)

1890.

- II, 127. (N. 15. כי, ההבצלת שנת כ',
 ונרפאו המים (שם שם).
 צידה לדרך (שם שם).
 תפלה בעת רבוי הגשמים (שם, 17. N.).
 *ינעתי מצאתי (שם, 18. N. 55—57. I,
 שפת אמת תכון לעד (שם שם).
 שאלו שלום ירושלים (שם, 19. N.).
 נחש הנחושת והזהב (שם שם).
 בן ארבעים לבניה (שם, 22. N.).
 *המשלים (שם, 23. N. 129. II,
 *צנים או פחים (שם שם) II, 200.
 *משעם וחרנבר בבית היין (שם שם) II, 200.
 *הערב (שם שם) II, 129.
 *על גדות הנהר (שם שם) II, 130.
 צפור בודד (שם שם).
 *כמו נחל (שם, 24. N. 235—236. I,
 *רב שלום בוניך (שם, 32. N. 237—238. I,
 כבוד חכמים ינחלו (שם שם).
 *עורה (שם, 33, 34. N. 21—26. I,
 ליום התונת הכסף (שם, 34. N.).
 *שי למורה (שם, 35. N. 165—167. I,
 קול זמרה (שם, 43. N.).
 *על מעיני נהר רהיין (שם שם) II, 132.
 *לראשית השנה התרנ"א (ההבצלת שנת כ"א, 1. N. 120—123. I,
 *משלי סעדי הפרסי (שם, 5, 10, 11. N.). רבם: 133—137. I,
 מנחת דל להנוכה (שם, 9. N.).
 הניון ליל (שם, 11. N.).
 משלוח מנות לדר' בלאך (העברי שנת ט"ז, 22. N.).

ברכה לראש דר' פראנקל ביום מלאת פ' שנה לחייו (שם),
(N. 18).

ברכת שלום אל החכם דר' גאלדציהר (אוצר הספרות שנת ג'
בחלק השירים, p. 68—71).

מכתב מבודאפעסט (המגיד שנת ל"ד, N. 8).

מכתב (העכרי שנת כ"ו, N. 15).

מגלת בנין (אוצר הספרות שנת ג' בחלק דברי הימים,
p. 166—173).

1891.

ליום אפריון (החכצלת שנת כ"א, N. 15).

קול נחמה (שם, N. 17).

למה זה ירד עמכם בני (שם, N. 18).

לשבת שקלים (שם שם).

על מות בן מלכנו (שם, N. 19).

מה מתוק מדבש (שם שם).

וזאת ליהודה (שם, N. 20).

משלוח מנות לאנשים שונים (שם, N. 21).

מזמור על התודה (שם, N. 22).

✻

תְּעִלְמוֹת לֵב.

הַגְרָן.

(ה' תר"ס).

מִהֲמֹנֵת הַקִּרְיָה עֵת אֲבָרָה הַחֹצֵה
וְעַם נִבְכִי עֲשֵׂתֵנוּתִי לְנֵאִוֹת אֲרוּצָה
עָלִי חֲצִיר בְּעֵת קִצִיר
בֵּין אֲלֵמוֹת וְשָׂדֵי תְרוּמוֹת:
אֲזִי נִפְשִׁי עֲדִינָה דְאֵנוּתִי אֲשַׁקֶּה
כִּי אֲרֹאֶה בְּכָל פְּנֵה מְלֵא פֶלֶג הַבְּרָכָה.

הַיּוֹם עֵתָה פְּנֵה כֶּסֶף חֲשֵׁךְ הַאֲדָמָה
הַקּוֹצְרִים הִלְכוּ בֵּיתָה שִׁירְתָם נֶאֱלָמָה,
אִין הַיָּדָד רַק בְּדָד
קוֹל צֶב וְצַפְרָדַע מִתּוֹךְ בְּצֵה יִשְׁתַּרַע.
בְּצַעִיף הַדּוּמְיָה תִתְעַשֵּׂף אֲזִי רִיחִי
מִמְצֵלוֹת הַנְּשִׂיָה אֲזַכְרָה מְרִי שִׁיחִי.

וְעַם חֲקָנִי לְכָבִי אֵל תַּחַת הַבְּרָכָה
בֵּין גְּרָנֵי הַבְּתִימִים אֲשׁוּמְטָה אֲלֶכָה,
מוֹיָן עוֹבֵר בְּכָל עֶבֶר.
בְּזַעַת מְצַח יוֹדֵשׁ קֶצֶח
שֵׁם יוֹמָם וְלַיִל בְּמִקְל וְשָׁבֵט
מֵאֲנָשֵׁי כַח וְחֵיל דָּגָן יַחְבֵּט.

קול חובטים בַּנֶּרֶן אֶל אֲזְנֵי נִגְעָה
וְאֵל יְגוֹנֵי שָׁם נַחֵם נַפְשֵׁי מְצַאָּה;
אֵלֶּה הָאֲנָשִׁים הֶלְחַנְם דְּשִׁים
וַיְכֹּף הַתֵּבֶן בְּכַבֵּד הָאָבֶן?
בְּמִזְרָה וְרַחַת תֵּת לָחֶם לְאָדָם
לֹא לְתַהוֹ וְלִשְׁחַת יְדִיקוּהוּ בְיָדָם.

זֹאת אָשִׁיב אֶל לְבִי גַם נַפְשֵׁי אֶתְאֲמִין
עַת שֶׁפֶק יִשׁוּבְנֵי וְכֹל לְבָבֵי יִתְחַפְּיִין.
שְׁלֹו וְשִׁאָּנָן בְּזֵית רַעְנָן
יִשְׁבֹּז בְּאָרְזֵי כָּל פּוֹרֵז פְּרִיז
וּבְיַגוֹן יְבִלֶה יָמָיו אִישׁ עֲשֵׂה צָדֵק
סִלּוֹן פְּרוּשׁ עַל פְּעַמָּיו קוֹץ דֶּרֶדֶר וְחֶדֶק?

הֵאֵם רַק הַמְקַרְהַ שָׁם מִשְׁטְרוֹ בַּתְּבֵל
אֲשֶׁר יִפִּיל לְאָדָם גּוֹרְלוֹ בַּחֲבֵל?
אוּ מוֹשֵׁל בְּרָשָׁע אֲהַב הַפְּשָׁע
יִשְׁלִיךְ הַפְּעַם חֲצֵי הַזָּעַם?
אִם מִכּוֹת הַפְּגַע מִלְּמַעַל בְּרַעְמָיִם
יִרְעוּ בְּרַנַּע קִדְקֵד אִישׁ תָּמִים?

אִז שְׁעֵפִי יִשְׁיֹבְנֵי וְאֵל לְבִי זֹאת אֲשִׁים:
הָאָרְזֵי בְּנֶרֶן הַעֲמָרִים הָאֲנָשִׁים
קָמָה שְׂדוּפָה הִכִּי תוֹנֶה בְּהַנְּפָה?
בְּנֶרֶן שְׂכוּחָה תִשְׁקַט בְּמִנוּחָה.
וּבְזוּיֹת הַיָּקֵב שָׁם אַחַת אַחַת.
תִּהְיֶה לְרָקֵב תְּבִלָּה לִשְׁחַת.

התשמה במנוחתה בשלֹתה הכי תגל?
כגלל אשפתות תהי מדרם לְכָל רגל.
לֹה שלֹת הָבֵל נפֹלָה לַחֲבֵל
וּמְנוּחַת שַׁחַת אוֹתָהּ לְקַחַת;
ראשיתה נפת שְקֵטָה פְּלִי סֶבֶל
אחריתה תפת דָּמֶן וְזָבֵל.

שְׁלוֹי הָעוֹלָם מְנַת גּוֹרְלָם כָּכָה
בַּחֲלָקוֹת יִשְׁבוּ יַתְהַלְכוּ עַל שִׁבְכָה;
עֲתָרַת הַשְּׁלוֹם כְּחִיּוֹן בַּחֲלוֹם
בְּהַקִּיץ תְּהִי אֵין פֶּל תְּשׁוּרְנָה עֵין:
הַשְּׁקֵט עַל שְׁמָרִים לֹא זֹאת הַמְּנוּחָה
כִּי תַחֲבֵל חַי בְּשָׂרִים כְּעָנָה פְּלִי הַפּוֹכָה.

אֲנָשִׁי בְּלִיעַל אֵין חֲרָצְפוֹת לְמוֹתָם
בְּשׁוֹב יְבֵלוֹ יְמִיהֶם וּבְנַעֲיִמוֹת שְׁנוֹתָם;
לֹא יִדְעוּ עֵמֶל כִּי עֵצֶם קָמֶל
נִפְשָׁם רָקָה עֲרָה כְּאֶרֶץ הַגְּזֵרָה.
תְּבוֹאוֹת מָה לְמוֹ? לֶכֶן בְּטַח יִשְׁכְּבוּ
בְּזוּיֹת כְּלָמוֹ עַד לְרִגְבֵי יָרְקָבוֹ.

פֶּסֶת הַגְּדִישׁ וּמְלֵאת הַקֶּמֶה
תּוֹדֵק וְגַם תּוֹדֵשׁ בְּגֵרָן שְׁמָה;
מִטָּה תִּמְכֶּה הַדָּגָן יִנְקָה
שְׁכֵט הַגְּבֵר מִמוּזֵן אוֹתוֹ יָבֵר
רַק לְהִסִּיר וְלְקַחַת מִבֶּר הַמַּעֲטָפָה
יִזְרָה כְּרַחַת וְגַם יוֹנֵף בְּהַנְּפָה.

לא לְנֶצַח יְדוּשׁוּהוּ לֹא יִדְיָקוּהוּ כָּלָה
לֹא לְמַעַן הַשְּׁחִיתֵהוּ יִסְבּוּ עָלָיו עֲגָלָה;
לָהֶם שָׁמַיִם מִבֵּין רַחֲמִים
לְנֶפֶשׁ רְזוּן יִתֵּן מְזוּן.
בְּעֶבֶד בְּמִסְבּוֹ כְּמִלָּךְ עַל שְׁלֹחָנוּ
יְבָרְכֵנו מִטּוֹבֵנו יִשְׁבְּעוּ מֵעֲדָנוּ.

בֶּן תְּמוּמֵי הָאָרֶץ אֲנָשִׁים הַיְשָׁרִים
אֲשֶׁר נִפְשָׁם מְלֵאָה בְּרֵאשֵׁי הָעָמְרִים
וּבְקִירוֹת נְשָׁמָתָם בֵּין מוּיֵן חֲלָאֲתָם
בְּרֻכּוֹת הַתְּבוּאוֹת צְמַחוֹת נְחֻבָאוֹת;
כָּל שׁוֹטֵי הָעָמָל עֲלֵיהֶם יוֹנְפוּ
מִמִּפְּנוֹת בְּלֵי חָמָל סִיגִיהֶם יִצְרְפוּ.

יוֹסֵר מוּיֵן חֲלָאֲתָם פַּה בְּאָרֶץ הַחַיִּים
לְאוֹר בְּאוֹר שְׂדֵי בֵּין מְלֵאכֵי שָׁמַיִם
בְּסוֹד חֲבִיזוֹן בְּצֵל עֲלִיזוֹן
בְּעֵדָן יִשְׁכַּחוּ וְשֵׁם יְחַד יִתְלוֹנְנוּ;
בְּכַמּוֹן וְנִקְצַח נְחֻבְטוּ עַל הָאֲדָמָה
אֵד מִנְּעִימוֹת נֶצַח בְּטוֹב יִשְׁבְּעוּ שְׂמָה.

מִבֵּין מִפְּלֵשֵׁי עֲבִים עֲלֵה הַרְחֵ
וּלְמִלּוּנֵי הַלְבָתֵי עֲלֵז וְשָׁמַח
שְׁלוֹת שְׁלוֹם גַּם בְּחִלוֹם
עַל מִטְתִּי מִצְאָתִי.
בְּחִלוּמֵי קוֹל דְּשִׁים אֵל אֲזִנִּי הִגִּיעַ
וּבְכַנּוֹר חֲלָחֲשִׁים רוּחֵי הַרְגִיעַ.

בַּחֲלוּמֵי.

(ה' תר"ז).

נָעַר חֲלָדֵי חֲלָף הַלֶּךְ
אֲמַצְאֵהוּ רַק בְּמִשְׁפִּיתִי
רַק הַזְּיוֹן לֵיל יִרְאֵנִי
שָׁנוֹת תּוֹשֵׁיָה אֲשֶׁר קָרִיתִי:
עֵינֵי גִגְרָה עַל קֶשֶׁה יוֹמֵי
אֵיפֹה תִדְמָה? שֵׁם בַּחֲלוּמֵי.

שָׂרִיגֵי חַיֵּי עֵת הַנְּצוּ
כָּל מַגְדֵי נַעַם אֲרִיתִי
שְׁלַח יָדוֹ בָּם הַעֲמֹל
וְהִנֵּה רַק לַעֲנָה מְצִיתִי:
חֲלָלוּ בְרִיתָם אֲנָשֵׁי שְׁלוּמֵי
נַחַם אֵיחָ? שֵׁם בַּחֲלוּמֵי.

שְׂאוּל וְאַבְדּוֹן בְּרִית בְּרַתוֹ
כָּלֶם יַחַד בִּי חֲבָרוּ
אוּרֵי אָרְבוּ לְזֹאת אֶהְבֵּתִי
לְכַבֵּת עֵינֵי פֶה פְּעָרוּ:
נִפְשֵׁי נִפְשֵׁי הֲכִי תִקְסוּמֵי?
כַּעֲלַת אוֹכֵךְ שֵׁם בַּחֲלוּמֵי.

שְׂאֵהְבָה נִפְשֵׁי אֵן תִּשְׁכַּחֵנִי
אֲנָה אֲבַקֵּשׁ עֲקֹב פְּעַמֶּיךָ?
רַגְבִי עֶפֶר יִצוּעֵי כְבוֹדֶךָ
הַעוֹד לֹא אֲרָאָה הוֹד פְּנִיךָ?
דוּמֵי נִפְשֵׁי אֵל תְּהוּמֵי!
הִיא תִשְׁחַחֵנִי — שֵׁם בַּחֲלוּמֵי.

מִדּוֹן וְרִיב בְּעֵיר בִּי אֶרְאֶה
יַחַד נִפְשֵׁי בִי תִשְׁמַפֵּךְ
מִרְמָה וּבָזָב שָׁם יֵאָרְבוּ
גַם שׁוֹט לְשׁוֹן בָּהּ יִתְחַפֵּךְ;
שְׁלֹחַ אֵיחָה אָנֹכִי שְׁלוֹמִי?
אֲמַצְאֶהוּ — שָׁם בְּחִלּוּמִי.

עֲפֹלָה נִפְשֵׁי מַעֲמַל יוֹמָם
כִּי כִצְפוֹר צוּר צְדוּנִי
רַק מִשְׁכְּבִי יִקַּל עֲצָבִי
יִצְוְעֵי עֲרָשֵׁי הֵם יִנְחַמוּנִי.
מַה תִּשְׁתַּוְּחָחִי נִפְשֵׁי דוּמִי!
חַיֵּי רוּחֶךָ — שָׁם בְּחִלּוּמִי.

גּוֹאֵל חַיֵּי בַל אֶלְזַנָּה
כִּי כְתִבְתָּ עָלַי מְרוֹרוֹת;
פְּגַעֵי הָאֶסוֹן יִרְדְּפוּנִי
יִכְרוּ סְבִיב לִי מִקְמוֹרוֹת;
אִם יַעֲיִקוּ הַדּוֹת יוֹמִי
אִז אֲבַלְיָנָה שָׁם בְּחִלּוּמִי.

וְאִז גַּם אִז בְּיוֹם בּוֹא חֲלִיפְתִּי
גּוֹאֵל חַיֵּי אֵל תַּעֲזֹבֵנִי
אֶסוֹן וְשִׁשׁוֹן יִשְׁאַלוּ חֲלָקִים
יִחַצּוּ גַם הַמֵּת — הַנִּנִּי;
גּוֹי יִשׁוּב אֵל מְקוֹמִי
וְנִפְשֵׁי תִתְּחֶינָה שָׁם בְּחִלּוּמִי.

תפלה לאל תי.

שְׁמַךְ בְּאֵהָבָה	אִשָּׁא עַל שְׁפָתַי
אָבִי זְקֵנִי	מְקוֹר צוּר חַיְתִי
לְחַמֵּי אֲנַחֲוֹתַי	וּמִימֵי דְמַעְתִּי
עַל בֶּן אֲזַכְרֶךָ	בְּחֹדֶר לְשִׁפְתֵי
בְּעַת אִישְׁנָה	וּבְקוֹמֵי מִשְׁנָתִי
עִם זֹאת מְגַחֲתִי	רַחֲשֵׁת מִשְׁנָתִי.

מִי נָכַר יַחֲוֶה	וְלֹא יִרְאֶה מוֹת
מַתִּי תַבֵּל יַחַד	רוּחַ בָּם נוֹשֶׁבֶת
לְדָל וְלִשְׁוֹעַ	שׁוֹחָה גְחָצֶבֶת
רַק נֶפֶשׁ הַתְּמִים	מְרוֹמִים יוֹשֶׁבֶת
שְׁפָתוֹ דּוֹבְבֶת	וְאֲזִנּוֹ קוֹשֶׁבֶת
הַגִּיגֵי שְׁוֹעֵתִי	רַחֲשֵׁת מִשְׁנָתִי.

עָרַב וְגַם בּוֹקֵר	אֶהְיֶה וְאֶשִׁיחָה
בְּתוֹרַת אֵל חַיִּי	עֲמוּ הַסְּלִיחָה
כִּי כֵן צְוִיֹתִי	אָבִי מִפִּיךָ
אוֹלֵי אֵל גִּפְשׁוֹ	עִם זֹאת אֲרוּיַחָה
וְגַם עֵץ חַיְתוֹ	בְּעֵדֶן אֶפְרִיחָה
בְּטַל עֲתִירַתִּי	רַחֲשֵׁת מִשְׁנָתִי.

⁽¹⁾ חברתיה לי לאומרה בכל יום קודם למוד המשנה בימי אבלי על מות אבי אמי המנוח מודה וואלף יאנאוויטין זצ"ל אשר הלך בכתר שם טוב לעולמו ביום כ"ד טבת תר"ז לפ"ק ואמרת' להציב ציון לנפש חיה ולחקוק חרוזים אלה בספר למען תהיה לי לאזכרת אהבה כי על טוב שמו יזכר אצל כל יודעיו ומכיריו וכן יברך גבר ירא ד'.
יברך גבר ירא ד'.

תָּמִיד אֲבִיטָה	וְאֵל צוּר נִקְרָתִי
לְמַעַן לֹא אֲמִיטָה	מִפְּתִיב הַחַיִּים
עָלִי אֲשַׁלִּיטָה	רוּחוֹ הַטּוֹבָה
מִגּוֹי לֹא אֲפֹשִׁיטָה	וְשִׁרְיוֹן צִדְקָתוֹ
בְּמָה אֲפִלִּיטָה	אֵל נִפְשׁוֹ עֶזְר
רַחֲשֵׁת מִשְׁנָתִי	אִם לֹא בְּגִיב שְׁפָתִי

שְׁעָרֵי דְמְעוֹתַי	נִגְעָלוּ וְגַם סָגְרוּ
עַל כָּל אֲרָחוֹתַי	הָיָה נָא לִימִינִי
תִּשְׁמֹר צַעְדוֹתַי	כְּמִלְאֲךָ הַחַיִּים
כָּל־יְמֵי שְׁנוֹתַי	אֶת־חֶלְדְּךָ תָּמִים
לְקַבְּרוֹת אֲבוֹתַי	וְאִז אִם אֲאַסֶּף
רַחֲשֵׁת מִשְׁנָתִי	תִּהְיֶה לְעֶזְרָתִי

תַּאֲוֹת אֱלֹהִים.

(ד' תר"ץ)

לְאֵל חַיִּי נִפְשִׁי צְמָאָה
כִּי מָתִי תִבֵּל בִּי בְּגִדוֹ
קִצְתִּי בְּאַהֲבָתְךָ כִּי טְמָאָה
לְכֵן יַחַד מְנִי גְדוֹ.
אֵלֵי רַעִי אֵל תַּעֲזֹבֵנִי
שִׁפְטָה בִּיגִיחֵם וּבִינִי.

מִמִּשְׁכְּבֵי עֵת אֲקוּמָה
מִדוֹן וְרִיב אֲזַנִּי שִׁמְעַת

(1) נכתב בעיר ניו־אָהֶל.

גַּם בְּלִילָה אֵין לִי תַנּוּמָה
מְקוּל עֲלוּקָה הַמְרַשָּׁעַת :
עֲפֹלָה נִפְשִׁי אֵלֵי פִדְנִי
מִנּוּחַת בְּטַח הַשְּׂפִיבִנִי.

רַק לְמִסְחָר רַק לְקַנְיָן
אֲנֹשִׁי סְבִיבוֹתַי יֶאֱרֹבוּ
לְצַבּוֹר כֶּסֶף עַל כָּל עֲנִיָן
כָּל הַיּוֹם תָּמִיד יִחְשׁוּבוּ.
וְאֲנִי בְּעַר גַּם אֵין שְׂגִי
כָּל מִסְחָרֵי אִם תַּחֲכַמְנִי.

הִה גַּם אוֹחֲבֵי וְאֲנֹשִׁי בֵּיתִי
כַּצָּר יִלְטְשׁוּ לִי עֵינֵיהֶם
גַּם יִקְרְאוּנִי כְּסִיל וּפְתִי
כִּי לֹא אֶלְחֵם בְּמִלְחֲמוֹתֵיהֶם.
אוֹצֵר חֲכָמָה הוּא מְטַמְנִי
אוֹתוֹ אֶחֱפֵשׂ בַּחֲדָר מְלוֹנִי.

כָּל הַיּוֹם תָּמִיד תַּאֲנִתִּי
הַתְּלוּנָן בְּשִׁבְתְּ תַחֲכַמּוּנִית
אֵיִה אוֹיְפָה בַת תַּקְוֹתִי
רַמְתַּנִּי יִצְאָה אֲדַמּוּנִית.
חַנּוּרַת שַׁעַר מַעֲטָף הוֹדִי
עֲגָלִי מִרְבֵּק אֲנֹשִׁי סוּדִי.

קָרִיָה הוֹמְיָה מְקוֹם מוֹשְׁבִי
מִלֵּאֵת אָדָם אֵד אֵין גְּבֹר

אֵל מִי אֶנִּיד תְּאֹרֶת לְבָבִי
רְחִקוּ מִנִּי בְנֵי שָׁם וְעֹבְרֵי
אֵינִי מִבֵּין שְׂפַת קֹדֶשׁ לְשׁוֹנֵי
לֹא אֲשִׁיר עַד גַּחַר גְּרוֹנֵי.

נֹתֵן לְכָל דֵּי מַחְיָתוֹ
מוֹל מִשְׁפָּטָךְ בַּל אֶתְאוּנֶן
מוֹל כָּל רָע גַּם טוֹב לְעַמְתּוֹ
עֲמָךְ אֶהְיֶה כָּךְ אֶתְלוּנֶן
וְרִחְקוּ בָלֵם אִם תִּקְרַבְנִי
גְדָדִים שְׂבַעְתִּי — קִרְא הַפְּנִי.

בְּמַרְאֵה הַקִּשְׁתִּי.

(ה' תר"ם).

אֵת הַקִּנּוּהַ בַּת כְּזָבִי בְּבָנֵי אָדָם תַּהַתְלִי
תִּנְוַת קִשָּׁה יוֹמָם בְּתַרְמִיתֶךָ עוֹד תִּכְפִּילִי;
תַּחַת הַקַּל וְהַמְעִיט תִּכְבִּידִי אֵת יְגוֹנָם.
תִּמְסְכֵי לְעֵנָה תַּחַת נֶפֶת אֵל פּוֹם שְׁשׁוֹנָם.

אֵל מִי אֶדְמָךְ בַּת הַקִּנּוּתִי וְאֲשׁוּךְ הַפָּעַם?
לְמַרְאֵה הַקִּשְׁתִּי בְּעֵגֶן בְּיוֹם גִּשְׁם וְרַעַם
זִהְרָה כְּאֶבְנֵי אֶקְדָּח בְּהוֹד צְבָעִים מִשְׁמַחֵי עֵינַי
אֵךְ טָרַם תִּקְרַב לְתַפְשׂוֹהַ כְּרִנַּע תַּהַלֵּךְ תַּחֲוֵי אֵינִי.

כְּמוֹ לְהִבָּה מִתְהַפֵּקֶת תַּדִּיחַ תַּהַלֵּךְ
תִּזְלִיכְהוּ לְאֶנְפִי רָפֶשׁ אִם אֶתְרִיחַ ילֵךְ
כֵּן גַּם אֵת בַּת כְּזָבִי תַּדִּיחֵי הָאֲנָשִׁים
תַּפִּילִים לְמַהְמוֹרוֹת תַּשְׁפִּיכִים בֵּין קֹרְשִׁים.

לְכֵן יֹאמְרוּ הַמּוֹשְׁלִים בְּמִשְׁלַל קַדְמוֹנֵי
תִּקְנֶה תוֹלִיד כְּסִילִים וְתוֹחֶלֶת כְּנֵי עֲנִי;
מִה יֵשׁ בְּכַחֶךָ עֲשֵׂה הַיּוֹם וְאֵל תִּקְנֶה לְמַחֲרָה
פְּקַח עֵינֶיךָ שִׁבְעַת לָחֶם כִּי לְכֹל פְּעֻלָּה שִׁכְרָה.

— ❦ —

תְּפִלָּה⁽¹⁾.

(ה' תרכ"ב).

מְחִיָּה פֶלֶל-נִשְׁמָה.	אֱלֹהֵי הַרְוַחֹת
יְצִירֵי הָאָדָמָה;	בְּחֻקֵּימֹתוֹ בּוֹרֵא
לְבַת לֹא רַחֲמָה.	שְׁלַח גַּא חֵישׁ עֲזֶר
וְתַפְעָה כְּנֵאֲלָמָה.	כְּרוֹב חֶבֶל תִּזְעַק
תִּמְרָמֵר בְּחֻלְחָלָה.	אֲהוּבַתִּי אֲשֶׁתִּי
וּנְפֻשָׁה אֲמֻלָּה.	עָלֵי הָאֲבָנִים

הֲלֹא מִי יוֹדִיעַ.	גְּדֻלַּתְךָ שְׂדֵי
פְּלֹאוֹת מוֹשִׁיעַ.	דְּרָכֶיךָ גַּעֲלָמוֹ
וְרִצּוֹן תִּשְׁבִּיעַ	מְסֻבּוֹת תִּתְחַפֵּף
וְדַתְךָ מִגִּיעַ.	כָּכֹל מְקוֹם דְּבָרְךָ
וְתִילִיל בְּחֻלְחָלָה.	עָלֵי מִשְׁפַּר תִּשָּׁב
שְׁלַח לָהּ הַצֵּלָה.	אֲהוּבַתִּי אֲשֶׁתִּי

צְפוּנֵי חֶסֶדֶיךָ	הִבִּינֵנִי דַעַת
הֲלֹא אֵינִי בְּלִתְךָ.	וְאֲדַעָה כִּי לְגֵאוֹל
וְאֲדָה אֲמַתְךָ	עֲנֵנִי אֵל עֲנֵנִי
עֲזֹר לְאֲמַתְךָ!	כְּרוֹב גְּדֻלַּת הוֹשִׁיעַ

(1) בליל הולדת בתי פערל ת"י מיוסד ע"פ א"ב. יתד וד' תנועות
בכל חרוז ושמי ושם אשתי דבורה ת"י רשומים בראשי הטורים.

עלי האבנים כתוב לה מו חיים.	עלי משבר תחיל אהובתי אשתי
ישעשעוני אלי תאמין את חילי; ביומי גם לילי בחתפללי שעה לי. בעד גפש אשתי לבגיה בגשתי.	זמירות חקיה חילים תגברני ועל לחיי דמעי ברוב חסדה תמחה שמע נא עתירתי ברצון קבלני
מצוקי האדמה יחיו כל-גשמה בידה הרמה אלמחה קמה; בדמעות עינים בזעת אפים.	טלליה ירוו יגדלו כל-דשא נצור נא גם עתה עזור לאם הבנים בחלחלה תליל אהובתי אשתי
לה אעגוד בשירי עמוד אחרי קירי; חבוש נא לכל-צירי לכל-יושבי עירי תכסה עלטה רפא נא פי מטה.	כלילת תפארה לרחשת שועתי דבריה אורי אספרה את שמך אהובתי אשתי תסעדנה מינה
לכל חטא חטאתי סלח למשוגתי היה נא לעזרתי ואויבי לעמתי ותרעד בחלחלה ואחיה בגללה.	מחה נא בטוב ידך נחני באמתך ברוב יצרי בקרפי ויקלמו שוטני בבוא חבל לאשתי היה נא לה למסעד

בְּשִׁמְעֵי צַעֲקוֹתָהּ   סְחָרְחָר בִּי לְבִי
וַתִּרְחַב מְצוֹקוֹתָהּ   עֲמוּד נָא לִימִינָהּ
בְּפֶתַח תְּקוּנָתָהּ   וְעַת שְׁבַעַה תֵּלֵד
וְשִׁירֵי לְבוֹנָתָהּ   אֶקְטֹר לָךְ מִנְחָה
לְאִשְׁתִּי מִן כַּח   בְּשִׁבְתָּהּ עָלַי מִשְׁפָּר
לְאִסִּיר פֶּקַח קַח   דְּרוֹר קְרָא לְשִׁבוּיָהּ

כְּבוֹדָךְ עָלַי אֶרְיָן   פְּדוּיִיךָ יִהְיֶלֶוּ
וְשִׁמְרָם מִפְּרִיץ   צִקּוֹן לְחֶשֶׁם הָאָזֶן
וְשׁוֹעֲתֵי תִרְיָן   רַחֲשֵׁי מִנְחָתִי
וְאֵל יִבֵּא קִרְיָן   קְרָא הֵם לְמִשְׁחִית
בְּנֹזֶן זֹאת הָאִשָּׁה   מִנְחָלֵי מִנְעוּרֵי
לְבַעֲבוֹר הַשִּׁשָּׁה   וְחוּסָה אֵל תִּשְׁחַת

לְנֶסֶד קִרְבָּנִי   רְסִיסֵי דַמְעָתִי
וּמִזְבְּחֵי שְׁלֹחַנֵי   שְׁגַת עֵינֵי תִדֹד
רְאֵה אֶבְיֹן אֲנִי   הֲיִיָּה נָא לִימִינִי
לָךְ שִׁירֵי רִנָּנִי   תַּעֲמַרְנָה שְׁפָתַי
בְּשׁוֹלֵה הַמָּתָה   אֶהוּבָתִי אִשְׁתִּי
צִירֵי רַחֲמָתָה   בְּרוּב רַחֲמֶיךָ פֶּתַח לָהּ

לְשִׁירֵי חֲדָלָת   פָּגִיל לִכְב אֲצִיב
בְּיַד הַמְצַלָּת   בְּרוּב סוּכָךְ גִּשְׁלָח
בְּנֶפֶשׁ חוּמָלָת   רִנְחָה בְּצַר הַבֵּיא
פְּגַבְעוֹל הַבְּצַלָּת   פְּעַת חֵיה נוֹלְדָה בַת
בְּיוֹם וַיִּז לֹוִי־שְׁלַח   לְמַזְל טוֹב נוֹלְדָה
שְׁנַת תְּבַרְךָ בֵּיתִי   שְׁגִים עֲשׂוֹר לְכֶסְלִיו

תַּפְּלַת מֶלֶךְ⁽¹⁾.

(ה' תרכ"ב).

יֵאָרִיכוּ הַפְּדִים עַל עֵינַי חַיְתִי
שְׂרָשׁוּי בְּתַקְפָּם יִנְטוּ לְעַמִּיתִי
הַיּוֹם לַשָּׁנָה שְׁלֹשִׁים וְתֵשַׁע בָּאתִי
חֶסֶד אֵל הִרְעִיף עַל רֵאשֵׁי הַטָּל.

מֶלֶךְ יִלִּין בְּקִצְיָרִי מֶלֶךְ מְשֻׁמִּים
בְּמַחְנֶה אֶת־הַלֵּף בְּאִישׁ הַבִּינִים
רוֹב לִשְׁקוּי בְּעֶצְמוֹתַי וּבְעוֹרְקֵי חַיִּים
בְּעֶמֶק הַבְּרָכָה אֶרְחֹץ רַגְלֵי בְּטָל.

וּבְעֵב מֶלֶךְ בְּיוֹם קִצְיָר לְמַחְסֵה וּלְסִתְרָה
בְּיַד הָאִשָּׁה נָתַן אֲדוֹנָי לִי סִתְרָה
אִשֶּׁת חֵן תַּתְּמַכְנִי בְּהַ מְצִאתִי יִתְרָה
מִתַּק דְּבוּרָה אֵינֶק בְּרִסְיָסִי מֶלֶךְ.

וּבְטָל מֵאֵת אֲדוֹנָי יִצְמַחוּ לְבָרָכָה
יּוֹצְאֵי חֶלְצֵי עֲלֵיהֶם רוּחַ אֵל נְהָה
יֵאֱמְרוּ רוֹאֵיהֶם אֲשֶׁרֵי שְׁלוֹ בְּכָה
בְּעֶזְרַת אֵל אֲשֶׁר הוֹלִיד אֶנְגְּלֵי הַטָּל.

אֶחָלִי לֹא יָבֹא חַבּוּרַת בְּמַדְרָה
לְחַבְרִית עֵץ חַיְתִי פֶתְאוּם בְּמַגְרָה
סְבִיבֵי יִבְנֶה מְלֶאֶךְ הַחַיִּים גְּדֻרָה
לְכָל יִפּוֹל עַל גִּזַּת חַיְתִי הַטָּל.

(1) ביום מלאת לי ל"ט שנה כי שבט תרכ"ב לפ"ק בעיר מולדתי ליפּטָא מיקלאָש.

בְּטֵל מִשְׁכֵּם הוֹלֵךְ אֵל יְהוֹי גִּיב שְׁפֹתוֹתַי
בְּבֵית הַיְכָלִי רַעֲיוֹנִי אֲצִיב דְּלֹתוֹתַי
בְּתוֹבִים עָלַי סֵפֶר וּקְבוּצִים עֲשֵׂתֵנוֹתַי
יְהִיָּה בְּמַחְנֵה הָעֵבְרִים בְּשֹׁכֶת הַטָּל.

בְּטֵל חֶרְמוֹן אֲשֶׁר יֵלִין עַל רֵאשֵׁי הַתְּמָרִים
אֲגִלִּי זְכָרוֹנִי גַם אַחֲרֵי נִשְׁאָרִים
גַּם בְּעֵת בְּדֵי עוֹרֵי בְּעַפְרֵי נִקְבְּרִים
עַד בּוֹא יוֹם יְחִינִי מִנְּבָעוֹת הַטָּל.

— ❦ —

מְקַרְה לִילָה בְּמַסְעֵי.

(הו' תרכ"ו).

בְּמַסְעֵי בְּבֵית אֶחָד מִיַּדְי
מְלוֹן וְאַרְוֶחָה מְצֵאתִי
כָּל-טוֹב הַשְּׂפִיעֵנִי עַד בְּלֵי דֵי
וּבְחֶדְרוֹ הִצִּיעַ מִשְׁתִּי.

יָנַע מִדְּרָכֵי נְרֻדְמָתִי
אֶדְ בְּמַעַט עֵינֵי סְנָרוֹ
בְּעֵתוֹנִי נְשִׁיכוֹת נִפְעַמְתִּי
וְעֲצָמוֹתַי כַּמּוֹקֵד נִחְרוּ.

סָרָה הַתְּנוּמָה מֵעַבְעֵפִי
כִּי הִרְגִּיזוּנִי מִתְחַתִּי
וּבְחַמְתִּי שְׁלַחְתִּי כַפִּי
קָחַת סֵפֶר מֵאַמְתְּחָתִי.

סֵפֶר כְּתָבֵי הַקֹּדֶשׁ תָּמִיד
אִשָּׁא עִמִּי גַם עַל מַסְעוֹתַי
כְּמִשְׁעֲנֵתַי עֵת רוּחֵי בֵי תַמִּיט
וּלְשִׁעְשׁוּעֵי עַל כָּל-אַרְחוֹתַי.

גַּם עִמָּה סֵפֶר תִּנְיָן לְקַחְתִּי
מִתַּחַת הַכְּרִים וְהַקְּסוֹתוֹת
וּכְמוֹצֵא שָׁלָל רַב שְׁמַחְתִּי
בְּקִרְאֵי בּוֹ אֵלֶּה הַדְּלֹתוֹת.

הֲלֹא פָתַע יְקוּמוּ נוֹשְׁכֵיךָ
כֵּן דְּבָרֵי מִנְגֵן עַל שְׁגִיזוֹת
וְגַם פָּתַע יְקִיצוּ מוֹעֲזֵעֶיךָ —
אֵלֶּה הֵיוּ הַדְּלֹתוֹת הָרֵאשׁוֹנוֹת

אֲשֶׁר בִּפְתָחֵי הַסֵּפֶר מִצֵּאתַי
וְחֵישׁ גַּם מְרִנֵּי גַחְמֵי
שְׁנֵית הַדְּלֹתוֹת קָרָאתִי
וְגַם שְׁלִישִׁית עַד אֲשֶׁר נִרְדַּמְתִּי.

כְּמוֹ שְׁלֹמֹה אֲשֶׁר שָׁשִׁים גְּבוּרִים
מִפֶּחַד בְּלֵילוֹת נִצְרוּ
כֵּן דְּבָרֵי הַנְּבִיא הַטְּהוֹרִים
אוֹתִי עַל מִטְתִּי שָׁמְרוּ.

נִרְדַּמְתִּי וְחֵלּוּמוֹת
לְאַרְצוֹת הָעֵדְנִים נִשְׁאוּנֵי
שָׁם רִגְשׁוֹת הָאֶהְבָּה בֵּי הוֹמוֹת
וְשִׁנְאָה וְגַם תַּחֲרוֹת עֲזוּבוֹנֵי.

שם נמל דאגותי השלכתי
הלאה משכמי וצואתי
שם רק נר למדעים ערכתי
ולא לאגרות וספרי מסחרי.

שם שלו רק בביתי ישבתי
עם אשתי ובני במעגלה
ועוד לא על הדרכים ארבותי
עד אשמע קול אופן העגלה.

בחלומי שם בארצות העדנים
העשתונות הטמונות בלבי
על ספר כתבתי ונצנים
לכל רוח זריתי במסבי.

שם פרחי מליצתי בפותרה
עגדוני ועטרוני סביב
גם קנאת חיל המבקרים סרה
כשילג בעת יקרב האביב.

שם רק בדי שמן הריקותי
בלילה אל צנתרות המנורה
ולא חביות זין שרוף הגיעותי
לסתום נקביהם בזמורה.

כל-ישעי כל-חפצי ושמחתי
היתה לתמוד שעורים נקבעים
מספרים הערוכים לעמתי
ספרי תלמוד ומליצה ומדעים.

בְּחִלּוּמֵי שָׁם בַּחֲדָר מִשְׁכְּבִי
שִׁפְרָה לִי נִחְלָה מְבוֹרָכַת
כִּי בְעֵדָה נֶאֱמְנָה מִוִּשְׁבִי
אֲשֶׁר לְאוֹר הַדַּעַת הוֹלֵכֶת.

שָׁם יְדֵי כֶסֶף רַב מִחֻלְקֶת
בְּלֵב שָׁלֵם מִכַּסְפֵי הָאֲחֵרִים
וּמְזֻמָּתֵי עֲצָה מְעַמְקֶת
לְעַנְיִים לְתוֹשָׁבִים וּלְגָרִים.

חֻלְמָתִי עַד אֲשֶׁר הִקִּיצוֹתִי
מִקּוֹל הַדּוֹפֵק בְּמַחְלוּמֵים
כִּי בְעַל הַסּוּסִים הֵעִיר אוֹתִי
קוֹם חֵישׁ לְמַרְפְּכָה הַסּוּסִים רְתוּמִים.

אֶל מַסְעֵי פְעָמֵי חֵישׁ שׁוּמָתִי
בְּלֵב שְׂמֵחַ עֲזָבָתִי הַמְּלוּנָה
וְעַל אִם הִדְרָךְ עוֹד שְׁנִית חֻלְמָתִי
כֹּל-אֲשֶׁר סִפְרָתִי בְּאֵמֶת וְאִמוּנָה.

בְּיוֹם הַלְדָּתִי.

(הו' תרכ"ה).

לְמָה זֶה אֲשָׂאֵל לִי אֶרֶךְ יָמִים
בְּעַת אֶרְאֶה כִּי גַם רְשָׁעִים יֵאָרִיכוּ
בְּבִתְיָהֶם שְׁלוֹם כְּתֹמֵר וּפְרִיחוֹ
וְעַנִּי וְגַם חֶסֶר בְּמִשְׁפַּחַת הַיָּמִים.

בְּעֶשְׂרֵם יִתְהַלְלוּ רֹדְפֵי הָאֲשָׁמִים
אֶל כָּל-אֲשֶׁר יִפְנוּ שָׁם גַּם יִצְלִיחוּ
יֹשְׁבֵי בְּשָׁעִרִים בְּאֲשֶׁרֶם יִשְׁיחוּ
וּבְשָׁפֵל יִשְׁבוּ חֲכָמִים מִחֲכָמִים.

אֶךְ דָּמִי נִפְשִׁי לֹא בְּאָרֶץ יִשְׁלֵם
מַעֲשֵׂה הַצֶּדֶק וּמַעֲשֵׂה הָרָשָׁע
מִמְנוּ דְרָכֵי שְׂדֵי נְעֵלָמִים.
חַיֵּי הָאָדָם מְצַבִּים כְּסֵלָם
אֲשֶׁרֵי הָעוֹלָה בּוֹ חָף מִפְשַׁע
נִחְלָתוֹ יִירָשׁ בְּעֵת קֵץ עוֹלָמִים.

— 0390 —

ע ו ר ה (י).

(ה' תרכ"ה).

I.

שְׁמֵשׁ חִיְתִי הָהָ לְעָרֹב פְּנֵתָה
גַּם צֵל הַחֲכָמָה עִם צֵל הַכֹּהֵן;

(1) ששה בתים הראשונים כתבתי בשנת תרכ"ה עת ישבתי כעובד אדמה בכפר קאש בפלך נייטרא (ראה ההקדמה לספרי נתן החכם) חוכר שדות הוייתי כתשע מאות כברות (Joeh) ובמשך שלש שנים נעשו תלמיהם לקברות הוני ורכושי, חום ושרב בימי קיץ וצנת שלג טרם קציר עשו מזרע שדותי למהפכה ומבלעדי זה רדפוני שרי אדון השדה חנם עד אשר הוכרחתי לעקור מושבי משם, וחשתי לי מפלט פה בעיר המלוכה, ואל זה ירמוזן מלי בשוה מה לי הכא מה לי התם (עיין לקמן דף 48)

חשתי מפלט לי באחרונה היות כיונג עובד אדמה,

מריח שדה רוחי נכונה סער לבבי שב לדממה,

צנת שלג טרם קציר עשתה תבואתי לשממה,

גסתי ממקום המהפכה אחרי נובלים בתגרת חמתם

מה לי הכא מה לי התם.

הבית השביעי הוספתי עתה (סיון התר"ן) בעת אוציא שיר

זה מאמתחתי לשלחו לבעל החבצלת.

בְּגֵדָה בִּי הִחַצְלָחָה וְעַם זָרִים זָנְתָה
נִפְשֵׁי הַיְבֵעָה לְמִנוּחָה תִּפְסֹף.

מִקְהֵלֹת הַחֲנָפִים אֲשֶׁר סָבִיבִי חֲנָתָה
לְהַדְבָּרָה מְהֵרָה כְּצֹאן בַּעַת הָאֶסֶף
וּלְקוֹל אֲנָקָתִי כְּפִי לַעֲגֵי עֲנָתָה:
עֲתָה יֵאָכֵל הָאָרְיָה בַּבֶּקֶר עֹשֵׁב.

נוסו הַתְּחַבְּאוּ לְהַקֹּזֹת הַחֲנָפִים
עוֹד חַי הָאָרְיָה בְּעֲצֻמוֹתָיו כַּח
עוֹד יַעֲלֶה מִסִּבְכוֹ וְאוֹיְבָיו יִגְרֹם;
אִישׁ בְּאֹחָיו תִּפְשְׁלוּן עֲרוּמִים יַחֲפִים
בַּעַת שְׁמֵשׁ חַיְתִי תִּשׁוּב לְזֵרוּחַ
וְעַל קֶרֶן בֶּן שְׁמֹן אֲטַע הַכָּרֶם.

II.

בְּחֵלָה כָּבֵד נִפְשֵׁי בְּחֵי הַתְּמָרוֹרִים
יַעֲלוּ עַל רֵאשֵׁי דָאָגוֹת נְאֻצוֹת;
חֹמֹת בַּיִת אֲשֶׁרֵי נִעֲשׂוּ לַפְּרָצוֹת
אוֹיְבִים יַעֲטֹרוּנִי כְּלֵי מוֹת חַגְוִרִים.

יִשְׁאָפוּ לְבַלְעֵנִי הַמוֹזֵן נוֹכְלִים אֲרוּרִים
אֲשֶׁר רִגְלֵיהֶם תָּמִיד לְמַדְהֶבֶה רְצוֹת
לְאֶסֶף מִכְּמִנִּים מִכָּל הָאָרְצוֹת
וּלְהוֹצִיא זָהָב גַּם מִסְּלַעֵי צוּרִים.

קוֹל אוֹמְרִים הֵב הֵב אֲזַנִּי שׁוֹמְעַת
קָחִי שִׁקְלֵי הָאֶחָרוֹן חֲלָקוּ גַם בְּגָדֵי
קָחִי גַם כְּתָנֹת אִשְׁתִּי וּבְגָדֵי;

השלמה לא תגזלו שלמת הדעת
אם בזה אתעמף אמצא חית ידי
עוד אור החקמה תפנה דרך לפני.

III.

פפופה נפשי לא תוכל התרומם
בעת חסר ועני צעדי יתמוכו
צבאות הדאגות קשת ידרוכו
לירות ללבבי פעניו ושתומם.

אין רע נאמן הנופל יקומם
אהבי בעת טוב לי ידיהם יחשוכו
דם לבם לשנוא יחד יחפוכו
ונעזב נשאתי בליל בלמוד שומם.

פוכבי תקנתי דעכו השכו
נוכלים ונזשים פצפועזים ישכו
לימין ולשמאל שמה ובעתה ;
אך דמי נפשי צלמות לבקר
יחפוד פדי רגע אל לבבות חוקר
מחסי בו שתי אין בו עולתה.

IV.

רחפו עצמותי בזכרי קשי יומי
שגעון תמהון ובהלוגי גענתי ;
פתאום פרנע נהפך שלום ביתי
לחרבות שממה נפלתי מפרומי.

שֶׁאֶנּוּן יִשְׁכַּחַתִּי בְּצַל גִּפְנֵי הַיּוֹתִי
בְּסוּד חֲבֵרִים מְקַשְׁיָבִים אֲנִשִּׁי שְׁלוֹמִי;
חַיֵּשׁ גּוֹכַל פִּתְגֵּי עֲזָבָתִי מְקוֹמִי
וְלִרְשָׁתוֹ מִחֲרָתִי בְּצַפּוֹר פִּתִּי.

הוֹנִי וְרִכּוּשִׁי אֶבֶד בְּקִיקוּיוֹן
מְקִיץ שְׁנָתוֹם יָמִים יָמִי צִיּוֹן
עִם מְזַרְע שְׂדוֹתַי לְתוֹךְ גִּלְלֵי מְדַמְנָה;
זֹאת נְחָמָתִי אִם שְׁנַיִם עֶשְׂרֵי צְמִדִּים
עִם כְּלֵי הַבְּקָר וְהַסּוּסִים נִכְחָדִים
עוֹד לִי מִשְׁעָנָת אֱלִישָׁע לְמִשְׁעָנָה.

v.

כָּרַחֲתִי מֵעוֹדֵי בְרִית זֹאת לְעֵינֵי
אֲשֶׁר לֹא אֶתְבּוֹנֵן בְּאֶהְלֵי הָרָשָׁע
וְגַם לֹא אֶקְנֵא בְּשָׁלוֹם אִישׁ הַפְּשָׁע
כִּפְיָהוּ וְתֹאמַר אֲנִי עוֹד וְאִין שְׁנֵי.

אוּלָם מַעַת יָד הָעֶמֶל תִּרְמַנִּי
מִחֲרָפֵי בֵּית עֲנִי אֲצִיץ לְיִשָּׁע
אֲרִץ הַבְּרָזֵל אֲשֶׁר אֲרַבָּה מִשָּׁע
סֵד רִגְלֵי נְעֻשְׁתָּהּ — מִי יוֹצִיאֵנִי.

הֲרַפּוּ מִמֶּנִּי אֲנִשִּׁי מִדְּהֶבֶה
עוֹד יִשְׁלַח מְזוֹר לְנַפְשִׁי הַפְּאֻבָּה
עוֹד חֵי גּוֹאֲלֵי בּוֹ נַפְשִׁי חֲסִיָּה;
שְׂמַחִי רַעֲתִי בְּעִיר הַגָּם תַּחֲוֹמוֹ
כְּלַכֶּם בְּחֶרְפַת בְּשִׁתְּכֶם יַחַד תִּשְׂוֹמוּ
בְּעַת אֲרַגֵּן לְאֵל עֲזִי מַחְסֵי וַיִּשְׁעֵי הָיָה.

VI.

שָׁמָּה וְשַׁעֲרוֹתָהּ בְּתַקְקֶנָּה יֵאָחֲזוּנִי
אֵינִי מִחֲזִיק בְּיָדִי לַפְּנוֹת לִי דָרָךְ
אֵינִי מִקַּל מְנִי עֲבוֹדַת הַסֶּרֶךְ
כְּנַחֲלֵי דְבוּרִים כְּחָרֵי אֶף יִרְדְּפוּנִי.

אֵל מְקוֹם הַמִּשְׁפָּט יוֹם יוֹם יִבִּיאֻנִי
שָׁם יִכְנִיעוּנִי לְכְרוּעַ בְּרֶךְ
לְאֱלֹהֵי בַצַּעַם — אֶסְפּוֹק עַל יָרֶךְ
הַתְּנַזְלוֹ עוֹרֵי הַמַּתְבֵּל תִּגְדִּידוּנִי?

יִסּוֹר יִסְרְנֵי אֱלֹהֵי צְדָקָתִי
בְּשִׁבְטֵי עֲבָרְתוֹ בְּעֵבֹר הַטְּאֵתִי
אוּלָּם כָּאֵב אוֹחֵב יִשׁוּב יִרְחַמְנִי;
לְהַטּוֹת מִשְׁפָּטִי שְׂוֹא יַחְתְּרוּ בְיָדָם
וּלְהַרְשִׁיעַנִי שׁוֹפְטֵי הָאָדָם
שׁוֹפְטֵי בְּשָׂמִים זֹאת אֲדַע יִנְקֵנִי.

VII.

(ה' תר"ן).

"שׁוֹפְטֵי בְּשָׂמִים זֹאת אֲדַע יִנְקֵנִי"
עָמָה בְּיָמַי זָקְנָה לְלִפֵּי נְחֻמָּה
זֹאת אֲדַע עַל נִכּוֹן כִּי יִצְדִיקֵנִי
בְּיוֹם עֲמָדֵי לְפָנָיו בְּעֵזְבֵי הָאָדָמָה.

בְּקֶרְפֵי קוֹל דּוֹבֵר "שְׂדֵי יַחְנֵנִי"
וַיִּלְבִּישׁ מַחְלְצוֹת נַפְשִׁי הַנִּבְכָּלָמָה;
אֶקְרָא לְאֵל עֲלִיּוֹן: בְּחֶסֶד שְׁפָטֵנִי
עַתָּה לְפָנָיִם מֵתִים תַּחֲזִיר הַנְּשָׂמָה.

אֶסְלַח לְכָל אוֹיְבֵי אֲשֶׁר עֲצוֹת הַעֲמִיקוּ
לְמַרְר אֶת חַיֵּי וְאֶת רוּחֵי הַעִיִּקוּ
הַמָּה חֲשָׁבוּ לָרַעַה וְעֲצָתָם נִבְלָעָה.
אֱלֹהִים הִפְכָה לְטוֹבָה וְשִׁנִּית עַל בְּמוֹתַי
יְדוּ הַעֲמִידֹתַי — בְּמַדְדוֹ מְפָחוֹת יְמוֹתַי
רְצוֹנוֹ יַעֲשֶׂה בְּכָל עֵת וּבְכָל שָׁעָה.

בְּסוּד יִשְׂרָאֵל וְעֵדָה⁽¹⁾

(ה' תרכ"ח).

מִה יִקָּר הַסְּדָקֶם אֲדוֹנָי עַד מָאד
גְּדוֹל הַהֲדָר וְגַם רַב הַהוֹד
אֲשֶׁר עַל רֵאשֵׁי שָׁמַיְתָם;
בְּשֶׁעַר בַּת רַבִּים בְּבִדְמוּנֵי
וּלְחִבְרַתְכֶם לְחֵבֵר שְׁמֵמוֹנֵי
שֵׁם לִי מוֹשֵׁב אוֹיְתָם.
תִּסְעַר בִּי נַפְשִׁי בְּעַת אֲכַבְדָּה
וְאוֹדָה לְאֲדוֹנָי בְּסוּד יִשְׂרָאֵל וְעֵדָה.

חֲבָרָא קְדִישָׁא שֵׁם חֲבֵרַתְכֶם
אֲזוּר קְדוֹשׁ יְאֵחַד אֲגִידַתְכֶם
מִפְתִּילֵי הַסֵּד שְׁזוֹרָה;
שִׁפְעַת רְצוֹן לַחַיִּים תִּשְׁבִּיעוּ
תִּמְלִטוּ תִּפְלִטוּ תַעֲזְרוּ תוֹשִׁיעוּ
וּלְמַתִּים תִּתְּנוּ קְבוּרָה:

(1) מזמור לתורה לראשי חברא קדישא דפה ק"ק יצ"ו, ביום
אשר בחרוני להיות חבר לחברתם המפוארה. נכתב בשנת תרכ"ח
וגרשם ניב בפנקס חברא הקדישא למשמרת.

בְּפִכֶם לְעִנְיִים צְדָקָה מוֹדְדָה
וְיִזְדוּ לְאֲדוֹנֵי בְּסוּד יִשְׂרָאֵל וְעֵדָה.

לְכָל אִישׁ גִּדְּפֵא בְּחֻלּוֹ גִּזְע
בְּמַעַט בְּמִכְאוּבָיו וְשִׁתְּנַע
בֵּית הַחֲלִים הַצְּבָתָם ;

שָׁם יִמְצֵא מַחֲסֵה סְמִי רְפוּאָה
שְׁלֵמַת הַמְּנוּחָה שָׁם לוֹ יִצוּעָה
עַל הַמַּטּוֹת אֲשֶׁר גִּדְּבָתָם ;
יִקַּח גַּם בְּלָבָתּוֹ הַנֶּרְפָּא צִיָּדָה
וְיִזְדוּ לְאֲדוֹנֵי בְּסוּד יִשְׂרָאֵל וְעֵדָה.

וְלֹא רַק זֶהב בְּכַפְכֶם תְּרִיקוּ
חֶסֶן יִשׁוּעוֹת לְכָל תְּפִיקוּ
לְאֲבִיוֹנִים כְּמוֹ לְחֹזְרִים ;
בְּכָל מְקוֹם יִפְרוֹשׁ רִשְׁתּוֹ הַמְּוֹת
שָׁם גַּם חֲבָרָא תְּקַדִּישָׁא נְצֻבָת
בְּמִשְׁמַרְתָּהּ כְּנַפְזָרִים ;
בְּעֵת נְשֻׁמַת הָאָדָם מִנּוּ נוֹדְדָה
יִזְדוּ לְחֲבֵרְתְּכֶם בְּסוּד יִשְׂרָאֵל וְעֵדָה.

נִקְלָה וְנִכְבָּד זְקֵן כְּבָעַר
עֲשִׂיר וְדָל חֶכֶם כְּבָעַר
יִשׁוּוּ בְּעִנְיֵי חֲבָרָא קַדִּישָׁא ;
לְקַטֵּן וְגָדוֹל תִּתְּנוּ מְקוֹם קָבֵר
בְּעֵת אֲנִיתִּי תִּיתָם תִּשְׁבֵּר
מְנַת כָּלִם אֲשֶׁפֶר וְאֲשִׁישָׁה ;
שׁוּיִם בְּנֵי אָדָם בְּמִיתָהּ וּבְלִידָה
וְיִזְדוּ לְאֲדוֹנֵי בְּסוּד יִשְׂרָאֵל וְעֵדָה.

יְמֵי הַגֶּבֶר סְפוּרִים וּמְנוּיִים
חַיֵּי מִנְּגֵד תְּמִיד תְּלֹהִים
לֹא יָדַע אִישׁ קְבוּרָתוֹ;
בַּחַל יִבַּק לְכָל חַי נֹבֵעַ
עַל מַעֲבָרוֹ כֹּל אִישׁ צוֹלַע
שֵׁם תְּהִי לֹו לְעִזְרָתוֹ;
לְאָרֶץ צַלְמוֹת אֲשֶׁר אִישׁ לֹא יָדַע
תְּלֹוּהוּ יַחַד בְּסוּד יִשְׂרָאֵל וְעֵדָה.

בַּעַת הָאֲבָלִים יִשׁוּבוּ לְבֵיתָם
וּבְמִר רוּחָם יִסְפְּדוּ עַל מַתָּם
כּוֹס תְּנַחֲמוּם תְּבִיאוּ;
לְכוּ שְׁלֵי בְרַפִּים תִּתְּנוּ מִשְׁעָנוֹת
תִּרְגִּינוּ לֵב יְתוֹמִים וְאֶלְמָנוֹת
עֲצֹב רוּחָם תִּרְגִּיעוּ;
לְנִקְאָה וְנִקְאָב יָד אֵל עָלָיו כְּבֹדָה
תִּעֲזְרוּ וְאִזּוּ יוֹדָה בְּסוּד יִשְׂרָאֵל וְעֵדָה.

אוֹרְכִים לְאָדָם עַל כָּל צְעָדָיו
עַל כָּל מַעֲגָלוֹתָיו יִקְרַב עָדָיו
חֲחֻטָּא אִם לֹא יִשְׁמַר;
פֹּה יִפִּי וְתִירוּשׁ יִקְחוּ לְבוֹ
שֵׁם חֲמֹדֵת גִּיל תִּצְפּוֹן בְּמִסְבּוֹ
לְסַחֵי יְהִי גִקִּיּוֹן צְמֹר;
אִךְ אִישׁ אֲשֶׁר יִקְרִיב אֶת נַפְשׁוֹ בְּעַקְדָה
יִוְדָה לְאֲדוֹנָי בְּסוּד יִשְׂרָאֵל וְעֵדָה.

אֲשֶׁרֵי מִתְחַלֵּף בְּחִבְרַת יִשְׂרָאֵל
בְּגִקִּיּוֹן לֵב עַד בּוֹאוֹ לְקַבְרֵם
בְּצַל צְדָק יִבְחַר שְׁבֵת;

אֲשֶׁרִי הָאִישׁ יִקְבוֹץ חֶלֶף הַזֶּנֶב
פְּעֻלוֹת אֲדָקָה — בְּשׁוּבוֹ לְמַעֲוֹנֹו
סָר מִנּוֹ מֵרַח הַמָּוֶת ;
גַּם בְּקֶהֱל רַפָּאִים בְּעֵת נַפְשׁוֹ בּוֹדְדָה
יִזְדָּה לְאֲדוֹנָי בְּסוּד יִשְׂרָאֵל וְעֵדָה.

נִשְׁמַת כֹּל חַי עֲרוּכָה וְשִׁמּוּרָה
בְּחִבּוּן אֵל שְׂדֵי בְּעֵדן אֲרוּרָה
אִם נִשְׁאָר חַף מִפֶּשַׁע ;
לְכֵן רַק אֱלֹהֵי בְּעִינֵיכֶם טוֹבוֹ
אֲשֶׁר בְּחַיִּיהֶם רַע יַעֲזוּבוֹ
וַיֵּלְכוּ בְּדַרְכֵי הַיִּשְׁעֵי ;
בֶּן הַבְּרָא קְדִישָׁא אֲשֶׁר נַפְשׁוֹ חֲרָדָה
וְטוֹב יַעֲשֶׂה בְּעַמּוּי בְּסוּד יִשְׂרָאֵל וְעֵדָה.

אֲשֶׁרִי גַם חֶלְקִי כִּי נִבְחַרְתִּי
בְּאֲשֶׁרִי כִּי בְּעִינֵיכֶם יִקְרָתִי
לְבוֹא בְּחֶבְרַת הַיִּרְאִים ;
לְשׁוֹנֵי עַט סוֹפֵר זֶה כָּל-כְּבוֹדִי
לְהַגִּיט בְּתוֹרַת אֵל אֵינֶנּוּ מַעֲוִדִי
אֲבָרַח מִמִּפְתָּנַי גֵּאִים,
וְעַד עַת אֲשִׁיב נַפְשִׁי לְאֵל כְּאֲבָדָה
אִזְדָּה לְאֲדוֹנָי בְּסוּד יִשְׂרָאֵל וְעֵדָה.

כָּלוּ כְּלֵיוֹתַי בַּחֲקִי.

(ה' תר"ל).

שְׁאֵלוּנִי רְעֵי מַה זֶה חָלִיתִי
בְּעַת רְאוּ בִי מִי מְזוּזָר שְׁתִּיתִי
וּבְשִׁפּוֹר תַּעֲדָה בַּחוּץ תַּעֲיִתִי.
פְּנֵי טוֹבִים שְׂמַנְתִּי עֵבִיתִי
אֶדְרֹשׁ רֶשֶׁת מְזוּרָה לְרַגְלֵי רְאוּתִי
זְבוּבֵי מוֹת יֵאָכְלוּ מִבְּצֻקִי:
כָּלוּ כְּלֵיוֹתַי בַּחֲקִי!

מְזוּרָה הֶרְשֵׁת בְּלִבִּי יִדְעֵמִי
אֲדַע גַּם זֹאת בִּי הֶרְפָּה פִּשְׁעֵמִי
מִימֵי גְעוּרֵי עֵוִיתִי רִשְׁעֵמִי
סוּפָה אֶקְצוֹר בִּי רוּחַ זְרַעֵמִי
בִּי לַעֲצַת יִצְרֵי תְּמִיד שְׂמַעֵמִי
פֶּאֶשֶׁר עֵינֵי וּלְבָבִי שְׁאֵלוּ:
בַּחֲקִי כְּלֵיוֹתַי כָּלוּ!

עֲוֹנוֹתַי רַבִּים לֹא אֲדַע סִפְרוֹת
צִדְקוֹ מִשְׁפָּטֵי אֵל בְּכַתְּבוֹ לִי מִרְרוֹת
הַמְּרִיתִי עֵינֵי כְּבוֹדוֹ הַמְּהִירוֹת
אוּלָּם גַּם חֲסָדָיו רַבּוֹ מִסִּפְרוֹת
יְדוֹ תַעֲלֵגִי מִהַמְּהִירוֹת
לוֹ בְּעִבּוֹר אֲשֵׁמִי בְּנִי וּבְנוֹתַי:
בַּחֲקִי כָלוּ כְּלֵיוֹתַי!

בְּרַחֲמֵי יְרַפְּאוּנִי בַּחֲסָדוֹ בְּמִחְמֵי
מִבְּטָן אֲמִי עָלָיו גַּם־מִכְּתִי

עזר בצר לי עת פי פתחתי
זמרת כנורי פידי לקחתי
ועל קיר ישועתו יתדי תמכתי
עוד גואלי חי תאמרנה עצמותי :
אחיה ותעלוזנה כליותי !

ברחם אב על בנני רחם ירחמני
הוא רופא נאמן רחמן ואין שני
ממזוקות נפשי עלה יעלני
יפר יסרני ולמות לא יתגני
צרופה אמרתו ככסף יצרפני
אשמור תורתו אדרשנה כל ימותי :
יחיני ותגלנה כליותי .

בעבד נרצעה אָנוּ בדלת
לעולם אַעבְדְּנוּ בְּנֶפֶשׁ סוֹבֶלֶת
אָגִיד צְדָקְתוֹ לְנוֹחֲלֵי אֹרֶלֶת
אֲשֶׁר רוּחַם דִּבְרֵי תוֹרָתוֹ נִעְלָת
וְרָגְלָם בְּדַרְכֵי חַיִּים פִּשְׁלָת
רַפְּאֵנִי עַד אֹכַל מִקֶּן עֲנֹתוֹתַי
וְעַד אֲמַלֵּא שְׁנוֹתַי מֵעֲלוֹזָנָה כְּלִיּוֹתַי
וְלִשְׁמֹךְ רַק אֲשִׁיר בְּזַמִּירוֹתַי
לְמַנְצֶחַ בְּנִגְיֹנוֹתַי !

וְאֲנִי תָמִיד אֵיחָל.

(ה' תר"ל).

נְחַלִּיתִי סֵר מְנֵי כַּחַי. לְלִשׁוֹנִי מִדְּבַק מְלֻקָּחִי.
דָּם עֲרָקִי יִדְפּוֹק עַל מַחִי. מִה תִּהְיֶה נִפְשִׁי וְתִשְׁתַּחֲוֶהָ.
הוֹחִילִי אֱלֹהִים יַעֲנֵנִי. לְאֹזֶר בְּאֹזֶר חַיִּים יִמְלֹטֵנִי.

עֲרָקִי יִסְפּוּ בְּמַעֲרָצָה. דָּם לִבִּי עַל קִרְיֹו נִמְצָה.
יְהִי אֵף יִצְוֹא יִצְוֹא. תֵּיֵת יְדֵי לֹא אֶמְצָא.
וּבְכֹל זֹאת קוֹל דּוֹפֵק בְּלִבִּי. אֱלֹהִים יִשׁוּעַתֶּךָ יָבִיא.

חֲסִדוֹ עַל עַרְשֵׁי יִסְעֵדֵנִי. הוּא רֹפֵא נְאֻמָּן וְאִין שְׁנֵי.
לוֹ אֵיחָל וְלוֹ גַם יִקְטֹלֵנִי. מִבּוֹר יַעֲלֵנִי יְחִינֵנִי.
הוּא אֲדוֹנֵי הוּא יִתֵּן לִי דְרוֹר. יִשְׁלַח לִי יְדוֹ מִתְּחִינָה.

עַל יְמִינֵי אִשְׁתִּי הִצָּנָה. בְּפִנְיָה רַתֵּת וּדְאָנָה.
אִשְׁתִּי הִרְפָּה הִעֲנִינָה. וּבְנֵי בְּבִחְלָה וְחֻנָּא;
וְאִחֵי וְאִחֵיֹתֵי בְּמִרְחָקִים. וְאִבּוֹתֵי לְבִשׁוּרָה מְחַפִּים.

וּבְכֹאבֵי זֹאת נִחְמַתִּי. בִּי עוֹד חַי בְּקִרְבִּי תִקְוַתִּי.
לְתִשׁוּעַת אֵל צַפִּיתִי. אֲשֶׁר הָיָה תָמִיד בְּעֲזָרְתִּי.
בְּרֵאשֵׁי וּלְבִי אֵשׁ קְדוּחָה. תִּלְחַט אֵף נִפְשִׁי בְּטוּחָה.

לְרִנְלִי מוֹעֶקֶה מִשְׁטוּחַ. אִוְלָם בְּלִבִּי מְנוּחָה.
הָאוֹזֵר לְאִסּוּרִים פֶּקַח קַח. יִחְלִיף יְחַדֵּשׁ לִי כֹחַ.
מְעוֹנֵי לְיִסְרָנִי לוֹ אֵיחָה. אֵף גַּם בְּרִכְתּוֹ שֵׁם צְוָה.

בְּעַד חֲלוֹן בֵּיתִי יִשְׁקִיפוּ. מִלְּאֲבֵי רַחֲמִים וְיִטִּיפוּ.
לִי רְסִיסֵי יִשַׁע יִרְעִיפוּ. בְּעַת חַגִּים וּמִזְעָדִים יִקִּיפוּ.
מִכְּפֹלֶת בֵּיתִי מִחֲסוּרֵי. לֹא אִנְרָא אֵל יִשְׁעֵי אֲזֵרִי.

הוא יסלח לפשעי ועונני. ולא ישיב אל-חיקי אוני.
פַּעַת יִאֲרִיכוּ בְדֵי יְגוֹנִי. וַיִּרְאוּ בְּזוּיוֹת מְעוֹנִי.
עַתָּה בַּעֲצָמַי רַחֵם וְחַלְחֵלָהּ. חֲסִדוֹ לִי רַפְאוֹת וּתְעֵלָהּ.

הוא פָּאָב נְאֻמָּן הוֹכִיחַנִי. בְּאַהֲבָתוֹ יִסּוּר יִסְרַנִי.
בְּחִמְלָתוֹ יָשׁוּב יִרְפְּאֵנִי. וְעוֹד תִּצְהַל מִגִּיל לֵב עֵינֵי.
וְאִז אִם אֶעֱמוֹד עַל בְּמוֹתַי. בְּרַגְלָהּ תִּפְעַנְגָה שְׁפֹתַי
לְמַנְצֵחַ בְּנִינֹתַי!

כִּי אַתָּה אֲשֶׁר יֵאָהֵב ה' יוֹכִיחַ.

(ה': תרלי"א).

אֲהַבְתִּי לָךְ רַבָּה אֵל יוֹשֵׁב בַּסֶּתֶר
בְּלִבִּי זֹאת הִלְבֵּה בַחֲמִיץ עַל נֶתֶר
וְלָמָּה חֵץ מִכַּתִּי בּוֹנֵנֶתָ עַל יָתֵר
לָמָּה זֶה כְּמִצּוֹלָה נִפְשֵׁי תִרְתִּיחַ?
כִּי אַתָּה אֲשֶׁר יֵאָהֵב ד' יוֹכִיחַ!

בְּכָל-לִבִּי דִרְשָׁתִּיךָ הִנְעַלְתָּ מֵעֵין
טוֹב לִי תוֹרַת פִּיךָ מִמִּמְתְּקֵי יַיִן
אֲדַע כִּי זִלְתָּךְ פָּדָה וְגוֹאֵל אֲיִן
וְלָמָּה זֶה עֲמַל חַיִּי בִּיְרֵדֶן יָגִיחַ?
כִּי אַתָּה אֲשֶׁר יֵאָהֵב ד' יוֹכִיחַ!

גְּזַרְתָּ לַגִּזְרִים מִי יָמִים וַיִּנְהָרוֹת
וְעַל בְּנֵפֵי הַנְּשָׁרִים בְּשָׂרָב בַּמִּדְבָּרוֹת
בְּאֹיֶלֶיךָ גִּשְׁאֵת גִּהְגְּתָם בְּאֹזֶר יִקְרוֹת
וְלָמָּה רַק לְזַעֲקוֹתַי אֲזַנְּךָ תִּקְשִׁיחַ?
כִּי אַתָּה אֲשֶׁר יֵאָהֵב ד' יוֹכִיחַ!

דוממתי בעת שרט הרופא בשר גוי
בעת ספינו ירד אל מעמקי כאבי
זמיר יה על לשוני בעת שקמי פלוי
הפיתי לשאת מעמסה בצחיה.
כי את אשר יאהב ד' יזכיה!

הגיגי אש פחמים בלפי תבערה
צנורי הדמים בעליות המקרה
וגם צנה וחם יחד גזרוני כמגרה
ומעי וקרבי געילים בקריח.
כי את אשר יאהב ד' יזכיה!

ואחשוב בכל רגע הלא עתה בא קצי
עת במהלמות נגע לחדר לבי פצעי
אך שלף ויצא חיש מגו חצי
במגי במפוח בית פוסי תקדיח.
כי את אשר יאהב ד' יזכיה!

זוקף כל-הקפופים מתי תקוממני
לישוועתך שקופים עפעפי ועיני
הוי גם נשף השקי והשך ישופני
שמש רפואתי מתי לי תזריח.
כי את אשר יאהב ד' יזכיה!

חשבותי נתיבותי מעודי בחיים
וארא כי שדותי נזרעים פלאים
המדע והמסחר פאכני רחים
טחננו כח מתני דק לעפר ופיח.
כי את אשר יאהב ד' יזכיה!

טַעַנְתִּי עַל שְׂכָמִי מִעֲמֹסַת בְּפָלִים
בְּקֶשׁ יוֹמָם לַחֲמִי כְּסוֹחֵר עַל דְּרָכִים
וְהַלֵּילָה עֲשִׂיתִי לִי כַצְהָרִים
וְאוֹר תּוֹרָה וְהִקְמָה בְּעַד חֲרָפֵי הַשְּׁנִיחַ.
כִּי אֵת אֲשֶׁר יֶאֱהָב ד' יוֹכִיחַ!

יָמִי בֶן בְּרָחוּ וְשׂוֹכָה לֹא רֵאִיתִי
בְּעֵת רְעִי שְׂמָחוֹ הַסְּפָרִים מִתִּי בְרִיתִי
תַּת נֶפֶשׁ וְהִרְוָחָה לְנַפְשִׁי בְּזִיתִי
זָרַע הַבְּלָאִים חֲרָלִים הַצְּמִיחַ.
כִּי אֵת אֲשֶׁר יֶאֱהָב ד' יוֹכִיחַ!

כָּהוּ כְבוֹת עֵינַי עוֹד טָרַם זְקַנְתִּי
אֲנִי מְנוּד רֹאשׁ לְשִׁכְנֵי נִשְׁעֵן עַל מִשְׁעַנְתִּי
כְּאִישׁ נוֹפֵל צוֹלַע דְּרָכֵי הַסְּפָנְתִי
וְכֹל אֲשֶׁר אֲנִי עֹשֶׂה לִי לֹא יִצְלִיחַ.
כִּי אֵת אֲשֶׁר יֶאֱהָב ד' יוֹכִיחַ!

לוֹ בְיַדִּי אֲחֻזְתִּי קָגַהּ מִדָּה כְּסוֹחֵר
וְעַל מִתְנֵי קִסְתִּי כְּקוֹנֵה וּמוֹכֵר
אוֹרָק צֶל הַחֲקֵמָה לוֹ הָיִיתִי בּוֹחֵר
עֲתָה לֹא הָיִיתִי כְּאִישׁ צֶל יִבְרִיחַ.
כִּי אֵת אֲשֶׁר יֶאֱהָב ד' יוֹכִיחַ!

מִשְׁנִיחַם כְּאֶחָד לְחִרְפָּתִי נִעְזֹבְתִי
עִם סוֹחְרִים לֹא אֶחָד כִּי דָרְפָם תַּעֲבֹתִי
וּבְמוֹשֵׁב הַחֲקָמִים שְׂמִי לֹא כַתְּבֹתִי
כָּל־שִׂדְמוֹת חֵיתִי הַצְּמִיחוּ סְפִיחַ.
כִּי אֵת אֲשֶׁר יֶאֱהָב ד' יוֹכִיחַ!

נָבַל בַּעֲלָה בְּכֹאִים גַּם רוּחִי גַם בְּשָׂרִי
הִרְמוּ תוֹלְעִים פָּרִי עֲצֵי וְעֵקְרֵי
לֹא כְּאֲבָנִים כָּחִי וְלֹא אוֹנֵי כְּאָרִי
כְּאוֹד עֲשׂוֹן בְּנֵי בֵיתִי תָמִיד אֲמַרְיָח.
כִּי אֵת אֲשֶׁר יֶאֱהָב ד' יוֹכִיחַ!

סָגַלְתִּי יָקָר כְּבוֹדִי עִם עֲוֹנוֹ אֲהַבְתִּי
לְלִשׁוֹן יְהִי מְעוּדִי זֹאת הִיא נְחֻמְתִּי
הִיא עֲמָה תִּסְעַדְנִי בִימֵי רַעְתִּי
הִיא עוֹד עֵץ חַיְתִי שְׁנֵית תִּפְרִיחַ.
כִּי אֵת אֲשֶׁר יֶאֱהָב ד' יוֹכִיחַ!

עָמָה אֲשַׁתְּעֲשַׁע אֲזוּ בְּלִילוֹת הָעֵמֶל
עַת לִבִּי גֹזַע בְּקִיקוֹזֹן אֲשֶׁר קָמַל
וְאִם אֵין אִישׁ עֲמָדִי עַל דְּאֲבוּנֵי חָמַל
אִם אֵין מְבַלִּיג כְּאֲבִי בְּלִשׁוֹן יְהִי אֲשִׁיחַ.
כִּי אֵת אֲשֶׁר יֶאֱהָב ד' יוֹכִיחַ!

פְּרוּשׁוֹת כְּסֻכַּת שְׁלוֹם הִירִיעוֹת לְעַמְתִּי
בְּהַקְיִין וּבַחֲלוֹם אֲמַרְתָּ אֵל עַל שְׁפָתֵי
יִשְׁעֵשְׁעוּנֵי תִנְחַוּמֵי וְלֹא אֲרָאָה בְּרַעְתִּי
כְּסָמִי מְזוֹר סִפְרִיו לְכֹר רֵאשִׁי אֲנִיחַ.
כִּי אֵת אֲשֶׁר יֶאֱהָב ד' יוֹכִיחַ!

צִעֲקוֹתֵי נִגְדָה הֲלֹא זֶה שְׁנָה תְּמִימָה
עַל רֵאשִׁי חֲמַתָּה הַעִירוֹת וְאֲהִימָה
וְתָמִיד תִּשְׁמַע אֲזֹנֵי רַק מוֹסֵר וּכְלָמָה
אֲחֵרֵי יִקְרָאוּ מְלֹא רַק שִׁיג לוֹ רַק שִׁיחַ.
כִּי אֵת אֲשֶׁר יֶאֱהָב ד' יוֹכִיחַ!

קָרָאתִי וְאִין עֲנָה כָּל־רְעִי יִבְגֹדוּ
לְקוֹל שׁוֹעֵי אִין פְּנֵה מִרְחוֹק יַעֲמֹדוּ
לִי מִן תַּנְחֹמִיחֵם בְּאָמַר לֹא יִמְדוּ
אֲנִי כּוֹשְׁלִים אֲמַצְתִּי אֶף לִי אִין מְרוּיַח.
כִּי אַתְּ אֲשֶׁר יֶאֱהָב ד' יוֹכִיחַ!

רֹאשִׁי עָלַי כְּבֹד יִסְעַר בִּי סָרְעַפִּי
כַּמְּכָה בְּשִׁבְטֵי דָם וְזֵל מֵאִפִּי
בְּזָהָב שִׁמְתִי כֶסֶלִי וּמְאוּם אִין בְּכַפִּי
בּוֹאֵב וְעַנִּי כְּדוֹלֵף יַחַף עַל צַחִיחַ.
כִּי אַתְּ אֲשֶׁר יֶאֱהָב ד' יוֹכִיחַ!

שָׁמַע נָא קוֹל שׁוֹעֵתִי שְׂדֵי חַי בְּמְרוֹמִים
רְאֵה מְלֹאֹת דְּמַעֲתִי וְקִרְבֵי הַחוֹמִים
יִלְלַת כּוֹס וַיִּנְשׂוּף וְאֲנַחַת לְבִי תֹאמִים
הַבְּלִיגָה כְּאֵב רֵיחִי שְׁאוֹן יַמִּים מִשְׁבִּיחַ.
כִּי אַתְּ אֲשֶׁר יֶאֱהָב ד' יוֹכִיחַ!

תּוֹרַתְךָ לְמִדְנִי וְגַם בְּהַ יִגְדְּלוֹן בְּגִי
מִחֲטָאֵי טַהֲרָנִי וְעַד עַתְּ אֲמַלֵּא שְׁנֵי
בְּתַמִּי אֶתְהַלֵּךְ צִדְקֵי יְלֶךְ לְפָנַי
בְּמִי מַעֲיָנִי חֲסִדְךָ כְּתַמִּי נַפְשִׁי תִדְיַח
לֹא אֶקְוֶן בְּתוֹכְךָ אִם אֹתִי תוֹכִיחַ
כִּי אַתְּ אֲשֶׁר יֶאֱהָב אֲדוֹנִי יוֹכִיחַ!

לְמַנְצַחַה עַל מַחְלַת בְּעַת נְרַפְאָתִי

מַחְלִי(1).

(ה' תרל"א)

שׁוֹבֵי נַפְשֵׁי לְמַנּוּחָתָךְ בַּיּוֹם
אֲשֶׁר עַל גַּג הַבָּתִּים בְּאַרְבַּע חוֹנָה
מִסְפַּר שְׁנוֹת חַיֵּי אַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנֶה
תִּנִּי תוֹדָה לְאֵל הַמְּאֻזְרָנִי

תִּלְּךָ

מִרְחֹם יִצְאָתִי הַיּוֹם לְאוֹר חַיִּים
הַיּוֹם נוֹלַדְתִּי קְדָמוֹנֵי בְּרָכִים
לְאֵל נוֹתֵן נְשֻׁמָּתִי אֶפְרוֹשׁ פְּפִים
נִסְכֵי תוֹדָה וְזִמְרָה מִלְּבָבִי

אֲזִילְךָ

עֲצָמוֹ חֲסְדִיךָ אֵל נוֹרָא בַּעֲלִילָה
יָדְךָ מֵעוֹלָם אֶת נַפְשֵׁי הַצִּילָה
גַּם בְּעַת חֲרָדַת מוֹת נַפְשֵׁי הַבְּהִילָה
בְּשִׁבְבֵי כְּאִישׁ גִּרְדָּם עַל עֵרֶשׁ

חֲלִי

וּבְעַת בְּכַאֲבֵי אִמְרָתִי נִגְזַרְתִּי
בְּעַת כְּלִיזְמוֹתַי כְּלוֹ לִישְׁעָךְ שִׁבְרָתִי
טוֹב לִי כִּי עֲנִיתִי בְּלִבִּי דִבְרָתִי
בְּעָרֵב לֵן בְּכִי וּבִפְקֹר

גִּילָה

נִדְרַי נִדְרָתִי בִּימֵי צָרָה אֵלֶּה
לְזַמֵּר בְּנִגְיֵנוֹת חֲסְדֵי עֲשֵׂה פֶלֶא
אֵךְ לְהַגִּיד עֲלִילוֹתַי לְשׁוֹן אָדָם מִלֵּא
כֹּל-יְמוֹתַי גַּר אִישׁ לֹא יִדְעֶךָ

בְּאַהֲלִי

(1) רחשת נפשי כיום מלאת לי מ'ח שנה. שמי חתום בראשי
החרוזים ובסוף כל חרוז מלה אחת אשר מספרה כמספר שנות חיי.

בְּנֵי בְּכֹל־יִקְלָתִי אֲדַרְיָךְ בְּדַרְכֵי חַיִּים
תּוֹרַת אֵל אֲצַוֶּם תְּהִי לָהֶם לְעֵינִים
הוֹן וְעֶשֶׂר אֵין בְּבֵיתִי לֹא כְּמֵלֵא חֶפְנִים
יִרְשָׁתֶם תְּהִי דְבַר אֵל אֲשֶׁר בְּלִבִּי חֵם.

בְּכּוֹד חֻקִּים עֲשֵׂרִי וְאֲהַבְתֶּם נְאוּנִי
הִיא כְּסוּתִי לְבַדִּי וְשִׁמְלָתִי בְּמֵלוֹנִי
בְּנֵי דוֹרֵי הַטּוֹבִים בְּנֵי גִילִי כְּמוֹנִי
מוֹל שֶׁמֶשׁ תְּהַלְתֶּם שָׁמַי כְּזֹהַר בְּדָבָר.

רַם הֵר הַזְּמִירוֹת אֲעַלֶּה עַל פְּסָגוֹתַי
מִשֶׁם רַק נִיא פְּרָצִים אֶפִּישׁ בְּנְאוּתַי
כִּי נִפְרָד עֲמִי הוּי נִפְלֵג לְמַחְלָקוֹתַי
לִישָׁנִים וְלַחֲדָשִׁים בַּת קָמָה בְּאַמָּה.

בְּאֵלוֹ לֹא הָיוּ בְּנֵי מִשְׁפָּחָה אַחַת
אִישׁ יִדְחַק אֶת אָחִיו בְּלִי שׁוּבָה וְנַחַת
בְּדַבְרֵי בְּלַע יִלְחַמוּ וְשִׁנְאָה נִצַּחַת
לְמִי אַמָּה? וְשִׁאֲלוּנִי אֲדַבֵּק בְּאֵלֹהֵי.

חֵם לִבִּי בְּקֶרְבִי בְּרְאוּתִי דְרָכֵיהֶם
עַל מְנַהֵג הַקָּטָן וּמְסֻרוֹ נִפְשׁוֹתֵיהֶם
אֶךְ שְׂרָשֵׁי דַת קֹדֶשׁ יִבְעֻמוּ בְּרַגְלֵיהֶם
גַּם מִדּוֹת הַנֶּפֶשׁ יִמְדוּ בְּאַמָּה.

זֶה דְרָךְ הַיִּשָּׁנִים וְהַחֲדָשִׁים מְנַמְתֶּם
לְשִׁנוֹת אֶת־הַפֶּל לִפְּנֵי שְׂכִיזוֹת חֲמֻדְתֶּם
עַל פִּי חֶקִי תִּפְּי יִתְקַנוּ אֶת־דַּתְּם
לֹא יִחַזוּ אַחֲזֵרְנִית בְּאֵלוֹ הֵם בְּנֵי חֵם.

קֹוֹל זְעָקָה וְצוֹחָה מִכָּל-הָעֵבְרִים
בֵּין הַזְרָסִי הַיְסוּדוֹת וְגוֹדְרֵי הַגְּדָרִים
חִפּוּיֵי רֹאשׁ יַעֲמִדוּ בַתְּוֹךְ הַגְּבָרִים
לֹא נִשְׁמְעוּ מְעַצְזוֹתָם לְאִטּוּמֵי מַח.

וְאִנּוּכֵי כְאִישׁ נֶאֱסַר בְּחֻבְלֵי כְאֵב וְעִנִּי
מְרֵי שִׁיחֵי אֲשַׁפֵּךְ לְאֵל צוּרֵי וְקוֹנֵי
שֶׁבֶר בַּת עַמִּי עוֹד יִגְדִיל שִׁבְרוֹנֵי
סִגוּר בְּחֻדְרֵי חֲלָוֵי אֶכְתוּב זֹאת לְאֶהֱבָי.

אֲמוּנַת לִבִּי אִשָּׂא עַמִּי בְּחִיקֵי
לְעֵגוֹת מִצָּה וּמְרִיבָה לֹא אֶחְמִיץ בְּצִקֵי
רַק הַנְּהַשְׁלִים חֲלַשׁ הָעֲמֻלָּקֵי
וְאֵלֶּה אֲנִשִּׁי שְׁלוֹמִים יָפוּ עַל לְחֵי.

מְלִים רַק שִׁחֲתִי בְּדַבְרֵי בִשְׁעַר
עֲצָתִי עֲצַת שְׁלוֹם נְחֹשֶׁבֶתִי כַּפֶּעַר
זְמִיר עוֹף לֹא יִשָּׁיב לְדַמְמָה הַפֶּעַר
וְחֹשֶׁפֶת הַלֵּיל לֹא יִגִּיהַ בּוֹכֵב.

צָדוּ פְעַמֵי רַגְלֵי לִפְנֵי שְׁנֵתִים
מִזָּה וּמִזָּה נִלְחַצְתִּי כַּפְלַיִם
כְּדָגוֹן אֲשֶׁר נִטְחָן בֵּין רֶכֶב וְרַחִים
הִתְחַמְצֵן בִּי רוּחֵי וּכְלִיזְתִּי וְלִבִּי.

אֲזוּרֵי זִיקוֹת וְאִשׁ בְּכָל-קַהֲלָה וּקַהֲלָה
בְּכָל-בְּתֵי הַבְּנִסֹּת בַּעֲבוּר מְנַהֵג תִּפְלָה
לְבוֹרָא רוּם וְתַחַת רַק הַיּוֹמִיָה תִּהְלָה
הוּא לְעוֹרוֹן עֵינֵיהֶם אֹרֶחַ הָאֶמֶת יִגְלָה.

מוסר בְּלִמְתָם עוֹד לָהֶם יִשְׁמִיעַ
בְּעַת רוּחוֹ מִמְרוֹם עֲלֵיהֶם יִשְׁפִיעַ
בְּחֹם צַח עָלַי אֲוֵרוֹת הַשְּׁלוֹם יוֹפִיעַ
יִדְעוּ בִּי עַמָּה רַק שֶׁנֶּעֶזְרָן בְּמוֹ.

נִחַמְתִּי עַמָּה בְּחֻדְרֵי בֵּין הַכְּלִים
כְּלֵי סַמִּים וּרְפוּאָה — עֲשֵׂתֵנוּתִי עֲצֵלִים
נִסְתַּרְתִּי בְּיוֹם מַעֲשֵׂהָ בְּעַת אַחֵי עַמְלִים
לְחַשְׁבִּיתָ הַרִיב נַפְשִׁי תִשְׁאַף לְאַבִּיהָ.

סִחַרְתָּר בִּי לְבִי אֲכַמָּה רַק לְמִנוּחָה
תִּאֲוֹתִי לְהַכִּיֵּן לִי צְדָה וְאֲרוּחָה
לְנַפְשִׁי הַנִּחְלָאָה וּמִשְׁלוֹם זְנוּחָה
וּלְהַצִּיל נַשְׁמָתִי מִשַּׁחַת וּבְלִי.

לְאֵל חַיִּי אֶפְרוּשׁ יְדֵי בְּיוֹם הַלְדָּתִי
בְּעַד שְׁלוֹם כָּל-אֲהוּבֵי אֲשֶׁר לְלִבִּי נִצְמַדְתִּי
אֲשֶׁר בְּצֵל שְׂדֵי עַמָּם לְשִׁבְתַּת הַמִּדְתִּי
אֲחֵלִי נִשְׁבָּה יַחְדָּו בְּעַת יְבוּא יוֹבֵל.

הַיּוֹם בְּיוֹם מְלֵאֵת לִי אֲרַבְּעִים וּשְׁמוֹנָה
תִּיבַקֵּר זֹאת שִׁירְתִּי לְצוּרֵי כְּלִבּוֹנָה
לִישׁוּעָתוֹ אֲקַנֶּה רוּחִי בִּי נְכוֹנָה
קוֹל דוֹפֵק בְּלִבִּי לִי יִקְרָא יַחֲלֵ!

מה לי הקא מה לי התם.

בְּעֶמֶק נָעִים בֵּין הַהָרִים הָרָרִי צְפוֹן מְקוֹם מוֹלְדָתִי
הָרָרִי דָּשָׂא וְעָצִי יַעֲרִים בְּצֶלֶם לְשִׁבְתַּת חֲמֻדָּתִי;
הַלּוֹד וְנִסְוֹעַ הַנְּנִבָה בְּיָמַי נְעוּרַי מִשָּׁם נִדְתִּי
שָׁפְתִי צָלְלוּ בְּהִלְכָתִי כְּעַנְנֵי נֶשֶׁם בְּנִסְיַעְתָּם;
מה לי הקא מה לי התם.

בְּסוּד חֶבְרַת רַעִים מְקַשִּׁיכִים לְאַהֲלֵי חַמּוּרָה נּוֹעַדְתִּי
לְחַמִּי עַל שְׁלַחַן הַנְּדִיבִים בְּבֵיתָם כְּצַפּוֹר שְׂקֻדָּתִי
כְּצַפּוֹר עַל־נֶגַע בְּתַנּוֹת אוֹרֵי גַם בְּלִילָה לֹא פִשְׁטָתִי;
גַּם טָלְטַלְתִּי גַם נִסְעָתִי אַחֲרַי מוֹרֵי לִישִׁיבְתָם;
מה לי הקא מה לי התם.

כְּעַפְר רִגְלֵי חֲכָמֵי תוֹרָה בְּכַתִּי מְדַרְשׁ הַתְּאֵבֶקְתִּי
לְרִגְלֵי רִשְׁתָּ עֶמֶל מְזֻרָה אוֹלָם בְּעֵדוּת אֵל דְּבִקְתִּי
דוֹמְמָתִי נִפְשִׁי בְּנִמּוּל עַת מִשְׁדֵּי חֲכָמָה יִנְקָתִי
לְקַנּוֹת דַּעַת אֲצִתִּי רִצְתִּי כְּכַבִּי בְּקָר עַל נְתִיבְתָם;
מה לי הקא מה לי התם.

בְּבִדְלוּ נִפְלְגוּ אִזּוּ הָאֲנָשִׁים לְשִׁמִּי מִחֻלְקוֹת בְּכָל־הָאָרְצוֹת
כַּת הַיִּשְׁנִים כַּת הַהֲדָשִׁים זֹאת עַל זֹאת דְּפָרָה נְאֻצוֹת
מִנְהַגֵּי רְאִישֵׁיהֶם רְאִיתִי כְּשׁוֹעֲלִים בְּחֹמַת פְּרָצוֹת
הַתְּרַחֲקָתִי גַם מִשְׁנִיחֵם דַּת אֵל אֲשֻׁמּוֹר — אוֹלָם דְּתָם
מה לי הקא מה לי התם.

עֲבְרוּ חֲלָפוּ שְׁנוֹת הַנְּעוּרִים יְמֵי הַרְדִּיפָה יְמֵי הַפֶּחַ
בְּלִכְתִּי אַחֲרֵי הַבַּחּוּרִים לֹא מְצֵאתִי לִי מְנוּחָה
חֲשִׁמִּי גַם לֹא הִתְמַחֲמַחְתִּי לְחוּף הַמְּנוּחָה חִישׁ לְבָרוּחַ;
קַן בְּנִיתִי לִי כְּצַפּוֹר בְּחֶפֶת חַתָּנִים וּמִסְבָּתָם;
מה לי הקא מה לי התם.

עול נשאתי על צנארי פרנס אשתי כלכל בני
כְּבֹדָה אֲמַתְחַת מִסְחָרֵי כְּבֹדָה מְאֹד עַל רֹאשׁ מַעֲיָנֵי
הַיּוֹם שׁוֹקֵל מְחַר סוֹפֵר מַעֲמֵל נִפְשֵׁי נִפְלוּ כְּנִי
מַעִיר אֶל עִיר הַתְּהַלְכָתִי פֶשׁוּר בְּדִישׁוֹ פִּיהוּ חָסֵם:
מַה לִּי הִקְא מַה לִּי הִתֵּם.

חֲשַׁתִּי מִפְלֹט לִי בְּאַחֲרוֹנָה הָיִית פִּיזֹגֵב עוֹבֵד אֲדָמָה
מֵרִיחַ שְׂדֵה רוּחֵי נְכוֹנָה סַעַר לְבָבִי שָׁב לְדָמָמָה
צִנַּת שְׁלֵג טָרֵם קָצִיר עֲשֵׂתָה תְּבוֹאָתִי לְשִׁמְמָה
גִּסְתִּי מִמְּקוֹם הַמַּהֲפֹכָה אַחֲרֵי נוֹכְלִים פְּתַנְגַּת חֲמָתֵם:
מַה לִּי הִקְא מַה לִּי הִתֵּם.

בְּתַשׁוּאֹת קַרְיָה הַמְּיָה עֵתָה אֲשַׁב עִם בְּנֵי בֵּיתִי
סְבִיבֵי תְּרַמִּית רְמִיָה צְדִיָּה וְאֲנִי כַעַר נִחְשָׁב פְּתִי
תַּמַּת נִפְשֵׁי מִכְשׁוֹל רִגְלֵי מִבּוֹא בְּדַמִּים יִרְאֵתִי
תּוֹרָה חֲכָמָה יִדְעֵךְ גֵּרֹן פְּלִי דֵי זֶהֵב בְּמַנְוֹרְתֵם:
מַה לִּי הִקְא מַה לִּי הִתֵּם.

רוֹבֵץ תַּחַת עוֹל הַחַיִּים לִימֵי עֲצָה עֵתָה כְּאֵתִי
סָר הַכַּח מְרַגְלִים לְכַת הַלְאָה לְמַנּוּסְתִי
חָלַשׁ רָפָה נִכְאָה לְכַב כֹּל הַיּוֹם נִגְדִי כְּלַמְתִּי
נִשְׁאָרָה לִי רַק תַּאֲוָה אַחַת לְרֵאוֹת בְּנֵי בְּהַצְלַחְתֵּם:
מַה לִּי הִקְא מַה לִּי הִתֵּם.

שְׁבִיץ בְּקַרְבֵי רֹאשֵׁי כְּבֵד מְוֹת בְּסִיר חַיִּי רְאִיתִי
בְּהַתְּהַלְכִי נִשְׁעַן עַל שִׁבְט רִפְאֵי יֹאמֵר לֹא חֲלִיתִי —
רוֹפֵא עֲלִיזֹן הוּא יוֹדֵעַ מִדַּת יְמֵי קֶץ אַחֲרִיתִי
לְעַת גְּבוֹן יִשְׁלַח מְלֹאכָיו לְסַגּוֹר שְׁפָתַי בְּנִשְׁיָקְתֵם:
מַה לִּי הִקְא מַה לִּי הִתֵּם.

רוח צה משפיים אשאף אשאב מפעיני הישועה
יבטח לבי בקרבי יש אב למחלת גופי ישלח רפואה
אב במרומים אם נמרף ואחרי מחלה תרצה נועה
טוב לי בשמים עמך בחברת קדושים וסוד נשמתם:
מה לי הקא מה לי התם!

לְאֵהֱבֵי צִיּוֹן.

(ה' תרל"ז)

לא אשפחה ירושלים
בכל עת באפי נשמת חיים
גם תקותיך על פנים
שוממותיך נגדי תמיד
נשמך על שפתי באהבה אשא.

דור לא אמונ דור פנינו
הכל יאמרו לתקותנו
במגוד ראש ילענו עלינו:
מה לנו עוד ולירושלים
מה לדור דעה חרבות ציון.

דור זה דור שוא פתיות כלו
הפשי נהיה נשבר עלו
טמון בחול הזמן קשי סבלו
על פן יאמר בגבה רוחו
עפה נשוחה לעמי תבל.

ישפּחַ יְהוּדָה כִּי מִמִּזְרַח
כְּבוֹד אֵל עוֹלָם עָלָיו זָרַח
לְעַמִּי תִבֵּל הַיָּר נֶעְרַף
וְגִמְזוּן בְּיָדוֹ עַל הַר סִינַי
וְהוּא יִשְׁאַנְנוּ אֲלֵפֵי דוֹרוֹת.

מִטּוֹ הָרִים רָעִשׁוּ אֲרָצוֹת
נִהְיוּ מִמְּלָכוֹת לְפָרָצוֹת
סִפְרֵי תוֹרָה הֵם לְמַחְלָצוֹת
נִשְׁאַרְוּ עַד הַיּוֹם בְּיַפְעָתָם
נִשְׁאַרְוּ עַמָּם גַּם נוֹשְׂאֵיהֶם.

עַמִּי הוּא עוֹד לֹא בְּשָׁלוֹ
תְּנוּבוֹתֶיךָ לֹא גִקְהִלוּ
צָבָאוֹתֶיךָ וְלֹא גִנְאָלוּ.
בְּשִׁנְאָה לְעֵינַי כֹּל לֹא יִרְדְּפוּךָ
בְּחֶסֶת יָד כֹּל בְּךָ תִּתְקַלֵּם.

קוֹל בַּת עַמִּי תִתְיַפֵּחַ
רַחֲמִים תִּדְרוֹשׁ מִמְּנַצֵּחַ
שׂוֹא יִשְׂרָאֵל בָּךְ שׁוֹמֵחַ
כְּבוֹדוֹ בְּעַמִּים הוּא יִתְבּוֹלֵל
כִּי לֹא בָּא לוֹ עוֹד עֵת מְנוּחָה.

תָּנוּ יָד יָחַד נְפוּצוֹת יְהוּדָה
נָא הִתְאַחְדוּ בְּנַפְשׁ צְמוּדָה
וְלֹא תִהְיֶינָה צִיּוֹן עוֹד בְּלִמּוּדָה
רַק הַשְּׁלוֹם הוּא הָאֵקֶדָה
בְּדָכְד שְׂמֵשׁ לְנֶאֱלָתְכֶם.

הִלְפָה שָׁנָה בָּאָה אַחֲרַי
זָכְרוּ צָרַעַת מִמְּאֲרַת
קִנְיָאָה שֶׁנִּגְאָה אֵשׁ בְּעֶרְתָּ
הִיא הִצִּיתָה חוֹמוֹת צִיּוֹן
תִּבְנֶנָּה אוֹתָן אֵשׁ אֶהְבֶּתְכֶם.

וַתִּפְלְתִי מִקְצֵה אֶרֶץ:
אֵל מִשְׁחַק יִשְׁמַע יְרֵיךְ
יִרְחִיק נִגְעַ צָרוֹחַ פְּרִיךְ
תִּמְן חַיִּים לְאַהֲבֵי צִיּוֹן
פְּרוּחַ יִפְרָחוּ בְּחִבְצָלָת.

לְעֵת תְּשׁוּבַת הַשָּׁנָה⁽¹⁾.

(ה' תרל"ח).

צְפוּר מִקְנָה נִפְרֶדֶת
וּבִקְצֵה תִּבְל נִוֹדֶדֶת
תִּמְן קוֹל זְמֵרָה וּרְנָנָה
בְּשׁוּבָה לְעֵת תְּשׁוּבַת הַשָּׁנָה.

תִּצְפָּצֵף בְּכָל-עֵת וּבְכָל-שָׁעָה
לְקוֹרְאִים לָהּ בְּרוּכָה הַבָּאָה
וּלְכָל עוֹף הַמַּזְמֵר בֵּין הָעֵפְאִים
בְּשִׁשׁוֹן תַּעֲנֶנָּה בְּרוּכִים הַנִּמְצָאִים.

⁽¹⁾ בלכתי לראות פני אבותי ניע מעיר בודאפעשט עיר מולדתי מיקלאש.

הַעֲצִים בְּשָׁדוֹת וַיַּעֲרוֹת
וְכָל שִׁיחַ עַל גְּדוֹת הַנְּהָרוֹת
יִקְרְאוּ לָהּ לְקוֹל רוֹיחַ הַנְּעָדָה
לְשָׁלוֹם בּוֹאֵד בְּרוּכָה הַבְּאָה.

עֲזַבְתִּי אֶת קִנִּי לְעַת חֶרֶף
לֹא נִשְׁאָרוּ רַק וַיִּנְשׁוּף וַעֲזַרְב
וּבְשׁוּבִי קוֹל רִנָּה מִסְּבִיב
נֶאֱנִים וּפְרָדֵי הָאֲבִיב.

גַּם אָנוּכִי אֲבוֹתַי הַיִּקְרִים
עָמָה קוֹלִי בְּמִזְמוֹר שִׁיר אָרִים
בְּשׁוּבִי אֲלֵיכֶם לְרֵאוֹת פְּנֵיכֶם
וּלְחַפֵּק בְּאַהֲבָה זִרְעוֹתֵיכֶם.

לֹא אוֹכַל לְשִׁבֶת בְּבֵיתְכֶם
לְעֲזָרְכֶם וּלְכַלְכַּל שִׁיבְתְּכֶם
כִּי קוֹל אֱלֹהִים תִּמְיֵד שְׁמִעְתִּי
לִדְ-לֵךְ וְהִלָּאָה נִסְעִתִּי.

חֹשֶׁב הָאִפּוֹד.

(ה' תרל"ח).

שׁוֹמֵם נִרְעַדְתִּי הַיּוֹם מִשְׁנָתִי
וְאֶתְחִיל לְלַמּוֹד פֶּרֶק מִשְׁנָתִי
אֶת חֵיל פְּשָׁמְמִית בְּמַחְשְׁבוֹתַי לְמִשֵּׁשׁ
עַד לֹא יִדְעִתִּי מַה חֲמֵשׁ מַה שֵּׁשׁ
הִבְחִיל רְעִיוֹנִי בְּעֵינֵי פִיל פּוֹל
וְאֶקַּח סֶפֶר אַחַר בְּלִי פֶלְפוּל.

מִכְתָּבֵי קֹדֶשׁ הַשְּׁקֵט סְרַעֲפֵי
מִחֲזוֹן הַחֲזוֹנִים מֵהֵרָס אֲפִי :
לְמַה בָּגִי עָמִי יִשְׁבוּ בְּמֵר גְּלוֹתְם
וְעָנִי בְּכַתִּיבָם יִשְׁכַּב לְמַרְגְּלוֹתָם?
כִּאֲלֻפִּים שָׁנָה בְּכֹל יוֹם פִּיד יוֹנָם
מְתִי אֹזִי מְתִי יְהִי עֵת פְּדִיּוֹנָם ?

עָמִי בְּצַרוֹתָיו חוֹשֵׁב אִי פֹדוּ
יִתְמַהֲמַה נוֹשֵׂא חֶשֶׁב אֲפֹדוּ ?
תָּבוֹא תְּפֹצֵתָהּ מִכָּל הָאָרְצוֹת
וְלָהֵר תִּקְדָּשׁ רַגְלֶיהָ רְצוֹת
עוֹד יִשְׁכּוֹן כְּבוֹד אֵל שָׁם עַל הָאָרוֹן
עִירֵי יְחִידָתִי בְּמִקְהֵלוֹת אָרֶץ.

וְאִזְ הָרַב לִוְחָמִים תִּהְיֶה לְמִזְמֵרוֹת
עַל שָׂדוֹת תִּקְטָל קוֹל הַד מִזְמֵרוֹת
אִין אֲנִקַּת הַלָּלִים רַק גִּיל מִגְּבָעוֹת
מִבַּיִם בְּחִלְלִים נוֹשְׂאֵי מִגְּבָעוֹת ;
תָּמוּ מֵאָרְצוֹת חֲנִיתוֹת וְשָׂרִיוֹנִים
אִין סוּם לְמִלְחָמָה רַק סוּם וְשִׁיר יוֹנִים.

בְּרַדְמָתִי שְׂגִית בְּחֶשְׁבֵי חֲשִׁבוֹנוֹת
וְהִנֵּה יָדַיִם הֵיכַל הִישׁ בּוֹנוֹת
לוֹהֲטוֹת חוֹמוֹתָיו פְּזוּהָר מִצְרוֹת
עֵינֵי בְּחִלּוֹמֵי רְאוּ מֵהֲזָרוֹת.
וְהִנֵּה קוֹל דּוֹפֵק עִירָה מִשְׁנַתָּהּ
לְהַתְּפִלֵּל קֹדֶשׁ וְלִלְמוֹד מִשְׁנַתָּהּ.

בְּחֹדֶשׁ הַפִּיל בּו פּוּר אֶחָשְׁוֶרֶשׁ
בְּפָלִים בְּעֵינַי דְּמָעָה וּדְוֵי רוּשׁ
לְהִרְגַּב בְּגִי עָמִי לְאַבְדֹן נִמְכְּרוּ
וּלְצוּר חֲתִי קָבַר בּו כָּרוּ ;
הַתְּשַׁעָה עֶשֶׂר לְאָדָר עֶשְׂרִים בְּלֹא אֶחָד
יוֹם מִיַּתֵּת אָבִי יוֹם בּו לֹא אֶחָד*).

רְגִשֵׁי נַחֲמָה אֶל לְבִי בָאוּ
מִסְפְּרֵי קֹדֶשׁ נְבִיאִים נִבְאוּ
פְּרָעוֹת בְּיִשְׂרָאֵל נְדָמָה לְתֵל בִּשְׁת
יַעַן לֹא יֵאָפֵד שְׁלוֹם לְתֵל־בִּשְׁת ;
בְּעִבּוּר גְּרָגְנִים עָשִׂי פְּרִידָתוֹ
לֹא יֵאָכַל יְחֻדָּה בְּשִׁלּוּחַ פְּרִי דָתוֹ.

בְּמֹנֹת יִפְרִיד הָרִיב בֵּין אַחִים
אוֹלָם הַשְּׁלוֹם יִפְרִיא בֵּין אַחִים
יָד יַעֲקֹב בִּיָּדֵי עֲשׂוֹ אַחֲזָת
וְעַל צִוְאָרֵי אֶחָיו תִּלְטוּשׁ מִשְׁחֲזָת ;
עַת רִיב בְּתַפּוּצֵי אֶשְׁאֵל "אֵי פוּדוֹ"
וְהַמְעַנָּה : שְׁלוֹם חֲשָׁב אִפּוּדוֹ.

(* לדעתי פירוש הפסוק: ימים יצרו לא אחד בהם (תהלים קל"ט ט"ז) נוצרו לי ימים אשר לא אוכל לשמוח בהם ומלת אחד הוא פעל מלשון ויחד יתרו (שמות י"ח ט) אל יחד בימי שנה (איוב ג' ה') וצריך לתרגם "טאגע וואורדען געשאפֿפֿען אן דענען איך מיך ניכט פֿרייען קאנן". —

בִּימֵי חֲלָי

(ה' תר"ס).

שְׂכַחָה נָא יְנוּנָה לְבִי הַסּוֹעֵר!
לֹא אוֹכַל נֶצַח פִּי בִי סָנָה בּוֹעֵר.

מוֹסְדוֹת חֲתִי תִלְחַט צְרָבָת
בְּעוֹרְקֵי וּקְרָבֵי גַחַל וְשִׁלְחָבָת.

עֵינַי בְּחוֹרֵיקוֹן נְדָמוּ לְבָרָכָה
מְקוֹר דְּמַעוֹתֶיהֶן הָאֵשׁ לְחֶכְהָ.

וְאוֹמֵר מָתִי אֶמְצָא מְנוּחָתִי
כְּגִלְגֵּל רַחִים אֶסּוּב בְּמִשְׁתִּי.

נַפְשִׁי הִרְגַעִי תִמְצָאֵי מְנוּחָה
בְּמְקוֹם בּוֹ יִשְׁקָטוּ כָּל יְגִיעֵי כַח.

כְּגוֹי לִי בֵּית כְּלֵי חִלּוֹן וְתִקְרָה
בּוֹ אֶמְצָא מְלֹזֶן אֵלֵי אִם תִּקְרָא.

כִּזְהָב אֶצְאָ כִּי אֵל יִבְחַנֵּנִי
כְּלִיזוֹתִי וְלִבִּי צְרוּפִים חֲנֵנִי!

רוֹפְאִים שָׂוָא תִּינְעוּ לְחֹשֶׁקִיט סְרַעֲפֵי
דָם לְבִי יִגְעַשׂ בְּעוֹרְקֵי וּבְכַפֵּי.

בּוֹנְנֵי לִי קִבֵּר אֲשַׁתִּי וּבְנֵי
אֲחֵרֵי תִבּוֹאוּ כַּאֲבוֹתִי לְפָנַי.

לְיוֹם נְשׂוּאֵינִי שְׁלִי.

(ה' תר"ם).

יוֹם טוֹב לְסִיּוֹן לִי יוֹם רְנָנָה
כִּי הָיָה אֵל בִּישׁוּעָתִי
אִשָּׁה טוֹבָה בּוֹ מְצֵאתִי
בַּחֲלָה בְּלִי מְצָרִים לִי לְמָנָה.

לִפְנֵי שָׁמַיִם וּשְׁלֹשִׁים שָׁנָה
בְּיוֹם טוֹב לְסִיּוֹן יוֹם חֲפָתִי
הַיּוֹדָה לְאֵל תְּרַבֵּן שְׁפָתִי
כִּי סִכַּת שְׁלוֹמִי רַעַנְנָה.

אֱלֹהִים נָתַן לִי לְמַתָּנוֹת
בָּגִים חַמְשָׁה וּשְׁלֹשׁ בָּנוֹת
וּבְנֵימִין בְּכוֹרִי פִי שְׁנַיִם.
בּוֹאֵל חַיִּי נָא תַּצְרֵנִי
רַבִּי פֶלֶט נָא סוֹבְבֵנִי
וְלִי וּלְבֵיתִי שְׁלוֹם וְחַיִּים.

סֵב דְמָה לְךָ דוֹדִי.

(ה' תרמ"ד)

לְמַדָּה זֶה אֶזְעַק עַל שְׁפָל מַצְבִּי
שְׁעֵרוֹתַי לְבָנוֹת אֶךְ אֶבִּיב בְּלִבִּי
עוֹד אוֹכֵל לְפָרוֹט שִׁיר עַל פִּי עוֹנְבִי
אִם נָם אֶפֶס חֲזוֹן וְאֵין פֶּהֶן וְגַבִּי
עוֹד אוֹכֵל לְזַמֵּר לְאֱלֹהֵי אָבִי
חַיִּים בְּחַתְחָדָשׁ תְּקוּפַת יוֹם הַלְחָתִי.

שָׁנוֹת זָקְנָה בָּאוּ שָׁשִׁים וְאַחַת עָבְרוּ
מֵעַת נִוְלַדְתִּי אֲךָ חֲסִדִי אֵל גָּבְרוּ
עוֹד אוֹכַל לְלַחֹם מוֹל אוֹיְבֵי אֲשֶׁר חָבְרוּ
וְלַעֲמוֹד מוֹל הִתְלַאֲוֹת אֲשֶׁר גָּנְדִי עָבְרוּ. —
רַעֲי מִנְעוּרַי הוּי רָבָם כָּבֵר קָבְרוּ
נִשְׁאַרְתִּי בְּעֶזְרַת אֵל אֲשֶׁר לְפָנָיו עֲמַדְתִּי.

מַה לִּי לַיּוֹם הַקֹּלֶדֶת מְנוֹת וּמִתְנוֹת
אֲשֶׁר וּמָכְרוּ בְּכָל פִּנְהַי יוֹשְׁבֵי הַקְּרָנוֹת
גְּעִימוֹת מֵאֵלֶּה בְּרִכּוֹת הַנְּאֻמָּנוֹת
מִשִּׁפְּתוֹת אֲשֶׁר־מִי מִפִּי בְּנִים וּבָנוֹת
אֵלֶּה צִיד נִפְשֵׁי מִכָּל־הַמְּגִדְנוֹת
עַת לְיִרְבְּתִי אֲ"ג"י" שֵׁיט הַיּוֹם יִרְדְּתִי.

אֲ"ד"ו"ן" כָּל הַיְצוּרִים בְּשָׁמַיִם וְ"ה"אֲ"ד"מ"ה"
הַמָּה יִ"ה"מ"ו" מַעֲי וְנִפְשֵׁי גִבְלָמָה
בְּ"ב"ג"ד"י"ם" צוֹאִים שִׁפְתֵי תַעֲטָה דְמָמָה
קָמוּנְתִי מִחֲסִדֵי יְדֶךָ הָרַמָּה
אֲ"י"ן" בְּיָדִי מַעֲשֵׁ וְרוּחִי תִשָּׂאֵה שְׂמָמָה
גְ"ה"ב"א" גַּם בְּיוֹם ח"ג"י"ם" הֲלֵא מִכָּל נִפְרָדְתִּי.

גִּשְׂאֲתִי וְגַם אִשָּׁא סָבַל הַחַיִּים
גַּם אֲ"ס"א" הַמְּלֶךְ הָיָה גְבַה רַגְלָיִם
וְאִם אִשָּׁב בְּעֶבֶד אַחֲרֵי הַרְחִים
בְּשׁוֹב ה' אֶת־שְׁבוֹת צִיּוֹן וִירוּשָׁלַיִם
שָׁם אֲמוֹשׁ כְּנָשָׁר בַּעַל כְּנַפְסִים
כִּי יָבוֹא יוֹם גְּאֻלָּה מִסְּפָרִים לְמַדְתִּי.

וְאִם עָמָה בַּתְּכֵל אוֹיְבֵינוּ רַבִּים
אֲשֶׁר כְּזֹאבֵי עָרֵב אוֹתָנוּ סָבִים

וְגַם אֶרֶץ זֹאת לָנוּ כְּמַעְלָה עֲקָרָבִים
יָבוֹא יוֹם יִנְהַנְנוּ בְּכַרְפְּרוֹת וְצָבִים
אֶל נְאוֹת הַיַּרְדֵּן שֵׁם בֵּין הַמִּשְׁאָבִים
סָב דְּמָה לָּךְ דּוֹדֵי אֲשֶׁר לְצִלְּךָ חֲמֻדָּתִי.

עֲלֵה נָבֵל⁽¹⁾.

(ה' תרמ"ח)

בַּבֶּקֶר לֹא עֲבוֹת מְמָרוֹם הִיעַר
בְּצֵל עֲנָפֵי הָעֲצִים הָעֵיֶרָה צְעֵדָתִי
קָרְבִי כְּחִלְיִים בְּלִי תַאֲוָה כְּלֶבֶת-נָעַר
לְבִי מָלֵא עוֹנֵג מְאוֹם לֹא חֲמֻדָּתִי.
דְּמָמָה סְבִיבִי רַק מִבֵּין דְּעֶפְאִים
זְמִיר סִים וְעִגּוֹר נְאוּהָ אַף נָעִים
יִרְחַפּוּ יִזְמְרוּ יִקְשָׁקְשׁוּ בְּכַנְפֵיהֶם
יִרְקַק הָעֲצִים וְהַשְּׂדוֹת בְּתֵיהֶם.
עֲלוּ יִשְׁבְּתִי כְּלֶבֶת שְׁלוֹ וְשִׁאֲנָן
תַּחַת עֵץ אֶחָד לְנוֹחַ בְּהַלִּיכָתִי
וּפְתָאוֹם גִּרְעֵדָתִי בִּי עֲלֵה לַח רַעְנָן
אֲשֶׁר הָיָה עַל רֵאשֵׁי גַפְלֵי גַבֵּל לְעֻמָּתִי.
שְׁבְתִי הַבִּיטָה וְהִנֵּה קוֹל רַעְדָה
גָּפֶשׁ רַע צְעִיר יָמִים מְגוֹיְתָה גַפְרָדָה.

(1) בעיר מעינות גליוכענבערג.

אוּלַי יִרְחַם⁽¹⁾.

(ה' תרמ"ט).

שָׁמְמוּ הַשְּׁעָרִים בְּעִיר הַקְּדוּשָׁה
לְמַעַי מִפְּלֶה אֲבִנֵי הַרְאֵשָׁה
צַפּוֹת עֵינֵינוּ לְזוֹכֵר בְּרִית שְׁלֵשָׁה
אוּלַי יִרְחַם.

עֲוֹנוֹת אֲבוֹתֵינוּ וְגַם עֲוֹנֵינוּ
הִגְלוּ אוֹתָנוּ לְאַרְצוֹת אוֹיְבֵינוּ
נִרְדַּפְנוּ עַד אֲשֶׁר אָפְסוּ כַחֲנוּנוּ
וְהוּא לֹא יִרְחַם.

בְּגִלוֹת בְּבָר נִשַׁב בְּאַלְפִים שָׁנָה
נִזְחַל וּנְקַוָּה בְּנַפְשׁ נְאֻמָּנָה
מִתִּי נִשׁוּב לְקַרְיַת דָּוִד הַנְּהָה
מִתִּי יִרְחַם?

רִיב הַפּוּצוֹתֵינוּ יִגְדֵל יוֹם יוֹם
כִּי כָל-אִישׁ יֹאמֶר מַה לִּי וְלָלֵאמֹר
מַה לִּי וְלִצְיוֹן מְקוֹם שְׁבִתִי הַלּוֹם
מַה לִּי וְלִרְחַם.

חֲנוּן בְּמִרוֹמָיִם זְכוּר נָא בְּרִית אֲבוֹת
רַחֵם עַל בְּנֵיהֶם הָעַר הַלְּבָבוֹת
וַיְהִי כִּי־נִגְמִים לְאַרְבּוֹתֵיהֶם שְׁבוֹת
הַתּוֹר יִגִּיעַ וּתְרַחֵם.

(1) לשובתי שמטה בארץ הקדושה.

זֶה אֵל זֶה יִקְרָא גִלְגָּה וְנִשְׁוֹבָה
לְאָרֶץ אַבְוֹתֵינוּ נַעֲזֹב הַמְּלֹאכָה
וְשֵׁם נִרְאָה טוֹבָה וְנִחְיָה בְּמִשְׁוֹבָה
כִּי אֵת יַעֲקֹב יִרְחֵם.

כִּנְאֹת אִישׁ בְּאַחֵיו לֹא תִהְיֶה שֵׁם עוֹד
שֵׁם נִהְיָה גוֹי אֶחָד בְּתַפְאֲרַת וְחֹד
וְעַמִּי תִבֵּל יֵאמְרוּ הַגְּדִיל אֲדָנִי מְאֹד
וְעַל יִרְאִיו יִרְחֵם.

הַזֹּרְעִים בְּדַמְעָה בְּמוֹשְׁבוֹת אַבְוֹתֵינוּ
הַזֹּהְרֵי לְשִׁבוֹת שְׁבִתוֹת אֶרְצֵנוּ
וְאוּלֵי יִרְחֵם אֵל וְעַל פְּלִטוֹתֵינוּ
יִרְחֵם יִרְחֵם.

עַלִּי הַפּוֹתֵב זֹאת בְּזוּיַת הַדָּר מִטָּה
חוּט חֶסֶדוֹ בְּחֵלְיִי תִמְיֵד אֵל הַטָּה
כִּן נִם עֲלֵיכֶם שׁוֹבְתֵי הַשְּׂמִטָּה
חוּט חֶסֶדוֹ וְיִמְשׁוֹד — וְאֵת עַמּוֹ יִרְחֵם.

יִנְעַתִּי מִצְאָתִי.

(דו"ת תר"ן).

בְּזוּיַת הַדָּר חֵלְיִי אֲנוֹכִי יוֹשֵׁב
וְעַל קִשֵׁי תַהֲפֹכוֹת יָמֵי חַיֵּי הַיּוֹשֵׁב.
רְעוֹת רַבּוֹת עַל רֵאשֵׁי עֲבָרֵי
רוּחֵי הַבְּהִילוֹ וְנִפְשֵׁי עֲבָרֵי.

אֶזְכֹּר הַיָּמִים עֵת אֶבְד רְכוּשֵׁי
וְהַנְּזוּשִׁים בָּאוּ לְקַחַת לְבוּשֵׁי.

אֶזְכֹּר הַיָּמִים אָמַר הָרוּפָא
מִהֵר יְהִי רֵאשׁוֹ בְּרֵאשׁ שַׁר הָאוֹפֶה.

וְאוֹמַר אֶבְדְּתִי אֶטְבַּע בְּמִצוּלָה
אֶךְ בֵּין יוֹם וְלַיְלָה לִי בָאָה הַצֵּלָה.

עוֹרֵי אֶמְרֵתִי לְנַפְשִׁי הִנְבָּאָה
וְחַיֵּשׁ הִבִּיא יִשׁוּעָה אֵל חוֹנֵן יְדַעָה.

נִרְפָּאוּ בְּלִיזוֹתַי עוֹרְקֵי הַחֶלְפוֹ
נָסוּ הַמַּיִם אֲשֶׁר עַל רֵאשֵׁי צְפוֹ.

* * *

הוּי עֵתָה שְׁנִית בְּמִצוּלָה טְבַעְתִּי
שָׂאוּל יִתְמַכּוּ צְעָדֵי בְּלִבִּי יְדַעְתִּי.

בְּאִפֵּי אֵיזֵן נִשְׁמָה בְּמַתְנֵי אֵיזֵן כַּח
וְגַם עַל מִשְׁכָּבִי אֵיזֵן לִי מְנוּחָה.

אֵל חַיִּי גוֹאֲלִי לֹא רַק תִּשְׁמַעְנִי
אֲרִים לְךָ כַּפֵּי אִשָּׁא אֵלֶיךָ עֵינֵי.

הֲלֹא פְעָמִים רַבּוֹת בְּעַנְיֵי שׁוֹמְמֹתַי
וַיִּמְנַחַּה שׁוֹבְבֹתַי בְּעֶזְרֶךָ הַתְּרוֹמְמֹתַי.

תֵּן מִסְפֵּר שְׁנוֹתַי כְּמִסְפֵּר יָמֵי אֲבוֹתַי
זְכָרְךָ לִי זְכוּתָם אִם מְעַטוֹ צְדָקוֹתַי.

אלי מבטחי הלא אדור בעת צרה
בעץ תורה ממתיק נפשי המרה.
לה אקדיש פחי ויתר ימי חיתי
ואז אם על תקראני ינעמי מצאתי.

בימי חלוי.

(ה' תרנ"א).

חולה אשכב על מטתי זה מאתים ימים
יושבים פה חמש מאות אלה ואין איש בא לבקרני.
דל יפרד גם מרעיו כפית מלב ישכה
טוב שכן קרוב מאה רחוק אף לדל אין שכן.

מודע אחד לא עזבני מודע לבינה אקרא
זה יחפוץ בחלוי משפכי ועל ערשי יסעדני
אם חכמת המספן בזויה מודע זה יכבדהו
אם לצעקתו אין שמע זה אה לצרה יולד.

הנה זה עמד אחר כתלנו.

(ח' תרנ"א)

עת מפלצות נפשי תתמונג
ושומרי העמל יהדפוני למדחפות
שומם אתהלך בין המון חונג
בלי מצוא מנוח לרגלי העיפות.

בַּעַת בִּי יִתְחַמְצוּ לְבָבִי וּבְלִיּוֹתַי
בַּחֲרִיצֵי בְרָזֶל בְּשָׂרֵי יְכָאִיבוּ
בְּרֹאשֵׁי כְּמוֹסְמֵרוֹת גְּעוּצוֹת דְּאֲגוֹתַי
וְנַחוּמֵי אֲהַב נִפְשִׁי לֹא יוֹשִׁיבוּ.

בַּעַת עֲמוּדֵי חַיְתֵי יְרוּפּוּ
וְיִתְמָהוּ מִנְּעֵרֶת מַיִם הַזְּדוּגִים
אֲשֶׁר חָשְׁבוּ לְבַלְעֵנִי וְעַל רֹאשֵׁי צִפּוֹ
וְאִינן נוֹטָה יָדוֹ לְהוֹצִיאֵנִי מִשְׂאוֹנָם.

אִז אֲשֶׁא עֵינַי לְמֵרוֹמֵי שְׁחָקִים
לְנוֹתָן גִּשְׁמֹתֵי אָרִים אִישׁוֹנֵי
אוֹחִיל בִּי נִפְשִׁי הַכְּפוּפָה יָקִים
וְיִסְמוֹךְ אִם תִּמְוֹטְנָה אֲשִׁיּוֹת מְעוֹנֵי.

בְּלֵב יַמִּים יִפְלוּ יְמוֹטוֹ הָרִים
מוֹסְדוֹת הָאָרֶץ יִרְעֲשׂוּ לְעֵינֵינוּ;
אוֹלָם בַּעַת גִּירָא עֵינֵינוּ גְּרִים:
הִנֵּה זֶה עֹמֵד אַחֵר בְּתִלְנוּ.

מפי עוללים ויונקים יסדת עז.

ביום חנכת בית המדרש לנערי עיר מולדתי מיקלאש יע"א
בשנת ה' תר"ו.

נורא בעלילה תהלה לך יאתה
מצבאות שחק יחד בראת
ברקים ירוצצו הרים ותפוצצו
ארזים ישברו גדל שמך יפארו;
שיח פינו יפון לפניה אל נוראות
כי מפי עוללים ויונקים יסדת עז.

נחנו עם נחלתך קמין סביב סערנו
לכל קצוי הארץ כפתי כפור גפוננו;
מדיחי אל דחי מסחי אל סחי
רדפנו השלכנו ושמך לא שכחנו;
שמך לנש לנו בחרדת כל-בלהות
כי מפי עוללים ויונקים יסדת עז.

ונם בעמות הרנחה ממך לא תעינו
לא אל שטי כזב ולרהבים פנינו
בארצות התהלכנו מגוי אל גוי נדחנו
ובצפון קמו בדרום ידך עלינו תרום;
אב אל בניו יודיע אשר עשית נפלאות
כי מפי עוללים ויונקים יסדת עז.

דָּבַר מֵרֹאשׁ דְּבַרְתָּ בְּיַד גְּבִיּאִים קְדוֹשֵׁיךָ
צֹהַר תִּבְלֵ הָיָה שָׁם לְאוֹרָה חֲשֵׁכָה
מִדּוֹרוֹת אֵל דּוֹרוֹת תּוֹרְתֶךָ לְהוֹרוֹת
דְּבַרְתָּ צִוִּיתָ אֵל עִם זֶה אֹיֶיךָ:
לְכֵן רוּחַ חַיִּינוּ תּוֹרְתֶךָ אֵל לְמוֹשְׁעוֹת
כִּי מִפִּי עוֹלָלִים וַיּוֹנְקִים יִסְדֶּתָּ עֵז.

בְּבֵית אֲשֶׁר בְּנִינוּ נִלְמַד אֶת בְּנֵינוּ
תּוֹרַת אֵל עִמָּנוּ בְּמִקְדָּשׁ זֶה יִכְתְּנוּ
פֶּה יִחַד וּמִצְאוֹ עֵת לְשִׁמּוֹת יִצְמְאוּ
מִעֵינֵי מַיִם קָרִים חַיִּים לֹא נַעֲפְרִים:
לְעֵדְרֵי צֵאֵן הָאָדָם עֲשִׂינוּ הַמְּכַלְאוֹת
כִּי מִפִּי עוֹלָלִים וַיּוֹנְקִים יִסְדֶּתָּ עֵז.

פֶּה יִלְמְדוּ בְּנֵינוּ אֶת-אֱלֹהֵיהֶם לִירָא
וְגַם תּוֹרַת הָאָדָם לְתוֹרַת אֵל לְהַחֲבִירָה
פֶּה תּוֹרָה וּתְעוּדָה נְאֻחָדוֹת בְּאִגְוִדָה
בִּידֵיהֶם יִאֲחִזּוּן מִהֵן כֹּל יִלְוִזוּן:
לְכֵן נָרִיעַ בְּעֵת נִצְיָב דְּלִתּוֹת אֱלֹהֵי הַמְּאֹוֹת
כִּי מִפִּי עוֹלָלִים וַיּוֹנְקִים יִסְדֶּתָּ עֵז.

אֲנִשִּׁי לְצִוּן וּמְדוּזָן בְּאוֹר הַנֶּהַח וּבּוֹשׁוּ
שְׂמֵנֵי זֶה חֲפִיתָ הֲלֹא כְּלָמָה תִּלְבָּשׁוּ
בְּסִנְגָרִים הַפִּיתֶם וַיִּחַד לֹא נִרְפְּאֲתֶם
לְמָה תִּבְקָשׁוּ אֵיבָה וְתִאֲמְרוּ כִּי תוֹעֵבָה
אֵל בֵּית זֶה גְּבִיָא — מִתִּי תִרְאוּ נְגַהוֹת
כִּי מִפִּי עוֹלָלִים וַיּוֹנְקִים יִסְדֶּתָּ עֵז.

מְעוֹנָה אֱלֹהֵי קֹדֶם כִּרְךָ פֶּעַל יְדִינִי
שְׂכוֹן בְּבֵית הַזֶּה עֲמוּד אַחַר כְּתָלָנִי
נָא אֱלֹהֵי הַיְלָדִים בְּיָדֶיךָ גִּפְקָדִים
פִּקַּח נָא אֲזַנֵּיהֶם אֶל דְּבָרֵי מוֹרֵיהֶם:
וְעַם נִבְרָא יִהְלֹוּךְ וְגַם יִסְפְּרוּ אֶת זֹאת
כִּי מִפִּי עוֹלָלִים וַיִּזְנְקִים יִסְדָּתָ עֵז.

אל יי ויאָר לָנוּ.

מוזמר שיר להדלקת נר התמיד ביום התחנך בית הכנסת בעיר
מולדתי מיקלאש יע"א בשנת התור.

שְׂדֵי אֵיוֹם נוֹרָא הַדּוֹם כְּסֵאֶךָ שְׂחָקִים
חֲשֻׁבָה לָךְ כְּנִהוּרָה חֲבִיזוֹן עֲזָךְ בְּרָקִים
כְּמוֹ נֵר זֶה הָעֲלִינוּ בְּבֵיתְךָ אֲשֶׁר בְּגִינֵנוּ
פְּנִיָה הָאָר לָנוּ אֵל ד' וַיָּאָר לָנוּ.

מָרוֹם אֹר פְּנִיָה נֶסֶח עֲלִינוּ תָּמִיד
יְנֵה שְׂבִיב חֲסֵדְךָ כְּמוֹ זֶה נֵר הַתָּמִיד
יִקְדֵּ יוֹם וְלַיִל וְרַק אֲזֵי נַעֲשֶׂה חֵיל
הֲלֹא בְּלִבְתְּךָ עֲמָנוּ אֵל ד' וַיָּאָר לָנוּ.

עוֹרִים לֹא יִדְעוּ בְּאִפְלֵ יִתְחַלְכוּ
אֲשֶׁר מִדְּרָכְךָ תַּעֲוִי עֵינֵי רִיחָם טָחוּ —
נֵר לְרִגְלָנוּ דְּבָרֶיךָ וְאִם נִתְעָה בְּאַרְחוֹתֶיךָ
פְּנִיָה הָאָר לָנוּ אֵל ד' וַיָּאָר לָנוּ.

נִפְשֵׁי מְאֹד תִּאָכֵת לְהִיּוֹת עִמָּךְ צְמִיד
 כְּמוֹ זֹאת הַשְּׁלֵהֲכֵת בְּמִנּוֹרַת הַתָּמִיד
 וְשִׂאֵף תָּמִיד רָמָה גִּרְךָ כִּי הַנְּשָׂמָה
 בְּהִלּוֹ גִּרּוֹ כְּגוֹ אֵל ד' וַיָּאָר לָנוּ.

בְּחִצְרוֹת זֶה הַפִּיִת אוֹר עוֹלָם נִשְׁמֹרָה
 וְיִרְק שְׂמֶן זֵית עַל צִנְתָּרוֹת הַמִּנּוֹרָה
 הִיְתָה לָנוּ אוֹרָה אוֹר עוֹלָם זֹאת הַמִּנּוֹרָה
 לְאוֹר עַמִּים הִיְתָה לָנוּ אֵל ד' וַיָּאָר לָנוּ.

עַת מְלַחְמָה וְעַת שְׁלוֹם⁽¹⁾.

(תמוז תר"ט לפ"ק).

רַעַשׁ מְלַחְמָה	יִמְלֵא הָאָדָמָה
בְּחָרָב וּבְקִשָּׁת	יִרְצוּ לְרִשָּׁת
אוֹיְבֵי אֶרְצֵנוּ	מִבְּצָרֵי עָרֵינוּ.
יְהוּדֵי אֲנָכִי כְּגַר נִחְשָׁבְתִי	
אֵף אֶת הָאָרֶץ בָּהּ אֲשַׁב אֶהְבֵּתִי	
אוֹצִיא בְּרַגְנָה	חָרְבִי מִגְדָּנָה
אֱלֹהֵי צִדְקָנוּ	הוּא יוֹשִׁיעֵנוּ.
רַעַם הַקְּרָבוֹת	חוֹצֵב לְהַבּוֹת
עִמָּק הַבְּרָכָה	לְשִׁדֵי מַעֲרָכָה
דָּם הַמְדַקְרִים	יִזוּב כְּבָהָרִים.
יְהוּדֵי אֲנָכִי הִלָּאָה יְגִידוּנִי	
בְּשִׁנְאָה וּבְכַאִיבָה תָּמִיד יְהִדְפוּנִי	
אוֹלָם פְּסוּם דוֹהַר	לְמִלְחָמָה אֲמַחֵר
אֱלֹהֵי צִדְקָנוּ	הוּא יוֹשִׁיעֵנוּ

⁽¹⁾ אחרי העשות ברית שלום בוויילא פראנקא.

תחת הדגלים	חללים חללים
גפל הדגל	מי יעמיד רגל?
הגם בְּיַדֵי אָרִים ¹	הִזְקוּ הַגְּבָרִים
יְהוּדֵי אֲנֹכִי בֶן־חַשְׁמוֹנָאִים	
לְבִי לֵב אֲרִיָּה מוֹצֵק בְּפִלְעִים	
לֹא יִירָא גֵבֶר	פָּצַע וְשָׁבַר
הוּא יוֹשִׁיעֵנִי.	אֱלֹהֵי צְדָקְנִי

הַמִּנּוֹת כְּבוֹצָר	יְבוֹא כְּקוֹצָר
לוֹחֲמִים אֵל כָּפוּ	יִפֹּל בְּרוֹב אִפּוֹ
בְּשׁוֹחָה הָעֲמוּקָה.	וְחִשְׁגָה מְתוּקָה
אֲוִיבִים וְגַם אֲוִיבִים שָׁם יַחַד הִבְרִי	
שָׁם תַּחַת הַגְּבָעָה בְּשָׁלוֹם גִּקְבְּרוּ	
שָׁם תַּחַד בְּקַבְרוֹתָהּ?	הֲגַם גַּפְשֵׁי הַצְּרוּרָה
הוּא יוֹשִׁיעֵנִי.	אֱלֹהֵי צְדָקְנִי

גְּהַפֵּךְ לְדָמָה	זַעַם מְלַחְמָה
תְּצַיֵּץ בְּיַהֲלוֹם	רוּחַ הַשְּׁלוֹם
רַעְגָן בְּכָל־בַּיִת	נַעֲלָה הַזֵּית
הִיִּקְחוּ גַם שְׁלוֹם הַלּוֹחֲמִים הַיְהוּדִים	
מֵאֵז כְּבָר שָׁבְעוּ מְרוּדִים וּגְדוּדִים	
הִיִּחַלְקוּ גַם שְׁלָל?	שָׁם גָּפְלוּ חָלָל
הוּא יוֹשִׁיעֵנִי.	אֱלֹהֵי צְדָקְנִי

---

¹ ביום מלחמת מאנענטא איש יהודי ממשפחת נדיב סאלעמספעלד הציל הגל אלפו מידו האויבים וישב רוח גבורה לאנשי הצבא אשר אתו.

נצא בצבא	אלף ורכבה
לחק מולדתנו	בצפיתנו
תהיו באזרחים	הפשים משלחים
ואם חק הצדק השרים יכחידו	
ותחת החרות העול יכבירו	
נבטח באלהינו	בצפיתנו
הוא יושיענו.	אלהי צדקנו
לבתיהם פונים	המונים המונים
לעבוד האדמה	משדה מלחמה
בצללי התאנה	תמתק השנה
אך אמעל בחרם אם אקנה לי כרם	
ליחודי לא בית לא גפן ולא זית	
וביתו הקבר	ליחודי רק שבר
הוא יושיענו.	אלהי צדקנו

יחי המלך!

שיר משחת קדש ביום הנתן כתר מלכות ארץ אונגארן ומדינותיה
על ראש המלך האהוב פראנץ יאזעף הראשון יר"ה בקרית
המלוכה בודאפעסט תרכ"ז לפ"ק.

עמים חד יקראו: האח מלפנו
ראינו היום מאז קוינוהו;
בגיל לבב ירנו: תחתו נפשנו
נחרף למות בכל עז נאקהו!
תחום עיר ומלאה מתרועעת הרבבות
שרים חורי ארץ וכל העם מקצות.

מַנְנֵי הַפְּתִים וְרוּם הַחֲלוּנוֹת
יִתְנַסְסוּ דִּגְלִים בְּהַדָּר רִקְמָתִים
דִּגְלֵי כְבוֹד עֲלֵיהֶם בְּלִשׁוֹנוֹת שׁוֹנוֹת
וּבְצַפּוּי זָהָב כְּתוּב: עֵז וְחַיִּים
לְמַלְכֵנוּ פְּרָאֲנִין יֶאֱזַעֲפָה עַד אַחֲרֵית הַיָּמִים
בְּשָׁלוֹם יֵשֵׁב עַל כִּסְאוֹ בְּאַמֶּת וּבְתָמִים.

מַה יוֹם מִיּוֹמִים? תְּרוּעַת הַעַמְּמִים
לְמַה זֶה בְּקוֹל הוֹנֵג עוֹלָה שְׂמִימָה
אִישׁ בְּאַחֲיוֹ יִדְחֶקוֹן וּבְנִטְפֵי גִשְׂמִים
דְּמָעוֹת גִּיל יִמְסוּ עֵינֵיהֶם הַפְּעָמָה
עֵיר בּוֹדָא פֶּעַסֵט לְמַה תַּעֲדָה חוּצוֹתֶיהָ
כַּפְלָה אֲשֶׁר תִּשְׂוִים רִקְמוֹת כְּלִילוֹתֶיהָ?

הַנְּהַר הַרְחֵב אֲשֶׁר יַחֲבֵר בְּחַגְוֹרָה
קָרִית הַמְּלוּכָה הַשׁוֹכְנָה עַל גְּדוֹתָיו
מַה זֶה יִהְיוּ גִלְיוֹ כַּמְּכַשְׂרִים בְּשׁוֹרָה
וּתְהוֹם אֶל תְּהוֹם קוֹרָא רִנְנַת רִבְבוֹתָיו?
שֵׁם אֲנִית הַקִּישׁוֹר בְּמְרוּצַת גִּיל תִּלְדָּה
וְעַל מַעֲבְרוֹת הַנְּהַר קוֹל עֲנוֹת: יְחִי הַמְּלִךְ!

מֵאַפְסֵי הָאָרְצוֹת יִתְאַסְפוּ רִבּוֹת
לְרוּם מְצוּדַת בּוֹדָא וּגְבִיהוֹ אִישׁוֹנִים
גְּעָרִים וְזִקְנִים גַּם בְּנִים גַּם אֲבוֹת
לְרֵאוֹת פְּנֵי מְלָכָם אֵין קִין לַחֲמוּנָם:
כִּשְׂמֵשׁ בְּעַת יֵצֵא מֵאֶחָל הַפֶּתוֹ
תִּצְיִן יַפְעַת גְּזֵרוֹ שְׁעֵמְרָה לוֹ אִמְתוֹ.

והמלכה על ימינו קלילת חן ונעם
בגרה באור טהרו כל-לב משמחת
גם מבין משבצות הספיר והשהם
על ראש שרותיה תשביע נחת.
יקראו ראיה בכל-מקום אשר תלך :
מה יפו פעמיך בנעלים בת מלך !

במרוצה ישוב אופן המרקבה
נושאה בן-המלך רודאלף שם כבודו
אצלו בחין נער אחותו הנאהבה
אברך יקרא העם בכל כחו ומאדו :
שם שרי המדינות בהדר המלבושים
חרב בימינם על סוסים דהרים חושים.

מה יום מיומים ? ממרום מנדלים
בקול ששון חונג יצלצלו הפעמונים
קול העם ברעו עם קול תף ונגלים
יתנו קול תשואות כמים ידונים ?
יום זה יום מלפנו בו יתנו העטרה
על ראש משחת קדשו והעולה נשברה.

יום ברכות יום שמחות יום זה לדור דורים
ליושבי ארץ פנוניה המברכת
קץ יש לפרצות לנאצות למרורים
אשר עשו הארץ פאלה בשלכת.
פה יתקעו הקאמים : יהי שלום ביננו
נהיה פאבני הנזר על ראש מלפנו.

כֹּל-מְדוּזָן וּמְרִיבָה מִלֵּב נִסְיָרָה
בְּעֵז מִלְּפָנָיו נִנְבִיר וְלֹא כִלְשׁוֹנָנוּ
כֹּל הָיָה לְשׁוֹן אַחַת בְּאָרֶץ גְּבִירָה
כִּי מְרִיב הִלְשׁוֹנוֹת רָעָה תִּדְבְּקָנוּ.
בְּשָׁלוֹם וּבְמִישׁוֹר בְּתַאוּמֵי אִם אַחַת
נִתְּנָה יָד יַחַד וְאַרְצֵנוּ בְּפִרְחָתָהּ.

כִּן אֵלֶּה לְאֵלֶּה בְּלֵב אֲמוֹן קוֹרְאִים
חֲבוּקֵי זְרוּעַ פְּאֻחִים אוֹחֲבִים נִצְמָדִים
שָׁם עַל רִצְפַת בְּתֵי הַתְּפִלָּה בּוֹרְעִים
וְרָגַשׁ לֵב טָהוֹר יֵאָחַד הַנְּפָרְדִים.
מֵאַוִּים הַתְּפִלָּתָם : אֵל עֲלִיּוֹן חֲנֻנוּ
מִלְּפָנָיו פְּרֹאגֵץ יֵאָזְעַף לוֹ יְחִידָה לְפָנֵינוּ.

כָּבֵר יֵשֵׁב עַל כִּסְאוֹ זֶה עֲשָׂרִים שָׁנָה
אֶךְ מִחֲמַת בּוֹנָדִים לֹא בָּא לְמִנְיֹחָהּ
כֹּל תֵּשֵׁב חֶרֶב הַפּוֹרְצִים בְּנִדְנָה
עוֹד יָד הָעוֹלָתָה מוֹל נִזְרוּ שְׁלוּחָהּ :
הַסֶּעַר לְדַמְמָה שָׁב יוֹם זֶה יוֹם יִשַׁע
רֹאשׁ יְקֻדּוֹ יִשְׁתַּחֲוֶה גַם עוֹלָה גַם רִשָׁע.

כַּאֲשֶׁר יִשְׁתַּקּוּ גְּלִי יָם הַהוֹמִים
בְּהִרְיָחָם שֶׁמֶן וְהַמְּצוּקָה לְהַרְוִיחָהּ
רִגְשָׁת הַמִּתְּפָרְצִים תֵּשׁוּב לְשְׁלוֹמִים
מְרִיחַ מִשְׁחַת נִזְר הַמְּמִלְכָה :
שְׁלוֹם אֶרֶץ פְּנוּנִיָּה אַחֲוֵי בְּעַטְרָתָהּ
עַטְרַת גִּזְעַ שְׁטַעפָּאן הִיא הַדְּרָה וְתַפְאֲרָתָהּ.

זאת עֲטַרְתַּת גְּאוֹת הַלֵּא רַבּוֹת צָרְרוּךְ
זֶה תִּשַׁע מֵאוֹת שָׁנָה מִכָּל הָעֶבְרִים
עַמִּים אֵין מִסְפָּר עַד חֲרֻמָּה רַדְפוּךְ
צָוָה אֲדוֹנָי לְנוֹשְׂאֵיךָ תָמִיד צָרִים :
אֲךְ בְּעַת עַל מִשְׁבֹּתֶיךָ שָׁשׂוּ מִדְּכָאֵיךָ
תָמִיד שָׁבָה לְהִתְנוּסִם בְּהַדָּר גְּעוּרֵיךָ.

בְּתִלְמֵי הַמַּחְרָשָׁה טְמוּנָה בְּאֶרֶץ
הַיְתֵה הָעֲטָרָה בְּשֵׁנֶת בּוֹא לְמַלּוּכָה
מִלֶּךְ פְּרָאגִּיז יֵאָזֶעַף מִיַּדִּי פּוֹרְצֵי פָרִץ
שָׂרִים חֲפְרוּיָה מַעֲמָקֵי הַשְׁוִיחָה.
לְבָן יֵרֶן הָעַם יַד אֵל זֹאת עֲשֵׂתָה
מֵאֲשֵׁפּוֹת עֶפֶר עַל רֹאשׁ מִלֶּךְ הַיּוֹשֵׁתָה.

רֶן יֵרֶן הָעַם וְגַם יֵאֱמִין בְּתַקְוֹתוֹ
כִּי עוֹד יָמֵי הַשְּׁלֹוּה לְאֶרֶץ יִשׁוּבוּ
פֶה כְּשׁוֹר שְׁוֹרִים אֲבוּסִים צְלוּיִים לְעַמָּתוֹ
שֵׁם אֲשִׁישִׁי יֵין כְּנֶהְרִים יִזּוּבוּ.
רֶן יֵרֶן הָעַם נִפְשׁוֹ לְעֶפֶר שָׁחָה
יִקְנֶה לְיָמִים יְבוֹאוּ וְהַצָּרָה גִּשְׁפָּחָה.

רֶן יֵרֶן הָעַם בְּעַת יִרְאֶה הַסַּגִּנִּים
לְבוּשֵׁי תְכֵלֶת וְזָהָב וּבְמִשְׁלוֹשׁ צְבָעִים
אָדוּם לְבָן וְיָרֵק כַּאֲשֶׁר מִלְּפָנִים
בְּעַת שִׁירֵי שְׁמֵחוֹת בְּאֶרֶץ גִּשְׁמָעִים :
רֶן יֵרֶן הָעַם הִבָּא מִכָּל־הָעֶבְרִים.
עוֹד חָקֵי הָאֶרֶץ מִמְּלִכּוֹ גִּשְׁמָרִים.

רֹן יֶרֶן הָעֵם אֵל גְּבַעַת הָעֶטְרָה
יִרְכַּב הַמֶּלֶךְ עַל סוּם לֶכֶן דַּחַר
בְּאֵדְרַת שְׁטַעפֹּאן אֶלְפֵי דוֹר נִשְׁמְרָה
וּבְחֶרְפוֹ הַמְרוּטָה כְּאֵשׁ חֲזִיזִים בּוֹעֵר :
לְאַרְבַּע רוּחוֹת הָעוֹלָם יְגִיף הַחֶרֶב
לְאוֹת הַפֶּל יַעֲבֹדוּהוּ מִלֵּב וּמִקְרֹב.

רֹן יֶרֶן הָעֵם כִּי מִכְּלֵה־הַעִירוֹת
וּמִכְּלֵה־הַמְּדִינוֹת עָפָר הֵבִיאוּ
צָרוּרִים בְּשִׁקְיָהֶם אֵל גְּבַעַת הָעֶטְרוֹת —
נְהִי מְדַרְךָ רִגְלֵי הַמֶּלֶךְ יִרְעִי.
לְרֹן קוֹלָם יִרְעִיפוּ מִלְּאֲכִים מִמְרוֹזְמִים
נִחְלֵי עֶדֶן עַל רֹאשָׁם וּמַעֲיָנֵי שְׁלוֹמִים.

רֹן יֶרֶן הָעֵם נִם חֲמֻשִׁים הֶרְבִּבוֹת
מֵאֲמִינֵי דַת מֹשֶׁה בְּאַרְצֵן מִפְּזָרִים
עֵינָם יִרְיֻמוּ לְאֵל שׁוֹכֵן בְּעַרְבוֹת
נוֹשָׁאִם וְאֲבוֹתֵיהֶם עַל כְּנָפֵי נְשָׁרִים
גֵּרִים הֵם בְּאַרְצֵן כְּנַכְרִים נִחְשְׁבוּ
אֵךְ בְּשִׁמְחַת מַלְכָם וְגִיל אֶרְצָם יִתְעַרְבוּ.

לְזֹאת יִתֵּר לָבָם בְּכָל־מְאֹדָם יַעֲמֹלוּ
בְּעַד טוֹב זֹאת הָאָרֶץ בְּכָל־הָאֲזָרוֹתֶיהֶם
וּבְכָל־זֹאת יוֹשְׁבֵיהָ בָדָם יִסְתּוֹלְלוּ
יִקְחוּ מֵחֵם כְּבוֹדָם וַיִּחְשְׁבוּם כְּגִדְהִים :
כְּרוֹם זֵלוֹת יִתְחַלֵּף הַיְהוּדִי בְּאַרְצֵן
כְּלֵי אֶדְרַת הַיִּקָּר בְּשִׁחֻרוֹתֶיהֶם פּוֹרְצֵי פְרִיז.

מִשָּׂא הָאָרֶץ בְּכִתְף יִשְׂאֵוּ
גַם נִפְשָׁם גַּם רַכּוּשָׁם יִתְּנוּ בְּעִבּוּרָהּ
וּבְכָל זֹאת מִשְׁפָּטָם מִהֶם יִמְנְעוּ
מִשְׁפָּט הַיְהוּדִי הַיּוֹת לִפְּל לְזָרָא.
בְּשֵׁם הַקָּי הַחֲרַת יִאָּסְרוּ בְּמִאָּסְרִים
תִּרְמָסֶם כָּל־רִגְלָל גַּם בְּאַרְצֵם הֵם זָרִים.

גְּדִיבֵי הַשָּׂרִים בְּבִתֵּי הַמְּשָׁלָה
יִמְלִיצוּ טוֹב בְּעֵדָם יִדְבְּרוּ מִשְׁפָּטָם
אֲדָ שְׁטַנַּת שׁוֹנְאֵיהֶם בָּם תִּדְבַּק בְּאֵלֶּה
קוֹל הַתְּבוּנָה דוֹפְקָה אֲדָ לָבָם נֶאֱמָם:
לִימִינָם וְלִשְׂמֹאלָם הַשָּׂרִים נִפְלְגוּ
וְהֵם כְּכֹלֵי אֵינן חֶפְזֵן בּוֹ הִלְאָה יִצְנֹו.

אֲדָ יְרוּן יַעֲקֹב הַיּוֹם בְּיּוֹם שְׁמֻחָתָהּ
כִּי לְמַד מֵאַבּוֹתָיו כָּל מִקְלָלָיו לְבִרְדָּה
לְאוֹיְבוֹ יִתֵּן שְׁלוֹם יִנְקוּם בְּעִזְרָתָהּ
גַּם לְשׁוֹרוֹ אִם יִתְּעָה יוֹרֵה הַדְּרָדָה:
לְכֵן יְרוּן יַעֲקֹב עֵז מִלְּכוֹ תִקְנֹתוֹ
גְּאֻלָּה תִהְיֶה גַם לוֹ יִצְפָּה בְּצַפִּיתוֹ.

לֹא יִרְצָה לְבַכֵּר בֵּין בְּנָיו אָב אֲהַב
בְּנֵי אֲמוֹנוֹת הַשּׁוֹנוֹת בְּעֵינָיו יִשְׁוִיוּ
לֵב רַעָה נֶאֱמָן לְשָׂה גִרְדָּף בְּאָב
יִשְׁמַח אִם בָּלָם בְּצַל אֲהַבָּה יִשְׁלִיוּן:
לְכֵן יִגִּיל יַעֲקֹב בְּיּוֹם מְלֻךְ יִקְמִירוֹ
בְּאַהֲלָיו וְאַרְמוֹנָיו בְּעַד שְׁלוֹמוֹ יִקְמִירוֹ:

אל שוכן שחקים אשר חלק מַכְבוֹדוֹ
לְמוֹשֵׁלִים בְּאֶדָם הַשֹּׁפֵת שִׁפְעַת שְׁלוֹמָךְ
עַל רֹאשׁ גֹּזַע הָאֲבֹסְפוֹרֵג יִמְלוֹךְ בְּכָל־הַיּוֹדוּ
יַחַד נִכְרָעָה בְּרֹךְ לִפְנֵי כֹס הַדּוֹמָךְ;
מִלְּפָנָי פְּרֹאֲנִין יִאֲזַעַף אֲשֶׁר לְבוֹ לֵב תָּמִים
בְּשָׁלוֹם יֵשֵׁב עַל כִּסֵּאוֹ עַד קֵץ הַיָּמִים.

הָאֲצֵל גַּם מְרוֹחֶךָ אֵל חוֹנֵן דַּעַה
עַל שָׂרֵי הַמִּשְׁנָה כְּאֲשֶׁר יִנְעֲצוּ
הַזֶּרֶם הַדֶּרֶךְ לְהַקִּים הַצּוֹלְעָה
וְלִרְפֹא שִׁבְרֵי הָעַם יִתְאַמְצוּ;
עֲמוּד גֹּאֵל יִמְיָנָם לְמַעַן יַחֲזַקְוּ רַק צֶדֶק
בְּחַוְמוֹת הַנִּפְרָצוֹת יַחֲזַקוּ הַבְּדָק.

אל חוֹנֵן דַּעַה מִן לְלִבָּם מִשְׁרִים
לְשִׁים מִשְׁטָרִים רַק כְּחֻקֵי הַתְּכַוֵּנָה
רַק בְּבִמְי אֱלֹהֵיהֶם יוֹרֵי הַכְּמָרִים
יְאִישׁ בְּאַחֲיוֹ לֹא יִבְגֹּד בְּעִבּוֹר הָאֲמוּנָה;
לֹא יִרְשִׁיעוּן הַשּׁוֹפְטִים רַק עֲשׂוֹי הַרְשָׁע
וְתַמְיָמֵי הָאָרֶץ לְעוֹלָם יִמְצְאוּ יִשְׁעוּ.

אל טוֹב וּמְטִיב עֲשׂוֹתָנוֹת לֵב הַשָּׂרִים
כְּפִלְגֵי מִי שְׁלוּחַ בְּיָדְךָ נִתְּנֵנוּ
הָאֵר עֵינַי שְׁכָלָם וְלֹא יַחֲיוּ נִמְהָרִים
עַתָּה בְּפִלְס הַדַּעַת הַחֹזֵק יִבְחָנוּ;
וְעוֹד לֹא כְּבָנֵי עוֹלָה יִרְחִיקוּ מִנְּבוֹלָם
כְּנֵי יְהוּדָה הַשּׁוֹכְנִים שְׂאֲנָנִים מִלְּמוֹלָם.

אז ידעו ויבינו כי לטוב הארצות וכל
זרע בית יעקב בגוים נפזרו
תחת מעטה בוז ילבישום מחלצות
כי להיות לאות עולם מאל נשמרו;
בכל-מדינה ומדינה בכל-קנה וקרת
בני יהודה הקושרים דבקי השרשרת.

גוי אויב עצות חוטאה הממלכה
אשר תעיק בעול כבד מושביה היהודים;
בשלוזם רק תהיה לארץ הרורה
תפול התקרה בנוע העמודים;
כל-אלה הארצות אשר אותם רדפו
כמוץ יסער מנרן אבדו ונהדפו.

אל נותן לתעי לב מדע ובינה
גבולות ארצנו הצב ללשונותם
ללב גוים ולאמים מסוף רוח חנינה
ריב ינטשו ללמוש למזמרות חרבותם.
בצל דליות האחה רק קול גיל ישמע
וגם יגון ואנחה ולשחוק יהי כל-דמע.

נטע גם עץ האחה העמק ללבנו
לאחד בבית יעקב נפשות הנפרדות
על צור המחלקת יחנו עדותינו
ורגלינו במוקשי המריבה נלפדות;
הורנו הדרך איכה נעבדה
לעבדה שכם אחד ולא נסור ממך.

אל עֲשֵׂה שְׁלוֹם בְּמִרוֹמָיו עוֹלָמִי
תֵּן שְׁלוֹם לְתֵבֵל שְׁלוֹם לְאַרְצֵנוּ
כְּרֹךְ נָא מְלַפְּנוּ יִצְלַח בְּכָל פְּעֻמּוֹ
שֶׁד דְּבַר וְרַעַב הִרְחַק מִגְּבוּלָנוּ;
שׁוֹמֵעַ קוֹלֵנוּ מֵאֵז מַעוֹלָמִים
עוֹ וְחַיִל לְמְלַפְּנוּ עַד אַחֲרֵית הַיָּמִים!

עֲצַת שְׁלוֹם.

שׁוֹר הַכְּבוֹד בְּיוֹם הַתַּאֲסָף אֲצִילִי אֶרֶץ הוֹנְגְרִיָּה וּנְכַחְרִיָּה רַבְנֵי
הַקְּהָלוֹת וְשְׁלוּחֵיהֶן מִטַּעַם הַמֶּלֶךְ וְשֵׁרֵי לְוַעַד הַגְּדוֹל קְאָנְגְרֵס בְּעִיר
הַמְּלוּכָה בּוֹדָא פֶּעֶסֶט בְּיוֹם ב' וַיֵּז לַיְמֵי חֲנוּכָה א' דְּרִיָּה שְׁבַת
תַּרְכִּישׁ לַפִּיָּק.

שְׁלֹמוֹ יָמֵי אָבֵל שְׁנוֹת הַרְפָּה וְאַנְחָה
לְמַאֲמֵינֵי דַת מֹשֶׁה בְּאַרְצֵן הוֹנְגְרִיָּה
רֵאשִׁיָּהֶם יְרִימוּ וְנִפְשָׁם אֲשֶׁר שָׁחָה
יְגִיל יִשְׂרָאֵל יַעֲקֹב יִשְׂרָאֵל יְרִיעַ.
דְּרוֹר נִקְרָא לְמוֹ אֲזַרְחִים גַּם הֵמָּה
כְּכֹל תּוֹשְׁבֵי הָאָרֶץ קִין יֵשׁ לְמִשְׁטֵמָה.

מֵאֵז קָרוּ לְמוֹ לְבוֹא יוֹם הַתְּשׁוּעָה
בּוֹ יֵצֵא בְּשֹׁחַר אֹרֶךְ נִגְהָ צְדָקָתָם
לְכֵן יִרְוֶן לָבָם עַל שְׁפָתָם הַרְוֵעָה
לֹא יִהְיֶה עוֹד לְחֶרְפוֹת מַהֲרֵ אַמּוֹנְתָם.
לֹא יִבְדִּיל הַחֶק עוֹד בֵּין תּוֹשְׁבִים לְתוֹשְׁבִים
יִבְדְּלוּן רַק אֵלֶּה אֲשֶׁר בְּלָבָם רַע חוֹשְׁבִים.

עזרם מעולם אשר נחה אבותימו
לְכֹל אִפְסֵי הָאָרְצוֹת וְלִקְצוֹי הַתְּבַל
לְאַהֲבָה וְלִרְחֻמִּים הַפֶּד לֵב שׁוֹנְאִימו
וַיִּפְּלוּ גַם לְמוֹ נַחֲלָתָם בְּחֶבְלִ:
בְּבִתִּי הַמּוֹעֵצָה בְּחִצְרוֹת הַמְּלוּכָה
רַק לְמַטְרַת הַצֶּדֶק הַקָּשֶׁת דְּרוּכָה.

וּבְשַׁחַר אֲשֶׁר יִפְרוֹשׁ אֶת כַּנְּפוֹי לְעוֹפֵף
עַל פְּנֵי הַרְקִיעַ בְּטָרִם צֶאֱת הַשָּׁמֶשׁ
רוּחַ חַנִּינָה וְחֶסֶד אֲבֵרוֹתָיו יִגּוֹפֵף
וְלִבְקָר יִהְיֶה פֶתְאוֹם לַיִל שׁוֹאָה וְאָמַשׁ:
עַל פְּנֵי הָאָרֶץ מִצְפוֹן עַד דָּרוֹם
רוּחַ חַרְיִשִׁית עֲבָרָה וַיֵּד יְהוּדָה תְּרוֹם.

נָהַר אַהֲבָה שׁוֹטֵף בְּעַד גְּבוּלוֹת הָאָרֶץ
בְּשֶׁמֶן אַחֲוָה נִמְשָׁחִים שָׂרִים וְאֶבְרִים
בְּהִשְׁקָט וּבְטַח בְּלִי צְוָחָה וְפָרֶץ
עִם נְדָבוֹת יִשְׁפּוֹט חֶק צֶדֶק בְּשָׁעָרִים.
יֵד יִתְּנוּ לַיהוּדִי: סֶלַח נָא אֲחִינֹי
חֲנֹם רַדְפְּנוּךָ מֵעוֹלָם הָעוֹיְנוּ.

בְּעַד זֹאת הָאָרֶץ גַּם אֲמָה גִלְחַמָּה
עֲנִיַת חֲלִית גַּם אֲמָה כְּמוֹנו
גַּם אֲמָה אֶת־נִכְשָׁףָה עַל כַּפֵּי שִׁמְתָה
וּבְיוֹם קָרֵב כְּפֹלַע רִגְלֶיהָ נְכוֹנוּ.
בְּמִסְחָרָה הַבֵּאתָ לְאָרֶץ בְּרָכָה
וּבְמִשְׁלַח יְדֶיהָ שִׁפְעַת חוֹן וַיִּרְוַחָה.

בן אלה לאלה קוראים ברננה
מלאכי רחמים וצדק ישמחו במרומים
אך בעמקי שאול ישלוח הרבו מנגנה
שר צבאות הרפאים: ליהודים אין שלומים
אם הוסיר משכמם סבל אויביהם
יעיקם עול חדש משטמת אחיהם.

לא קנאת איש באחיו בעביר רוב הונו
או בעביר חקמתו משפיהם למעצבה
מלאך משחית אחר אשלח ממעונו
כאש תפתה לא תקפה תלהטם אש האיבה.
אש מריבת האמונה ושנאת הדתות
תאכל במחניהם תהרום בלהשתות.

איש יאמר אל אחיו צא כי קדשתיה
אל תנש בי סורה לא דת יהודה דתך
כי שפת עם אל נכר תשא על פיך
אני אשמור דתי ואמה לך-לך לעמתך.
אכם בשגעון בתמהון בסנגורים
חלים לא יראו אך חלאת האחרים.

בן ילעג לאביו: שוא תעבוד לאל רמים
בשגעון תתנהג ורק תפלה תפלתך
נקיתי מפשע אין און ואשמים
רק בלבי אמונתתי ויראתך כסלתך.
יבדלון היהודים לתדשים ולישנים
אלה פניהם אחורנית ואלה רק לפנים.

וּבְקָטָב אֲשֶׁר יִשׁוּד פִּתְאוּם בְּצִהְרִים
הִתְהַלְכוּ בְּאֶרֶץ שְׁלוּחֵי שְׂאוֹל הַרְפָּאִים
פָּרְעוֹת בְּיִשְׂרָאֵל הִתְפָּרְדּוּ לְמַחְנֵים
חָרַב אִישׁ בְּאֶחָיו מִשְׁלַחַת מְלָאכֵי רָעִים.
לְשׁוֹן כָּלֵם כִּחֵץ שְׁנוֹן וּבְקָשֶׁת דְּרוּבָה
יִגִּישׁוּ מִשְׁפָּטֵם לַחֲצַר הַמְּלוּכָה.

אֵל יִטֶּה לֵב מְלָכִים כְּחֶפְצוֹ וּרְצוֹנוֹ
טָרֵם יִכְאִיב יַחְבֹּשׁ לֹא יָבֹא אִישׁ בְּסוּדוֹ
הַמְּלֹךְ פֶּרְאֵגִין יֹאזְעַף טוֹב לְבוֹ גְּאוֹנוֹ
גַּם שָׁרְיוֹ צַדִּיקִים צָדָקָה שֶׁרָבִיט הוֹדוֹ.
הַיֵּשֶׁר יֹאזְעַף עֲטוּוֹעֵשׁ מִשְׁנֵה הָאֶרֶץ
הַחֲזִיק בִּימִיגְנוֹ עֲמַד בְּפֶרֶץ.

מוֹל רַפְּאֵי מְרִיבָה כְּמִלְאָד הַתְּקוּמִם
וַיִּנְעַר בְּשִׁטָּן וּבַחִיל הַמִּשְׁטֵינִים
בְּדַעְתּוֹ כִּי לְצַדִּיק הַרְשָׁע זֹמֵם
וְהַיִּשְׂרָיִם כְּלַבּוֹתֵם לָרַעִים כְּצַנִּינִים.
כְּמַלְיִין וְסוֹפֵר יָדַע לֵב הָאָדָם
לִכְן רִיב הַיְהוּדִים נָתַן אֵל יָדָם:

לֹא כִכַּח וְתַקַּף כְּחָרוּ לָכֶם אֲנָשִׁים
יָבֹאוּ לְהוֹעִיץ פֶּה בְּקַרְנֵי הַמְּלוּכָה
אָמֵן יָד עֲזָרָה לְחַכְמֵי הַחֲרָשִׁים
יִתְאַסְפוּ וַיִּתְיַעֲצוּ כְּהַשְׁקָט וּבְמַגִּיחָה.
וּכְאֲשֶׁר יִגְזְרוּ אֲמַר לְחַק יִהְיֶה לָכֶם
וּבִין חֲדָשִׁים לַיְשָׁנִים כֹּל יְהִי עוֹד לְחָם.

בן הַיּוֹם דְּבָרָיו וּמִכָּל הַעֲבָרִים
יָבוֹאוּ וַיִּתְאַסְפוּ תַּנְקוּבִים בְּשִׁמוֹתָם
קְרוּאֵי הָעֵדָה אֲנָשֵׁי לֵב הַיִּקְרִים
אֲשֶׁר נִבְחָרוּ מִהָעַם בְּכָל מְקוֹמוֹת מוֹשְׁבוֹתָם.
תִּשְׁוֶעָה בְּרוֹב יוֹעֵץ הַקְּרוֹב וְהַרְחוֹק
כִּי־וָעַתָּה יוֹם גְּדוֹל זֶה יִחַג.

לְשָׁלוֹם יִהְיֶה בּוֹאֲכֵם וְאֱלֹהִים חוֹנֵן דָּעַת
יֵאָר עֵינֵיכֶם יִרְאֶה לְכֶם הַנְּתִיבָה
הָיָה מְתוּנִים בְּדִין הַשְּׁמָרוֹ מִכַּעַם
מִטְּרַת עֵינֵיכֶם תִּהְיֶה לְהַשְׁקִיט הַמְּרִיבָה.
זְכְרוּ גוֹי אֶחָד מֵעוֹלָם עֲמָנוּ
וְאִם נִפְרַד מִהֵר נֹאכַד גַּם שְׁנִינֹו.

סֵלֶם הַמַּצֵּב אֶרְצָה מִשְׁמַיִם
דִּי רַחֵב לְשִׁלְבָיו לְעֹלוֹת הַפֶּל יָחַד
נִחְדַּל לְהַתְחַקוֹת עַל שְׂרָשֵׁי הַרְגָּלִים
וְלֹא גִדְחַק אִישׁ בְּאָחִיו וְאִזְ נַעֲלָה בְּלִי פָחַד.
בְּשִׂאֵט נֶפֶשׁ חוֹטְאִים הַקּוֹרְאִים גְּזוֹרוֹ
לֹא יִדְעוּ כִּי בְּפִיהֶם חֲצִי מוֹת יוֹרוּ.

יְמֵי חַג לְיִשְׂרָאֵל בְּכָל בְּתֵי מוֹשְׁבוֹתָם
בְּעַת גּוֹעֲדָתָם לְהוֹעֵץ אֲנָשֵׁי הַחֵיל
בְּגֵי חֲשׂוֹנָאִים יִזְכְּרוּ בְּשִׁמוֹתָם
לְכַבּוֹדָם הַנְּרוֹת יֵאִירוּ בְּלִיל;
בּוֹאֲכֵם בְּחֲשָׁמַיִם עֲשׂוּ גַם כְּמַעֲשֵׂיהֶם
כְּאֲשֶׁר חִזְקוּ בְּעַד עַמּוֹם וּבְעַד אֱלֹהֵיהֶם.

בְּנֵי יְהוּדָה הַנְּפוּצִים בְּכָל־יִרְפְּתֵי הָאָרְצוֹת
פְּנִיָהֶם מוֹעֲדִים לְדַבְּרֵי מוֹעֲצוֹתֵיכֶם
הַשְּׁמְרוּ לְהִיּוֹת כְּשׁוֹעֲלִים בַּפְּרָצוֹת
פֶּן לְבַשְׁתֶּכֶם תִּלְקְדוּ בְּעֶרְמַת מִזְמוֹתֵיכֶם
הַשְּׁמְרוּ פֶּן גִּהִיָּה לְשִׁמְצָה בְּקִמְיֹנִי
וְעַם נָבֵל וְלֹא חָכֵם יִלְעָנֻנִי עָלֵינוּ.

מֵאֲתִים וְעֶשְׂרִים אֲצִילִים הַנִּבְחָרִים
עֲצוּ אִיךָ תִּתְחַדְלָנָה הַמְּרִיבוֹת בִּינֵנוּ
עֲצוּ אִיךָ גַּעֲשֶׂה בְּעֹדוֹתֵינוּ סְדָרִים
וְאִיךָ לְמוֹדֵי אֲדוֹנָי יְהִי בְּנֵינוּ.
לֹאֵל נַעֲבוֹד וְלֹא נִשְׂאֵל אִיכָּה נַעֲבֹדְהוּ
לְשָׁלוֹם יְהִי בּוֹאֲכֶם וּבְשָׁלוֹם תֵּצְאוּ.

מִזְמוֹר לְהַזְכִּיר.

(ה' תרכ"ח)¹

„כבוד חכמים ינחלו“ (משלי ג' לח).

מִי זֶה גּוֹי גְּדוֹל? עִם יִכְבֵּד אֶת הַכְּמוֹי
וַיִּתְחַדֵּר בְּמִלִּיצָיו גַּם אַחֲרֵי מוֹתָם
כִּי אַחֲרוֹן עַל עֶפְרָ כָּמוֹ כּוֹכְבֵי שָׁמַיִם
לְתַפְאֶרֶת עֲזָמוֹ וַיִּשְׂאָרוּ שְׁמוֹתָם.
שֵׁם לִזְחָמִים וְגִבּוֹרִים אִם יֵאָרִיךְ אֱלֹפִים
הַדָּר שֵׁם כְּבוֹד הַמַּלְיָן עַד בְּלִתֵּי שָׁמַיִם.

¹ ביום הציב מצבת כבוד להמליין המפאר Michael Vörös- marty בעיר שטוהלווייסענבורג. 6. Mai 1868

לְכֵן יִתְחַשֵּׁב בֵּין עַמִּים הַגְּדוֹלִים
עִם יוֹשֵׁב בְּאַרְץ פְּנוּנִיָּה הַמְרוּקָה
שֵׁם מִבְּאֵר הַוַּשְׁיָה מִי יִשַׁע דּוֹלִים
שֵׁם אֹתָהּ הַחֲכָמָה לָהּ מְקוֹם מְנוּחָה,
בְּעִיר מְשֻׁחוֹ וְגַם קָבְרוּ מְלָפְנִים מְלֻכֵיהֶם
עִמָּה קְבוּרַת כְּבוֹד יַעֲשׂוּ לְמַלְיָצֵיהֶם.

אֲשֶׁרֵי גֹי נֶאֱדָר יִחְזִיק בְּשִׁפְת אֲבוֹתָיו
עָלָיו יִרְדוּ זָרִים אַף שִׁפְתוֹ אֲתוֹ
בְּלִשׁוֹנוֹ וְנִבְרַח אִם מָטוּ אֲשִׁיזוֹתָיו
כֹּל יֵאבֵד לְנֶצַח עַט סוֹפְרִים עֲטוֹ:
אִם חָבוּ לְשִׁאֵיהָ מִבְּצֻרָיו מְפָרְצָיו
יִשׁוּבוּ לְהַבְנֹת מְסוֹפְרָיו וּמְלִיצָיו.

אֲשֶׁרֵיָה עִם הַוּנְגְרֵי גֹי שׁוֹמֵר לְשׁוֹנוֹ
וּבְכַבּוֹד חֲכָמָיו יִתְהַדָּר יִתְפָּאֵר
עִם יְכַבֵּד אֶת סוֹפְרָיו עִם מְלִיצָיו גְּאוּנוֹ
עַד עוֹלָם יָקוּם יִתְפַּוֵּן יִשְׁאָר.
עִם יִצְבּוֹר לְמְלִיצָיו בְּעַד כָּל־שִׁיר בְּלֵב גִּילָה
צְרוּרֵי זָהָב לְמִשְׁפַּרְת לֹו גְּאוּהָ תְהַלְלֶהָ.

יֵשׁ עוֹד עִם אֶחָד מִמְזֻרָה תּוֹצְאוֹתָיו
מוֹשְׁבוֹתָיו בֵּין עִם הַגְּדִיב מְפָרִים
עִם יְהוּדָה עִם שׁוֹמֵר לְשׁוֹנוֹ וְאַרְחֻזָּתָיו
וְגַם יְכַבֵּד בְּפֶה וּלְבָב מְלִיצָיו הַיְקָרִים:
בְּיוֹם תְּחַג חַג מְלִיצִים שִׁפְת הַוּנְגְרִית הַצְּעִירָה
עֲטֻרַת כְּבוֹד לָהּ תַעֲנוֹד אַחוּתָהּ הַבְּכִירָה.

שם וואראַשְׁמֵרְטִי גַם בְּאַהֲלֵי שָׁם וְעֵבֶר
עִם שִׁיר קוֹל הַקּוֹרָא לְעוֹלָם יִזְכִּירוּ
שִׁיר יִמֵּן לְעַם נְדָפָא נְחָם וְשִׁבְרָה
בְּלֵב כְּפוּף וְלֹא נִשְׁבֵּר גַּם שָׁם יִשִּׁירוּ:
נְכָאִים נְדָפָאִים אֲלֵפֵי שָׁנִים יְהִימוּ
יִצְפוּ לְיוֹם גְּאֻלָּה וְעַתָּה עוֹד לֹא הִשְׁלִימוּ.

אָבֵל כְּרָמִים.

(ה' תרכ"ח)¹

אָצִים נְגָשִׁים יִתְקַבְּצוּ אֲנָשִׁים
יִתְאַסְפוּן גְּבָרִים מִכָּל הָעֵבְרִים
מִכָּל הַקְּצוּזוֹת יָבוֹא עִם נְדָבוֹת
חֲלוּצֵי יִרְכִים וְגִלִּים בְּרֹאשֵׁיהֶם
יַעֲמְדוּ בְּמַעְגְלָה אֲבוֹת וּבְנֵיהֶם
בְּלֶבֶם שִׁבְרוֹן וְלִשׁוֹנָם תָּרוֹן:
אֵלֵהִים עֲמֵנוּ הוּא הוֹשִׁיעֵנוּ!
מִה־קוֹל הַתְּרוּעָה? לֹא כְרֻגְנַת הַשׁוּעָה
קוֹל גִּיל וְאַנְחָה הִדְד וְצִוְחָה!
עֲטוּפִים בְּאֲבָלִים יַעֲמְדוּ בֵּין צְאֵלִים
עַל רֹאשׁ הַנְּבֻעָה סָבִיב לְמַצְבָּה
נִקְלִים וְנִכְבָּדִים נַעַר וְאִישׁ שִׁבָּה:
שָׁם בֵּין הַכְּרָמִים שׁוֹכְבִים נְרָדְמִים
לִזְחָמֵי הָאָרֶץ נִפְלוּ בְּיוֹם קָרִיז.

¹ שיר לוחם יהודי כיום הציב מצבת כבוד ועמוד זכרון ללוחמים הנופלים בימי הקרב 25. Apr. 1848. בכרמי עיר ווייצען.

חורו המורים	לֵלֵב הַגְּבוּרִים
יִשְׁכְּבוּ שְׁאֲנָנִים	תַּחַת הַגְּפָנִים
וַיִּמְתְּקוּ הַרְגָּבִים	אֶצֶל הַיְּקָבִים.
שֵׁם נְפִלוּ הַלָּלִים	הַרְפוּ נַפְשׁוֹתֵם
בְּעַד חֶפֶשׁ וְהֵרַת אֶרֶץ מוֹלְדוֹתֵם	
בְּעַד שְׁלוֹם הָאָרֶץ	נְפִלוּ בַיּוֹם קָרִין
עַל שָׂדֵה מַעֲרָכָה	וַתְּהִי הַרוּחָה.

עֵינֵי אֲמוֹתֵם	נָזְלוּ עַל מוֹתֵם
אֲלֻמְנוֹת יִתּוּמִים	מִכָּאֵב לֵב הַזּוּמִים
קִנְצוֹת תַּלְמָלוֹת	מוֹרְשׁוֹת הַכְּלֹת
אֲרָכּוּ הַיָּמִים זֶה עֲשָׂרִים שָׁנָה	
מְרִי אֲבָלָם שִׁכְחוּ יִתּוֹם וְאֶלְמָנָה	
לֹא שִׁכְחָה אוֹתָם	אֶרֶץ מוֹלְדוֹתֵם
זָכְרָם לְעוֹלָמִים	כְּמוֹ הַד הַכְּרָמִים.

עֲמוּד תַּפְאָרֶת	הֵצִיב לְיַד קֶרֶת
עֲמוּד זָכְרוֹן	יִקְרָא בְּקוֹל בְּרוֹן
מֵרֹאשׁ הַהָרִים	שֵׁם כְּבוֹד הַגְּבָרִים;
מִצֵּבֶת בְּרוֹן	תִּגִּיד לְדוֹר דּוֹרִים
בְּיַרְכְּתֵי הַשּׁוּחָה	חֶזֶק מִנְחוּשָׁה לֵב הַגְּבוּרִים.
אֶרֶץ מוֹלְדוֹתֵם	יִשְׁכְּבוּ בְּמִנוּחָה
	לֹא תִשְׁכַּח אוֹתָם.

לְכֵן נְגָשִׁים	עֲמָה הָאֲנָשִׁים
יִתְאַסְפוּן גְּבָרִים	מִכָּל הָעֵבְרִים
וַיָּבֹאוּ עִם גְּדֻבוֹת	מִכָּל הַקְּצוֹת.

יבוא עם נושע יגיל ויריע:
יעמוד לעולמים עם הונגריה!
ושם המצבה: שבתה כל-איבה
שבת כל-חרון וכל-לֵבב ירוז.
שבתה מדהבה שבתה כל-איבה
מהמון הרבבות שלום בלבבות
נרפאו הפצעים בלב כל-נדפאים:
גם בני יהודה לחמו מול קמים
יישגו שנת מות פה בין הפרמים
יוחק בעופרת גם שמם למשמרת
שבת כל חרון גם יהודה ירוז.
שפתם תריע תחי הונגריה!
זעם מלחמה נהפף לדממה
וחפשים משלחים נחיה כאזרחים
יהי עם הנדיב ארצם ארצנו
עם צדקות אהב תחתם נפשנו
בפרה אדמתם נקתה בצדקתם
אלהים עמנו הוא הושיענו!

עצות מרחוק^א.

(ה' תרל"ד).

שׁוֹכְנֵי תְּבֵל קְרָאוּ יְחַד
מִי כְּמִשָּׁה מוֹנֵטִיפוֹרֵי
עֲזָרַת עֲמוֹ מִפְּלִי פָּחַד
וּמוֹשִׁיעַם לְבֹו לֵב אָרִי
גֵרוֹ יֵאִיר שְׂבָעֲתִים
בְּשָׁלוֹם יָבֹוא לִירוּשָׁלַם.

בְּפַעַם שְׂבִיעִית לְאֶרֶץ בְּנַעַן
כְּאִישׁ הַמּוֹפֵת בָּא בְּהַדְרוֹ
רוּחַ קְדוֹשׁ בְּקִרְבּוֹ יַעַן
כָּכָה יַעֲשֶׂה מִימֵי גְעוּרוֹ
רוּחַ אֵל חַי הִיא תַפְעֲמָהוּ
זְקֵנָה שִׁיבָה בַל תִּמְנַעְהוּ.

יָצָא לְרַפָּא שְׂבָרֵי עֲמוֹ
כְּכַרוֹב מִמְּשָׁח בְּנִפְיֹו פּוֹרֵשׁ
רַחֲמָיו גְּכַמְרוֹ וּלְבֹו בְּתַמּוֹ
עַל בַּת צִיּוֹן לְכֵן דּוֹרֵשׁ
לְהַקִּים שׁוֹמְמוֹת חֲרֻבוֹתֶיהָ
לְהַחְיֹות לְכָל־לֵפֶל בָּהּ יוֹשְׁבֶיהָ.

---

^א ליושבי ציון ואדמת קודש ליום הופיע ביניהם השר
המהלל והמרומם בכל קצוי תבל סיר משה מונטיפיורי נ"י
עם החכמים הנלוים עמו והמסתופפים בצלו לקנות קרקע לאחות
עולם לחרישה ולזריעה ולמטעי כרם וגם לכונן שם בתי מושב
לעשי מלאכה ולאנשי מסחר וקנין. יהו ד' אלקים עמם ויברך
מעשה ידיהם ובכל אשר יפנו יצליחו.

בְּתִי מַחֲסֶה בְּתִי חַלִּים
בְּתִי סֶפֶר בְּקִרְבָּהּ בְּנָה
מִבְּאֵר עֲשָׂרוֹ רִבְבוֹת דָּלִים
יִשְׁאָבוּ מִי יִשְׁעוּ בְּרִנְנָה.
רוּחוֹ נְדִיבָה יִפְיֵר הוֹנֵו
כְּבוֹדוֹ עֲשָׂרוֹ כְּבוֹד אֵל קוֹנֵו

לָכֵן הָלַךְ כָּפַעַם בְּכַפַּעַם
מִבְּרִשְׁנֵיהָ לְחִצְרוֹת מְלָכִים
שָׁנַן לְשׁוֹנוֹ כְּחָרֵב בְּזָעַם
הַנְּרֹדִפִּים בּוֹ נִסְמָכִים.
הֲצִיל הַמְּלִיט בְּקֶסֶם שְׂפָתָיו
לְקוֹחֵי לְמוֹת בְּהַלִּיבְתָיו.

מִרְגַּם רוּחוֹ וְלִבּוֹ כָּאֵב
אוֹר הַשְּׁלוֹם סָר מִיהוּדָה
נִפְשָׁם צְמָאָה וְאִין אִישׁ שָׂאֵב
מִי הַתּוֹרָה מִי הַתְּעוּדָה.
טַפְּשׁ לִפְסֵי שְׂנֵאת חֲנָם
תְּעוּר עֵינָם בְּצַרְעָה וּבְכָסֵם.

פִּרְשָׁה צִיּוֹן אֶת יְדֵיהָ:
"וּשְׁבִי אֲנִי הַתְּאֲחָדוּ!" —
אֲזִי תִקְיֵמוּ חֲרִבוֹתֶיהָ
כִּי אִם בְּמִישׁוֹר כָּה תִצְעָדוּ.
"וּשְׁבִי שְׁלֹם גְּרָשׁוֹ הַלְּאָה
רַפְּאֵי מְרִיבָה הִיא הַתְּלָאָה.

יֹשְׁבֵי צִיּוֹן עָשׂוּ נָא כְּמוֹעֲצוֹת
אִישׁ הַמוֹפֵת צִיּוֹן בְּקִרְיַתְכֶם
הִנֵּפִי לֵב דּוֹבְרֵי נְאֻצוֹת
יִאֲלָמוּ וַיִּשְׁלַח אֵל יִשׁוּעַתְכֶם.
הֲלֹא אֲנִי יִאֲמְנוּ דּוֹבְרֵי הַנְּבִיא:
לְשִׁבֵי פֶשַׁע גּוֹאֵל אָבִיא.

מִנְבְּעוֹת יָבֵא קוֹל רִנָּה
רִנְנַת נוֹשְׂאֵי אֱלֻמוֹתֵיהֶם
אֶסְרִי נֶפֶן יִשְׁבְּחוּ קִינָה
וְרַק שִׁיר חוֹרְשִׁים עַל שְׂדוֹתֵיהֶם.
הוֹדְקֶם יְהִי בְּנֵי יְרוּשָׁלַם
לְאֹכֹל מִיַּגִּיעַ הַכַּפִּים.

עֲנִיִּים אֲהִם בְּמַעֲוִינֵיכֶם
יִשְׁבֵּר בֵּיתוֹ אִיֵּן אִישׁ יָבִיא
רַחֲמֵי אֲחִיכֶם יְכַלְפְּלוּ בְּנֵיכֶם
יֹשְׁבִים מוֹל כּוֹתֵל מַעֲרָבִי.
מִכָּל-אֶרְצוֹת יִשְׁלְחוּ מְזוֹן
אוֹלָם בְּכֹל זֹאת בְּנַפְשְׁכֶם רְזוֹן.

שׁוֹכְנֵי צִיּוֹן וְאֲדָמַת קֹדֶשׁ
צָאוּ הַשָּׂדֶה צָאוּ הַכָּרִם
זָרְעוּ הֲרִשׁוּ בָבוֹא הַחֹדֶשׁ
וְלֹא יִכֶּה הָאָרֶץ חֲרָם.
נָא עָשׂוּ יְחַד כַּעֲצַת מֹשֶׁה
הוּא מִמְצִלָּה אֶתְכֶם מֹשֶׁה.

אחלי תשמעו גם לעצתי
יושב בגולה בקצה ארץ
משם ישמע אל תפילתי
נאמן לבכי שועי ירין.
קומי ציון קומי אורי
בא אל קרבך מונטפירי.

סבו ציון והקפוה
פזורי יהודה בכל הארצות
נא התאחדו ואז תבנה
להדרת קדש עיר הפרצות.
פחזון יה חזו הנביאים
לציון ועלו המושיעים!

גוה שלום.

מומור שיר ליום חנכת בית המדרש לרבנים אשר בונן פה במצות
המלך ייריה ונפתחו שעריו ביום כ"ז לחדש תשרי תרל"ח לפ"ה.

עתה נדרי אשלם נדרתי ביום צרה
בעת על ערש דני נהייתי ונחליתי:
לקבוד תורה אענוד שירי זה לעטרה
ולא אחיש על אמרי שנה ופתי.
ולו עתה רק ומצאון בארץ עשרה
להם ייטבו הדברים מלב הוצאתי
הנה שקרי אתי באמון נפשי אקנה:
עם נולד על שיר זה הוד והדר ישנה.

שם במרום הקריה בניי לתלפיות
בית נכון וגשוא תחתים ושלשים
לא בארמון שרים במגדלים ועליות
מראהו פהיכל-אל בו מנחה מגישים

קירותיו תקרותיו כבנין קדמוניות
סביבו דממה השקט בו קודש מקדישים.
יתמה כל עובר ושם חרות על האבנים:
הפית הזה בית המדרש לרבנים.

מה יום מיזמים קול חונג ברחובות
ישתקשקון השוקים מעוזרים משבים
שמחה על כל פנים יצהילון הלכות
גם שרי המלוכה במלפוש הוד נצבים
לבית מדרש רבנים רוציון מרפבות
כל העם מקצה פגרים כתושבים:
היום יפתחו שערי בית הלמודים
יום הנפת בית המדרש יום גיל ליהודים.

עומדים שם צפופים תלמידים ומורים
ועם שרי המלוכה גם ראשי העדה
מקהלות הנקבצים יזמרו מזמורים
ורנגת התודה משפתותם גודדה.
שם משנה המלך וסנגים וחורים
יחי מלכנו ישלשו בגילה ונפש חרדה.
לא היה עוד מלך ישמיעו בקול רננים
אשר בנה כמוהו בית מדרש לרבנים.

ובחדרי הפית גם עקד הספרים
ובראש כלם ספרי רב אשי ורפינא
שם יורו דרכי התלמוד לנצרים
הנשרה מלפנים על מוקדה בכל מדינה

מִלֶּךְ אֱהָב צֶדֶק אֱהָב מִיִּשְׁרָיִם
הַמֶּלֶךְ פֶּרְאֵנִין יֵאָעַרף יוֹעֲצָיו חֲכָמָה בִּינָה:
לְבָן כָּל־הָאֱמוּנֹת לֹא יִחַד יִשְׁוִיוֹן
וְתַחַת שְׂרָבִיטוֹ גַּם הַיְהוּדִים יִשְׁלִיוֹן.

נָדִיב עִם מַגִּיאֵרִי אֲמִיץ בְּעֵז כַּחַז
יֵאָהֵב גַּם הָעֲבָרִים פְּאִזְרָחִים פְּתוֹשְׁבִים
מִנוּחַת הַשְּׁקֵט יִנְחִיל לְכָל־הוֹלֵךְ נִכְחוֹ
וְלַחֲכָמָה וְלַתְּבוּנָה יִתֵּן יָד פְּאִזְרָחִים.
אִישׁ אֲמוּנִים הַמַּגִּיאֵר פְּחִיצוֹנוֹ תוֹכוֹ
גַּם הוּא כָּא מַמְזִרָה עַל שְׁפָתָיו אֵין קְזָבִים:
לֹא יִשְׁפַח עֲשָׂחוֹ בְּעֵת יִבְנֶה בְּנִינִים
וְלָבָן גַּם הַקִּים בֵּית הַמְּדֻרָשׁ לְרַבָּנִים.

כְּפָלִים יִחַגוּ כְּמוֹעֵד וְעֲצָרַת
יוֹם חֲנֻכַּת הַבַּיִת יְהוּדִים הַמִּשְׁפִּילִים
בּוֹ עַל אֲמוּנָתָם גִּתֵּן הוֹד הַתְּפִאָרַת
עֲמִים אוֹתָם יִרְגִּינוּ וְאוֹיְבֵיהֶם פְּלִילִים
דַּת מוֹשֶׁה וְיִשְׂרָאֵל בְּמִרוֹמֵי קָרַת
מִקְלָט לָהּ מְצִאָה: נְפִשׁוֹת אוֹבְדוֹת מְצִילִים
הַתּוֹרָה וְחֲכָמָה יִחַד שֵׁם וְלַמְדוֹ הַמּוֹרִים
וִירוֹו נְפִשׁ תְּלִמִּידִים בְּמִי מוֹסֵר טְהוֹרִים.

יִשְׁמַחוּ הַמִּשְׁפִּילִים אֲהָבִי אֲמוּנָתָם
כִּי מְקוֹם נִכּוֹן פֶּה מְצָאוּ לְגִדֵּל אֶת־כְּנִיָּהֶם
עַל בְּרַפְי הַתּוֹרָה בְּלִשׁוֹנָם וּשְׁפָתָם
בְּלִי שׁוֹמֵט לְמִדְרָקִים אֶל אֶרֶץ לֹא לָהֶם

בשפת עם הנדיב ילמדו תורתם
שפת עם המגיארים אהביהם אחיהם;
גם מקורה ממזרח כמו שפה עבריה
אותה ילמדו ויאָהבו ולא ישנו בנגריה.

רַבֵּן יִרְנֵנוּ יַחַד כִּי פֹה מִצְאוֹ
מקום ללמד בגיהם תורה וחקמה יחד
חרפה שברה לבם מאז בעת ראו
כי בחדרים אימה ובישיבות פחד
לפנים הישיבות בעבור הריצותם גאו
אך עתה שם עצלה או חסידות תפחד;
לקרוא ספרים זרים יתחבאו ברמיה
והפחור פארזים שם פערער בציה.

אך פה ילמדו כלם במשטר וסדרים
ובשעות הנכונות ממורים מיוחדים
מעלה מעלה יצעדו הלאה הפחורים
בלמודי מוסר וחקמה ותורת היהודים
איש איש כפי שכלו במדרגות בחדרים
ולא כעדרי הישיבות כבשים עם עתודים;
משם תצא תורה וכבוד אל לעמים
דעה תמלא ארץ במים לימים.

לכן פני משבילים מגיל יצחילו
כי באה תאורתם מאז קונו למו
דמעות השמחה מעינם יזילו
ויודו לגאל יעקב אשר אמת חותמו

אור יעז על חשך ואוילים ישכילו
כי במאמר יהי אור אלהים ברא עולמו
אויבי זה הבית אשר תרחקו מגבולו
הנה ימים באים ואז תשתחוו למולו.

בחנפי לעגי מעוג תעמוד מרחוק
להקת אנשים נצים בקהלות הארץ
יום חנפת הבית אשר היום נחג
שם יקללו בקללה נמרצת ביום קרץ
הוי שמה בארצנו ושעוררה בלי חק
מריבה ומחלקת בה תשרץ פשרץ.
גם מלאך השלום אוי הרפה ובגעתה
יהודי מול יהודי פאנגי בן המדתא.

והריב על לא-דבר על עוקץ נקדה
זה יאמר זאת חירק וזה יקראנה חולם
יקרעו לקרעים התורה והתעודה
גזורו יקראו לימיגם וגזורו לשמאלם
לחרפת הארץ נהיתה דת יהודה
כי גם בבתי המלוכה ישמיעו קולם.
דבר המלך שלטון והם יעיוו פגים
לכתוב גם שטנה מול בית המדרש לרפנים.

שם נקבצו יחד מאתים וחמשה
להחרים דרכי מפתגיו ובאי שעריו
מפרו כבוד יעקב בעד אשר ואשישה
בעת שדדו משפנותיו ואהלו הרב

בְּעֲלֵי כַנְפֵימָם בְּעֵינֵיהֶם כְּאֵלֵי שָׁעָה
הֵם יַחַד כְּסִפְחַת לְבַיִת יַעֲקֹב כְּנֹרֶה
וּמִזְרְדֵי אֹרֶךְ אֱלֹהִים יִכְתְּבוּ שְׁמֵנָה וְחָרֶם
שׁוֹמְרִים נִקְרְאוּתֶם וְאַתֶּם תִּבְעֲרוּ הַכֶּרֶם.

הַאִיִן דֵּי עוֹד כִּי סִנְרַתֶּם בְּתֵי הַסֶּפֶר
וּמִמְקוֹם מוֹשְׁבֵיכֶם גְּרַשְׁתֶּם הַמִּזְרֵי
נְבוֹכִים בְּגִינוֹ מֵאִזְ כַּנְּיֵי הַפֶּרֶךְ
בְּלֵי תוֹרָה בְּלֵי חֻמְרָה דֹּר פְּרָאִים וּבֹעֲרִים
שְׂוֹא לְכֶם תִּנְעָשׂוּ עִתָּה מוֹל הַר שְׁפָר
תֵּשׁ פְּחָקֶם נְשִׁיכְתְּכֶם נְשִׁיכַת נְחִיל דְּבָרִים.
הָרִי מֵאֵתִים וְחֻמְשָׁה תְּלוֹי בְּשַׁעֲרָה
כְּהַר נֹפֶל יִבּוֹל וְאַבְקוֹ תִּשָּׂא הַסֶּעֲרָה.

לֹא נָבִיא אֲנֹכִי אֶדְּ נַפְשִׁי זֹאת תִּדְעַ
כִּי הִנֵּם הָאָרֶץ בְּחָרֶם הַפִּיתֶם
בְּטָרֶם מְלֵאת יוֹבֵל בְּכָל עֵדָה וְעֵדָה
יִדְעוּ עַל גְּבוּזֵי כִּי מִי עוֹלָה שְׁתִּיתֶם
בְּנִיכֶם יוֹצְאֵי חֲלָצִיכֶם בְּנַפְשׁ חֲרָדָה
לְבַיִת זֶה יֵאֵיצוּ וְשֵׁשׁ לְבָבְכֶם וְרֵאִיתֶם.
תְּהִימְיִנָה מִבְּנִיכֶם עֲלִיּוֹת זֶה הַבַּיִת
אֲשֶׁר יִפְרָח וְיִתְרוֹמֵם בְּרוֹב הוֹדוֹ בַּיִת.

לֹא נָבִיא אֲנֹכִי אֶדְּ בְּלִבִּי אֲאָמִינָה
כִּי בְּטָרֶם כְּלוֹת שְׁמֵטָה הַכַּתוּת יִשְׁלִימוּ
חֻמְרָה תִּצְוֹדֵד נְפֻשׁוֹת וְעַז יֵשׁ לְפִינָה
לְאַהֲבִים יִחְיוּ הָאוֹיְבִים אֲשֶׁר עִתָּה יִחְיִמוּ

וְלֹא יִהְיֶה עוֹד יְהוּדִים לְמִשְׁלַל וְלִשְׁנִינָה
כִּי יִשְׁנְאוּ הַחֲכָמוֹת וְאוֹר לְחֹשֶׁךְ יִשְׁימוּ.
אֶמֶת תִּצְמַח מֵאֶרֶץ תְּרָמִם בְּרִגְלִים
עַד אֲשֶׁר יִשְׁקִיפוּ צְדָק וְשָׁלוֹם מִשָּׁמַיִם.

וְאִי יִדְעוּ הַנְּתָעִים תְּרָמִית מִתְּעִיָּהֶם
הַדּוֹרְכִים עַל רֹאשׁ עַם פְּאֲנָשִׁי קֹדֶשׁ יְדוּעִים
כִּי לְחַמוּ בְּעַד בְּצַעֲם וְלֹא בְּעַד אֱלֹהֵיהֶם
וְלֹא שׁוֹמְרֵי הַדַּת עוֹד רַק הוֹרְסֵיהֶם קְרוּאִים
יִדְעוּ כִּי כִפְלִשְׁתִּים רַק שָׁמוּ פְּנִיָּהֶם
כְּשׁוֹעֲלִים מִשְׁחִיתִים כָּלֵם אֵל גִּיא צְבוּעִים.
אִיז פֶּרֶץ וְאִיז צְנוּחָה בֵּין אֲבוֹת וּבְנִים
כְּטַל בְּקֶר יַחִים בֵּית הַמְּדַרְשׁ לְרַבָּנִים.

מוֹרִים וְתַלְמִידִים לֹא בְּרַפְיוֹן יָדִים
דָּלוּ וְשֹׁאֲבוּ פֹה מִבְּאֵר הַחֲכָמָה וְהַתּוֹרָה
פְּלִשְׁתִּים קְרָאוּ שְׂמֹנָה לְנוּ הַמַּיִם
וְהַדְּלִיחוּ אוֹתָם בְּטֵיט וְרִשֶׁת מְזוֹרָה
קְרָאוּהָ עֶשֶׂק הַתְּעַשְׁקוּ כִפְלִים
לְשֹׁאֲבֵי מִמֶּנָּה תְּמִיד בְּלֵב וּנְפֶשׁ טְהוֹרָה.
וְאִי יִהְיֶה הַבַּיִת בְּאֵר רְחוּבֹת לְאֶרֶץ
וְשִׁמְכֶם מְצַדִּיקֵי רַבִּים וְגוֹדְרֵי הַפֶּרֶץ.

מוֹרִים וְתַלְמִידִים בְּעַת תְּשׁוּבוֹ בְּמִנוּחָה
בְּעֵלְיוֹת מְרוֹנְחוֹת וּבְחֻדְרֵי תַפְאֲרָה
תִּגְנוּ תוֹדָה בְּלֵב שְׁלֵם לְשָׂרֵי הַמְּלִיכָה
אֲשֶׁר בָּנוּ הַבַּיִת כְּהוֹד וְכְבוֹד וְרַב נְחֵרָה

שֶׁר הַמְשָׁנָה טָרַפְרַט יָדוּ עוֹד שְׁלוּחָה
לְשִׁמּוֹר וּלְנוֹנֵן הַבַּיִת כְּצִנָּה וְסוֹחֲרָה.
וְשֵׁם יוֹסֵף עֲטוּוֹאֵשׁ לְנִפְשׁוֹ עֵדֵן מְעוֹנָה
יְהִי לָכֶם לְאַזְכָּרָה בְּקִטְרֵת וּלְבוֹנָה.

וּמְקִירוֹת לְבָכֶם תְּמִיד הַעֲתִירוּ
בְּעֵד שְׁלוֹם מְלַכְנֵי יִאֲרִיד יָמָיו וּשְׁנוֹתָיו
הוּא כוֹנֵן הַבַּיִת שִׁירוֹ לֹא שִׁירוֹ
צֶדֶק יֵלִין בְּאַרְצוֹ וּמִשְׁפָּט בְּאַרְמְנוֹתָיו
בְּעֵת מְלָכִים אֲחֵרִים מְלַחְמוֹת יַעִירוּ
וְדָם יִשְׁפְּכוּ בְּפָיִם רַב שְׁלוֹם בְּאַרְצוֹתָיו.
נֹשְׂאֵי כְּלֵי מְלַחְמָתוֹ דְּעָה הַשֶּׁבֶל אֲמוּנָה
בְּתָיִם יִבְנֶה לְחֻכְמָה וְהִיכְלוֹת לְתַבּוּנָה.

לְאֵט הוֹלֵךְ נָהַר דּוּנָא בֵּין גְּדוֹת עִירְנֵי
וְאַנְיֹת הַמִּסְחָר לְכָל עֶבֶר מְשֻׁלְחוֹת
וְהוּא אָדוּם מְדָם הוּא בְּאַרְצוֹת שְׁכֵנֵינוּ
מְלֵא גְּיוֹת הַנּוֹפְלִים עַל שְׂדֵי הַמְּעַרְכוֹת
שְׁלוֹם בְּאַרְצֵנוּ זֹאת נֹדֶה לְמַלְכֵנוּ
וְלִיּוֹעֲצָיו הַחֻכְמָיִם עַל רֵאשִׁים בְּרֻכוֹת.
הַתְּפִלָּלוּ בְּעֵדָם וּבְעֵד כָּל בַּיִת הַמְּלוּכָה
יְהִי רוֹדֵף וְהַמְּלִכָה בְּמִשְׁחַת חַן וְהוֹד מְשׁוּחָה.

מִזְרִים וְתַלְמִידִים תָּנּוּ תוֹדָה וּבִרְכָה
לְמַנְהִיגֵי הַבַּיִת וּלְרֵאשֵׁי הַקְּהֵלוֹת
שְׁנַיִם רַבּוֹת עֲמְלוּ בְּתַקְנָה מְמֻשְׁכָּה
וּלְבָנֵי הַבַּיִת הַכִּינּוּ הַמְּסֻלוֹת

רבה יגיעתם די והותר המלאכה
הזפירו שמם תמיד בתשבחות ותהלות.
הזפירו החיים אשר בעדכם עוד חושבים
ונם השוכנים בקבר בסתר עליון יושבים.

הנו ברבת תודה לאנשים הנדיבים
מחזיקי הפית בכל יקלתם מהונם
המזילים חסד לכם פרכיבים
יהי שלום בבתיהם ורק שמחה במעונם
ישלם אל פעלם למנהיגים ונציבים
צפות עיניהם על מחסורכם בכל אונם.
אל יכרד הפית ושוא לא עמלו בוניו
אחרי פתלו יעמוד ישקוף בעד חלוניו.

אל נותן תמורה גונגה הפית
חזן בינה ודעה למורים ותלמידים
יהי שלום בחדריו יפרח פזית
ותורה יראה וחקמה בו חבירות פצמידים
מלאך שלום יבער כל שמיר ושית
מלכות האנשים ותאחדו כרבידים.
והפית הזו כמעין חיים בציון
נוה שלום יקרא עד שובנו לציון.

אלהים לנו מחסה ועז עזרה בצרה נמצא מאד*.

עד מתי אֲדוּנִי	בְּנוּ תֶאֱנָף
עד מָה בְּמַעוֹנִי	יַעֲשֵׂן חֲרוֹן אָף
מִשְׁמוּעוֹת חֲרָדָה	אֵד בָּךְ עַל בָּךְ
אֲזִי יָגוּם יְהוּדָה	עִם נָשִׁים וְטָף.

בְּדוֹגָנִי וַיִּמְסוּ	רַבָּבוֹת לְכַבּוֹת
בְּתַיִם וְשִׁסּוּ	בְּאֵשׁ לְהַבּוֹת
מְפִים וְנִרְצָחִים	עַל הַרְחֻבוֹת
בְּצֹאן הַטְּבָחִים	בְּנִים וְאָבוֹת.

בְּאִים בְּקַרְדָּמוֹת	בְּנֵי הַכְּפָרִים
וְאֲזוּרֵי חַמּוֹת	אֶל הָעָרִים
שְׁעָרִים וּדְלָתוֹת	הַמְּסֻנָּרִים
יִשְׁבְּרוּ בַּחֲנִיתוֹת	הָאֲכָזְרִים.

יִשְׁלִיכוּ לְחֹיצוֹת	כָּרִים בְּסִתּוֹת
כְּפִתֵי כְּפוֹר נֹצוֹת	נָשִׁים נְסוֹת
הֲוִי בְּתוּלוֹת מְעַנּוֹת	עַל אֲשַׁפְּפוֹת
וּקְצִיצוֹת בְּהוֹנּוֹת	בְּבִשְׁתֵּן מִתּוֹת.

יִזְנְקֵי שָׂדִים	וְעוֹלָלִים טְפוּחִים
יִשְׁסְעוּ לְשָׁנִים	נוֹשְׂאֵי רַמְחִים
בְּרִתֵּת הַגְּבָרִים	הַלְּאָה בּוֹרְחִים
סוֹבְבִים בְּעָרִים	עַל הַפְּתָחִים.

* השיר הזה כתבתי מנהמת לבי לקול שמועות החרדה מארץ רוסיה ובפרט מעיר Balta ולמראה הפליטים הבאים משם לארצנו. "שובנו אלהי ישענו והפר כעסך עמנו".

אל רחום חום יה
שם בְּאֶרֶץ רוּסְיָה
בְּתִים לְאֵלִפִים
בְּמוֹקְדָה נְשָׂרְפִים
על עם לא עז
יבזו בו
מעם נועז
ואין קורא הם.

וְגַם רֵאשֵׁי מְלוּכָה
עוֹד קִשְׁתָּם דְּרוּכָה
זָרַע אֲכָרְהֶם
לְבַלְעוּ צַר יִנְהֶם
בְּאֶרֶץ מְגוּר
בְּלַעְגֵי מְעוּג
בְּצַר וּבְמִצּוֹק
וַיִּפֹּר כָּל חֶק.

אָנָּה נְנוּסָה
טָרַם לְמִשְׁפָּה
יִשְׁאָפוּ כְּצַמִּים
אֶל חוּף תַּיִמִים
אֵן נִחְבֵּא
נְהִיָּה לְעַם זֶה
אֶל שָׁה נִכְאָה
מִדֶּר נִצָּא.

יִשְׂאוּ הָאֲנִיּוֹת
בוֹכִים בְּתֵאֲנִיּוֹת
הֲלֵאָה מְעַרְבָה
בְּנִפְשׁ נִעְצָבָה
פְּלִיטֵי עֲבָרִים
אֲחֻזֵי צִירִים
מִחֲמַת צָרִים
נָסִים מִמְּהָרִים.

עַנְנִים וַיִּשְׁלוּם
עָרוּמִים וַדְּעָבִים
עָזְרוּ לְאֲחִיכֶם
מְלֵא נְדָבוֹתֵיכֶם
לְפָנִים חַיִּי
עָמָה נְהִי
אֲשֶׁר תִּשְׁלִי
חֵישׁ הַתְּיִו.

חֲבָרִים יִשְׂרָאֵל
נִינִי בְּחִירֵי אֵל
בְּכָל־עַת אֲשֶׁר רָצָה
מִנּוּם לֹא מִצָּא
חַיִּי תַמִּיד
דְּבוּקִים בְּצַמִּיד
אוֹיֵב לְהַשְׁמִיד
וְעִזָּרָה בְּפִיד.

לְעוֹלָם לֹא יִקְצוּף
אֵל יִרְעוּ יִחְשׂוּף
מִכָּל-הָאָרְצוֹת
אֵל עִיר הַפְּרָצוֹת
וְגַם לֹא יִזְעַם
וְיִצִּיל הָעַם
יִקְבְּצֵם אֵל רַם
וְיוֹשִׁיבֵם שָׁם.

עֲבַד יִשְׂרָאֵל
כְּבוֹא עֵת יִגְאֵל
כִּי בְתוֹרַת אֲבוֹתָיו
יִפְרָחוּ יוֹנְקוֹתָיו
מִמְשָׁךְ מְמוֹרֵט
כִּי עִם אֵל רָד
דָּבַק וְלֹא שָׁט
עוֹד כְּמַעַט קָט.

נְבוֹאוֹת הַחוּזִים
צָאוּ מֵעַם לוֹעֲזִים
בְּטָחוּ בְּאֱהָבִים
תִּהְיוּ כְּבוֹכָבִים
יִאֲמְנוּ:
וְתִשְׁעַנּוּ
בְּמִנְגְּנוֹ
לֹא יִמְנוּ.

יִשְׂאוּ הָאֲנִיּוֹת
לְאֶרֶץ הַשָּׂאִיּוֹת
בְּגִי דְרוֹר לְקַנְיָהֶם
לְאֶרֶץ אֲבוֹתֵיהֶם
אֲלֵפֵי אֲלֵפִים
בְּצַפְרִים עֲפִים
בְּגִיל נְאֻסִים
לֵה נִכְסִים.

שָׁם יִרְעוּ שְׂדוֹת
יִשְׁכְּחוּ עֵת הַרְדּוֹת
מִתְאַנָּה וְשִׁקְמָה
וּבְכַנְדֵי רִקְמָה
יִטְעוּ כְרָמִים
וְשַׁעֲטַת קָמִים
יִזְלוּ בְשָׁמִים
יִזְכְּחוּ שְׁלָמִים.

מֵאֲפֵסֵי תֵבֵל
כְּמִנְגְּנֵי נָבֵל
גִּילָה וּרְנָנָה
תֵּאֲפוֹד אֶלְמָנָה
בְּאִים גְּאוּלִּים
בְּשִׁיר נִחְלִילִים
בְּפִי אֲמָלִילִים
הַדָּר תִּמְעִילִים.

עד מִה תִּתְנַפְּלוּ
בְּעֲצוֹת תִּתְעַקְלוּ
תִּרְאוּ לְקִלּוֹנְכֶם
אֵל נֶגֶד רְצוֹנְכֶם
וְתַרְחִיבוּ רִיב
וְתַרְחִיבוּ גִיב
פּוֹסְחִים עַל סְעִיף
עֲמוּ יָשִׁיב.

וְנוֹהֵג אֲבוֹתֵינוּ
לְאַרְצֵם יְבִיאֵנוּ
לְרִצּוֹן מִשׁוֹדְדִים
דוֹד יִשְׁלַח לְנוֹדְדִים
מֵאֶלֶף דוֹר
בְּהִינֵעַ תּוֹר
יְבִיא שְׁנַת דְּרוֹר
יָד בְּעַד הַחֹר.

נִסְרַחָה חֲכַמְתְּכֶם
אֲבָדָה אֲמוֹנְתְּכֶם
שׁוֹא תִלְכוּ שׁוֹבֵב
אֵל עַל עִם קוֹנִי
מִכְתָּבִי עֲמַל
לְבָבְכֶם קָמַל
כְּשֶׁפֶן וְנָמַל
תָּמִיד חָמַל.

בֵּין נִהְרֹת בְּרַחֵה
תִּשְׁבּוּ בְּמִנוּחָה
שְׁלוֹמִים שְׁאֲנִימִים
וְתִמְשְׁחוּ בְּשִׁמְגִים
יִרְדּוּ וּפְרַת
בְּשָׁלוֹם בְּלִי חַת
וְלֹא כְּעוֹבְדֵי מָס
גִּינֵי בְּנֵי קָדֶת.

כּוֹתֵל מְעַרְבִי
לֵאלֹהֵי אָבִי
רָנָה מִגְּבְּעוֹת
נוֹשְׂאֵי מִגְּבְּעוֹת
עַל הַר צִיּוֹן
תָּמִיד לְמַעוֹן
גִּיל מִשְׁרוֹן
יִשְׂאוּ שִׁיר רוֹן.

כִּתּוּ עֲשִׂיכֶם
וְחַרְשׁוּ שְׂדוֹתֵיכֶם
מִדַּחְלְכֶם חַיִּים
אֲשֶׁר בְּעַד גְּעִלִים
לְאַתִּים סוֹחְרִים
בְּאַרְצְכֶם כְּחֹרִים
בְּאַרְצֵן נִכְרִים
אֲתְכֶם מוֹכְרִים.

פְּלִיטֵי אֲרָצוֹת	חִזְקוּ לָכוּ כְּנִעְנָה
לְעִיר הַפְּרָצוֹת	וְכָל נֶפֶשׁ נִעְנָה
וּוּאֲלֵנָּה וְגַם דָּן	עֲזָבוּ מִי דְגִיעֶפֶר
בֵּין פְּרוּכִים לָן.	וְחִטָּאתְכֶם יִכְפֹּר

קוֹל שׁוֹעֵת בַּת עַמִּי בְּאֶרֶץ מוֹלְדֹתַי⁽¹⁾.

הוּי גְּפִלְתִּי לְבָאֵר חוּבִי   הֲרַנְנִי אֵל לְעִנָּה רוּשׁ
הַסִּית בִּי הַצַּר וְוַעֲרַהוּוֹאֵי   וְחִיל הַשׁוֹמְנִים נְשֹׂאוֹ רֹאשׁ.

בְּבִקְעַת פְּנוּגְיָה הַבְּרוּכָה   יִרְדְּפוּנִי אוֹיְבֵי הַנֶּגֶם
וְשִׁנְאוֹת הַדָּת כְּנִחַשׁ כְּרוּכָה   תִּשְׂאֵף תִּשְׂאֵף תִּשְׂאֵף לְשִׁפּוֹד דָּם.

נְהַרְוֹת דוּגָא וְטַסָּא יַחַד   יַעֲלוּ צַחֲנָה רַפְּשׁ בֶּא שׁ*
אַמַּת מְאָרִץ תִּמְכַּחַד   וְשָׁלוֹם תִּלְוִי עַל עֵץ כְּרוּשׁ.

לְמַלְךָ חֲסִיד עֲבָדֵי רִשְׁעָה   וְרֹאשׁ הַשׁוֹפְטִים גַּם הוּא צַר
שָׂרִים בְּמָרִים עוֹזְרֵי פִשְׁעָה   לְהַטּוֹת מִשְׁפָּט בְּעִיר עֶסְלָאֵר

עַל־לֹדֹת יִתְנַפְּלוּ עָלֵינוּ   בִּי שְׁחַטְנוּ בְּיוֹם שַׁבָּת
בְּבֵית הַכְּנָסֶת לְחַג פֶּסַחְנוּ   נִעְרָה נוֹצְרִית כְּדִין וְדַת

גַּם יֵאמְרוּ בִּי שׁוֹחֲטִים עֲשָׂרָה נְקֻצְוֵי לְבָרֶךְ הַבְּרָכָה
בְּעַת קִבְּלוּ הַדָּם בְּקַעֲרָה   וְזֹאת יִבְשְׂרוּ בְּכָל מִמְלָכָה.

(1) שיר לימי חנוכה תרמ"ג לפ"ק על מעשה עסלאר הנודע.
* במלת באש רמזים שמות ראשי שונאינו הידועים
בערה אוואי, אַנְאָרִי, אִישְׁטַאצִי, שִׁימְאָנִי.

הוֹי כִּי שָׁלַח אֵל מַלְאָכָיו וְעָשָׂם עֲוֹרִים בְּסֻדּוֹמִים
הַחֲשִׁיד שְׂכָלָם מִמַּעַרְכָיו וְלִגְדוּדֵי הָרֶג דּוֹמִים.

הֶפֶם בְּסַגּוּרִים וּנְגָשִׁים לְשַׁבּוֹר דְּלֹתוֹת בַּיִת וְעַקֵּב
וַיַּחֲזוּ בְּקַרְנֹתָם פְּתִינִשִׁים וְדָם יִרְאוּ עַל כָּל מִשְׁקוּף.

הוֹי מִתְחַלֵּת יָמֵי הָאָבִיב שׁוֹפֵט בַּעֲר* יַעֲנֹת דִּין
יָכוֹף בֶּן לְהַעֲיֵד עַל אָבִיו וְעַם הַנִּתְעָה זֹאת יֵאָמֵן.

יֵאָמֵן כִּי רָאָה הַנַּעַר בְּעַד חוּר הַמִּפְתָּח שֶׁם
אִיךְ בְּיַד אָבִיו הַסִּפְיָן כְּתַעַר וְשָׁחַט וְזָרַק וְקָבַל דָּם

מִרְצָחִים אִתָּם מִרְצָחִים בְּלָכֶם קוֹל יַעֲבִירוּ בְּכַל-עִירוֹעִיר
נִגְרִית אֶתְכֶם נִכְבֵּיד עֲלֵכֶם עֲמָה בְּאָה עֵת קִצִּיר.

רַק וּבְלִמָּה עַל כָּל פָּנִים חֲרָפָה שִׁבְרָה לֵב כָּל-אִישׁ
הוֹסֵר שָׁפָה מִנְּאֻמָּגִים וְאֵמִיץ לֵב גַּם הוּא יַחְרִישׁ.

חָבְרוּ יַחַד לְעֵמֶק שָׁדִים גְּדוּד מְלִשִׁיגִים כְּרַפְּאֵי שְׂאוּל
אִישׁטָצִי וְאֵנְאָדִי עֲדִים וַחֲבִירֵיהֶם יִשְׁלְשׁוּ בְּקוֹל.

שְׂמֵאֲנֵי סְלִי וְהָאֲחֵרִים אֲנָשֵׁי חָמָם נוֹדְעִים
נוֹעְדוּ יַחַד בְּמֵאֲרֵב חֲצֵרִים וַיִּפְרִיעוּ חֶק כְּפָרְאִים.

חֲנוּף תְּחַנֵּף כָּל-הָאָרֶץ מִמוֹצֵיאֵי דְבָהּ כִּזְאֹת
וְהָעַם בָּלוּ יִפְרִץ פְּרִץ מִבְּלֵי מוֹפֵת מִבְּלֵי אוֹת.

הוֹי כִּי יִשְׁבוּ פוֹחֲזִים כְּאֵלֶּה בְּבֵית הַמְּחֻזְקִים בְּשָׁלוֹחִים
וּבְדַבַּר פִּיהֶם לְבַתִּי כְּלֵא עֲשׂוּרִים נְקִיִּים מִשְׁלָכִים.

(* רמז לשם השופט בארני.

שם כָּבֵד יִשְׁבּוּ שֶׁשָׁה חַדְשִׁים מְעַנִּים פְּיֹסוּרִים בְּלִי חֵק
מִיּוֹם מָרִים יִשְׁקוּ לְאֲנָשִׁים לְצָבוֹת בְּטֶזֶן לְנִפְּיֵל שׁוֹק.

אֵל הַמְּשַׁפֵּט רְאֵה עֲגִינֵנו עֲמֹד יִדְכָּאוּ כְּדַבְּתָם
אֲנֵנו עֲמוּד אַחֲרֵי כְּתִלְנוּ שְׁמוֹר גִּינֵי יַעֲקֹב הַתָּם!

גְּדוּדֵי חֶמֶם בְּלִיל חֲנָנו שְׁלָלוּ שְׁלָלוּ בְּזִזוּ בְּזִ
שָׁבְרוּ חֲלוֹנוֹת בְּתִינֵנו וְלֹא חֶסֶד עַל בֵּין וּבֵת.

גַּם חֲלוֹנוֹת בְּתֵי כְּנַסֵּת שָׁם גָּבַצְנוּ לְהִתְפַּלֵּל
שָׁבְרוּ הַחֹמָה נִהַרְסֵת וְרָמְסוּ הַכֹּל לְהִתְחַלֵּל.

שׁוֹפֵט צָדֵק אֲנֵנו הוֹצֵא מִשְׁפָּטֵנוּ מִחֵד לְאוֹר
תִּפְלָתֵנוּ לְךָ תִּרְצֶה אֲשֶׁר שָׁמַעְתָּ מִדּוֹר דּוֹר.

כְּאוֹר הַבְּהִיר אֲשֶׁר נִאִירָה כָּל שְׁמוֹנֵת יְמֵי חֲנוּכָה
הָאֵר מִחֲשָׁבֵי הַמְּסִירָה וְנִסּוּ פֶּחַד וּמִצּוֹקָה.

אוֹיְבִים רַפִּים לְאַבֵּד שְׁמֵנוּ יִגְעוּ אֵךְ לֹא יִכְלוּ
תִּמְיֵד קָמְנוּ עַל עֲמֻדֵנוּ וְהִקְדָּה בְּטִישׁ חוֹצוֹת כְּלוּ.

כָּל הָעַמִּים הַקְּדוּמוֹנִים אֵיִם אִיפּוֹא גִשְׁבַּח שְׁמֵם
מִצָּרִים פְּרָסִים וְנִגִּים רוּמִים הַזְּמַן אֲבָדָם הַמָּמָם.

אֵךְ הַבְּרִית אֲשֶׁר גִּשְׁבַּעְתָּ לְאַבוֹתֵנוּ הַקִּימוֹת
לְטַבַּח שׁוֹנְאֵינוּ הַכְרַעְתָּ וְגַם דִּגְלָנוּ הַרִימוֹת.

נִמְצָאוּ תִּמְיֵד חֲשֵׁמוֹנָאִים אוֹתָם בְּרוּחָה מְלֵאָת
בְּרוּחַ אֱמִיץ עֲשׂוּ פְּלָאִים וְרֵאשׁ בְּהִירִיךָ גִּשְׁאָת.

לך בוא עמי בהדרִיךְ   מהר יעברו ימי זעם
ימי רעה יטהרו שְׁמִיךְ   כְּאֲשֶׁר יטְהַרם חַיִּזוֹ רַעַם.

לך בוא עמי בהדרִיךְ   נְעֻבֹד לְאֵל בְּלֵב תָּמִים
לך דַּבֵּק בְּאַלֹהֶיךָ   וְלֹא תִירָא חֵיל הַקָּמִים.

נְהַרִי נְחָלֵי דָם גִּשְׁפָּכוּ   בְּרִיב הָאֲרָצוֹת הַשּׁוֹנוֹת
יָבֹוא יוֹם בּוֹ יִדְפְּכוּ   לְשִׁפְהָ אַחַת הַלְשׁוֹנוֹת.

יְהִי אֲזֵי שְׁלוֹם עַל הָאֲדָמָה   בְּצַפּוֹן וּדְרוֹם בְּמִזְרַח וַיִּם
תִּשְׁבֹּת מֵאֲרִיז מִלְחָמָה   וְשֵׁם עִיר אַחַת ד' שָׁם.

לְאֵתִים יְהִיוּ אֲזֵי הַתְּרֻבוֹת   וְלֵאל אֶחָד יִכְרְעוּ
תַּמּוֹי מֵאֲרִיז הַתְּרֻבוֹת   כְּאֲשֶׁר נִבְיָאִים נִבְאוּ.

וְאֲזֵי לְצִיּוֹן יַעֲלוּ מוֹשִׁיעִים   לְאוֹהֵב יִהְפֹּךְ כָּל צָר
וְאֲבוֹת לְבָנִים אֲזֵי מוֹדִיעִים   גַּם קוֹרוֹת מַעֲשֵׂי עֶסְלָאֵר.

כָּל הָעוֹמְדִים לִימִינִי   קִאֲסָמָא עֲטוּוֹעֵשׁ וְחִבְרִי
אֲשֶׁר בַּמִּשְׁפָּט סַנְגִּירִינִי   יִקְחוּ שְׂכָרָם עֶקֶב רָב.

וְהַמְלִשִׁיגִים רְאוּהֶם לִגְשֵׁטֵעֶקֶר   וְחִבְרִיָּהֶם לְהַקֵּת בֵּאֵשׁ.
גִּפְשָׁם בְּשִׂאוֹל כְּגִלְגָּלִי בְּקָר   וְאַהֲבֵי צֶדֶק יִשְׂאוּ רֵאשׁ.

נְדַלִיקָה גְרוֹת לְכוּ נְשִׂירָה   בְּקוֹל מְעוֹז צוֹר יִשׁוּעָתִי
לִיעֻקֵּב אָמַר אֵל תִּירָא   הוּא גַם לְעוֹלָם בְּעִזְרָתִי.

שְׁלָמִי תוֹדָה בְּבֵיתוֹ נִבְיָא   יַעַת יָבֹוא יוֹם נִגְאֵל
וְאֲזֵי יִאֲמְנוּ דְבְרֵי הַנְּבִיאָא   לְשֵׁם וְלַתְּהִלָּה יִשְׂרָאֵל.

בְּלִשׁוֹנֵנוּ נִגְבִּיר¹).

מִטָּרְדָה לְקִשְׁתּוֹת יַעֲקֹב בְּגוֹיִם
בְּעֲלֵי הַחֲצִיִּים יִמְרְרוּהוּ יִשְׁטְמוּהוּ
בְּחֹזֶל עַל שִׁפְתַי יִם הוּא בְּחֹזְפֵי כָּל הָאֲיִים
וְרַגְלֵי הָעַמִּים יִדְרְכוּהוּ יִרְמְסוּהוּ.

עָרוֹם וַיִּחַף הֶלֶךְ בְּגוֹלָה לְאַרְצוֹת
מְאוּמָה אֵין בְּיָדוֹ בְּבָרְחוֹ מִחֲרִבּוֹתָיו
כִּסְפוֹ וַיִּזְהָבוּ עִזָּב בְּעִיר הַפְּרָצוֹת
וְלֹא לָקַח עִמּוֹ רֶק סְפָרָיו מִגְּלוֹתָיו.

נִוָּדַד בְּאַרְצוֹת מְגוּי אֶל מְמַלְכָה
כָּל־מִכּוֹת הָעֵמֶל בְּשָׂרוֹ שָׂרְטוּ
תָּמִיד עַל צִוְּאוֹרוֹ חָרַב מְמַשְׁכָּה
אֶךְ מֵאַמוֹנֵת אֲבוֹתָיו רַגְלָיו לֹא מָטוּ.

דָּבַק בְּאֱלֹהָיו שָׁמַר כְּבָבֶת עֵינָו
סְפָרֵי הַקִּדְּשׁ אֲשֶׁר הִצִּיל מִשַּׁחַת
אוֹתוֹת הַפְּרִיִת בֵּין אֱלֹהָיו וּבֵינוֹ
בְּחִיקוֹ נָשָׂא עִמּוֹ וְנִפְשׁוֹ בּוֹטְחַת.

עָרַב וּבָקַר עֲצִים עֵינָיו פְּעַמִּים
וְקָרָא בְּכָל מְאוּדוֹ אֶחָד הוּא אֱלֹהֵינוּ
פְּנֵי בְּתַפְלָתוֹ אֶל פְּנֵי יְרוּשָׁלַיִם
בְּאֱלֹהָיו מְעֹז כִּי לֹא יַעֲזָבנוּ.

¹ לזכרון החכם משה מענדעלסזאהן ביום מלאת מאה שנה ליום מותו ה' שבט תקמ"ו, (4. יאנואר 1786) הוא החדש אשר נולד בו החכם בין חכמי העמים בידועת לשוננו הקדושה המסואר בשם כבודו Wilhelm Gesenius המולד ביום 3. Febr. 1786

לְשׁוֹן שׁוֹבִיו לְמַד לְמַעַן מִצּוֹא מִחֵיתוֹ
אֵד שְׁמַר אֶת־לְשׁוֹנוֹ בְּהַ כְּתוּבִים סִפְרֵיו
בְּהַ חָזוּ נְבִיאָיו לְחַפּוֹת לְיוֹם גְּאֻלָּתוֹ
לְשׁוֹב לְאַרְצָן אֲבוֹתָיו וּלְקוֹמָם עָרִיו.

סָבַל אֶת־מַכְאוּבָיו בְּאֵלֵפִים שָׁנָה
וּבְבִקְשׁוֹ מְנוּחַ קָמוּ הַמְּלֻשִׁינִים
מוֹצִיאֵי דָבָה בְּכָל־מְקוֹם אֲשֶׁר פָּגָה
כִּי בְעִינֵיהֶם סִפְרֵי קִדְשׁוֹ לְאֻגִּינִים.

זָמְמוּ עֲלֵילוֹת שְׂוֹא עַל סִפְרֵי חֻמְיָהֶם
דָּבְרוּ בְּשִׁנְאָתָם מִהַ תְּחַוֶּנְנֵי הַיְהוּדִים
לְכַלּוֹת וּלְהַרְוֹג אֶתְכֶם תְּחַבְּלוּתֵיהֶם
כִּי בֶן יִצְחָק לָהֶם סִפְרֵיהֶם הַחֲמוּדִים.

אֲנֻקַת הַנְּרָדָפִים בְּכָל קַרְיָה וְקָרַת
וְאֵין עוֹנָה לְמַלְשִׁינִים עַל כְּתָבֵי הָעֲלִילוֹת
כִּי לֹא הִבִּינוּ לְשׁוֹן הַמְּדַבֶּרֶת
יָד שָׁמוּ עַל פֶּה וּנְפִשׁוֹתָם אֲמַלְלוֹת.

הוֹרִידוּ כְבוֹד יַעֲקֹב נְגִזִים וּשְׁפָלִים
וְאֵין פּוֹדָה וְאֵין מִצִּיל וְהִנֵּה זֶה מוֹשִׁיעַ
קָם מִשָּׁה בֶן־מְנַחֵם וַיֵּאָזוֹר הַיָּלִים
וְאָחִיו הָעֲשׂוּקִים מִעֶפֶר הַגְּבִיחָה.

גַּם לְעַמִּים הָיָה בֶן־מְנַחֵם הַסּוֹפֵר
עַתָּה פְּאִישׁ יְהוּדֵי הוֹרֵם לְרֹאשׁ חֻמְיָ דוֹרוֹ
בְּעֵט מְהִיר תְּחַבְּלוֹת הַשׁוֹטְטָנִים הַפֶּר
וּכְל־בְּתֵי יִשְׂרָאֵל צָחֵלוּ מֵאוֹרוֹ.

למד את אחיו דבר בלשון צחות
בה באר היטב ספרי נביאיהם
נפשות הנכאים השביע בצחצחות
ולא בוש עוד בדברם בשער את אויביהם.

ביו נהפך לתפארת קרן יהודה רמה
תחת בגדי מאוס לבושם מחלצות
תקלו עלם כל-גויי האדמה
וירא ישראל הרוחה בארצות.

רוח צה הביא בן-מנחם הסופר
השכילום ולמודם חכמות ומדעים
הסיר מעיניהם טיח הגופר
ויצאו חפשי מבתי הכלאים.

כמות כל-האדם ימותו החכמים
מת משה דעסויא לפני מאה שנה
וקם דוד החדש דוד שוטנים וקמים
עינם צרה פי בת יהודה שאננה.

הוציאו מחדש דבות ושקרים :
ראו ספרי היהודים מלאים גלולים
בהם כתוב לשחוט נערות ונערים
וללוש מצות פסח בדמי החללים.

וגם כתוב בהם לרמות לענות ולהונות
עמי הנוצרים ולהשבע שקר
האמינו דבריהם גם יודעי הלשונות
עברית לא ידעו והאמת איד תחקר.

חיי היהודים חי תלאות ופלאות
מסבות ותהפכו והסער לדממה
בהנלה המכות נבראו גם הרפואות
וכן ישאר יעקב אחרון עלי אדמה.

ילד איש נוצרי נתן אל ללכבו
ללמד שפת עברית בכתי חכמה הנבוחים
רבות תלמידים בעיר האללע במבוא
שם הראה גזעניאוס בספרי קדש נגוהים.

ילד גזעניאוס בעת מות בן-הסופר
זה למד היהודים שפת נזים וחקמתם
וזו היה לנזים מטמונים חופר
למדם להבין ספרי היהודים וצפנתם.

מעמה יסבר פי המלשינים
כי ספרי היהודים מלאים גלולים
עמה חכמי הנזים עברית מבינים
ולא יטו עוד אננם לדבות האוילים.

עצת אדוני מקום: בשנת מות בן-מנחם
נולד גזעניאוס מאל גשלוהו שניהם
כי שומר ישראל להם ולחם
ואבות ינחילו תורתו לבניהם.

דורות יחלופו וגם דורות יבואו
עולמים דבר אדוני נצב בשמים
ועד משוב הארץ לתוהו ובוהו
יאריכו הפדים ספרי אלהים חיים.

שְׁעֵטת הָעֲלִיזִים וְרִגְשַׁת הָרְשָׁעִים
עוֹלָה וְהַשְׁאוֹן הוּי יִגְדֵל יוֹם יוֹם
בְּקֶלֶז־זֹאת בְּטָחוֹ אַחִי רְאוּ יָמַי בְּאֵיִם
בְּנִבְוֹאת הַחֲזִיזִים וְאִזּוֹ לְכֶם פְּדִיּוֹם.

גִּיל וְאַבְל יַחֲדָיָה⁽¹⁾.

(ה' תרמ"ז)

פעמוני המנדלים בעיר ישמיעו
היום הוא יום חג לכל יושבי ארצנו
בו נתנה העטרה על ראש מלכנו
לפני עשרים שנה רננו והריעו!

כמו אז כן גם עתה באהבה נקדמחו
כי צדק ומשפט מכוון כסאו והדומו
ולכן גם בלב תמים נתפלל בעד שלומו
ובעד שלום ביתו כל היום נברכהו.

תשמע גם אזני קול הפעמונים
ובלבי יתעוררו רגשי גיל ורגנה
"יחי המלך" אקרא כמו לפני עשרים שנה⁽²⁾
אך גם רגשי אבל במחנה לבי חונים.

כי יד אל על ערי ארצנו שלוחה
באו באש ובמים נשחתו עד דכא
וגם המות פרש רשתו והעלה בחכה
הנדיבים והטובים והורידם לשוחה.

(1) ביום מלאת עשרים שנה ליום המשח מלכנו יר"ה בשנת 1867 למלך אוינגארן הוא יום חי' להדש יוני וביום אשר לפניו הובל לקבר הגבור המפואר לעֶאָ הָאֱלֵלֶעֱנֶדֶר אשר כארבעים שנה היה דורש טוב לעמו בני ישראל אשר בארצנו.

(2) עיין לעיל דף 66.

לבי על אחינו הנתונים בצרה
יהודי קהלות רבות בלי שמלה כר וכסת
ועם יקומם נשרפו גם בתי הכנסת
ובחוצות עפעריעם גם מספד גהי ומרה.

שבר כפלים בא על קריתם
אש אכלה בתיחם מנג עד היסוד
ואחרי כן גם לקח מראשם ההוד
מת לעא האללענדער ראש ומנהיג קהלתם.

מת לעא האללענדער אשר דבר בשער
ובהצרות מלכים ושרים בעד משפטנו
לבש עז וגבורה ללחום את אויבינו
יתאבלו על מותו גם שב גם נער.

עליו ספור יספדו כל יושבי הארץ
בזכרם פעלותיו אשר עשה בחייהו
אן ימצאו תמורתו איפוא איהו
הוי כי גם עליו עלה הקורין.

ועם בניו ומשפחתו נאבל כלנו
אשר הכרנוהו פנים אל פנים
הוא היה בין מיסדי בית המדרש לרבנים
שמעו דבריו גם אויביו כי טובו ונאמנו.

נחמו יושבי עפעריעס ישכחו ימי רעה
הבתים יבנו על תלם במהרה
כי שלם ישלם המבעיר את הבערה
ונשמת האללענדער לחיי נצה באה.

ביום סערה ינהג רב החובל האניה
וימלטו וינצלו השומעים לעצתו
ובהשקיט הגלים גם קול אמרתו
לא נשמע ירדם וישכב בדומיה.

כן גם האללענדער כל ימי המלחמה
עמד על משמרתו כרב החובל בסערה
נשמע קול דבוכו כקול ארץ בחבורה
עתה שקטה הארץ וישכב באדמה.

רוענו בשמים ינהל אותנו
למרבץ שאנגנים וימציא לנו מנוחה
ואם גם פעמים רבות עוד נפול לשוחה
ישוב ויקימנו וגם יכחיד קימנו.

כפלי כפלים לכן נשלם תודה
למלכנו פראנץ יאזעף הפך לדממה סערה
מעת על הוד ראשו נתנה העטרה
כל עממיו יאהבוהו וכפלים עם יהודה
חסדו לא ימיש גם בימים הבאים
מעבדיו היהודים ושריו הנדיבים
יענישו אויבינו אשר אתנו מריבים
ויפערו את פיהם לבלענו כטלאים

זכור עמי הדרך בו הלכת מעודך
אלפי שנים רבות ואל תשכח מקורך
שית לבד למסלה שתה מים מבורך
ענוה והצנע לכת עם אלהיך זה הדרך.

לְרֵאשִׁית הַשָּׁנָה.

(שנת תרמ"ד)⁽¹⁾.

עמי הלא על מי בְּטַחַתָּ
כי מֵרַדְתָּ בְּאַלְהֵיךָ

חַלַּף בְּדַרְכֵי גֹזֵי תַבַּל
תוֹעֲבוֹתֵיהֶם תוֹעֲבוֹתֶיךָ.

עוֹדָה עָמִי אוֹי עַד מָתִי

בְּיַרְכְּתֵי הַקְּטִיּוֹת תִּרְדָּם?

מִה בְּנִדְתָּ בְּאַלְהֵיךָ

הֲלֹא סָלַף בּוֹגְדִים יִשְׂדָּם.

שָׁנֵאת עָמִים תִּרְדּוּךָ אוֹתָךְ

וְלֹא תִמְנֵן אֵל לִבְךָ לַחַתּוֹר

לְשׁוֹב לְאַלְהֵי אֲבוֹתֶיךָ

מִגֵּן הָיָה לָהֶם מִסְתּוֹר.

נֹעֲצוּ גֹזִים לְאַבְדֵּךְ שִׁמְךָ

שֶׁלֶלֶם תִּהְיֶה לְבִזּוֹ וְלִכְרוֹת

בְּכָל-מְמַלְכָה יַעֲשׂוּ אוֹתָךְ

מֵעוֹף וְכַתּוֹת נְתוּק וְכַרוֹת.

עוֹדָה עָמִי לְמָה תִישָׁן

אִישׁ תֵּאכְלֶךָ לְדַשֵּׁן וְלַחֵשׁ

כִּי חוֹרְפִיךָ כַּמְפוֹחַ

לְהַגְדִּיל לָבֵה וְאַתָּה כִּקֵּשׁ.

(1) בכל שורה חי' תנועות ומלות המפורדות במספרן תרמ"ד.

שׁוֹבָה עִמִּי כִּי לֹא יִכְרֹת חֲסִידֶיךָ יְיָ
לְעוֹלָם הָאֵלֹהִים הַתּוֹרָה
הַחֲזִק בְּסִנְיֹתֶיךָ סֵנֶה סִינֵי אֲזַכֵּר
יַעֲמֹד גַּם בְּמִדְוָרָה בּוֹעֵרָה.

הִיָּה גוֹי אֶחָד הִיָּה גוֹי קָדוֹשׁ
וְאֵז לֹא תִירָא חֲמַת הָעַמִּים
תִּגְוֶי יַד שְׁלוֹם אִישׁ אֶל אֶחָיו
וְלֹא יִשְׁאַפוּ עוֹד חֵילְכֶם צַמִּים.

שׁוֹדְדֵי לַיְלָה בְּכָל עִיר וְעִיר
לְבֵיתְכֶם יְבוֹאוּ בְּקֶרֶךְ דַּמָּת
וְשֵׁר הַגְּדוּדִים רֹאשׁ הַשׁוֹפְטִים
לְאַבֵּד אֶתְכֶם יֵיעַן מְזִמּוֹת.

עִמִּי אָנֹכָה תְּנוּסִים לְעִירָה
אִם לֹא אֶל אֶל בְּכֶם בְּחַר
וּכְאֲשֶׁר נִשְׁבַּע לְאַבּוֹתֵיכֶם
לְחַרְוֹת יוֹצִיאְכֶם לֹא יֵאָחֵר.

עָמָה יִפּוּ אֶתְכֶם עַמִּים
כְּאֲשֶׁר יִחַבְטוּ בְּגוֹרֶן מְדוּשָׁה
וְעַת מִמּוֹץ נְחֹשׁ אֶתְשֶׁה רֹיֵס
וְיָשִׁיב אֶתְכֶם לְאָרֶץ יְרֻשָׁה.

וּכְאֲשֶׁר נִבְּאוּ נְבִיאֵי קָדֶשׁ
יְיָ לְאֶל אֶתְכֶם בְּהִגִּיעַ הַיּוֹם
מִהֵיוֹת לֹו עַם לֹא תִשְׁבּוּתוּ
כִּיּוֹם וְלַיְלָה קִיִּץ וְקָר.

בְּנֵי הָעַמּוּסִים אֶלְפֵי שָׁנָה
נִרְשׁוּ הַלְאָה חֶרְדַּת לֵב
שָׂוֵא יִתְעַצֵּוּ אוֹיְבִים וְרוֹדְפִים
תִּשְׁבֵּר שֵׁן בְּפִיר וְזֹאבֵי

זוֹרְעֵי רוּחַ יִקְצְרוּ סוּפָה
הָרָה עֹמֵל וְלֹד שֶׁקָּרַח
וְכָל-עַם אֲשֶׁר יִסּוּדְתוּ רָשָׁע
מִדֶּהר מִמְקוֹמוֹ יַעֲקֹר.

לָכֵן בְּטָחוֹ אֵל תִּירָאוּ
אֵל מוֹשִׁיעֵכֶם חַי בְּמִרוֹמִים
יִרַע יַעֲקֹב שְׂמֵכֶם יַעֲמֹד
וְהָאֲבִיד שְׂרִיד מַעִיר רוּמִים.

שֵׁשׁ וְשִׁבְעֵי יפּוֹל צְדִיק
בְּעֵמֶדוֹ כְּפוּף לֹא יִשְׁבֵּר
הִיָּה תִהְיֶה עִמִּי לְנֶצַח
וְיִקְשְׁרוּ עַל לֵב תִּקְנֹת סֶבֶר.

חֲלָפָה שָׁנָה שְׁנַת דָּם שֶׁקָּרַח
לְטוֹבָה הַתְּחִילָה לָּהּ אַחֲרַת
הָיָה עִם צֶדֶק שׁוֹמֵר אֲמוּנִים
וְכָל-מַלְכוּת רָשָׁעָה נִעְקָרָת.

עִמִּי בָּאָה שְׁנַת פִּי תִרְיֶה
מְאֹד יִרְדָּת מִמְרוֹמֶיהָ
וְכֹאֲשֶׁר חָזָה בְּמַחְזָה אֲבָרָם
יִרַד עֵיט עַל פְּגָרֶיהָ.

צפֹר נודד בְּנוֹלָה אֶתָּה
בְּאַרְצוֹת גּוֹיִם יַעֲבִידוּךָ
נִגְזְרוּ כָלֶם אֶךְ הַצֹּפֹר
בְּלִי בְּתָר כִּי לֹא הִמְלֹכָה.

עֲמִי פֶתַח סִפְרֵי הַקּוֹרוֹת
בָּם בְּכָל-עֵלָה תִמְצָא תֵעֵלָה
תִּפְרוֹק עוֹל מִצְוֹאַרְיָךְ
תְּהִי לְבִרְכָה וְלֹא עוֹד קָלָלָה.

יָבוֹא יוֹם יִתְהַלְלוּ עַמִּים
בְּשִׁמְכֶם וְזִרְעֶכֶם וְיִתְפָּרְכוּ בָּם
כִּי בְּאַהֲלֵי שֵׁם אֱלֹהִים יִשְׁבּוּן
וְיִמָּאס בְּהִיכְלֵי יַפֶּת וְחָם.

אַצִּיב לְשִׁירֵי זֶה הַדָּלֶת
מִבְּטָחִי בְּךָ צוּרֵי שַׁדַּי
הִיָּה נָא עֲמִי וְכָל-יְמֵי חַיֵּי
מִדֵּי קוֹדֶשׁ יְהִי מִדֵּי.

אַחֲלִי אֲזַכָּה גַם אֲנֹכִי
לְחִזּוֹת בְּטוֹב עַמִּי בְּרִנְנָה
שְׁלוֹם יְהִיָּה עַל יִשְׂרָאֵל
וְשָׁנָה טוֹבָה זֹאת הַשָּׁנָה.

לראש השנה ה' תרמ"ו

שמעו נא בני עמי השנה מ'ד'ב'ר'ת
השנה אשר הלפה עוניכם מזכרת
והחדשה ביום בואה בזאת אתכם מזהרת
שמעו נא וחיו ותהיה לכם שנת מ'ש'ו'ש.

בבתי התפלה היום אתם נצבים
לראות פני אדוני כעם מפשע שבים
אם תרצו כי יהיו דבריכם נקשבים
התפללו בלב שלום ולא בעינים ר'מ'ו'ת.

ירחב דור החדש יתגאה כדור דעה
כי בימיו הארץ דעת וחכמה מלאה
אך נסרחה חכמתכם שפלה היא ונכאה
כי אין אלהים בקרבכם דור כזב ו'מ'ש'ק'ה.

אוי לכם הבווערים בשבתכם בבית היין
בשרירות לב תאמרו לא תשורנו עין
אין שופט בארץ ובשמים אין
ככל הגוים ישראל וגם הכל מ'ו'ת'ה'ר.

וגם תאמרו אין מ'ו'ת'ר לאדם מן הבהמה
עפר יהיו שניהם בצאת מהם הנשמה
אכול שתה ונאוף והיתר רק מהומה
האדם רק מ'י'ן קיף ולמה יצרו יכוף.

אל אלהים שמרנו מדור התהפכות
אשר יעקשון כל נכונה בדרכים לא דרוכות
ובפיהם לשון חרפות כחרבות הארוכות
תן השכל בלבותם ודרך צדקה ת'ו'ר'ים.

ואתה ישראל זכור כל השנה כלה
כי את אדוני ה' א'מ'ר'ת היות לו עם סגולה
ואת אבותיך כרת ברית ושבועת אלה
ואם תשקר בברית זאת לממארת ה'מ'א'ר'ת

יהיה רזון במשמנכם תבואתכם נעכרת
אם נביתכם לא תהיה תורת אל למשמרת
אל תשמעו למסיתים אתכם במרום קרת
אור כוכב מה נחשב מול ירח ו'ש'מ'ש.

כירח יכון עולם ברום הרקיע
כן אתה ישראל בין עמים תופיע
אל תשמע לקול סכל אשר כזבים יביע
אם תרצה היות מושל היה עבד ו'ש'מ'ש.

המיחלים לתשועת אל יהי לבבכם לעד
שלל גוים נהייתם כי אתם המעט
אך בארץ אבותיכם לערב תחלקו עד
כעם כהנים בהר ציון תאכלו דגן ת'ר'ו'ם.

שה פזורה ישראל אל יקבץ עדרך
עוד על מרעה שמן תרעה על הרריך
ממלתעות הכפירים ימלטך שומרך
ידך בצפון ודרום על אויביך ת'ר'ו'ם.

בני עמי בני ארצי מ'ש'ש'ו נא בכליכם
הזכו הטהרו לפני אדוני אלהיכם
גוי קדוש אל תחללו שם קדוש במעשיכם
והשנה הבאה תהיה לכם שנת מ'ש'ו'ש.

לראש השנה ה' תרמ"ח.

אל תיראו אחי תחזקנה ידיכם
אם תראו לימינכם ולשמאלכם קמים
שימו במחונכם באלהי אבותיכם
להושיע אתכם צבאותיו נלחמים.

אל תאמרו בחלחלה בא השמש
מהר ביום מחרת תשוב לזרוח
צלמות יהי לבקר ולאורה אמש
עם מורדף בלי חשך תמצא מנוח.

אל תירא עמי אל תפון בתושיה
אם מראה ומהומה בבית בשדה
אם תעמוד כעין ערער נעזב בציה
קרוב להעת לחננה תושע ותפדה.
ימלא אל דברו יתן לך כברכתו
אשר ברך אותך בבחרו אבותיך
תהיה לראש עמים תהי בכור כבכרתו
מתרח מוצאך היות נזיר לאחיד.

החזק באמונה בכל מאמצי לבך
ולברית הבט הכתובה בתורתך
ואם יפתוך החטאים במסבך
אל תשמע להם אל תשט מנתיבתך.
זכור כי הברכות כלן ישיגוך
אל תשמור לעשות מצות אלהיך
אך אם לא תשמע הקללות ירדפוך
להזרות אותך בארצות אויבך.

עמי שים על לבך דברי הנביאים: שמכם וגם זרעכם יעמדו תמיד לפני כירה בין מפלשי עבים ונשיאים הוא עד הנאמן בשחקים לבני כמספר השבטים תקופותיו בכל שנה וכאשר יתחדש זהרו בכל חדש יתחדש אור ציון אשר ממנה פנה בשוב שבמי יעקב לערי הקדש.

אחי ביום מחרת תחל שנה חדשה נחפשה דרכינו יחד ונחקורה האם תורת אל חי אשר לנו למורשה עוד חיה בינינו אם אותה נשמורה. כל איש אחרי בצעו תועה בשרירותו כפרה סוררה בלי רסן לתאוותיו היפה והנעים לבדו הוא דתו במאכלו ומשתהו בשקוצי תועבותיו.

אחי ביום מחרת אשר הוא יום זכרון תזכירוה יחד לפני ד' אלהיכם בעת תעברו לפניו כעדרי צאן מרון כי נששתם ועזבתם דרכי אבותיכם. אם תרצו כי יעמוד זרעכם ושמכם תמיד התאמצו להיות גוי קדוש ישראל בכל מקומות פזורכם היו גוי אחד צמיד ואז גם לימינכם יעמוד מיכאל. ככלות השנה הרימו עיניכם והביטו איך ירבו רעות התבל

מארה ומגרעת בכל משלח ידיכם
בכל עדה ועדה מספר ואבל.
פה נפש יקרה בא שמישה בעוד יומם
שם מאורי עינינו כפשתה כהה כבו
משפחות אין מספר על שפה יעמו דומם
כי שעשועי לבם בעפר ישכבו.

אחרי כתלנו תעמוד המלחמה
עם יארוב על עם ארץ על ארץ
לא תשב בנדנה חרב הנקמה
שעות רעות מתרגשות ברוב פרץ.
התחזקו נא אחי יהי שלום ביניכם
כי מים זדונים עלי תבל גאו
שבו במשוש כאחים יחד בנתיכם
אל נתן לכם מטמון שלום לכם אל תיראו.

לראש השנה ה' תרנ"א.

גלגלי המאורות שבו לתקופתם
הירח והשמש כרצון בוראיהם
כוכבי שחק שנית שנו עמדתם
כחקי מרוצתם וכסדרי שנותיהם
בן אדם זכור בוראיך עת תכלה השנה
פקח עיניך וראה התחדשה הלבנה.

זכור בוראיך בן אדם אל שמר הייך
הצילך בשנה אשר עברה מחלאים
ואם חלית רפאך אותך ובניך
מחלי רע בו מתו כחכמים כפתאים.
בני אדם מוֹרֵאתִי שדי אל תסורו
ואחרי עיניכם ולבבכם נא אל תתורו.

מצות ה' ברה מֹאִירֵת עינים
שימו נא על לבבכם כל ימי השנה
ולא תכשלנה רגליכם בדרכי החיים
ונחלת תמימי דרך תהיה לכם למנה
אם בנפשכם מחשכים תמקו בעונות
וצרות האחרונות משכחות הראשונות.

אל נתן לך חיים ויאהבך כאביך
משאלותיך ימלא אם תחזיק במוסר
מוֹתֶרָה אתה אכול רק הַמוֹתֶרֶ לַפִּיךָ
ואל תתאוה תאוה לבקש לך הַמוֹתֶרֶ
בחורים ובתולות אל תרדפו תענוגים
פֶּן תפלו למחמורות ואבותיכם נוגים.

אל תקנא ברשע ברשעו יתְאָמֵר:
אֵין חטא ואֵין עוֹן אֲשֶׁר לִי לֹא אֲתִירֶם
אל תבחר בדרכיו הזהר והשתמר
כי מכאובים לרשע אשר לבך לא יתְאָרֶם
אחת זאת אֲמַרְתִּי קשה קנאה כשואל
הרוג יצרך וכמצרי טמנהו בחול.

כחוט שערה על תמוש מְתוֹרָהּ וְהִקִּיחַ
לְדִית חֵן הִיא לְרֵאשֶׁךְ מִנֶּגֶד וְהוֹדִד
דֶּרֶךְ אִמַּת דְּרֵכָה וְהִמְשִׁקָּךְ יַעֲזֹבָה
אֵל תַּעֲשֶׂה תְּמוֹרָהּ הַחֲזִיקָה בְּכֹל מֵאֲדָךְ
כִּי כֹאשֶׁר צְדִיק נֶעֱזֵב עוֹד לֹא רְאִיתָם
כֵּן כֹּאשֶׁר יִרְאֶתֶם בְּנֵי יַעֲקֹב לֹא כְּלִיתֶם.

בְּנֵי אֲמִי הַנְּפֹצִים עָלַי תִּכְּלֹ כַעֲדָרִים
שֹׂאֵר נֶס צִיּוֹנָה עִמְדוּ שֵׁם בְּמִטְרוֹתַי
צֹאן יְהוּדָה הַאֲבֹדוֹת אֲשֶׁרֶקֶן עַל הַהָרִים
אֲשֶׁרֶקֶן וְאֶקְבֹּץ עֵת יִגְבְּרוּ הַצְּרוֹת
עֲנִי עִם יְהוּדָה הַמְּגוֹרָשִׁים מֵאַרְצוֹת
אֲבִיָּאִם אֵל אֲרָצִם אֶקְוִמֶם שֵׁם הַפְּרֻצוֹת.

בְּפִי חֲזִיו וּנְבִיאִיו כֵּן אֵל הַשְּׁמִיעֵנוּ
לִפְנֵי אֱלֹפִים שְׁנֵה יֹאמְנוּ עֵתָה דְּבַרְיוֹ
צְרוּתֵינוּ רַבּוֹת עַד הַשְּׁבָרִים בָּאֲנוּ
רוֹעֵנוּ בְּשָׁמַיִם לֹא יַעֲזֹב עֲדָרֵינוּ
שֵׁם מַמְלַכָּה הַגְּדוֹלָה תִּתְּנַכֵּל לְאֲבֹדְנוּ
עֵת נֶעֱזֹב אֶת אֲרָצָה אֵל תִּכְהַל נַפְשֵׁנוּ.

קֹדֶשׁ אֲנַחְנוּ לְד' מִכֹּל הָעַמִּים תְּרוֹמָהּ
צֹאן שְׂבַחָה כְּקִרְבָּנוֹת לְכַפֶּרֶת בְּנֵי אָדָם
כֹּל אֲשֶׁר יַעֲשׂוּ לָנוּ מֵאֵל הִיתָה שׁוֹמָה
גַּם זֹאת עֵת הָעַמִּים יִהְרָגוּנוּ בִּידֵם
אֵךְ נִקָּה לֹא יִנְקָה רוֹדְפֵינוּ מֵעֲנִינוּ
נִקֵּם יִשִּׁיב לְצָרֵינוּ וְגַם לֹא יַעֲזֹבֵנוּ.

מעם המתגרה בכם אל תבהלו
ואל תמהרו לשפוט אל ימלא את דבריו
בבוא עתו לארצכם לאדמתכם תקהלו
יבנה הר ציון גואלים יבואו לשעריו.
כירח יכון עולם ויתחדש בכל חדש
ככוכבים לעולם ועד לאל אתם קדש.

לכן אל תאבדו תקוה אחי האמללים
חכו מראשית השנה עד אחריתה
חכו לא יקראוכם עוד ארורים מקללים
שמרו חקי התורה ואל תפרו בריתה
כירח וְהַשֶּׁמֶשׁ ככוכבים תזהירו
חכו ואלהיכם באל אחר אל תמירו.

אלדר ומירד

שיר דבורי

לכבוד חגיגת יובל בית הכנסת

בעיר המלוכה ווינא יע"א.

בראשון לחדש ניסן תרל"ו לפ"ק.

קל-איש לו פה ולא ידבר
לו עט וספר לא יחבר
גו אנשי הפתיחות לשבר
ולא יעיר עליהם המתו
רק בקורי עקביש מזפתו
וכפשתה כהה אילותו.

שמות המדברים.

אֶלְדָּד סוּחַר יְהוּדִי מִתּוֹשְׁבֵי ווּינָא
מִיָּדָד רֹאשׁ הַקְּהָל בְּעִיר קַטְנָה בְּאַרְץ מַעְהָרִין אַחִיו
גִּישָׁן סוּחַר מְאָרֶץ נְלִיצִיָּה
יְחֻדָּן סוּחַר מְאָרֶץ בַּעֲדֵמִין
אֶפְלָל סוּחַר מִקֵּץ פֶּרַעֲשִׁבּוּרִג בְּאַרְץ אוֹנְגָּאָרִין
שֵׁלּוּם סוּחַר מְעִיר בּוּדַאפֶּעֶסֶט
יְרַחְמָאֵל יְהוּדִי עוֹר וּפְסַח מְאָרֶץ לִיטָא
צֶלְפָּחָד תּוֹפֵר בְּגָדִים מְאָרֶץ אֲשַׁכְנָז
תְּרַצָּה בְּתוֹ
עֲזָרְיָה לּוֹמֵשׁ נְחוּשֶׁת מִמְּדִינַת שְׁלִזִיָּה
אֶלִּידָע תְּלַמִּיד בֵּית הַמְּדַרְשׁ מְאָרֶץ פּוֹלִין
תְּנַחֲוּם מִקְבֵּץ נְדָבוֹת לַעֲנֵי אֶרֶץ הַקְּדוּשָׁה
יְצַחְקִי מִקְבֵּץ נְדָבוֹת לַבְּנֵי בֵּית הַכְּנֶסֶת
פְּתַחֲיָה רֵב מְדַפִּים סֵפֶר מְאִיטְלִיא
חֲנַנְיָאֵל מְלַמֵּד נַעֲרִים מְאָרֶץ אוֹנְגָּאָרִין
עֲשָׂיָה וְעֲזָרִיקָם שְׁנֵי יְהוּדִים מְאָרֶץ רוֹמְנִיָּה.

מקום המהווה בעיר ווינא בשבוע שחל בו יובל בית הכנסת.

מחזה א.

מקום המחזה החצר למבוא מסלת הברזל בעיר ווינא; אנשים שונים ירדו מהענלות וביניהם ניכ סוחרים יהודים מארצות ומדינות שונות אשר יתאספו על יד השער לקרוא ההודעות סביב ואחד מהם יקרא בקול רם הודעה אחת בלשון עברית הכתובה על קרן השור והכותל וסוחרים היהודים יתאספו לשמוע דבריו.

קול הקורא.

עברו בשערים מערים לערים
והגידו ליהודים בכל-מקומות מושבותם
כי יזבל ועצרה לעדתנו היקרה
הגידו עדת ווינא ליום חג הקרא אותם.
קראו ברננה מלאו חמשים שנה
מיום אשר הוכן בעדתנו בית הפלה
תגיל תריע ארץ אוסטריאה
כי חג לעדתנו הנודעה לתהלה.
חג היוזל יהיה ביום שבת קדש
הבא ובמחרתו קראשון לחדש.

בישן (סוחר מארץ נאליציה).

מה יום מיומים אף דבר שפתים
מה לנו ולווינא ולבית הפלתם?
בוקה ומבלקה-בעירנו ק"ק קראקא
שש פתי הפנסת לא נודעה יסודתם.

יְחַדֵּן (סוחר מארץ בעהמין).

מִה גִּדְל הַרְנָנָה עַל חֲמֻשִׁים שָׁנָה
בְּפָרָאג יֵשׁ בֵּית הַפְּלָה מִזְמַן יְהוֹשֻׁעַ;
וְאֵלֶּה שָׁנָה חוֹלָם עַל גְּנוּ הַגּוֹלָם
וְעַד מָתִי יִחְלוֹם גַּם זֶה לֹא יָדוּעַ.

אֶפְלָל (סוחר מקיץ פרעשבורג).

קָרְעוּ לָכֶם קָרִיעָה פֶּלֶל-שׁוֹמְעֵי הַקְּרִיאָה
אֶבֶל וְלֹא יוּבַל צָרָה וְלֹא עֲצָרָה
בֵּית תְּפִלַּת וּוִינָא לְמִשָּׁל וְלִשְׁנֵינָה
שָׁם דַּת אֲבוֹתֵנוּ נִהְפְּכָה בְקַעְרָה.
שָׁם שִׁירֵי קֶאֶר פּוֹרְטִים תַּחַת פְּיוֹטִים
מַחוּיָן וּמִבֵּית פֶּלֶז בְּגוֹי בְּכַפָּר
פְּרַעְדִּיג וְשִׁיר זֹלְצָר אוֹי מִן הַמִּצָּר
נִשְׁמֹר צְוֹאת רַבְּנוּ הַגָּאוֹן סוֹפֵר.

שְׁלֹם (סוחר מעיר בודאפעסט).

בֵּית תְּפִלַּת וּוִינָא רַבַּת הָעֵדִינָה
לֹא יוּבַל לְהַדְמוֹת לְהִיבַל עִירָנוּ
פְּלֵי מְנַדְלִים וְעוֹנֵב בְּעֵינֵינוּ כְּחֶנֶב
אִם לְחַג חַג יוּבַל גָּחַג בְּעֵדִתֵנוּ.
שְׁנֵי רָאשִׁים לְנֶשֶׁר שְׁנֵי קְצוֹת לְנֶשֶׁר
וּוִיעֵן אֵל תַּתְּהַדָּר גַּם פְּעַסֵט קְרִית מְלֻדָּ!
חֲצֵי הַמְּלֻכּוֹת לָנוּ עַז וְנָאוֹן בְּנוּ
מְדִיאָר אֲנַכִּי וְלַחַג זֶה לֹא אֵלֶּה.
יִלְכוּ מִשֵּׁם לְהַבִּיא אִמְתַּחֲוִתֵיהֶם מֵאוֹצַר בֵּית הַנְּתִיבָה.

מחזה ב.

אַלְדָּד (סוחר יהודי מתושבי ווינא)

מִיָּדָד (ראש הקהל מעיר קסנה במדינת מעהרין)

אַלְדָּד (ירוץ לקראתו וישקהו).

אלדד

לְשָׁלוֹם בּוֹאָה אַחֵי אֲשַׁקֶּה עַל פִּיךָ
וְצֵאתִי לְקִרְאתְךָ וְהִנֵּה מִצְּאֵאתִיךָ.

מידד

שְׁלַחְתִּי בְּמַלְאָכוֹת יְהוּדֵי עִיר מוֹלְדֹתַי
לְהֵבִיא לְעֵדוֹת וּוִיעֵן תּוֹדָה וּבְרָכָה
כִּי מִמָּנָה לָנוּ פְּדוּת יְשׁוּעָה וְהִרְוָחָה
בַּעַת הַיְתָה עִירֵנוּ שְׂרוּפֹת אֵשׁ כְּסוּחָה
וְגַם בָּעַת מַמִּים הַזְּדוּגִים גְּהַפְּכָה.
אִךְ מִהֲדְבָרִים אֲשֶׁר שָׁמַעְתִּי נִרְעַדְתִּי
הֲרַפָּה שְׁבָרָה לְפִי וּמִשָּׁמַיִם עֲמַדְתִּי.
אִם תַּחֲג עֵדוֹת וּוִינָא יוֹבֵל וְעֲצָרָה
לְמָה כְּנִי הַמְּדִינוֹת יִשְׁפֹטוּ עֲלֶיךָ כָּכָה?
בָּעַת צָרְתָם הָעֵדָה עֲלֵיהֶם נִכְמְרָה
וְהֵם כְּכִנִּי עִם גָּבֹל יִדְבְּרוּ עֲלֶיךָ סָרָה
תַּחַת מִזְמוֹר תּוֹדָה יִקְרְאוּ אַחֲרֶיךָ מְרָה.

אלדד

לֹא עִם כְּנִי גָבֹל גּוֹי קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל
בְּשִׁפְתָיו רַק יַחֲטֵא לְבֹו לֹא יתְנַאֵל
בְּקִרְבָּם תּוֹקֵד תּוֹדָה כִּי נִפְשָׁם יִקְרָה
אִךְ לְשׁוֹנֵם תִּתְנַלְּלֵל לְדַבָּר אֲמַרִי זָרָא.

ישראל גוי אחד אף שכלו מאד הוחד
עשתנותיו פהרב לה פיפיות רבות
היא תגרשו מעדן יתהפך במסבות
תלהט על שפתיו ולכן יוציא דבות.
פינת איש ישראל מרוטה וחדודה
ולכן פמספר אנשיו גם דעות עם יהודה.
שב עמי פה אחי בחצר בית המסלה
ואז ישמעו אנגיה על עדת וויען שיר תהלה.

מחזה ג.

ירחמאל יהודי עור ונכה רגלים יובא מעל המרכבה אל החצר.
בגדיו בלויי סחבות ולקול בכיתו יושבוהו אלדד ומירד
על אחד הכסאות על יד השער.

ירחמאל

עור אני בלי עינים רק לבכי
גם פסח נכה רגלים רק לדחי.
זאת שמעתי בעיר מושבי
כי בעיר ווינא גרפא אכי
שם יד עזרה לז גמקחה
מצא ישועה וגם הרנחה.
אנשי חסד יהודי ווינא
שם העניים ומצאו חגינה
בתי מזון בתי לינה
לעורים אלמים פסחים חולים
גומלי חסד ישועה דולים
זרעי דמעה וקצרו רפה.
בלפי סיה תקנה אחת
תעלה נצה כפרחת

כִּי גַם לִי פֹה יִשְׁוַעַה צְמַחַת
אֲבָטַח יְהִי פֹה בְּעֵזְרָתִי
כִּי שְׁתִּי מֵאוֹת פְּרָסָה בְּאֹתִי
עַל מְרַכְבָּה הוֹשִׁיבוּנִי
וּבְלִי סוּסִים הַלּוֹם הִבְיֹאוּנִי.
עוֹבְרֵי דָרֶךְ נָא חֲנוּנִי
וְאֵל בֵּית הָעֵדָה הוֹלִיבוּנִי
אֲמַצָּא עֵזֶר גַּם אֲנֹכִי
אֲמַצָּא עֵינֵי רַגְלֵי פָחִי.

(שני יהודים תושבי ווינא יחזיקו בודי העור להוליכו ובראותם כי הוא נכד רגלים יקראו אחד מהרכבים העומדים סביב ישאווהו על כתפיהם אל המרכבה וישלמו לרכב שכרו להוליכו אל בית העורים אשר ליהודים).

יִרְחַמְאֵל (בעת ישאווהו).

יְהוּדֵי ווִינָא אֲנָשֵׁי חֲנוּנָה

אֱלֹהִים יַעֲזֹר עִיר הָעֵדֻינָה!

מחזה ד.

צֶלְפָחֵד וּבְתוֹ תְרַצָּה עִם כְּלֵי מַסְעִיָה וְאַמְתַּחֹת בְּגָדִים וּשְׂמֹלוֹת.

צֶלְפָחֵד

לְעֹלֹקָה שְׁתִּי בְּנֹת זֶה מְשָׁל קְדָמוּנִי
וְהֵב הֵב תְּמִיד תִּקְרָא מִמַּחְסוֹר מַעֲנִי
עַד אֲשֶׁר תִּהְיִינָה הַבְּנֹת לְאֲנָשִׁים.
מֵאַכְלֵי פֶת חֲרָבָה וּגְזִיד עֲדָשִׁים
וּבְתִי בְּכֹל־יוֹם תְּרַצָּה בְּגָדִים חֲדָשִׁים.
ד' בְּרֶךְ אֶת־אֲבֹרָהֶם בְּכַת אַחַת אֲשֶׁר־נִי
כִּי לִי בְּנֹת שְׂמֹנֶה בָּהֶן תִּשְׂמַח עֵינֵי
קִצְתִּי בְּבָר בְּחַיִּי מִפְּנֵי בְּנֹת חַת אֱלֹהֵי

אולם חסדי אל נברו וידי עשות פלא.
שבע מהן נבר נשואות בעזרת הנדיבים
הרעיפה ענת וויען טל חסדה פרביבים.
למנצח על השמינית עמה אשירה
כי מצאה חתן גם בתי הצעירה
להכנסת פלה באתי עמה העירה.
וויען תפחה אוצרה וכל החכרות יחד
על דלתות בית העדה אדפוק בלי פחד
ישלם אל שקרם אברכם פלומותי
בלעדם עוד היום פנויות שמנה בנותי.

מחזה ה.

עזריה בחור לבוש כאחד האומנים והראשונים.

עזריה

יתום נשארתי בהיותי בן-משע
בלי אח בלי קרוב בארץ מרחקים
במות אבי ואמי אין איש לי לישע
נדתי ונעתי בתבל לבושי שקים.
בעת פלם עזבוני אבי יתומים אספני
שקט אהבתו לקרנה זאת הנחני
פה תמכו ידי חכרת עשי מלאכה
נדלוגי למדוגי ביגיע פה ברכה.
געשיתי לאיש לוטש נחשת אומן
בארצות התהלקתי מצפון עד תימן
אך עדה נדיבה בעדת וויען לא מצאתי
היא אחת ואין שגית תהלמה על שפתי.

מחזה ו.

אלידע בחור לבוש כתלמידי בית המדרש והראשונים.

אלידע

בְּחֲדָרַי אֵימָה בְּאַרְצֵן מוֹלְדָתִי
בְּהֵיוֹתִי גֵעַר לְלִמּוֹד שְׂקָדָתִי
חֹלִין וְיִבְמוֹת גִּשְׁיִן וְקְדוּשֵׁיִן
בְּעַל פֶּה יִדְעָתִי וְגַם לְחֲדָשׁ חֲדוּשֵׁיִן.
מִקַּל הַמְּלַמֵּד וְתַלְמִילֵי זִקְנֹו
הַבְּהִילוּ לְבָאָר לִי הַפֶּל כְּעַנְיָנוּ.
פֶּתְאוּם הַקִּיצוֹתִי וְנִפְשֵׁי רִקָּה
מִמַּפּוֹת וְעַנְוֵיִים גְּוִיָּתִי בְּצַקָּה
שֶׁנִּסְתִּי מִתְּנִי פֶת לְחֵם לְקַחְתִּי
וְכַעֲצַת דּוּדֵי לְעִיר זֹאת בְּרַחְתִּי.
פֶּה נִפְקַחוּ עֵינֵי אֹזֶר רְאִיתִי
עֲמַלְתִּי וְלִבִּמְתִי הַחֲכָמָה עֲלִיתִי.
כֵּן חֲלַפּוּ לִי עֶשֶׂר שָׁנִים כְּרַגְעִים
וְכַמִּים עָבְרוּ יָמִים הֲרָעִים.
פֶּה תִמְכָּה יָדֵי עֵדָה הַיְקָרָה
כֹּל־מַחְסוֹרֵי עֲלִיהֶם בְּעֵתוֹת הַצָּרָה.
פֶּה בִבְתִי הַמְּדַרְשׁ כְּצַפּוֹר שְׂקָדָתִי
מִסְפָּרִים יִשְׁנִים וְחֲדָשִׁים לְמִדָּתִי
וְלוֹלֵי עֲזָרְתָם גּוֹעֵתִי אֲבִדְתִי
לְכֵן כֹּל־יְמוֹתִי אֲזַבּוֹר בְּרַגְנָה
עַז יָהּ וְחֲסֵדִי עֵדָה הַנְּאֻמָּנָה.
לֹא רַב וְלֹא רוֹפֵא — אָדָם נַעֲשִׂיתִי
פֶּה עִיר מוֹלְדָתִי פֶּה אֲשֵׁב פֶּה בֵּיתִי.

מחזה ז.

יִצְחָקִי מִקְבֵּץ נְדָבוֹת לְבָנִין בֵּית הַכְּנֶסֶת.

עֲדָה נְאֻמָּה בְּיַרְכְּתֵי צְפוֹן הָאָרֶץ
הִיא מְקוֹם מוֹלַדְתִּי אֲךָ לֹא אָשֵׁב שָׁמָּה
כִּי יָד הַחֲצֵלְחָה פָּרְצָה בִּי פָּרֶץ
עֲזָבְתִּיהָ וְאֲגוּר פְּאִישׁ נִדְהָם עָלַי אֲדָמָה.
כִּי הִפְלִ יוֹכַל הָאָדָם לְשִׁכּוֹחַ
רְכוּשׁוֹ וְקִנְיָנוֹ וְכָל-בְּתֵי גְבֻאוֹתָיו
אֲךָ גִּלְהָ מֵאֲמוֹ לֹא יִמָּצֵא מְנוּחַ
וְלֹא נֹדֵד מִמְקוֹמוֹ מִמוֹשְׁבֵי אֲבוֹתָיו.
לְחַג חַג פֶּסַח לְעִיר מוֹלַדְתִּי שְׁבֵתִי
לְהִתְפַּלֵּל עַל קֶבֶר אָבִי הַתָּמִים
לְרְאוֹת אַחִי וְרַעִי מִנְעוּרֵי אֶהְבֵּתִי
וְלִגְשֵׁק יְדֵי אִמִּי הַבְּאָה בְּיָמִים.
שֵׁם עֲנַג מֵלֵאֲתִי בְּזִכְרֵי יָמֵי גְעוּרִים
בְּעֵת רִגְלֵי לְבֵית הַתְּפִלָּה כְּעוֹל אֵל דָּד רָצוֹן
שֵׁם גִּפְתָּחוֹ כֹּל מַעֲיָנֵי לְבִי הַסְּגוּרִים
וְהַגְּיוּנֵי רִגְשׁוֹתַי גַּם שְׁפָתֵי פְצוּי.
יָמֵי חַחַג עָבְרוּ וּבְחִדְר הוֹרְתִי
לְבוֹרֵא מְאוּרֵי הָאֵשׁ גִּתִּי בְּרִכָּה
וְהִנֵּה קוֹל שְׂאוֹן לְחֶבֶד לְעַמְתִּי
תְּהוֹם כָּל-הָעִיר תְּבַעֲרָה וְצִוְחָה.
עֲשֵׂן וְזִלְעָפוֹת מִסְבִּיב וּסְעָרָה
אִמִּי הִזְקַנְהָ עַל זְרַעֵי נִשְׂאֹתִי
וְאֵצֶא וְאֶקְרַח מֵאֵשׁ וּמְדוּרָה
אִמִּץ אֵל זְרַעֵי הָיָה לִישׁוּעָתִי.
מִקְלָט לִי מִצְּאֹתַי בְּבֵית הַרְחִים
אֲשֶׁר מְחוּץ לְעִיר וּמִשָּׁם רְאִיתִי

עיר מולדתי בערה בתנוור וכירים
ועל הרבותיה בירמיה תעיתי.

כפי ספקתי לתל דשן נחפכו
חבתים הרבים וגם בית התפלה
מפואר בבית מקדש בני עירי כבו
עיניהם שמומה בפיהם אין מלה.

גם בתי המדרש גם בית החלים
לחרבות ושמונות רק ספרי התורה
מפלאכי שמים יורדים וגם עלים
ושלחן ונר תמיד הצלו ממדורה.

בעד החלונים גשקפו העבים
אין נג ואין תקרה רק קירות שחורים
ושם על צד מערכי בכתל נחצבים
בין העמודים מול עיני הדברים:

מהשובו אהליה יעקב
משבנותיה ישראל. הדברים קראתי
ותקנה ובטחון לעשתנותי שבו
ואדבר לאנשים הפכים לעמתי:
חי גואל ישראל תנו פוגה להמעות
יעזרוכם אחיכם גדיבי לב רחמנים
כי עזרתם גם אתם להם בעת רעות
תשובו לבנות לאל יעקב משפנים.

אהיה גם אנכי אחד מהשלוחים
להתהלך בארץ ולב אנשים אעיר
אדפוק על כלבתי יעקב הפרוכים
כפלים ישלם אל מבעיר הפערה.

וכאשר גדרתי לאדוני ביום צרה
כן גם עשיתי ואבוא לעיר ויבא

וְאוֹלֵי פֶה יִמְצְאוּן גְּדִיבֵי לֵב עֲשֶׂרָה
אֲשֶׁר יִתְּנוּ לְמִצְלִים מֵאֵשׁ כַּף הַנִּיגָה.
רְאִישֵׁי עִיר בּוֹדֵאפֶעסֶט כְּרִאֲשֵׁי עִיר מְלוֹכָה
בְּיַד גְּדוּשָׁה וּרְחֻבָה כְּסֶפֶס הַזֵּילוֹ.
גַּם גְּדִיבֵי עִיר וּוִיגָא תִקְנֹתֵי מִמְשַׁכָּה
כְּבָגֵי קְרִיַת מְלֶךְ עִיר מוֹלְדֹתֵי יְצִילוֹ.

מחזה ח.

תְּנַחֲוּם מִקְבֵּץ נִדְבוֹת לַעֲנִי הָאָרֶץ הַקְדוּשָׁה.

תנחום

קְרִיָה הַעֲלִיזָה לֹא תִשְׁמַח לְבָבִי
בְּפִשֵׁי תַתְלוּגָן מוֹל כַּתֵּל מַעְרָבִי
עַל הָרְבוֹת צִיּוֹן אֲצֵל אַחֵי הָרַעֲבִים
אֲשֶׁר מִתְּגַרְת הַעֲנִי נִכְאִים וְגִדְכָאִים.
שָׁם יִשְׁבוּ מִלְּפָנִים אֲבוֹתֵינוּ שְׁלוֹמִים
וְעִמָּה יִאֲנְחוּ בְּנֵיהֶם תַּחַת עַל עַמִּים כְּרִאִים
עַל גְּאוֹת הַיַּרְדֵּן יֵאָהִיל הָעָרְבִי
הָאָרֶץ נִעְזְבָה וּשְׁמָמָה גְּוִי
מְאֵרַת אֵל סָבִיב כְּחִזּוֹן הַכְּבִיא.
כְּאַרְצוֹת שׁוֹנֹת מַעוֹדֵי הָיִיתִי
אֵךְ גְּדִיבֵי לֵב כְּעֵדֶת וּוִיעֵן עוֹד לֹא רְאִיתִי.
לְעֵטוּפִים כְּרַעַב יוֹשִׁיטוֹ זָהָב
כְּנִפְשׁ חַפְצָה כְּשִׁמְחַת לֵב וְדִיָּצָה
פֶּה אֲקַבֵּץ כְּפָלִים כְּלִי עֵמֶל פֶּה וְרַגְלִים
פֶּה נוֹכְעָה הַצְּדָקָה כְּבָאָר מִיַּם חַיִּים
כְּאֲמָנָה קִיסָר עֲסָטְרִיִּךְ גַּם מְלֶךְ יְרוּשָׁלַיִם.
כְּשׁוֹבֵי לְבֵיתִי אֵל עֵמֶק הַשְּׂרוּן

שָׁמַם אֶסְפֵּר לְאַחֵי וּלְשׁוֹנֵם תְּרוֹן
לְבַגְיֵנו הָרַעְבִּים מִתְּנוֹת חֶסֶד אָבִיא
וּבְעַד שְׁלוֹמִם גִּתְפִּיל מוֹל פֶּתַל הַמַּעֲרָבִי.

מחזה ט.

אַלְדָּד וּמִידָד (לְבָרֵם).

אלדד

הַשְּׁמַעַת אָחֵי שִׁיר תְּהִלַּת וּוִינָא
אֵין כְּעֵדְתֵנוּ בְּכָל-אֶרֶץ וּמְדִינָה
כְּעִיר מְקַלֵּט עֲמֻדָה לְעַנְיֵי הָאָרְצוֹת
כְּל-נְגוּעֵי עֲמָל רַגְלֵיהֶם לָהּ רְצוֹת
וּוִיעֵן עִיר מַלְפִּיּוֹת לְכָל-אֲמוֹת וּלְשׁוֹנוֹת
נִפְשׁוֹת כְּל-הַנִּכְאִים לְעִזָּרָה לָהּ פְּנוֹת.

מידד

שָׁם יְבוֹאוּ שְׁנֵי אֲנָשִׁים מִהַמְּסָלָה
אֲשֶׁמַע מַה יִּדְבְּרוּ לְיִשְׂרָאֵל נְאֻמָּה תְּהִלָּה.

מחזה י.

פְּתַחְיָה זֶקֶן נִכְבָּד לְבוּשׁ בְּמַעֲטָפוֹת כְּבוֹד כְּאַחַד הַרְבַּנִּים יְבוֹא
וּתְכַרִּיךְ מִכְתָּבִים בִּידוֹ.

עֵיף וְנִגַע עַל יְרֵךְ צוֹלַע
חֲזַרְתִּי סָבִיב בְּכָל-מְדִינֹת מְלִכְנוּ
מִי תוֹרָה מְרִתִּי וּסְפָרִים חֲבֵרְתִּי
אֲרָצָה לְהַדְפִּיסֶם וְאֵין אִישׁ יוֹשִׁיעֵנִי.
פִּיחֶם דְּבַר שְׂוֹא כָּל מְרַעֵין בִּישׁוֹן
בְּמְדִינֹת פּוֹלִין אֹכְלֵי שׁוֹם וּפּוֹלִין

לא אריח בעצרותם נחוחים ואשים
שם רק מצאתי מחת ענבים באושים.
מדינת גליציה מאז היא גל ציה
חסידים רשים השקוני דרושים.
זמירותיהם יחוללו רפאים מתחת
פתוחות ידיהם אף רק לקחת
משם לא הבאתי אף פרוטה אחת.
יד יהודי אוגנארן גם לתת פתיחה
פיהם להם ולב תת לארץ ארוחה
מלאים פאר וחדר בתי הקצינים
אף לארנז ספרים מקום אינם מכינים.
ראש שומרי הדת לא ידע קרוא ספר
נכלם שבתי מביתו תחת פאר אפר.
לא מרום שם אבר שפת שם ועבר
ורב אשי ורבינא לצחוק ולשגינה.
רק ריבות בשערים אין אמר ודברים
וימבלי גברים אין קנה שם ספרים
רק זעיר שם זעיר שם מספר הנכונים
והמשבילים אשר להם ספר עברי קונים
אף שרידים האלה מי ימצא עקביהם
אדרת ולשון זרב טמונים באהליהם
וטפסרי התורה בזוית גדרות חונים.
המלמדים רבם עניים נושאי שקר
בכל המקום לי אמרו לך ושוב מחר
שפת ארצם גאונם בלעדה אין שפה
שם באלם נחשבתו בשפחה נחרפה.
לכן יעצוני שעפי לבוא הנח לעיר ווינא
פה מכבדי תורה מחזיקי מדע ובינה

חֲכָמָה תִּמְצָא קֵן פֶּה וְלִסְפָּרִים קוֹנִים
מִשְׁכַּרְתִּי פֶּה אֲמַצָּא עֲשֶׂרֶת מוֹנִים
סִפְרֵי יֵצֵא לְאוֹר בְּאֶחָד מִקְּמֵי הַדְּפוּסִים
וְשִׁמוֹת מַחֲזִיקָיו בְּרֹאשׁוֹ לְכַבוֹד יִהְיוּ חֲרוּתִים.
כֵּן עָשׂוּ כָּבֵד הַרְבֵּה מִחֲפָרֵי סֵפֶר כְּמוֹנֵי
וְנִם אֲמַצָּא בֵּית גְּדִיב אֲשֶׁר יִתֵּן לִי מוֹנֵי
וְלֹא יִהְיֶה עֵת דְּפוּס עֵת סְפוּד בְּמַעֲוֵנִי.
שִׁישׁוּ בְּנֵי מַעֲי לְאוֹר יֵצֵא הַסֵּפֶר
אִין עֲדָה כְּעֵדֶת וְוִיעֵן תִּתֵּן פֶּאֶר תַּחַת אֶפֶר.

אלוד

כַּאֲשֶׁר שָׁמַעְתָּ אָחִי פֶּה גִדְּפָסוּ לְרַבּוֹת
סִפְרֵי תוֹרָה וְחֲכָמָה רַק מִכֶּסֶף חֲנֻדְבוֹת.

מידד

שִׁיר תִּהְלֶה כְּזֶה בְּאֲמָנָה מְשִׁיב לְכַבוֹת
צִדְקַת יְהוּדֵי ווִינָא נּוֹצֵצָה כְּבִקֵּר לֹא עֲבוֹת
יִסְפְּרוּהָ בְּרִנָּה לְבְנֵי כְּנִיָּהִם הָאֲבוֹת
וְשִׁלֵּם יִשְׁלֵם שְׂכָרָם הַשׁוֹכֵן בְּעֲרַבוֹת.

אלוד

נִשְׁמָעָה עוֹד מַה יִּדְּבְרוּ הַבָּאִים מִחֲמַרְפְּבוֹת.

מחזה יא.

חַנְנָאֵל מַלְמַד נַעֲרִים וְהַרְאֵשׁוֹנִים.

חננאל

מוֹרָה שְׁפַת עֶבֶר לְיִלְדֵי יִשְׂרָאֵל אֲנִכִּי
לְלַמֵּד בְּנֵי יְהוּדָה קֶסֶת הַקְּדוּשָׁתִי כַּחֲדָי
לוֹ גְּדִיבֵי עֵדֶת וְוִיעֵן לֹא נִתְּנוּ הַרוֹחָה

פֹּה לְשֹׁפֵת קֹדְשֵׁנוּ מֵאִזְ כֶּבֶד גִּשְׁפָּחָה
קִצִּיגִיָּה מֵעוֹלָם פֹּה הָיוּ כְּתוּמֵקִיָּה
פֹּה הָיוּ פֹּה כְּתָבוּ גְדוּלֵי מְלִיצִיָּה
פֹּה זֶהֱב סִפְרוֹיִם תְּמִיד מֵצֵאוּ סוֹפְרֵיָּה.
פֹּה גִפְח רֵיחַ חַיִּים לְשֹׁפֵת סִפְרֵי קֹדֶשׁ
נִרְאָה אֹר בְּעֵרִיפֵיָּה בְּכָל-חֹדֶשׁ וְחֹדֶשׁ
פֹּה בְּפִירֵי הָעֵתִים וְכִרְמֵי חֶמֶד הִבְשִׁילוּ
מִפֶּה כּוֹכְבֵי יִצְחָק קִצְוֵי תִבְל הִצְהִילוּ
מִזְרָחָה מְעֲרָבָה נִגְבָּה צְפוֹנָה
תּוֹרָה וְחֻקְמָה נְתַנּוּ רִיחֵן בְּלִבּוֹנָה
בְּכָל-מְרֻחְבֵי תִבְל בְּכָל-בֵּית אִישׁ יְהוּדִי
סִפְרֵי דְפוּס וּוִינָא יְהִי קִרְאֵי אוּ תְלִמוּדֵי
וּמִי פִעַל כָּל-זֹאת? רַק רֵיחַ הַנְּדִיבָה
אֲשֶׁר תְּמִיד לֵב יְהוּדִי וּוִינָא הִלְהִיבָה
פִּסְנָה בּוֹעֵר בְּקִרְבָּם כְּבוֹד הַחֻקְמָה וְהַתּוֹרָה
רֵיחַ נְדִיבָה תְּסַמְכֶם לְהוֹבִיל שֵׁי לְמוֹרָא.
וּמִי פִעַל כָּל-זֹאת? בֵּימַת בֵּית הַפְּנִסָּת.
מִשֶּׁם תְּהִלַּת וּוִיעֵן לְמַרְחָקִים מִתְּנוּסָּסָת
אֲמֵרַת הַדְּרָשָׁנִים גַּר הַצְּדָקָה הַדְּלִיקָה
וּלְלֵב הַשּׁוֹמְעִים שְׁמַנֵי חֶסֶד הַרִיקָה
מֵעַת יֶסֶד פֹּה הִהִיכַל לְפָנֵי חֲמֻשִׁים שָׁנָה
רַבּוּ מְעַשֵׂי הַצְּדָקָה כְּחוֹל יָם לֹא נִמְנָה.

אלדד

שְׁמָחָה תִּתְחַדֶּה פָּנֵי לְשִׁמְעַ דְּבָרִים כְּאַלְהָה.

מידד

וְלוֹ אֲעֵמּוֹד פֹּה יוֹמִים רַגְלֵי לֹא תִלָּא.

מחזה יב.

עֲשֵׂיהָ וְעִזְרִיקָם שְׁנֵי יְהוּדִים לְבוּשִׁים כְּתוּשְׁבֵי אֶרֶץ רֹמַנְיָה
וְהֵרָאשׁוּנִים.

עזריקם

הָלֹא זֹאת עִיר וְיוֹנָא עִיר הַמְּאֹשְׁרָה
פֶּה עַל גְּהֵר דְּיוֹנָא תּוֹפִיעַ גְּהֵרָה
אוּלָם בְּאַרְצֵנוּ מִימֵיהָ מִי צָרָה.
שֵׁם נִרְדַּף הַיְּהוּדִי שֵׁם עוֹל עַל צְוֹאָרָיו
בְּקִטּוֹן פְּגוּדוֹל אוֹיְבֵי נִפְשׁוּ צָרָיו
שֵׁם נֶאֱסְרוּ רִגְלָיו בְּכָל־דְּרָכֵי מִסְחָרָיו
לֹא יִקְנֶה לוֹ בַּיִת לֹא שְׂדוֹת וְלֹא כְרָמִים
וְאִם מְלֹאכֶת יָד יַעֲשֶׂה יַעֲמְדוּ נְגוּדוֹ קָמִים
שָׂרֵי הַמְּלוּכָה יִתְנַפְּלוּ בְּתַחֲבוּלוֹת
לְשִׁפּוֹף לְמִי דְּיוֹנָא דָם אֲנָשֵׁי הַמּוֹלוֹת.
פְּרָעָה הַשְּׁלִיף לְיֵאוֹר רַק גְּעָרִים יְלוּדִים
וְרוֹמַנְיָה תֵּאבֹד בְּלֵם אֲשֶׁר לֵאל אֶחָד מוֹדִים
לֹא תַחֲוִים עַל זְקֻנִים וְגַם לֹא תִדַע בְּשֵׁת
בְּפִיָה רַמְיָה בְּשִׁמְיָה וְכִזְבֵּי לֵה תִלְבַּשֵׁת.
תַּתְּחַפֵּשׂ לְעֵינֵי שְׂכִינְיָה עֲפִים הַגְּדִיכִים
עֲסָטְרִיף וְאוּנְגָרֵן אֲשֶׁר לְיְהוּדִים מְטִיכִים
פֶּה יִשְׁבּוּ בְּאַזְרָחִים גַּם בֵּין שָׂרֵי הַמְּדִינָה
וּמִהֲלָאָה לְגַבּוֹל לְטִישׁ מְרָמָם לְשִׁנְיָה.
לְכֵן בְּאַנּוּ הַגָּה בְּשִׁלּוּחֵי קַהְלוֹתֵינוּ
לְשׁוּם לְפָנֵי עֲדַת ווִיעַן סְפּוּר צְרוּתֵינוּ
הֵם תְּמִיד הַתְּאֲמָצוּ בְּכָל־תַּקְּפָה יְדֵיהֶם
לְהַמְצִיא בְּהִיכְלֵי מְלֶךְ יִשׁוּעָה לְאַחֲיהֶם
וְכֹאֲשֶׁר סְפָרוּ לָנוּ אֲבוֹתֵינוּ מֵעוֹלָמִים
הָיוּ מְגִן וְצַנְהָ בְּתַקִּיפִים מוֹל הַקָּמִים

בְּאַרְמוֹן קִיסָר הַגְּדִיב יִמְלִיצוּ בְּעַדְנוּ
וַיִּשְׂאוּ לֵב יוֹעֲצָיו לְהִיזוֹת לְעֲזָרְתָנוּ.

אלדד יפנה פניו אל האנשים אשר התאספו לחצר המסלה ושמעו
דבריו יהודי רומניה.

הַעוֹד הַמֵּאֲנֵנו אַחֵי לַחַג חַג הַיּוֹבֵל
קָחוּ לָכֶם תַּף וְכִנּוֹר צְלִצְלִי שְׁמַע וְנִבֵּל.
מִי שִׁלַּח אֶתְכֶם חֲפָשִׁי בְּכָל עָרֵי הָאָרְצוֹת
מִי לִמְדוּ לְשׁוֹנְכֶם דְּבַר צַחוֹת וְנִמְלְצוֹת
מִי נָתַן לָכֶם חֵן בְּעֵינֵי הַמֶּלֶךְ וְהַשָּׂרִים
מִי פָתַח לָכֶם הַשַּׁעֲרִים הַסְּגוּרִים בְּעָרִים
מִי הוֹרָה לָכֶם דֶּרֶךְ לְלַמֵּד אֶת־בְּנֵיכֶם
בְּבֵתִי חֻקָּמָה וּמִדָּע וּלְהַנְעִים כָּל־חַיִּיכֶם
הֲלֹא תִדְעוּ אַחֵי הָאֵין בְּפִיכֶם מַעֲנָה?
כָּל־זֹאת עָשָׂה הַהֵיכָל הַקָּטָן אֲשֶׁר נִבְנָה
פֶּה בְּרַחוּב הַיְּהוּדִים לְפָנַי חַמְשִׁים שָׁנָה.
פֶּה לְמַדּוֹ סְדָרִים בְּזַקְנִים בְּנְעָרִים
פֶּה שְׁמָעוּ לְקַח טוֹב כִּיִּין הֶרְקַח
גַּם שָׂרִים וְחֹרִים מִשְׁפָּתוֹת הַמּוֹרִים.
עַתָּה פִּי מִנְהַיִּי מָר גִּטָּף מִר עוֹבֵר
עַד מִסְּבִי הַמֶּלֶךְ גִּרְדוּ גִתָּן רִיחַ.
וּכְמַעֲזֵן אֲשֶׁר מִיָּמִיו לְהַשְׁקוֹת מְשִׁלַּח
פֶּה רַק קוֹל שְׁלוֹם אֲהַבָּה וְאַחֲנָה דוֹבֵר
עַל אוֹיְבֵי יְהוּדָה יַעֲלֵי נַעַק גּוֹבֵר
וְגִידַע מִן בְּרִיחֵי הַשְּׁנֵאָה שׁוֹבֵר.
פֶּה רָאוּ הַגּוֹזִים כִּי נָפֵשׁ הַיְּהוּדִי תִמָּה
אֲמוֹנָתוֹ צַחָה בָּרָה כַּתְּמָה.
פֶּה לְמַדּוֹ לְשִׁקוֹל מִשְׁפָּט הַיְּהוּדִים בְּפָלֶם
וְחָדְלוּ לַעֲשׂוֹת הַעֲבָרִי לְלַעַג וּלְקַלֵּם

בְּהַרִים זֶרְקוּ קוֹלוֹ בְּשִׁיר הַמִּקְהֵלָה
מִנְעִים שִׁירֵי צִיּוֹן כָּל-עֵין צְהֵלָה.
נִלְכְּהָ נָא אַחֵי נֹדֵדָה יְהִי עַל הַטּוֹבוֹת
וּלְבֵית הַתְּפִלָּת וּוִינָא נִקְרָא רְחוֹבוֹת
מִשָּׁם הִרְחִיב אֵל לָנוּ וּפְרִינֵנוּ בְּאֶרֶץ
אֵל יִנְצוֹר עֲדַת וּוִינָא וַיִּשְׁמְרֵהָ מִפָּרֶץ.

כל המקהלה
אל ינצור עדת ווינא וישמרה מפּרֶץ!

כל הנאספים ילכו העירה וישירו בלכתם.

אֲנָשֵׁי חֶסֶד אֲנָשֵׁי חֲנִינָה
אֲנָשֵׁי גְדִיבוֹת יְהוּדֵי וּוִינָא
אֵינן כְּמוֹהָ בְּכָל-אֶרֶץ וּמְדִינָה
אֱלֹהִים יַעֲזֹר הָעִיר הָעֲדִינָה.

יצחקי בלכתו אחריהם.

גַּם לֹא רַמַּתְנִי תַקְנֹתַי
הֲגַם לְקַרְיָהּ זֹאת לֹא בָאתִי
לְבָנִי עִירִי יְשׁוּעָה אָבִיא
אָמַת הַדְּבָרִים אֲשֶׁר קָרָאתִי
הַצּוֹבִיבִים עַל פּוֹתַי מְעַרְבִי
בְּעִיר מוֹלְדֹתַי בֵּין הָעַמּוּדִים
מִשָּׁן כְּנֹת יִשְׂרָאֵל מִהַטּוֹבוֹת
אֵינן גּוֹי קְדוֹשׁ כְּעַם הַיְהוּדִים.

שִׁיר סִיּוּמִים^א.

I.

האח מלאים	שמחו רעים
משתה שמנות	כל שלחנות
יתנו עין	גביעי יין
גם ינעמו	יתאדמו
גילו עלוזו	שמחו רעים
וקערות ירמוזו	כוסות גביעים
מלאו גחת	סיר וצלחת
מלא דשן	יעלו עשן
עדנים כניחוח.	ויפיחו ריח

מהרו בואו	בואו רעים
הנה קראו	וכל הצמאים
אל תעצלו	בואו חברים
התקהלו.	מכל עברים
עתה נשבה	חביב הבה
כגרן עגלה	ובמעגלה
דאגה פחד	תרחק יחד
המטעמים	נשאבה צמים
והמשמנות.	המעדנות

^א לסיומא דמסכת בבא מציעא אשר התחלתי ללמוד בישיבת ק"ק אייזענשטאדט בחדש אייר שנת ת"ר מפרק הוהב וסימתי בישיבת ק"ק באנהארט ביום א' פרשת שלח לך תרי"ב לפ"ק אצל אמ"ו הרב הגאון מו"ה משה פערלס זצ"ל וכתבתי שיר זה לכבודו ולכבוד בני הישיבה במשך יום אחד וקראתיו קיקיון כי בן לילה היה ליל משיק בהעלותך ועל משתה הסיום בליל א' שרנוהו עם חברים בני הישיבה.

שכרו שישו אל תבושו
יזל יין אל חיך ונרון
גם לנחונכם גם לאישונכם
עד אשר לשונכם שירים תרון.

האה רעים כמזרק מלאים
אכלו שבעו שתו הנכאים
אל תיראו בל תקראו
סובאים זוללים וגם לא הוללים
ייטיב לבכם בל ידאיבכם
השתכרו אל תחקרו.
אל נא תאמרו מה זאת עושה
כי שמחתכם טהורה קדושה
היא לעטרתכם אבן ראשה
התענגו אל תדאנו
כי קדושה שמחתנו.

בונה בית בהציבו דלתיו
שותל זית במסקו זיתיו
רן ורוע מה ישמיע
רן ורוע גם נחנו נביע
בית בנינו והצבנו דלתיו
זית נטענו ואספנו זיתיו
סימנו מסכת בכא מציעא
לכן פינו מלא שפתי תרועה.

משדי תרומות נשא האלמות
בגיל ורננה הנורנה
הרשנו שדותינו בזיעת אפים
עתה מקצירנו נמלא כפים

אספנו ברכה	בעמל ואנחה
עשינו חיל	בהקיץ בליל
בכבד התלאה	זרענו זרענו
עת קציר באה.	עתה אשרינו

אם תשבעו נעימים	חברי התמימים
תשישו ותשמחו	ובפה מלא
מוסר אל תשכחו	אולם בכל אלה
ונפשכם שמורו	בכל מאדכם הזהרו
מתג ורסן	פן מרב דשן
והגבולות תעבורו.	מכם תשליכו

שימו עינכם	על כוס יינכם
מדם הענבים	לא שירי ענבים
כי אל אביכם	ימלא פיכם
עינו שומה	שוכן רומה
וקול צהלתכם.	על שמחתכם
יראה וישחק	אל משחק
שפעת רצונו	וממעונו
וישכון בנו	ישלח לנו
רק שמחנו	יען אנחנו
ודברי תורתו.	על אמרתו

רננות בניו	יראו פניו
ביין ומחים	אשר פה שמחים
ומצותיו	על הקותיו
להגות בהם	אשר נתן להם
שמחת בניו	יראו פניו
לכוס גילמו	וימצה למו
נטפי נחת.	אחת אחת

בהשלימם	המסכתא
את להם	נחתא
ובסיימם	הפרקים
ידלגו כאיל	בעמקים.
תחת שננם המשנה	יאכלו עתה במשנה
ותחת גמרם הנמרא	יריקו כוס וקערה
עת לעבוד ועת להנפש	גם לגוף וגם לנפש
עת לגרסא ועת להרוע	עת למלאכה ועת למרגוע

II.

שישו רעים	גילו שמחו
אך טרם כל	אל תשכחו
לתת ברכה	ותודה נערכה
למי עשה זאת	לכם ככה.
מי המסלה	אתכם נחה
מי האיר	לכם עינים
לבל תתעו	בדרך חיים.
קומו כרעו	לו ברכים
השתחוו ארצה	לו אפים
כי הוא שתל	זרע בלבכם
מבאר תורתו	הרוה אבכם
בלעדו גזעכם	בל השרשה
ונצה ועלה	לשדפה נעשתה.
לכן התאבקו	בעפר שעליו
טובותינו	רק מעליו
בצל קורתו	כלנו חיינו
בלעדו מה	ומה היינו

לכן כלנו	נתנה לו תודה.
לו כל חמדה	לו כל כבודה.
לו לא הרש נירכם	בזיעת אפים
אי מהאלמות	מלאתם כפים
אם הוא לא זרע	את שדכם בתלאה
עת האסף קצירכם	איככה באה.
הוא תלמי לבנו	שם לו למטרה
וגרעוני אמריו	אל תוכם ירה.
לכן אם עתה	נציב דלתותינו
תבענה תרועה	לו שפתותינו.
קומו נא רעים	הריעו הריעו
לשמו ולכבודו	רננה השמיעו.
קראו מלאו	יחי מורנו
יחיה לעולם	רבנו בתוכנו.

שאו עיניכם	רעי למרומים
נעתיר משדי	בעדו שפעת שלומים
כי בשלום	שלום גם לנו
ויגוננו הוא	גם יגוננו.

יה המשלם	לכל איש כצדקתו
צדיק זה יחיה	שלו באמונתו
חזק וגואל	ריבה את ריבו
קמיו הכריע	ואויביו סביבו.

מלא מאויינו	אל שוכן שחקים
שלום כשלמה	יעטה מורנו
היה נא עם פיהו	אמרתו הקים
פקח עליו עיניך	חסדך יעטרנו.

עתירתנו תרצה שוכן מרומים
רוב ברכות וחיים עליו השפיע
לו ולאשתו תן שפעת שלומים
סלה עם בניו וחתניו יופיע.

אבינו רוענו שמע נא קולנו
יסער לבנו ריקם אל תשיבנו.

.III

שובו נא רעים שובו שמחו
דגים וברבורים לקרעים חתכו
נא שנכם שננו תריעו ותרנגו
האח רעים שאו רון זרוע
על שלהנות מלאים תמצאו מרגוע.

בעזרת מעפר דל מקים
נחזור עתה שנית על הפרקים.

שנים אוהזין

תחת שנים אוהזין אחזו בשנים
הברבר והאבוס וקרעום לשנים.

אלו מציאות

אלו מציות ומדברים יבואון
יין לצמאם פה יחד ימצאון.

המפקיד

גם המפקיד מי פה פקיד
מי פה אדון המגרה מדון
במשתה הידידים אפסו הפקידים.

הזהב

הזהב קונה הכל	ארמון היכל
שדה בית	גפן וזית
עצי תאנה	וארץ שמנה
עבד ואמה	גדיש וקמה
גנה עם עץ	קשת עם חץ
גם לבוש ושמחה	אך לא שמחה.
שמחה תנום	מארמונים
הכילי יישן	בדאנה ויגונים
שמחה תשכון	באהלי אביונים.
נחנו שלוים	זהב חסרנו
אין כסף אצלנו	לכן עשרנו
מי השמחה יבקש	יבוא אלינו
חצננו רק יקשקש	שמחה אצלנו.

איזהו נשך

איזהו נשך	אי הפתי שאל זאת
יבוא הגנה	יראה אות
יבוא הגנה	זה הגבר
יביט סביב	פה בחבר
ושאלתו	תמות בפיהו.
אם קול נשככם	תשמיעו
יבוא יראה	איך כל לחיים
בלי עצלתים	
מבלי חשך	תמיד ישך
גם בדי רגע	לא ישבותו
על שניהם	לא יחוסו
ומבלי הפגות	תמיד ילעוסו
אכל	למרבית.

השובר את האומנין

שימו מחסום	האח רעים
אל תשכחו	השתמרו
פן תשפכו	פן תערו
כוסות יין	ככדי מים
ונחונכם	אל גרונכם
יאמרו הרואים	זכרו פן
היא אומנותכם.	כי שכורותכם

השובר את הפועל

פועלי זדון	יסכר פי
ומגרי מדון	ואנשי לצון
לשתות יין	בל יוכלו
שמחה אין	מבלי יין
משוש נכר	לשונאי שכר
	לא ידעו גילה.
פי פועלי זדון	לכן יסכר
מגרי מדון	אנשי לצון
יין לעולם	בל ישתו
יהי מנת גורלם.	צמאון

השואל

שומר מה מליל	שומר מה מליל
איפוא השואל	מי זאת שאל
הקהו שנו.	איפוא הנו
מן הנשף	נשתה יין
גם פה נשב	עד הנשף
לכן מה מליל	עד הבוקר
כי פה נשב	אל תבעיון

עד הנשף   אם גם זהרי
הבקר   יאתיון.

המקבל

מי יגבל   מי יזבל
מי יחבל   מי יטבל
מי ינבל   מי יסבל
מי   יקבל?

מי המקבל?   תנו לי הנה
אני   המקבל
שבעה נביעים   שתיתי
אך בכל זאת   גבול לא עשיתי
אוסף עוד   יין לקבל.

צור ישעי לא אנבל היין לא אחבל
אם בשכר   אותו אטבל
לכן עוד אסבל   אקבל אקבל.

החבית בעליה

הה אבלו רעים   היו נא נכאים
התאוננו השותים   כלה היין.
פלגי מים   תרד עינכם
כי מהחבית   אפס יינכם
יין אין   נצמת מעינו
יבש מקורו   החבית בעליה.
אולם הנחמו   אל תתחכמו
אם אחת יבשה   בקשו והביאו החדשה.

IV.

טַרְס סִימְנוּ	וְהַמְשַׁתָּה הַשְּׁלַמְנוּ
נַעֲלָה עוֹד	עַל רֹאשׁ שְׁמַחַתְנוּ.
קִרִית צִיּוֹן	וְאַרְץ נַחֲלַתְנוּ
שְׁמַחוֹת עוֹלָם	מִהֲרָה תִּבְנֶינָה.
עוֹד נִצָּא מִגּוֹלָה	וְעֵינֵינוּ זֹאת תַּחֲזִינָה.
נֹא שׁוֹכֵן מְרוֹמִים	בְּךָ רַק קוִינֵנוּ
כָּל מִבְּטַחְנוּ	רַק בְּךָ שׁוִינֵנוּ
כִּי אַתָּה תִּבְנֶה צִיּוֹן	בְּמִהֲרָה בְּיָמֵינוּ.

מִשְׁפַּט הַבְּכוֹרָה*.)

(ה' תר"ט).

א.	אִסְפוּ עַל שְׁלַחְנֵי
ב.	לְמַדְנֵנוּ בַּחֲלָחֳלָה
	יַחַד פֹּה הַבְּכוֹרִים
	יִמְתְּקוּ לָכֶם עֲדָנִי
	כְּדַבַּשׁ נַחֲלֵי דְבוּרִים
	דְּרָשׁוּ מֵעַל סֵפֶר
	דְּבַרֵי אֱלֹהִים חַיִּים
	הַיּוֹם הַזֶּה אֲדוֹנֵי
	כָּל בְּכוֹרֵי מִצְרַיִם

* שיר זמר אשר חברתי לסיומא דמסכת בכורות בעת על שולחני נאספו איזה בכורים להפטר מתענית בערב פסח בנהוג במדינתנו ע"פ דברי הפוסקים.

ו.

לצדק ישלח ידיו
כבוצר אל זלזלים
אין בצע במעבדיו
ואתם בכורי דלים
בכל שנה התאספו
ביום הגיע התור
טרם התקדש חג
בבית אחיכם הבכור.

ז.

פסח הוא לאדוני
שמעו נא המורים
טורפי עדרי צאני
ויורו המורים
בני בכורי ישראל
לכן נפשו טהורה
ועד חרמה תרדפוהו
למה זה לו בכורה.

ח.

עמים הד יקראו
וילענו פה על קלונו
שגבו רמו גאו
וישראל על נחוננו
צמרו ועורו יחלקו
נוזונו נוזלי הוננו
בני בכורי ישראל
ולא תגזו בכור צאנו.

ג.

קדש לאל כל בכור
נדיב הוא לאביהו
בדלתו יקוב החור
למלא אמרי פיהו
כל הבכורים יחד
כל אשר לו שפתים
הודו לה' כי טוב
למכה בכורי מצרים.

ד.

כל בכורכם תפדו
מאלהים צוינו
לו לבבינו נפתו
ושמענו ועשינו
משפט בכורתנו
לעבוד לאל פי שנים
כי הציל אותנו
בהכותו בכורי מצרים.

ה.

הלא זה צום יבחרהו
כל בכור לעזוב פשעו
ואם איש יוכיחהו
ייטיב מעשיו רשעו
בביתו לא יראה
חמס כל הימים
קשיות חמרו יערוף
להיות כשה תמים.

ט.

שמעו עמים כלכם
בני בכורי ישראל
מה תכבידו עלכם
יבוא יום יגאל
עוד מכל הארצות
ישוב לירושלים
עוד חי אל אשר העלה
ישראל מצרים.

יב.

פתחו דלתותיכם
לכל היושב אתכם
לכל אביון בשעריכם
הושימו מפתכם
מלאו כוס העדנים
לכל פושט יד ושואל
בטרם תדעו יבוא
וישתה מנה הגואל.

י.

הנחמו הבחורים
שתו כוסי הישועות
שבענו ממרורים
בסירנו פקועות
בכורי פטר רחם
בכסף יגאלו
וישראל יצא חנם
שמחי לב יצהלו.

יג.

הבכור יוצא במומו
והה רבים מומינו
איה הולך בתמו
איך מתום בבשרנו
עבד יוצא בעינו
שנה החפשית באה
כי כעורים נמששה קיר
בסנורים בבלהה.

יא.

חזקו באל מעזכם
בכל מאמצי כח
ואז גם יחיש פדותכם
וליונה מנוח
תמיד ישועה קרובה
בעת הצרה חזקה
ציון במשפט תפדה
ושביה בצדקה.

יד.

חמס ומצה יחד
ומריבות בשערים
האמת תכחד
מי ישמע למוסרים
במרצע נרצעה אזנכם
ולעולם תעבודו
סר צלכם מעליכם
אם באל תמרודו.

יז.

יום זה יהי לזכרון
לכל הבכורים יחד
פיכם שירים ירון
ונסו יגון ופחד
כל בכור בני אפדה
דבר אל בשחקים
ישלח פדות אל עמו
ודבר נביאי יקים.

יח.

תהלל יה כל גשמה
וכפלים הבכורים
עוד ננחל האדמה
בה ישבו האמורים
נלכה באור אשנו
נשא עול הסבל
אל יקל מעלינו
לששון יהי כל אבל.

טז.

נבנה בתי שירים
אין לבנות זולתם
קצינים האדירים
יגרשו מאדמתם
תטמא הארץ
בה היהודי ילך
אין לו אחוזת נחלה
כי בן יסד המלך.

טז.

נחנו כהני תבל
למה לנו אחזה
נפלה לנו לחבל
תורה חמדה גנוזה
בחיקנו גשאנה
מכל קנינינו
תנו לנו רק אחוזה
לקבור בה מתינו.

לששון יהי כל אבל

נשיר חגורי מתנים

נפלאות אל יראנו

לשנה הבאה בירושלים.

ג.

לְגֵרוֹי יִשְׂרָאֵל.

מזמור לקוראנדא¹.

שָׁפְתַי יִשְׁפְּחוּנָהּ בְּמִזְמוֹר הַזֶּה בְּמִקְהֵלוֹת
בְּבֵתֵי יִשְׂרָאֵל תִּהְלָתָהּ וַיִּפְּעוּ
בְּכָל־מִחְגָּה הָעֲבָרִים יִרְגְּנוּ וַיִּרְיֵעוּ
הַכִּיֹּת הַפְּלִשְׁתִּי עַל צוּר הַמִּכְשָׁלוֹת.

בְּעַד עֲמֻה גְלַחְמָתָהּ לֹא בְחָרְבּ וּבְקִשְׁתָּהּ
לֹא בְכִידוֹן וְחִגִּיתָ לֹא בְרִמְחָ וְכַף קָלְעָהּ
בְּשַׁעַר בֵּית רַבִּים גִּפְצָתָהּ עָלַי סָלַעַתָּהּ
פְּלִשְׁתִּי הַמִּחְרָף בְּעֵז דְּבוּבָהּ בְּאַרְשָׁתָהּ.

שֵׁם בְּמִקוֹם הַמִּשְׁפָּט בְּעַד עֲמֻה שְׂרִיתָ
פָּרַתָּ בְּלִשׁוֹנָהּ בְּחָרְבּ לְטוֹשָׁה
רֹאשׁ אֹיִב יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר מִצָּחוּ נְחוּשָׁה
מִעֲלִילוֹת הָרָשָׁע אֶת־עֲמֻה פְּצִיתָ.

מֵעַת שְׂרִידֵי יַעֲקֹב בְּתַבֵּל גִּפְזוּ
לְגַם עַמִּים רַבִּים בֵּין גּוֹיֵי הָאָרֶץ
מִשְׁטֵינִי אֲמוּנָתָם פָּרְצוּ בָם פָּרִין
אֵךְ גַּם מוֹשִׁיעִים לָהֶם בְּכָל־דּוֹר נִשְׁאָרוּ.

¹ היה נבר חכם בעז דבובו היושב בראשונה בין יועצי הארץ ראש העדה בקרית המלוכה וזינא יע"א ונודע בשם תפארתו Reichsrathsabgeordnete Dr. Ignatz Kuranda ביום הצילו את אחיו היהודים לפני כסא המשפט בשער בת רבים מעלילות המלשינים ושטנת אויביהם אשר על ראשם הכומר זעבאסטיאן ברוננער ביום עשירי לחדש מאי תר"כ לפ"ק. שיר זה הנכתב בשנת כתר כבוד לקוראנדא יצא בראשונה לאור לכבוד הגביר הנעלה הזה בשנה אשר חגג בה יום מלאת לו' שבעים שנה ביום שמיני לחדש מאי היא שנת התרל"ח.

יָד יְהוֹר שְׁמוֹ בְּרוֹנְנֵעַר מְגֻזַע עֲמֻלָקִים
בְּדָבְרֵי בּוֹז וְלַעֲג הַבְּאִישׁ אֶת־רִיחְנוּ
מִגְלוֹת שְׁטָנָה כְּתַב לְיוֹשְׁבֵי אֶרְצֵנוּ
לְכוּ נִפְצוּ הַיְהוּדִים בְּבִדֵי חָרָם רַקִּים.

הַכְּרִיתוּם עַד חֲרָמָה לְקַלְלָהּ הֵם לָכֵם
וְשִׁחִיתוּ הָאֲרָצוֹת אֲשֶׁר בְּהֵן יוֹשְׁבִים
לְהוֹנֹת וְלַרְמוֹת בְּמִזְמַתָּם חוֹשְׁבִים
וְעַל דָּם יוֹנְקִים יֹאכְלוּ בְּלִיל פֶּסַחָם הַלְחָם.

אֵל תִּתְּנוּ בְּנוֹתֵיכֶם לַיְהוּדִים לְשִׁפְחוֹת
וְאֵל יִהְיוּ בְּנֵיכֶם לָהֶם שְׂכִירֵי שָׂנָה
כִּי מֵאֲרֶת עוֹלָם תִּהְיֶה לָכֶם לְמַגָּה
אִם שְׁלוֹמָם וְטוֹבָם תִּדְרָשׁוּ כָּל־יְמֵי חַיֵּיכֶם.

כֵּן כְּתַב יָד יְהוֹר שֵׁם בְּקִרְיַת הַמְּלוּכָה
בְּשֵׁם אֵל הָאֱלֹהִים לְכָל־פְּלִי וְיַמְדִּינָה
אֵל תִּתְּנוּ לַיְהוּדִים רַחֲמִים וְחַנּוּנִיָּה
כִּי גִרְשׁוּ עַד עוֹלָם מִבְּנֵי־הָאֱלֹהִים.

בְּכָל־מַחְנֶה הָעֹבְרִים נִשְׁמְעוּ הַגְּדוּפִים
כִּי חָרַץ אֶת לְשׁוֹנוֹ כְּכֹלֵב עַז נֶפֶשׁ
אֲשֶׁר יִסְחָב עֲצָמוֹת בְּטִיט חוֹצוֹת בְּרַפְשׁ
אֵךְ אֵין גּוֹדֵד בְּנֶפֶס מִבְּעַלֵּי הָאֲסוּפִים.

מִיוֹשְׁבֵי עַל מְדִינַת אֵין אִישׁ פִּיּו פּוֹתַח
רַבְּנֵי הַקְּהָלוֹת יָד אֵל פֶּה שְׁמוֹ
אֵלָה מוֹל אֵלָה יְרִיבֵי יִלְחָמוּ
אֵךְ אֵין אֶחָד קוֹרָא הֵם לְכָלֵב גּוֹבַח.

כְּאֵנִיָּה סַעְרָה בֵּין מִשְׁבְּרֵי הָאָרְצוֹת
בֵּן נֶם בֵּת יְהוּדָה אִם חֲשֹׁבָה לְהִשְׁבֵּר
לְרוּחַ וְהִצְלָה תְּמִיד יִשְׁלַח גֹּבֵר
אֲשֶׁר יָרִים הַתֶּרֶן וְגַם יַעֲמֹד בַּפְּרָצוֹת.

בָּעֵת כָּלֶם הִחְרִישׁוּ אָזִי פִּיךָ פְּעָרָתְךָ
וְנִצַּבְתָּ לְרִיב בְּלִי פֶחַד וְאִימָתָה
עֲבָרִי אֲנֹכִי בְּעֵז נֶפֶשׁ קָרְאָתְךָ
אֲשֶׁר בְּזוּיֹת הָאֵנִיָּה מֵעוֹדָךְ נִסְתַּרְתָּ.

כְּאִישׁ חֶרְמִי שְׁלַחוּךָ מֵאֲרָצְנוּ לְפָנָיִם
בְּנֵי עֲמֻךָ כָּךְ גִּחְרוּ גִפְשֶׁשׁךָ כָּךְ עֲטוּפָה
וְנִקְמָתְךָ הֵיטָה כִּי עָלִים לְתַרְוִפָּה
מִחֲבֹבִל כְּמִלְאָכִים שְׁלַחְתָּ לְנַאֲמָגִים¹⁾.

הַסַּעַר שָׁב לְדַמְמָה וְגַם אִתָּה מְנוּחָה
בְּאֲרָצְךָ מִצֵּאתָ לְעֵת יְבוּשֶׁת הַמַּיִם
וְאִזּוּ בְּמִבּוּל הַחֶרֶת²⁾ כְּאִישׁ הַבְּיָנִים
בְּפִיךָ עָלִים טְרוּפִים שָׁם בְּקִרְיַת הַמְּלוּכָה.

וְכַמְבֹּשֶׁר מִמִּזְרַח³⁾ הַזִּקְתָּ הַשְּׂתוֹת
וּבְאֵמוֹן לְכָךְ רַק שָׁם זֶה בְּחֶרֶף
כִּי מְקוֹרְךָ מִמִּזְרַח לְכָל בִּשְׂרָף
עֵת בְּכַל־יוֹם לְאוֹר אֶמֶת פְּתַחְתָּ הַדְּלָתוֹת.

וְעַת אֵיטֵן מוֹשָׁבְךָ בֵּין שָׁרִים וּסְגָנִים
וְיִזְעָצִי הָאָרֶץ עַל כְּסֹאוֹת אֲרָגְמוֹן
הַכְּרָת מִחֵר הַיּוֹקָשִׁים אֲשֶׁר טָמֵן
בֵּן הַמְּדֻתָּא בְּרוּגְנָנֵעַר לְרַגְלֵי הַשְּׂאֲנָנִים.

¹⁾ Grenzboten. ²⁾ 5608 = 1848. ³⁾ Ostdeutsche Post.

וַתֵּצֵא אֶל אַחִיהָ בְּרֵאוֹתָהּ סְבִלוֹתָם
וְאוֹיֵב הַמִּתְעַבֵּר אֲשֶׁר בְּאִפּוֹ שׁוֹרְפָם
כָּאֵשׁ עוֹרְרָה הַמֶּתֶה עַל לַעֲגִי בּוֹז הוֹרְפָם
וַתֹּאמֶר אֲצִילֶם אֲמַלְטֶם מִשְׁחִיתוֹתָם.

וַתִּחְלוֹץ חֲלָצִיָּה כְּאִישׁ בְּשַׁעַר בַּת רַבִּים
וַתִּטְבּוֹל עֵטָהּ לַתּוֹךְ קֶסֶת הַסּוֹפֵר
וַיְבוּ אִישׁ הַזָּדוֹן לְאַחִיהָ בּוֹר חוֹפֵר
בְּשׁוֹט לְשׁוֹנָה יִסְרֶהּ בְּנִשְׁכוֹת עֲקָרָבִים.

וְכִשְׁוֹעַל בְּכַרְמִים בְּעַת יִצְעַק הַשׁוֹמֵר
חַיֵּשׁ יָנוּם וַיִּזְנְבוּ יִסְתַּמֵּר בְּחֻרְחִים
כֵּן רֵץ גַּם בְּרוֹנְגַעַר לְמַעַרַת מְבֻטְחִים
אִין מַעֲנָה עַל שְׁפָתָיו אִין דְּבָרִים וְאִין אָמַר.

כְּהַמְיָה וְסִרְרַת עָלַי שְׁוֹקִים נִדְרָת
עַת שׁוֹמְרֵי הַלְיָלָה הַכּוֹיָה בְּחֻצוֹת
בְּצַעֲקוֹת תָּנוּם בִּילִיל אֲמָרֵי גֵאֲצוֹת
הַבֵּיתָה וַתָּרֵץ וְאֶל אִמָּה מַנְדָּת.

כֵּן גַּם הִפְתִּי בְּרוֹנְגַעַר חַיֵּשׁ רֵץ הַשְּׁעָרָה
פָּרַשׁ מוֹל הַשׁוֹפְטִים שְׁמַלַת חֲרַפְתּוֹ :
יִסְרוּ גַא הִיְהוּדֵי לְמֹות יְהִי דָתוֹ
כִּי הוֹצִיא שֵׁם רָע וְחָרַף בְּתוֹלֵי הַנְּעָרָה.

רְאוּ אֵלֶּה הִיְהוּדִים עִם גְּבִזִּים וְאֲמַלְלִים
לֹא יִתְּנוּ אֶת גְּנוֹם עוֹד אֶל מְכִיָּהֶם
לֹא יִתְּנוּ לְחַיִּיהֶם עוֹד אֶל מוֹרְטִיָּהֶם
בְּנֵאֻוָּה יְרִימוּ רְאֵשֵׁיהֶם מִשְׁפָּלִים.

הַגֵּרִים הָאֲמֻלָּלִים יִצְעֲקוּ לְאַזְגִּינוּ :
תָּנוּ גַם לָנוּ לְאַחֲזָה שָׂדֶה וְכָרֶם
אִם נֹאוֹת לָהֶם הֲלֹא נִמְעוֹל בְּהֶרֶם
מֵאַלְהֵים קָלְלוּ וְאַיִךְ יֶאֱחָזוּ בְּתוֹכֵנוּ.

הֵם שׁוֹחֲטִי יְלָדֵינוּ לְאֹכֹל דָּם פֶּסְחֵיהֶם
וְעַל אֵלֶּה תִּרְחֲמוּ הֲלֹא שְׁבָעִים וּשְׁמֹנֶה
יְלָדִים כָּבֵר שָׁחֲטוּ בְּצֹאן עַל יְדֵי מוֹנֶה
שְׁבָעֵתִים יִקְמוּ דָמָם בְּרֹאשֵׁיהֶם.

הַשׁוֹפְטִים הֲלֹא שָׁמְעוּ שְׁגֵעוֹן אִישׁ הָרִיחַ
אִךְ הִטּוּ גַם אֲזַנָּם לְמַעַנּוֹת שְׁפָתֶיךָ
אֲשֶׁר בְּשׁוֹטִים וְעַקְרָבִים גָּפְלוּ לְתוֹכָהָ
עַל גּוֹ אִישׁ הַזֶּדוֹן בְּאַפְסוֹדוֹ בְּטוֹחַ.

וְעַת שְׁלֵמַת כְּהֻנָּתוֹ מִמֶּנּוּ קִרְעָה
נִרְאָתָה חֲמֹדֶת בְּצַעַו אֲשֶׁר תַּחֲתֶיהָ צְפוּנָה
וְרַק בְּעֵבֹר שְׁלֵמוֹנִים כִּף יְדוֹ חֲפוּנָה
כֵּן גְלוּי לְכֹל בְּרַעַם לְשׁוֹנֶה הוֹדְעָתָ:

מִשְׁטִינֵי יְהוּדָה בְּרוּ לָכֶם גַּר הַדַּעַת
וְתִדְעוּ כִּי מִבְּרוּי נִנְעַר תִּדְבַּר מִדְּהָבָה
אֵל תִּשְׁתּוּ מִמִּימּוֹ מִי בְּאֵר דְּאֵיבָה
דָּלוּ לָכֶם מִנְחַל חֲכָמָה נוֹבַעַת.

לֹא נִדְחִי וּמִקְלָלִי אֵל שְׂדֵי תִקְרְאוּנוּ
כִּי לְזֹרַע בְּרִכָּה בְּאַרְצוֹת גְּפוּזָנוּ
לְהִיּוֹת לָנֶס מִימֵי עוֹלָם גִּשְׁאָרְנוּ
קָלְלַתְכֶם רַק גִּדְּיָה אִם בְּשִׁנְאָה תִרְדְּפוּנוּ.

בן לפני השופטים בקול שופר קראת
הטה אל עליון לטוב מועצותיהם
כל אהבי הצדק תקעו כפיהם
ובחרפתה קפצה פיה העולתה.

על-עין בשתו נתלה כהמן בן המדתא
המלשין ברוגנער הקלון כסיל מרים
למען לא ישגו ולא יזידו עוד אחרים
לעשות כמעשהו אשר מרוע לב עשה.

אשרי הארץ בה רק לצדק ישפוטו
לצדק ימלוך מלך במישור באמונה
לו ישוון הדתות כפי חקי התבונה
וגם עמודי כסאו לעולם כל ימוטו.

בוא יבוא גם היום בו יעלו מושיעים
לשפוט עם ציון בכל-אפסי התבל
אם לצדק ישפוטו תהי לנו לחבל
מלכות אלהי עולם כפי חזיון הנביאים.

לכן גם אשריך קוראנדא אשריך
כבוד חכמים תנחל פי אל ה'יה עמך
בין מושיעי ציון יזכירו שמך
אספרה עזה לאחי וגם הנני עבדך.

שִׁי לְמוֹרָה^א.

ה' כתר.

שִׁי לָךְ יָבִיאוּ כָּל־תּוֹפְשֵׁי הַתּוֹרָה
אֲשֶׁר עַל עֲמוּדֶיךָ מִחֻדָּשׁ יִסְדָּתָהּ
הַיּוֹם יִתְחַדֵּשׁ יוֹם הַשְּׂמֻחָה וְהַאֲוָרָה
אֲשֶׁר בּוֹ לִפְנֵי שִׁבְעִים שָׁנָה נוֹלְדָתָהּ.

מִרְבָּבוֹת תִּלְמִידִים אֲשֶׁר בָּךְ יִתְפָּאֲרוּ
קוֹל רְנָה יִשְׁמַע קוֹל בְּרָכָה וְתִפְלָה
בְּכָל־קִצְוֵי הָאָרְצוֹת תִּהְלָתָךְ יִסְפְּרוּ
אִם גַּם לְגִדְל עֲנֻתָךְ רַק דִּימִיָּה תִהְלָה.

עֵינַי כָּל־יִשְׂרָאֵל בְּצַפּוֹן וּבְכַדְרוֹם
לְמַטְמוֹנֵי סְפָרֶיךָ בְּמֹו לְמַטָּר יִיחַלוּן
וְלִכֵּן בָּלָם הַיּוֹם לֵאלֹהֵי מְרוֹם
בְּעַד אֲרָךְ יָמֶיךָ בְּכָל־לֵב יִתְפַּלְלוּן.

וְגַם אֲנֹכִי עֶבְדְּךָ צָעִיר חַתְּלִמִּידִים
לְפָנֶיךָ אֲרָאָה הַיּוֹם עִם תְּשׁוּבָתִי
סְפָרֶיךָ לִי בְּעֵדֵי חֲלֵי כְתָם וּרְבִידִים
לִכֵּן גַּם לֹא תִקַּל בְּעֵינֶיךָ מִנְּחָתִי.

---

^א תשורת ברכה ממרחק שלוחה לאות אהבה נאמנה ביום מלאת שבעים שנה לכהן הגדול מאחיו בחכמתו נזר אלהיו על ראשו שמן משחת תורתו אבי החוקרים וראש המורים גאון שארית יהודה ונזרו לדור דורים היה החכם הכולל והגאון האמתי מו"ה שלמה ליב הכהן נ"י ראפאפורט מנוחתו כבוד בקרית פראג המעטירה כום ברכתי אתן לידו בחרווי השירה.

נִפְשֵׁי הַחַגְגָּן כְּמוֹ יַעֲקֹב: קוֹם נָא אָבִי
לְאָכּוֹל הַמִּטְעָמִים אֲשֶׁר לְפָנָיו אָכִין
עֲדָרִי צֵאנִי שִׁפְלוּ וְלֹא אוֹכֵל לְהִבְיֵא
רַק בְּבִשָּׁה אַחַת קִטְנָה סִפְרֵי יְהוֹזִיכִין.

בְּבֵיתִי אֵין כֹּל לְהִבְיֵא שֵׁי לַמּוֹרָה
פְּיֹם שְׂמַחַת לְבֹו כִּי אִם זֹאת הַתְּשׁוּרָה
אִךְ אֵירָא מִנְּשֵׁת כִּי בְקַרְבֵי קוֹל קוֹרָא
הֵלֵא רַק בְּסֵר גּוּמַל זֹאת הַבְּפִוּרָה.

כָּל-הַקְּרִיָּה תְרוּן בְּטוֹב הַצְּדִיקִים
וְקִרְיֹת מוֹשְׁבוֹ בְּכָל-עָרֵי הָאָדָמָה
כָּל-מַעֲיָנֵי הַתּוֹרָה הִרְוָה כְּאֶפְיָקִים
וּבְכָל-מְקוֹם שֵׁם לְמוֹצָאֵי מַיִם שְׂמָמָה.

רַבְבוֹת יִבְיַעוּ פְּעֻלוֹתָיו לְדוֹר דּוֹרִים
מִפִּי בְּאֵר הַנְּשִׂיָּה גָּלֵל הָאֲבָנִים
מַעֲמָקֵי הַקְּרָבִים הַקִּיץ פִּי הַמּוֹרִים
וְתוֹלְדוֹת הָאֲבוֹת הוֹדִיעַ לְבָנִים.

בְּחוֹפֵר מְטַמְּוֹנִים זָקַק שְׂבָעֲתִים
בְּמַצְרָף הַתְּבוּנָה קוֹרוֹת הַקְּדֻמוֹנִים
לְגִוִּיֹת אֲנָשֵׁי הַשֵּׁם מִסֵּף רוּחַ חַיִּים
מַעֲרָכֵי הַמַּלְיָם הַסִּיר הַקְּמֻשׁוֹנִים.

מִי גָטַע פְּרִמֵי הַחֲמֹד זָלְתוּ
מִי הִבְשִׁיל בְּלַעֲדוֹ בַּפְּוִרֵי הַעֲתִים
בְּתַעֲלָמוֹת הַחֲכָמָה אֵין גִּסְתָּר מַחֲמֹתוֹ
קִבֵּץ סִפְרִים וְהִשְׁלִיכֶם סְבִיבוֹ בְּפִתִים.

אֲשֶׁר־י יוֹם הַגָּלוּת נִפְשׁוּ הָרוּמָמָה
בַּיּוֹם הַבְּרָכָה תִּנְתֵּן הַיּוֹם אֶל יָדָיו
שָׁנוֹת חַיָּיו בְּמִסְפָּרָם הֲלֹא שִׁבְעִים הֵמָּה
אֲדָהֶם בְּאֵלֶּפֶים לְמִסְפָּר תִּבְוֹאוֹת חֲמוּדָיו.

הֵן וְכְבוֹד יִנְחִיל אַחֲרָיו לְבְנֵי בָּנִים
זְכָר שֵׁם כְּבוֹדוֹ יִשְׂאָר לְעוֹלָמִים
קִרְנֵו תִתְרוֹמֵם וְתִפְרַח בְּתִמְרֵי בְרַעְנָנִים
וְיִגֹּב בְּשִׁיבְתוֹ עַד אַחֲרֵית הַיָּמִים.

גַּם זֹאת לְמַאֲנֵהֵי מְעַר.

ה' תרכ"ד.

יָגִיל יִשְׂיֵשׁ יִצְחָק נֵחַ
בַּיּוֹם מְלֹאת לֹו שִׁבְעִים שָׁנָה
יִקְצוֹר אֶלְמוֹתָיו בְּרִנְנָה
יִחְלִיף גְּעוּרִים יַחֲדָשׁ פֶּחַ.

בְּמִטָּר עַל גֹּז מִן מִדְּבָרוֹ
בְּפוּפִים זֹקֵף בְּמִסְפַּח שְׁפָתוֹ
יִזְרַח לְיַעֲקֹב דְּבַר אֵל וְדָתוֹ
שִׁבְעֵתִים הַיּוֹם שְׂכָרוֹ.

קָרִית מְלֹךְ קָרִית וּוִינָא
יּוֹם הַלְדָּתוֹ כַּיּוֹם חַג תְּחֻג
בְּרִכּוֹת שְׁלוֹמִים גַּם מְרַחֵק
לֹו יִבְיֵאוּ בְּנִפְשׁ עֲדִינָה.

וְגַם אֲנֹכִי בְקִצָּה אֶרְץ
יֹשֵׁב בְּדָד בֵּין בְּנֵעָנִים
אֶעֱתֵר: יִחְיֶה מֵאָה שָׁנִים
בְּשִׁבְעַת שְׁמֹחוֹת מִבְּלֵי כָרֶץ.

זְכְרוּ מַעֲמֹ לֹא יָמִישׁ
לְבַמִּי תִפְלֶה הִבִּיא סְדָרִים
דִּבֵּר עִם אוֹיֵב בְּשָׁעָרִים
בְּקַע בְּלִשְׁוֹנוֹ חֲלָמִישׁ.

לְבָן רִבְבוֹת בְּמִקְוֹמוֹתָם
גָּזַר בְּבוֹד לֹא יִבְתִּירוּ
בְּעַד שְׁלוֹם חַיֵּו לְאֵל יַעֲתִירוּ
אֱלֹהֵי יַעֲקֹב יִשְׁמַע אוֹתָם.

אֲחֵלִי יָנוּב גַּם בְּשִׁיבְתוֹ
זָרְעוּ יִקְצֹר בְּמֵאָה שָׁעָרִים
אֶלְפֵי יִשְׂרוּן זְקֵנִים גְּעָרִים
בְּרוּךְ יֹאמְרוּ מִלְּעַמָּתוֹ.

בְּרַכַּת טוֹבִים לְמוֹזְכִיָּה
תִּנְעַם אֲחֵלִי בְּנִשְׁם יוֹרָה
לְאֶרֶץ יָמִים נְגִיד יוֹרָה
בְּבֵית אֵל בְּזֵית יִפְרִיחַ.

בְּחִצְרוֹת קָדֵשׁ כְּמִי שְׁלוֹחַ
עַד יוֹם אֲחֵרוֹן יִשְׂיָה בְּרָכָה
אֲשֶׁרֵי גָבַר שְׁלוֹ כְּכָה
תְּהִי אֲחֵרִיתִי בְּיִצְחָק נַח.

לְאַבְרָהָם⁽¹⁾.

ה' תרבי"ז.

מְקַצֹּת הָאָרֶץ שְׁבֵת מְרְחוֹק
לְקַחַת לָךְ אִשָּׁה בֵּת יְהוּדָה
אֲדָה הִיא בָּעֵת יוֹם אֶפְרַיִם תְּחוּג
גַּם מְכָאוֹב לִבָּב מְהוּל בְּשִׁמְחָתָךְ.

כִּי מוּל פְּלִתָּךְ תִּתְיַצֵּב אַחֲזָתָה
בְּיָמַי גְּעוּרֶיךָ הוֹבְלָה לְקַבְּרוֹת
לְעַבְרֵי הַיָּמִים בְּאַהֲבַת כְּלִילוֹתָהּ
הִלְכָה אַחֲרֶיךָ לְמוֹת מוֹת יִשְׁרָוֹת.

קֵן מִשְׁלַח בֵּיתָךְ יְתוּמִים בְּנֶיךָ
לְכֵן תִּתְחַמֵּן הַיּוֹם בְּשָׂתִים
יוֹם סְפוּד וְרִקְוֹד הוּא וַיִּקְרָאוּן רַעֲיָה:
עַם אִשָּׁת בְּרִיתָךְ תִּשְׁמַח בְּחַיִּים.

אָרֶץ הַמְּרִיקָה זָהָב פְּרָרִים
לְמוֹשֵׁב אֹרֶץ בְּשָׁלוֹם שׁוֹב שָׁמָּה
בְּטַח חֲכָמַת לְבָךְ כְּשִׁמְשׁ צְהָרִים
תִּפְנֶה לָךְ דְּרֹךְ גַּם בְּקִצְוֵי אֲדָמָה.

---

(1) שיר מנחת יודות לרעי הרב מו"ה אברהם יפה הנודע
בשם כבודו Rabbiner Dr. Adolf Hübsch מניד משרים לעדת
אהבת חסד בעיר נעוויארק בארץ אמעריקה ביום שובו למקום
מולדתו ביטשע בפלך טרענטשין בארץ אונגארן לקחת לו לאשה
אחות אשתו הצרורה בצרור החיים.

וּמֵאַנְיִי וְדִידָךְ בְּגִזְאֵחוֹת אִמְךָ
בְּפוּקַח נַפְשׁוֹ מִמִּפְּוֹת הַפְּרִיץ:
אֵל יִהְיֶה עִמָּךְ וְנָם יִגְדִיל שְׁמֶךָ
בְּאַבְרָם שֵׁם יְיָ תִקְרָא בְּאַרְצָן.

עֲלֵה הַשְּׁחָר^א.

ה' תרכ"ח.

שְׂאוּל יִשְׁאַלֵנוּ בְּאֵבֶל קוֹרְאֵי בְּגִזְחֲנִיָּה:
מִדּוּעַ יִמְנַע פְּתָאוֹם רְבִיבֵי אִמְרוֹתָיו
עוֹד לֹא עֵת הָאֵסֵף הַשְּׁעָרָה צְבָאוֹתָיו
וְעוֹד יִיחַלוּ רַבִּים לְלַמּוּדָיו כִּי בָאוּ.

נְטִיעֵיו הַנְּעֻמָּנִים לְמָה זֶה יִגְדְּעוּ
בְּעוֹד חֲזָקִים בְּאֵלּוֹנֵים שְׂרִינֵי דְלִיזְתָיו
כָּל-צִמְחֵי תִפְאָרָה יִפְרָחוּ עַל עֲרוֹגוֹתָיו
רְצוֹן יַעֲטִרְהוּ וְשִׁנֵי אוֹיְבָיו גִּתְּעוּ.

כְּבוֹד חֲכָמִים יִקְדָּמְהוּ וְהוּא רַק בְּגִזְעֶשׂוֹ
חֵן יִמְצָא בְּהוֹדוֹ כְּאִישׁ נוֹשֵׂא הַכֶּתֶר
יָכָר שְׁמוֹ יִתְבָּאֵר בְּלֵיל תְּהוֹ אוֹר בְּחָר.

^א להרב ליבוש לעוו ז"ל כאשר כלה להוציא מכתב העתי בן חנניה.

קול מענה בן־הנגינה גער האדמוני:
בעד אלהים שריתי עם אנשים בכל אזני
ויכלתי שלחוני כבר עלה השחר.

יִישָׁר כַּחֲדָי^א.

לפנים בישראל לכל־מגיד מישרים
ככלותו דרשתו קראו מסביב
יישר אל כחה וקנים ונערים
לאות פי מדברו להם כממר אביב.

דור דעה דורנו יחריש באהבתו
לאזני המגיד רק זמירת הפקהלה
ברדתו מהבמה הנגן לעמתו
והעונב יצלצל הללויה וסלה.

מנהגי אבותינו הטובים מעודי
אשמור לעשות כאשר הספן הספנתי
בם אחזיק לא אירא פי ימעט כבודי
אם אעשה כאשר מזקנים התבוננתי.

ולכן גם אתמול בהם מלא קראתי
יישר כחה אדוני ככלותו דרשתו
ובמגלת ספר עתה הנה באתי
להגיד פי היתה כטל בקר אמרתו.

^א לרעי הנאמן בר. מ. קאיוערלינג אחרי דרשתו הראשונה
פה ק"ק פעסט כתבתיו משיק לסי' בחקותי תר"ל לפ"ק ניהיה כשילי
ליישריאיל.

דְּבָרָיו לְלֵב שׁוֹמְעֵי כְּרִבִּיּים עָלַי אָחוֹ
שְׁלוֹם לְעַם דְּבַר שְׁלוֹם בְּלִי פָרִץ
נִצְּנִי הַמְּשׁוֹשׁ וְהַתְּקוּהָ פָּרְחוּ
לְקוֹל דְּבָרָיו: וְנִתְּמִי שְׁלוֹם בְּאֶרֶץ.

לְעַם מְמֹשֵׁד וּמִזְרֵט מִרְפְּאֵי הַמְּרִיבָה
נִלְאָה וְגַם נִעְגָה מִשְׂאוֹן רִיב וַצְּוָחָה
בְּקוֹל חֲזוֹן אִמְרָתוֹ אֲשֶׁר לֵב וְנֶפֶשׁ מְשִׁיבָה:
וְנִתְּמִי שְׁלוֹם בְּאֶרֶץ לְרוּחָה.

אֲחֵלִי בְּדְבָרָיו כֵּן יִהְיֶה וְהַמְּלָה
אֲשֶׁר נִשְׂאָ עַל שְׁפָתָיו בְּמַפְחָ חַיִּהוּ
הַרְבֵּ דֹר. מִיִּזֵּל בְּעַמְדוֹ בַּתְּפִלָּה
הַשְּׁלוֹם אֲשֶׁר נִבְקַשׁ אֲחֵלִי נִמְצָאֵהוּ.

רְסִיסֵי אִמְרוֹתָיו יִקְרוּ מִיְהָלוֹם
הַנְּחִיל לְעֵדְתוֹ נְחִלָּה בְּלִמֵי מְצָרִים
יִקָּר מִכָּל-הוֹן זֹאת הַמְּלָה שְׁלוֹם
וּבְרִזְ-כּוֹכְבֵי בְּקָר יִרְנְנִיָה מִקְּבָרִים.

בֵּין קְבָרִים אֵלֶּה אֵין שְׁנָאָה וּמִשְׁטָמָה
פַּה שְׁלוֹת הַשְּׁקֵט הָרִיב יִקְפוּץ פִּיהוּ
פַּה מְנוּחַת בְּטַח אֵין מַחְרִיד תַּרְדְּמָה
בְּאֶרֶץ זֹאת שְׁלוֹם וְאִם לֹא אִפּוּא הוּא.

פַּה בְּאֵר הַשְּׁלוֹם וְכָל-רַעֵי נָרַר יַחַד
בְּעַמְקֵי זֶה יַחְפְּרוּ בְּלִי שְׁטִנָּה בְּלֵב תָּמִים
עַת מִלֵּב הָאֲנָשִׁים הַשְּׁנָאָה וְהַקְּנָאָה תִּפְחַד
יְהִי שְׁלוֹם בְּאֶרֶץ שְׁלוֹם הַשְּׁקֵט לְעוֹלָמִים.

קול הַד הַקְּבָרִים יִהְיֶה עוֹד עַל שְׁפָתַי
בְּעַת הַאֲלֻמְנָה שְׁפָתוֹת מְרִיבָה וְלִצְוֹן
יְהִי שְׁלוֹם בְּאָרְץ תְּהִי תָמִיד מְלֶתִי
יִקַּח גַּא אֲדוֹגִי דְבָרֵי אֱלֹה בְּרִצּוֹן.

יְרֵאת ד' תוֹסִיף יָמִים¹.

ה' תרל"ב.

אֵל הַר הַקִּדְשׁ הַר זְמִירָתִי
זֶה יָמִים רַבִּים רַגְלִי לֹא עָלוּ
כִּי לְמִי אֶטְיֹף דְבָרֵי שִׁירָתִי
לְיוֹשְׁבֵי אֶרְצִי גִבְעָרוֹ גִּבְסָלוֹ.

רַק דְּבָרֵי חֲרָפוֹת שִׁנְאָה וְאֵיבָה
יִחְפְּצוּ וְאֶנְכִי שְׁלוֹם בְּעֶצְמוֹתַי
יִזְעָצֵי שְׁלוֹם לָהֶם תוֹעֵבָה
לְכֵן הִחְרַשְׁתִּי לָאוֹ עֲשֵׂתְגוֹתִי.

לְקָזוֹר לְגִזְרִים בְּגִי עֲמַנִּי
יִחְשְׁבוּ מִחֲשָׁבוֹת קָרְעוֹ וְלֹא דָמוּ
רִיב יְרִיבוֹ בְּכֹל קְהֵלוֹת אֶרְצָנוּ
אֲזַנִּי תִצְלִיגָה שְׁפָתִי גַּא לְמוֹ.

---

¹ ברכת שלום ושיר רננה ביום מלאת שבעים שנה להרב
החכם הכולל המוציא בכקיאותו יקר מזולל ובתלמוד בבלי וירושלמי
הדרך יסולל והמפורסם על ידי ספריו וחבוריו ותלמידיו בצמא
שותים דבריו מויה זכריהו פראנקל נ"י מורה הראש (דירעקטאר)
בבית מדרש הרבנים בעיר ברעסלויא.

בֹּא רֹאשׁ הַשָּׁנָה יוֹם כְּפוּרִים
וּבְבִתִּי תִפְלָה רִיב וּמִהֲלֻמוֹת
יִכְבְּדוּ אֵל יַעֲקֹב בְּנֵרוֹת וְאוּרִים
וְיִבּוּ עַל פְּתָחַי בְּכִשִּׁיל וְקַרְדָּמוֹת.

לְלַעַג נַעֲשֶׂה לְשִׁמְצָה עִם יְהוּדָה
אֲנָשֵׁי מִלְחָמָה בְּבִתִּי תִפְלוּתִי
שָׂרֵי הַמִּשְׁפָּט יִזְרוּ הַתְּעוּדָה
וְיַעֲשׂוּ סִדְרִים בְּאַהֲלֵי וּמִשְׁכְּנֹתֵי.

שׁוֹפְטִים וְשׁוֹטְרִים יַפִּילוּ נֹרְלוֹת
לְמִי תִקִּיעַת שׁוֹפָר וּלְמִי לְמַנְצָה
וְגַם יִצְווּ צֹו בְּבִתִּי מִמְשָׁלוֹת
מִי מִבֵּית הַכְּנָסֶת יִשְׁתַּלַּח.

מִחֲנֵה יִשְׁרוּן כְּעֶדֶר הַתְּיָשִׁים
אֱלֹהֵ לְאֱלֹהֵ יִנְגַחוּ בְּקַרְנֵיהֶם
בְּקַהֲלוֹת יַעֲקֹב עֲשִׂירִים וָרֶשֶׁם
יִלְעָגוּ וְגַם יִבְעֲטוּ בְּדַבְרֵי מִזְרֵיהֶם.

וּמִזְרִים אֱלֹהֵ שִׁפְתוֹתֶם חֲרָבוֹת
פִּיהֶם וּלְשׁוֹנָם מִשְׁטַח חֲרָמִים
מוֹעֲצוֹתֵיהֶם כְּשִׁמְרֵי לְלִבְבוֹת
אֲחֵרִים יִזְכִּיחוּ וּבְיָדָם בְּתָמִים.

אֵחַ יִשְׁנֵא אֶת אָחִיו בְּשֵׁם הָאָמוּנָה
בֵּית תִּפְלַת הַבֶּן לְאָבִיו חֲבוּר עֲצָבִים
וְעַל דְּבָרִים קָלִים אֵין בָּהֶם תְּבוּנָה
יִרְעִישׁוּ עוֹלָם וְיִשְׁכּוּ כְּעַקְרָבִים.

בְּשֹׁפֵל אֲדִירִים יִשְׁבוּ בְּתַמְהוֹן
וּבְנֵי קֶרֶחַ יִזְמְרוּ לְמַנְצֶהָ
בְּנֵי נָבֶל וְאֲשֻׁמָּה שְׁמֵם דְּרָאוֹן
יִנְהַגוּ הָעַם וְהַשְׁחִין פּוֹרַח.

מִחֲשָׁבוֹת אֱלֹה עָלוּ בְרַעֲיוֹנֵי
עַת לִפְנֵי אֵל אֶתְמוֹל הַתְּנַפְּלָתִי
עַת הַתְּנַדִּיתִי אֲשָׁמִי וְעוֹנֵי
וּבְעֵד בֵּיתִי וְעַמִּי הַתְּפַלְּלָתִי.

בְּבָרְפִים פּוֹשְׁלוֹת הַבַּיִתָּה בָּאתִי
הַמְבָדִיל בֵּין קֹדֶשׁ לְחֹזֶל עַל לְשׁוֹנֵי
וְהִנֵּה מְבִיא אֲנֶרֶת לְקִרְאָתִי
הָאֵם בָּא גַם זֶה לְהוֹסִיף עַל יְגוֹנֵי?

חֵישׁ דְּאֲנָתִי לְשִׁמְחָה נְהַפְּכָה
עַת עַל תֵּאֵר הַמְכַתֵּב הַבְּטָתִי
מִבְּנֵי בְנֵימִין סִימֹן טוֹב לְבָרְכָה
בְּשִׁמְחָה קִרְאָתִי וְעַל רַגְלֵי עַמְדָתִי.

אֲשֵׁתִי וּבְנֵי שִׁמְחָה עַל פְּנֵיהֶם
הַתְּקַבְּצוּ סְבִיבֵי עֲצֻמוֹתֶם דְּשִׁנּוּ
הַיְבוּא הַבַּיִתָּה מְהֵרָה שְׁאֵלוֹתֵיהֶם
הַיְבוּא לְחַג חַג הַסְּפּוֹת עֲמִנּוּ?

אֲדָ גַעֲצוּבוּ יַחַד בְּשִׁמְעֵם הַבְּשׂוּרָה:
לֹא אוּכַל לְבוֹא לְבֵיתְכֶם פְּרַנְנָה
כִּי יוֹם חַג לְרַבֵּי בָּיוֹם שִׁמְחַת תּוֹרָה
יוֹם מְלֹאת לְהַלְדָתוֹ שְׁבַעִים שָׁנָה.

ותלמידי בית מדרש רבנים
יתאספו בקרעסלויא מקרוב ורחוק
כל-אהבי פראנקל ומכבדיו מזמנים
ליובל השבעים אשר ביום זה יחג.

אשתי ובני בנים נזעמים
שמעו הבשורה וששון בכליותי —
פרוך המאריך חיי החכמים
ברכתי ואעל להר ומירותי.

אהבי ומכבדי הרב זכריהו
לחג זה קרואים נקראתי גם אני
עשתנות רוחי אל תתמקמהו
ליום מועד זה אשלח לו שירת רנני.

פרוך זכריהו אקרא בכל-כחי
כחל ירבה ימים זאת מאות לבכי
בני תלמידו ידידו ורעו אנכי
ברכה משלשת במליצה לו אביא.

אל מנע ממנו יוצאי חלצים
טובים מאלה נתן לו לחבל
ספריו בני רוחו לעולמים חיים
תלמידיו זכרי שמו בקצוי תבל.

המה לבכי קרבי אגן סער
תחתי ארגז בעלותי להר ומירות
לרוחות השמים נפתחו בשער
בעתירות מבואנה לעיני בהירות.

יָמִים יָבוֹאוּ בָּם מִשְׁקוּט בְּאֶרֶץ
וְשָׁלוֹם וְאַחֲרָהּ בְּקִהְלוֹת הַמְּרִיבוֹת
שִׁנְאֵת הַדָּת כֹּל תִּפְרוֹץ עוֹד פְּרִץ
כִּי אֹרֶחַ הַדַּעַת יֵאִיר הַנְּתִיבוֹת.

מִתּוֹרָה וְחֻקְמָה תִּצְאָנָה קַרְנִים
וְעַל פִּי מִשְׁפָּטֵן יִהְיֶה כֹּל דָּבָר
לֹא יִחַלֵּק עוֹד יַעֲקֹב לְמַחְנֵים
נִקְלָה הַנִּבֵּל וְנִכְבֵּד הַנִּבְרָה.

חֻזְתֶּם הָאֲמֶת גִּבֹּר עַל הַדְּבָרִים
בְּאֲדָרְתָּ בָּזָב לֹא יִתְעַטְפוּ רַמָּאִים
רַק מִשְׁפָּט שְׁלוֹם יִשְׁפֹטוּ בְּשַׁעְרֵים
וּתְמִימֵי אֶרֶץ עוֹד נִחְבָּאִים.

יָבוֹא הַיּוֹם כָּל-אִישׁ נִכְחוּ יִלְךְ
יִהְיֶה בְּאֲמוּנָתוֹ בְּלִי פְּנוֹת לְאַחֵרִים
כְּעַם כִּכְהֵן סֶבֶל בְּמִלְךְ
וְכָל בְּנֵי הָאָדָם יַחַד יִהְיוּ חֲבֵרִים.

אֵל יִתְנַאֲהַ עוֹד עֲשִׂיר בְּרַב הוֹנֵו
וְרַק חֻקְמָה וְדַעַת הֵן הָאוֹצְרוֹת
רַק צְדָקוֹת הָאִישׁ לְבוֹשֵׁי גְאוּנוֹ
וְעֲזָרָיו וּמְפֻלְטָיו בְּעֵמֹת הַצְּרוֹת.

בְּמִי חֻקְמָה הַיְכָלִי תִפְאָרָה
לְאַרְמוֹנִים יְדֻמוּ בְּמִי מְדַרְשִׁים
קִנְאֵת הָאִישׁ מִרְעֵהוּ סָרָה
רוֹזְנֵי הָאֶרֶץ חֻקְמֵי הַחֲרָשִׁים.

בַּיָּמִים הָהֵם בָּלָבִי הַבְּטָחוֹן
עוֹד שָׁם כְּבוֹד פְּרָאֲנָקִל יַעֲמוּד וַיִּשְׁאַר
שְׁמוֹת סִפְרָיו בְּפִי כָל-אִישׁ יִהְיוּ עַל גְּבוּן
עַת שְׁמוֹת לֹזְכְּדֵי אֲרָצוֹת לְאִין לְבָעַר.

אִין בְּפִי עוֹד מְלָה קָצְרוּ עֲשֵׂתֵנוֹתֵי
לְסִפְרָ מְעַט מִזְעַר אֲשֶׁר הִזִּיתִי
בְּתֵם לְבִי אֵלֶיךָ כָּל-יָמַי שְׁנוֹתַי
יִשְׂרָאֵל אֲנִישֵׁי סוּדֵי תְּמִימִים מְתֵי בְּרִיתִי.

בְּטוֹב הַצְּדִיקִים אֶעֱלֶה וְאֶתְהַלֵּל
אֲשֶׁמַּח בְּשִׁלְוֹתָם כְּאִישׁ מִצָּא שָׁלָל
אֹזִי וְחֶרֶף לְדוֹר אֲשֶׁר חֲכָמָיו יִקְלָל
דוֹר יִלְעַג לְמוֹ עַל בְּמוֹתָיו חָלָל.

אֶקוֹד לְאֲדוּגֵי שְׁנֵית אַבְרָהָם:
בְּרוּךְ הַמְּאָרִיךְ חַיֵּי הַחֲכָמִים
בְּתוֹךְ אֲהַבִּיו וְרַעְיוֹ אַבְרָע לֹו בְּרָךְ
וְאֶקְרָא: יִרְאֵת אֵל תּוֹסֵף לֹו יָמִים.

לשלמה¹.

(ה' תרל"ד.)

שְׁפָרָה גִּחְלָתְךָ מֵהָ מָאֹד בְּעֲלִיתָ
עַל כָּל-אֲחִיךָ הַמְּנַצְחִים בְּגִינֹת
לְשִׁיר שִׁיר חֲדָשׁ לָהֶם הַזֵּה הַזֵּה
וְעַמְּךָ יִשְׁרָוּ בְּאַרְצוֹת בְּמַדִּינֹת.

מִזְעֵם זְמִירָתְךָ יִשְׁכְּעוּ יַעֲדָנִים
רַבּוֹת יִשְׂרָאֵל בְּכָל-מְקוֹמוֹת מוֹשְׁבוֹתָם
הִלְבִּשְׁתָּ שִׁירֵי צִיּוֹן הַיִּשְׁגִּים
בְּמַחְלָצוֹת הַדְּשׁוֹת לֹא נוֹדְעוּ לְאֲבוֹתָם.

זְמִירוֹת עֲרָבוֹת מְשֻׁמְחוֹת הִלְבְּבוֹת
יִשְׁרָוּ בְּמַקְהֵלוֹת גִּינֹת שְׁפָתֶיךָ
וְכִרְוֹמָמוֹת גְּרוֹזָה לְרוֹכֵב בְּעֲרָבוֹת
בְּכָל-תְּפוּצוֹת עִם יְהוּדָה יִרְגְּנוּ אֲחֵרֶיךָ.

לְמַדְתָּ הַזְּנִים זְמִירָם צְעָקָה
וְקוֹלֵי קוֹלוֹת כְּמוֹ מְבַטֵּן מִפּוֹחַ
צְוֹאֲרָם גְּטוּי וְעַל לְהָיִם יַד חֲזָקָה
כִּי לֹא בְּזִמִּיר זֶה רוּחַ אֵל תִּגְנוּחַ.

¹ מנחת מרחשת רחשי לב ביום מלאת שבעים שנה לאיש
דגול מרבבה רוממות אל בנרונו וזמרת יה על לשונו מו"ה שלמה
זולצער נ"ו המנצח בנגינות בעיר המלוכה ווינא יע"א ביום יו"ד
לחדש ניסן תרל"ד ויקהלו אל שלמה כל איש ישראל לפ"ק.

עז הזמרה לא בחיל ובכח
רק ברגש וסדרים לא בהמית המלה
רק בשקט דממה תמצא מנוח
נפש באה להתפלל בבית תפלה.

ישירו שיר ציון כערך נגינתך
קהלות ישרון ההולכות באור דעת
חוצבים להבות אש קולות זמירתך
וברגש קדש כל-כרך פרעת

יספרו על המלך שלמה אבותינו
כי תקן ערובין ונמילת ידים
בן נמילת ידים מלחי חזנינו
תקנת וערבות השיר בפלים

מנוחתך כבוד בקרית המלוכה
עיר ווינא מכל-העירות נבחרה
אחי גדיב אחי עזר אהב יאהבוך
תפארתם אמה ועל ראשם בעמרה.

היום יום מלאת לה שבעים יחנו
בכל-מקום בני יעקב בתודה יברכוך
שמך זכירו ארזב יארונו
לה רקמת כבוד במסכת אהבה נסוכה.

נִדְפָא וְכַפּוּף מִתְנַרְת הָעִנִי
אֲבָרְכֶךָ נִם אֲנִי שְׁמַעְךָ שְׁמַעְתִּי
הֵיכַל שִׁיר לְכָבִי מִזְבַּחַי לְשׁוֹנֵי
קַח נָא מִנְחָתִי לְכַבוֹדְךָ הַבְּעֵתִי.

מִי שֵׁם פֶּה לְאָדָם⁽¹⁾.

(הו' תרל"ו.)

שְׁרֵי הַקֹּדֶשׁ בְּאַרְצוֹת וּמְדִינוֹת
מִנְעִימֵי זֶמֶר בְּכַתִּי הַתְּפִלָּה
עֲנוּד יַעֲבֹדְךָ כְּבוֹד וְתִהְיֶה
וִירְבֵנִי לְשִׁמְךָ הַמְּנַצֵּחַ בְּגִינּוֹת
נָתַן אֵל עוֹלָם לְךָ הַמְּדָה יְקָרָה
אֲבָן חֵן בְּגִרְוֹנְךָ נוֹצֵצָה כְּעֶטְרָה.

בְּקוֹלְךָ הַנְּעִים וְהַחֲזֵק תִּגְבִּיהַ
כָּל-שׁוֹמְעֶיךָ יַחַד לְעַרְבוֹת שְׁחָקִים
רוֹמְמוֹת אֵל בְּפִיךָ דְבָרֶיךָ בְּרָקִים
כְּנֶהֱרָ בָּא מַעֲדָן זְמִירוֹת תִּבְעֵ
וְכֵן תִּשְׁרַת בְּקוֹדֶשׁ בְּנִפְשׁ נְאֻמָּנָה
לְכַבוֹד אֵל יִשְׂרוּן חֲמֹשׁ וְעֶשְׂרִים שָׁנָה.

⁽¹⁾ שיר תהלה ותפארת לכבוד מו"ה משה יוסף פריעדמאן
ביום מלאת חמש ועשרים שנה לעבודתו בקדש לשרת כשליח
עבור במקדלות ישרון בש"ק לפ' נח תרל"ו לפ"ק.

יְדִידֶיהָ אֶקְרָאָהּ אִישׁ דָּגוּל מִרְכְּבוֹת
חַן בְּעֵינֵי ד' מִצֵּאתָ פָּנָה
כָּל שׁוֹמְעֵי זְמִירָהּ יִחְלִיפוּ כַח
בְּקוֹל רַעַם בְּגִלְגַּל תַּחְצוּב לְהַבּוֹת
לִיְדִידוֹ חַן יִתֵּן ד' וּבִרְכָה
יֹאמְרוּ כָּל־רְאִיָּה אֲשֶׁר־י שָׁלוֹ בָּכָה.

מִמָּה לְמִדּוֹ לְשִׁיר בְּנַעַם וּסְדָרִים
הַעוֹמְדִים לְשֵׁרֶת בְּבִתִּי תִפְלֹתֵנוּ
לְשִׁירֵי קֹדֶשׁ שֵׁרֶת בְּשֵׁפֶת אֲרָצֵנוּ
אֲרָץ הַוַּנְגָרְיָה כְּבוֹד עַמְנוּ לְהָרִים
הַשְּׂמֵעֶת קוֹלָהּ בְּיוֹם טוֹבָה בְּיוֹם רַעַה
לְשִׁמְחָה וּלְצִרָה אֲשֶׁר עָלִינוּ בָּאָח.

יִצְאָתָּ לִישַׁע אַחִיָּה הַנְּדָכָאִים
עֲשִׂיתָ חֶסֶד פֶּאֶשֶׁר מִצֵּאתָ יָדָהּ
וּתְזַרַע זֶרַע הַצְּדָקָה עַל שָׂדֶה
לֹא יִשׁוּבוּ רִיקָם אֲשֶׁר לְבֵיתָהּ בָּאִים
סוֹרְרִים לַמִּדָּה דְרַכֵּי צְדָק וְחַיִּים
פִּיָּה יִנְחָה אוֹתָם לְשַׁעֲרֵי שָׁמַיִם.

פֶּאֶר וְעֶזֶר נְתַתָּ בְּאֶחָד הַנְּדִיבִים
גַּם לְחֶבְרַת הַמּוֹרִים בְּבִתִּי הַסֶּפֶר
רְאִיתָ גְּדֹל עֲגִים וּתְרוֹמָמִם מֵאֶפֶר
יָדָהּ קִבְּצָה לָהֶם רְכְּבוֹת כְּרִיבִים
כְּמִשָּׁה מִשָּׁה הוֹצִיא גּוֹזְלִים מִסָּלַע
נְעִים קוֹלָהּ הוֹן רַב גַּם מִכַּף הַקָּלַע.

בְּלִבָּךְ מִצְאוֹ מְקוֹם שְׁלֵשֶׁת הָעַמּוּדִים
אֲשֶׁר עֲלֵיהֶם מוֹסְדוֹת הַתְּכֵל נוֹסְדוֹ
יָדְעוּ אַחִידָה אֶיךָ בְּלִבָּךְ נֶאֱחָדוּ
הַתּוֹרָה הָעֲבוּדָה וְנִמְלִיאוֹת הַסִּדִּים
וְעַד קִצּוֹת הָאָרֶץ בְּצַפּוֹן וּבְיָרֵם
מִהֶלֶל שֵׁם כְּבוֹדְךָ כְּאִישׁ הַמוֹפֵת מְרוֹם.

מִמַּעֲשֵׂיךָ כְּמִזְרַח עֹזְבֵר עַד חֲצֵרוֹת מְלָכִים
לְהוֹדֶה וּתְפַאֲרֶתְךָ רַיִם יִפְיִקוּ
אֲצִילֵי הָאָרֶץ כִּינֹדָה יִחְזִיקוּ
בְּעַת תַּעֲלֶה אֲרוּכָה לְשִׁבְרֵי נְאֻנָּחִים
תָּם-לִבָּךְ יִקְבִּץ בְּעַד דְּלִים הַגְּדֻבוֹת
פִּיךָ דְּלֵי שׂוֹאֵב מִעֲשִׂירִים הֶרְכַּבוֹת.

הַנִּגְנָה אֱלֹהִים בְּיַגְה הַשְּׁכָל וְדַעַה
תַּדַּע עֲרוֹךְ מְלִים בְּעַת תִּשְׁרֵר בְּמִקְהֵלוֹת
מִמַּעֲנֵי הָעַמּוּדִים כְּבֵית ד' בְּלִילוֹת
יָזְלוּ דְמַעוֹת וְנִפְשָׁם חֲרָדַת אֵל מְלֵאָה
שְׁכַבְעֵי עֲנָג יִכְרְעוּ בְּרָךְ אֵל קוֹנֵם
הַמְּיֹת לְבָם עוֹלָה וְיִתְוַדּוּ עוֹנָם.

וְלִבְנֵי יַחֲנוּ כִּיּוֹם חַג הַמּוֹזֵן מִכְּבָדֶיךָ
עַת מְלֵאֵת שָׁנַת יוֹבֵל לְמִשְׁמֶרֶת פְּקֻדֹתֶיךָ
שׁוֹעִים וְגַם דְּלִים יִתְקַבְּצוּ לְעַמְּתֶיךָ
רַבֵּן יִרְנְנוּ אַהֲבִיךָ וַיִּדְרֶךְ
יִעֲנֶדוּ כְּתָרִים לְרֵאשִׁי וְזָהֵב וּמִגְדָּנוֹת
מֵאֲנָשֵׁי עֲדֹתֶיךָ לְךָ יִשְׁלַחוּ לְמִנּוֹת.

שומעי קולך יברכו רק ברכה אחת
ברוך שהקול נהיה בדרור
ברכה זאת ברה גם המלך בהדרור
בבוא למעלות כסאו הד קולך מלא נחת
נתן לך אות כבוד עלי חזה לעדיים
ויהלם יקר בגרונך ממלך שמים.

עת מבקעת שנער על פני הארץ
בני אדם נפוצו ושפתם נכללה
שם פחרשים ואלמים בנפש אמללה
נעשו פתאם פריץ ד' גם פריץ
רחם אל ושפה אחת השאיר לנחמה.
השיר והזמר שפת כל-בני האדמה.

שפה זאת לכלם בכל-קצוי המכל
בכל-מקום יבינו נגינות המשורר
בלי אמר ודברים את-לבם יעורר
ליגזן או לקצף לשמחה או לאבל
ובעת כל-הלשונות לאין לבער
אחרון על עפר השיר ישאר.

מבנה הארץ ומירות השמענה
קול רגז מקברים בבוא עת התחיה
פעת כדור האדמה יפת לשאיה
הארצות החדשות נגינות תבוענה
יהי כבוד אל לעולם שיר חדש ישירו
כל-צבאות שחק בעת שדי יאדירו

לְכֵן אֲשֶׁרֶיךָ יְדִיד דָּגוּל מִרְבֵּבָה
בְּמֵרוֹמֵי הַזְּמֵרָה שְׁפָרָה גִּחְלָתְךָ
גַּעִים גּוֹרְלָךָ לֹא תִבְלַע חֲלָקְתְךָ
כְּבוֹדְךָ לְעוֹלָמִים בֵּין כְּרוּבֵי מִרְבֵּבָה
לְעִבּוֹדָתוֹ כֹּל אִישׁ מִבְּקָר עַד עֶרֶב
וְעִבּוֹדָתְךָ עִמְלָךָ לְשִׁיר לְשִׁיר עֶרֶב.

קח נא בְּרַכְתִּי כֹהֵן אֱל־עוֹלָמִים
כִּי יוֹסִיף אֵל שְׂדֵי לְךָ עוֹד שְׁנוֹת חַיִּים
בְּקִרְיָשׁ גַּם דְּרָכֵי בְּעִבּוֹדַת שְׁמַיִם
לְפָאֵר לְבָנֵי עַמִּי שִׁפְתַּי נִבְיֵאוֹי בְּלִבִּי תִמְּוִם
יִרְאֵת אֵל אוֹצְרֵי עֲשָׂרֵי מְלִיצָתִי
תִּיקַר לְךָ שִׁירֵי הַבְּאִתּוֹ לְמִנְחָתִי.

שִׁיר בְּרֻכָּה!.

שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה יִפְרִידוּ בֵּינֵינוּ
בְּיוֹם הַלְּדוּת אֲשֶׁר* גַּם אֲנִי נוֹלַדְתִּי
עַל חוּף יַם תְּמִלִּיצָה גִּשְׁפוֹן גַּם שְׁנֵינוּ
מְיוֹם דַּעַתִּי אוֹתָךְ לְלֶבֶךָ נִצְמַדְתִּי.

---

¹ להמליץ המפואר והמרומם Dr. Ludwig August Frankl Ritter von Hochwart ביום מלאת שבעים שנה לימי הולדתו כ"א שבט תר"מ לפ"ק (3. Februar 1880) בשלחי לו עלי החבצלת אשר בהם נדפס שירי מלך אביון.
² אשר בן יעקב נולד ביום כ' לחדש שבט (בחי' לפרשת שמות וסדר הדורות ממדרש תדשא הנדפס ג"כ בבית המדרש להחכם יעללינעק נ"י).

גם מאהבה אחת קרבינו חמים
האהבה לכנען ארץ אבותינו
והשירים פתבת בלשון העמים
בעבור זה העמקתי לשפת קדשנו.

גם עבודה אחת נשא על שכמנו
עבודת הקודש בקרית מלוכה גדולה
יוזם נעמול באמונה בעד עדתנו
ובלילה המליצה פלבנו עולה.

לקיבו לך מחשבות אלה התעוררתי
ביום שמעי כי תחוג חג שבועים שנה
בביתי מששתי ובלבי חקרתי
מהזה אשר אשלח ליום זה לך למתנה.

והנה זה בא לידי אגדת חכצלת
אשר תציץ בין הרבות ציון הקדושה
מראיה בעלה מאלה נובלת
תיקר נא בעיניך כאבן הראשה.

השיר מלך אביון יצהיר בין שורותיו
פחצי השנה בכל-שבוע ושבוע
כל-יודעי שפת עבר יקראו מליצותיו
וממחין שלמה גם לפם קרוע.

השיר הזה בנה הפר בתנתו
הוא כשור מבשרך ועצם מעצמך
ואם מינקת עברית היתה אומנתו
בלבו ובעורקיו יזל דם מדמה.

שָׂאָהוּ אֶל חִיקָהּ יְהִי לָהּ בְּיָדֵינוּ וְיִקְוּנוּ
אֲהַבְתוּ יְמֵסָה עַל רֵאשִׁי הַשְּׁלֹג
כְּמוֹ בְּנֵי הָאֲחֵרִים אֲשֶׁר בְּבֵיתָ אַמּוּנִים
עִמָּם יִגְחַל נִחְלָה חֶלֶק בְּחֶלְקָם

מִשְׁפַּחַת אֲבוֹתֶיהָ חֲפְשִׁית נִקְרָאָה
וְאִתָּה הַסְּפּוֹת לְנוּ חוֹפֵשׁ וְדָרוֹר
וְשֵׁם מִצְפָּה עוֹמְדָה עַל גְּבֻעָה נִשְׂאָה
הוֹסִיף חֶסֶד מִלְּכֵנוּ לְשִׁמְךָ דוֹר דּוֹר

כִּי לְמִצְפָּה נִתְּנָה גַם מְלֶכֶךְ עוֹלָמִים
פְּצוּפָה לְעַמָּנוּ עַד בּוֹא יוֹם יִגְאָל
כִּי מְלִיצִים וּמְשׁוֹרְרִים בָּלֵב וְנִפְשׁ תָּמִים
מֵעַת נִסְתָּם חוֹזֵן צוֹפֵי יִשְׂרָאֵל

אַתָּה כֹּהֵן לְעוֹלָם⁽¹⁾

(ה' תרמ"ו)

מֵעַת שְׂרִידֵי יַעֲקֹב בְּתַבֵּל גִּפְזוֹרֵי
לְהַגִּיד שֵׁם אֵל אֶחָד לְגוֹיֵי הָאָרֶץ
אוֹיְבֵיהֶם וְשִׁמְנֵיהֶם פָּרְצוּ בָם פָּרִין
אֶךְ בְּכָל־דּוֹר מוֹשִׁיעִים לָהֶם נִשְׂאָרוֹ

(1) אל כבוד הרב הנודע בשערים לזקנים ולנערים לארץ
ולדרים במאמריו וספריו היקרים אשר חבר לבני דורו והכל נהנים
מאורו הנקרא בשם כבודו Rabbiner Dr. Ludwig Philippson
ביום מלאת חמשים שנה מעת אשר יוציא מכתבו העתי
Allgem. Zeitung des Judenthums לאור.

בְּכָל־שָׁנָה בְּכָל־שִׁמְטָה בְּכָל־יִזְבֵּל וְיִזְבֵּל
נְדִיבֵי לֵב קָמוּ אֲשֶׁר בַּעֲדָם נִלְחָמִים
בְּכָל־כַּחוֹ וְעָזוּ גִפְשׁוֹ עָמַד מוֹל הַקָּמִים
לְאַגְיָה סַעְרָה תָּמִיד רַב־הַחֹבֵל.

הַיּוֹם הַמְּשִׁים שָׁנָה עַת גִּשְׁמַע רֵאשׁוֹנָה
קוֹל דְּבָרָךְ הָעֲצוּם נְהִייתִי אֲבִישׁוּעַ
מֵאֵז עַל־תְּרוּפָה בְּכָל־שָׁבוּעַ וְשָׁבוּעַ
לְמִשְׁכַּנּוֹת יַעֲקֹב תָּבִיא לְאוֹר הַיְתָה צִלְמוֹנָה.

לְאַהֲבָה נְהַפְכָה הַשְּׁנֵאָה הַבּוֹז לְתַפְאֵרֶת
הִרְאִיתִי לְעַמִּים וְגַם בְּחַצְרוֹת הַמְּלָכִים
אֵיךְ קִשְׁמוֹתֵם חָנָם מוֹל יְהוּדָה נְדָרְכִים
וְעוֹל סִבְלָם הַקְּלוּ בְּכָל־מְדִינָה בְּכָל־קָרֶת.

הֵן אֵלֶּה קְצוֹת דְּרָבְךָ בְּשַׁנַּת קְצוֹת הַחֹשֶׁן
נְבוֹרָה אֶפְדֶּת כִּי רִשְׁעָה קְצוֹת
בְּכָל־קְצוֹת הָאָרֶץ הַפְּלִשְׁתִּים הַגִּיסוֹת
וְלֹא חֲרִץ עוֹד לְשׁוֹנוֹ כָּל־כֶּלֶב אֲשֶׁר לוֹ שֵׁן.

שִׁטְגֵי יִשְׂרָאֵל שְׁנִית רַבּוֹ מֵאַרְבָּה
שָׁרְצוּ מִחֲדָשׁ אַחֲרֵי הַמְּשִׁים שָׁנָה
לֹא תוֹכֵל עוֹד שֶׁבֶת הַחֶרֶב בְּנִדְוָה
קוֹם שְׁנִית וְאֵל עֲזָרְךָ עֲצָם יְדָךְ יִרְבֶּה.

אַחֲרֵי כָלוֹת הַמְּשִׁים לְוֵי יִשׁוּב מִעֲבוּדָה
אֵךְ הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל חִלְצָתוֹ לְעוֹלָמִים
לְכֵן צֵא בְּרֵאשִׁינוּ עַד קֵץ הַיָּמִים
יְדוּדָךְ אַחִיקָה וְגַם אֲנִי לֵךְ אֶקְוֶדָה.

בְּאֲשֵׁרֵי גַם אֲנֹכִי זֶה אֲרַבְּעִים שָׁנָה
לְקוֹל דְּבַרְךָ אֱלֹהֵי אֲחֵרֶיךָ בְּצַבָּא
אֲצַבְּעָה הַקְּטָנָה מִמֶּתְנִי עֲבָה
אֵךְ כְּגוֹשָׁא כְּלִיךָ בְּמַחְנֶיךָ אֵלַיִן בְּרַנְגָּה.

בְּשִׁמְךָ נְגִיל תְּמִיד בּוֹ תָרוּם קְרַנְנוּ
בְּנִי נָבֵל בְּנִי בְּלִי שֵׁם זְכוּרָנִם יַעֲקֹר
בְּמִסּוּס נוּסִם יְהִי בְּנִי רֵאֵה לִינִי וּשְׁמַעְקֹר
וּשְׁמָךְ לְכַבּוֹד עוֹלָם נְנַחֵל אֶת-פְּנִינוּ.

עֲמֶרֶת צְבִי¹.

(ה' תרמ"ח.)

שְׁמָךְ מְהַלֵּל בְּרוּב תְּפִאֶרֶת וְהוֹד
עַל כָּל-חֲבָרֶיךָ נְעֵלִית מְאֹד
הַמּוֹרִים בְּבֵית הַמְּדַרְשׁ לְרַבָּנִים
וְעַמּוּד כְּבוֹדְךָ הַצְּבֹתָ לְדוֹרוֹת
נָתַן אֱלֹהִים לְךָ בְּלִבְךָ לְהוֹרוֹת
קוֹרוֹת עַמְּנוּ בְּנֵי הָאִיתָנִים.

בְּעַת אֲשֶׁר יִשְׁבוּ עוֹד בְּמִנְחָה
כְּנַעַן נַחֲלָתָם וְלָהֶם מְלוּכָה
רְמוּנִים וּמְגִדִים עַל פְּתַחֲהֶם
כֵּן גַם עַת נַעֲשׂוּ עֲרִיכָם פְּרָצוֹת
וְיִזְבְּיָהֶן גִּרְשׁוֹ לְקִצּוֹי הָאֲרָצוֹת
לְעַם יְהוּדָה תְּסַפֵּר קוֹרוֹת נְפוּצוֹתֵיהֶם.

¹ לכבוד החכם המפואר סופר מהיר לדברי ימי ישראל מוהר
צבי גרעין נ"י ביום מלאת שבעים שנה לחייו.

בְּלִשׁוֹן צַחָה תִּסְפָּר כָּל-אֵלֶּה
וְאִיךְ הַצִּילָם אֵל עֲשֵׂה פְּלֵא
תָּמִיד וּבְכָל-מָקוֹם מֵאוֹיְבֵיהֶם
יִקְרָאוּ גַם עַמִּים אֶחָד עֲשֵׂר סִפְרִיךָ
אֲשֶׁר כְּבוֹכָבִים יִזְהִירוּ עֲלֶיךָ
וְיִכִּירוּ אִיךְ הִטָּאוּ לְבְנֵי עֵבֶר אֲחֵיהֶם.

לְכַפְדֶּךָ בָּאִים הַיּוֹם רַעֲיָךָ
כִּיּוֹם מְלֹאת שַׁבָּעִים לְשָׁנוֹת הִיָּךָ
אֲמַרְתִּי אָבוֹא עִמָּם גַּם אֲנִי
כִּי מוֹרָה כָּנִי בְּנִימִין הָיִיתִי
וְזֶה עֲשֵׂר שָׁנִים לִי עֲשִׂיתִי
כְּבוֹד גָּדוֹל בְּשַׁבְּתָךָ עַל שְׁלַחְנִי.

לְבֵן אֲדוֹנֵי בֵין הַמּוֹזֵן הַתְּשׁוּרוֹת
הַמּוֹבְאוֹת לָךְ קַח גַּם הַתְּשׁוּרוֹת
אֲשֶׁר תָּבִיא נַפְשֵׁי הַבְּאֻמָּנָה
כְּחוֹצֵב כְּדָרִים כִּן יִגְעֶת
זָרַע אָמַת עַל שַׁדָּךְ זָרַעְתָּ
שָׂא הָאֱלֹמוֹת בֵּיתָה כְּרַנְנָה.

אֵל יוֹסֵף לָךְ שָׁנוֹת חַיִּים וְתוֹשֵׁיָה
עַד יִפְרַח כְּעֵדֶן מִדְּבַר וְצִיָּה
וְשָׁנִית עוֹד יֵשֶׁב בְּאַרְצוֹ עִמָּנוּ
שִׁמְךָ לְתַהֲלָה עַד עַת הַקָּיִץ
וְעַם מוֹשִׁיעֵי צִיּוֹן יַחֲיֶה גַם גִּרְעִין
לְכָבוֹד וְתַפְאֶרֶת תָּמִיד בֵּינָנוּ.

יְהוּדָה אֵתָהּ יוֹדוּךָ אַחִיךָ⁽¹⁾.

(ה' תרמ"ח.)

יְהוּדָה אֵתָהּ יוֹדוּךָ אַחִיךָ
אֶהְיֶה הַמַּדַּע הַמְּלִיצָה וְהַחֲקִירָה
אֶפְלֵ הַנְּחֵת לָהֶם בְּסַפְרֶיךָ
רֵאשֶׁתְּךָ הַחֲכָמָה בְּעַמְרֶתָהּ הַכְּתִירָה
הַיּוֹם בְּיוֹם מְלֵאת לֶךָ שְׁמָנִים שָׁנָה
בְּהֵמָה לְקִרְאָתָךָ וְשִׁמְךָ בְּזִכְרָה
מִרְחוֹק מְקָרֹב קוֹל מְאֹוֵי רִנְנָה:
תְּחִיָּה תִּמְאַרֶיךָ יָמִים בְּמִנוּחָה שְׁאַנְנָה.

יְהוּדָה אֵתָהּ יוֹדוּךָ אַחִיךָ
בְּרֵאשֵׁת הַדָּף כְּתוּב בְּכָל־סְפָרֵי תַחֲזֹרָה
כִּי לְמִצוֹלַת יָם סוּף בְּנִפְשׁ שְׁמִיחָה
יִרְדּוּ רֵאשׁוֹנָה הַנְּאָזֵר בְּגִבּוֹרָה.
גַּם אֵתָהּ יְהוּדָה מְמִצוֹלָה הַעֲלִיתְךָ
פְּגִינֵי הַחֲכָמָה וְלַעֲיִן כָּל גְּלִית
הַצִּלְתָּם מִנְּשִׁיָּה לְשִׁמְחַת הַלְּבָבוֹת
לְדוֹר גָּאָה זֶה תִּרְאֶה מְלִיצַת הָאֲבוֹת.

עֲמוּדֵי כְבוֹד מְמִשְׁלֵי רִבְנִים
לְזִכָּר עוֹלָמִים לְשִׁמְךָ הַצִּבְתְּ
עַל בְּעֲלֵי הַדְּקוּק מְלִיצִים וּפִיטָנִים
גַּם שְׁמֶם לֹא נוֹדַע סְפָרִים כְּתִבְתָּ.
גְּנִזֵי קַדְמוֹנִים מַעֲיִן כָּל גַּעְלָמִים
כְּתִבֵי יָד נוֹזְלִים מִנְּחַל קְדוּמִים

(1) לרעי הבלשן והמדקדק המרומם מו"ה יה'ל דוקעס
ביום מלאת לו שמונים שנה.

לְאֹר הוֹצֵאתָ מִזְקָקִים שִׁבְעָתַיִם
יָקָרִים לְמִבְנֵי־מִזְהָב פְּרָוִים.

עָלַם בְּזַדְזָשׁע הָיִיתִי אֲנֹכִי
וְהַחֲוָצָה כְּבָר נָזְלוּ מֵעֵינַי חֲכָמְתָךְ
כְּזָבוּב אַחֲרֵי נֶשֶׁר נִסִּיתִי כַחֲוִי
עַת אֲזוּרוּ עֵינַי מִמַּתְקֵי מְלִיצָתְךָ
דְרָשְׁתִּי כְתָבְתִי בְּאוּרִים מְכַתְּבִים
בְּאֵתִי בְּאֲנָשִׁים וְקָנִי בֵּין פּוֹכְבִים
וְאִם בְּיָמַי נְעוּרַי יָדִי הָיְתָה לְמוֹדָה
לְמִשׁוּד בְּשִׁבְטֵי סוּפְרִים גַּם לָךְ אוֹדָה זֹאת יְהוּדָה.

לְבֵן־שִׁבְעִים⁽¹⁾.

(ה' תרמ"ט.)

יוֹם מְלֵאת לָךְ שְׁנַת שִׁבְעִים כָּל־מִפְיָךְ יַחֲזוּג
לְבֵן גַּם אֲנֹכִי בְרַכְתִּי אֲשַׁלַּח מִרְחוֹק
בְּרַכָּה מְלֵב בְּאֵה מִרְע נְאֻמָּן וְתָמִים
שִׁפְתַי עָבַר שַׁעֲשׂוּעֵי וְשַׁעֲשׂוּעֵי כָּל־הַיָּמִים.

כְּמוֹנִי כְמוֹדָה הוֹרִינוּדָה לְעַמְנוּ
וְלֹא כְעַבְדוֹר בְּצַע כְּסָף כְּתָבְנוּ סְפָרֵינוּ
עֵץ הַיָּדָה יִפְרַח קִנְוָה לְאֵל וְלִתְשׁוּעָתוֹ
וְהוּא יוֹצִיא גַם לִי מִמַּעֲיָנוּ מִי רְפוּאָתוֹ.

⁽¹⁾ אל כבוד יודי מו"ה חיים נ"י המכונה פראפעססאר
היינריך דייטש ביום מלאת לו שבעים שנה נשלח לו ממקום
מי רפואות גלייכענבערג.

עַיֵן חַיִּים תִּמְאֶנָּה בְּאֵה וְתִמְאֶנְתָּה יִמְלֵא אֵל
לְהַשְׁלִים מִרְגּוּם הַמִּוֶּדָּה יִמְנֵן לָךְ כֶּחַ וְחִיל
וְאַרְיֵה יִמְיָה וְיִסְעָדָךְ אֲשֶׁר עִמּוֹ מְקוֹר חַיִּים
וְתִחְזִינָה עֵינֵינוּ בְּשׁוּבוֹ לְצִיּוֹן וִירוּשָׁלַיִם.

לְבֵן גְּבוּרֹת⁽¹⁾.

(ה' תרנ"א.)

לְעֵתִיךָ יָמִים בְּיוֹם בָּאוּ לְגְבוּרֹת
בְּשׁוּרֹת אֵלֶּה בְּרֻכּוֹתַי אֲמוּרֹת.
לֹא אֶכְתּוֹב הַרְבֵּה כִּי יָדִי לֹא
וְעֵינַיִךְ אֶבְרָחִם מִזֶּקֶן כָּהֵן.
שְׁנִינֹו הֵינִי מִעֵתִיכִי נָתַן
וְאִישׁ לְרַעְהוּ עוֹד שְׁלוֹם לֹא נָתַן.
עָמָה בָּאנוּ שְׁנִינֹו לִימֵי הָרַעְהָ
יָד הַזְּקֵנָה וְהַחֲלִי בָנוּ נִנְעָה.
בְּנִפְתּוּלֵי קִנְיָה עָמִי נִפְתַּלְתָּ
וּבְהַקְדַּמְתָּ סִפְרֶךָ סִפְרֵי פִסְלֶתָ.
נִסְלַחְהָ אִישׁ לְרַעְהוּ גְבַרְתָּה בְּרִית שְׁלוֹמִים
וּמִעֵתִיכִי נָתַן לְמַעַלְהָ יְהִי תֵאֱמִים.

(1) אל כבוד זקן המלוצים בשפת קדשנו מויה אברהם
בער הכהן נאטלאבער בעיר ביאליסטאק (אשר העתיק גם
הוא שיר נתן החכם ללשון הקדש) ביום מלאת לו' שמנים שנה.

בֵּין-שִׁבְעִים לְשִׁיבָה⁽¹⁾.

(ה' תרנ"א.)

אם בית אחד בונה חמשה בתים
פידוע לכל מספר הציורה
גם אתה אדוני הלא תשקה ברהמים
מפיתה עדרי צאן חמשה בתים באמירה.

בצמא ישמו דבריה וגם יכבדוה
פרעה נאמן תשב ביניהם במנוחה
וליום חג להם ליום גילה ורגנה
יום מלאת לחיה שבעים שנה.

בין פוכבי יצחק מאז הלא נציין יחד
ולכן על שלומה מעמקי לב אחד
מחדר חלוי אקרא ברוח לעמתה
עד מאה שנה תשב במנוחתה.

⁽¹⁾ לכבוד החכם הנעלה מוהר"ר אברהם שביעדיל רב
עדת ישורן אשר בחמשה בתים (פינפהויס) בווינא הבירה.

בְּרַכַת הַזֵּלֶה⁽²⁾.

(ה' תרנ"א.)

בְּנֹרֵי גִסְדָּקוֹ	מִזְמוֹתַי נִתְקַוֶּה
עַל שְׁפָתַי דּוֹמְיָה	אִישׁ חָלַשׁ וְגַם חוֹלֶה
אִישׁ מְכַאוּבִים סוֹבֵל	יִרְחַק מִחֵג הַיּוֹבֵל
כְּמוֹ שָׂרֵב בְּצִיָּה.	הִרְעִיזוֹן בְּלֵב עוֹלֶה

לֹא אוֹכֵל וְגַם בְּאִתִּי	אֶךְ לַחֲשׂוֹת בְּאַהֲבָתִי
לְבָרְכֶךָ בְּבָרְכָה	בְּשׁוֹרוֹתַיִם אֵלֶּה
כִּי שָׁגָה עַל פִּנְךָ	דְּבָרָן הָרֵאשׁ הַגָּד
עוֹד בְּפָלִים תִּהְיֶה כְּכֹה.	בְּעִזְרַת אֵל עוֹשֶׂה פְּלֵא

⁽²⁾ לחג היוובל של מוהר"ר שמואל הכהן ביום מלאת כ"ה שנה לשבתו על כסא הרב ודרשן בק"ק פעשט.

תַּאנִי ה'.

יוסף אינגנו ילילו רבבות
בכל-עיר ועיר בארץ הונגריה
דמעות השבר נוספות מלבבות
כל-פה כל-שפה מספד ישמיע:
יוסף אינגנו נפל ביום פרוץ
מת יוסף עטוועש משנה הארץ
הוי בעצם תמו פשמש בצחרים
לקח ממנו מארץ החיים.

יוסף אינגנו ילילו חקמים
דורשי המדע אהבי המליצה
חקמתו ביתה בנתה ברמים
ועל פני הארץ דעה הפיצה
איש שם תהלתו במרחבי התבל
מליץ וסופר תופש פנור ונכל
ראש לעקד החקמים ראשון לשירים
גדיב יקר רוח — הוי ישפון בעפרים.

¹ על מות השר הנדיב והיקר הנודע לתהלה ולתפארת
בארץ יאזעף עטוועש שר משנה על הארץ עניני ההשכלה והלמוד
בארץ אונגארן אשר הלך לעולמו עלמא דקשוט ביום י"ב לחדש
שבט תרל"א (2. Feber 1871).

מהחלונות בְּבֵתִי מְמַשְׁלָה
יְקוֹנְנֵי הַדְּגָלִים הוּי אֲדוֹן וְהוֹדוּ
יִצְעָקוּ מֵר הַמְּוֹת בְּנֵי עֲלָה
יֵאָבֵל גַּם הַמְּלֹךְ מֵת אִישׁ סוּדוֹ.
חֲכָמֵי חַרְשֵׁים בְּבֵתִי מוֹעֵצָה
יִסְפְּקוּ כִפֵּיהֶם אֲבָדָה הָעֵצָה
אִישׁ קָסָם עַל שִׁפְתָיו לְשׁוֹנוֹ נֶאֱלָמָה
לֵב גְּדֹל הָעֵצָה יִשְׁכֹּן בְּאֲדָמָה.

מִלְמַדֵּי הַיְלָדִים בְּבֵתִי הַסֵּפֶר
יֵאָבֵלוּ בְּהִלְחָלָה מֵת מֵרִים כְּבוֹדָם
מוֹרֵי הַחֲכָמָה עַל רֵאשִׁים אֶפֶר
כִּי נָפַל עֲמֻרְתָּם שָׂדֵד גְּאוֹן הוֹדָם.
בְּכַל-עִיר וְעִיר הַיּוֹנְבִים בְּכַפְרִים
מִכָּאֵב לֵב הוֹמִים זְקֻנִים וַיְנַעְרִים
בְּכַל-בֵּיתִי הַתְּפִלָּה יִצְעָקוּ עַל שִׁבְרִי
יוֹסֵף אֵינְנוּ הוּי עֲטוּוֹעֵשׁ בְּקִבְרִי.

גַּם רִבְבוֹת יִשְׂרוּן יוֹשְׁבֵי הָאָרֶץ
לְמַסְפָּד יִתְאַסְפוּן בְּבֵתִי תִפְלָתָם
בְּפָלִים הַמְּוֹת פְּרִיץ בָּם פְּרִיץ
שֵׁם עֲטוּוֹעֵשׁ יִשְׂאוּ בְּאַהֲבָה עַל שִׁפְתָּם.
בַּעַט הַתּוֹדָה חֲקוֹק עַל לְבוֹתָם
מֵעֲבֹדוֹת לְחֵרוֹת הוֹצִיא אוֹתָם
אֵין גֵּר בְּאָרֶץ קָרָא בְּאַהֲבִים
עַז קוֹלוֹ גִּשְׁמַע וְהַיְהוּדִים מוֹשְׁבִים.

עמד לימינם מימי בחרותו
המליץ טוב בעדם מול כל-אויביהם
הרים ישראל מעפר שפלותו
וברוח שפתיו פלה שושניהם.
אהבת האדם בלבבו נטועה
אהבת הצדק היא לו לתשועה
ויפר יוסף את-אחיו ברנגה
אחיו היהודים לפני שלשים שנה.

ימאז ועד עתה עמד בפשעים
בעד משפט צדקתם בחומת נחשת
בבתי המחוקקים ובהיכלי שרים
שרין צדקתו להם לתלבשת.
דבר וגם יעין בחצרות המלכים
עד אשר נעשו היהודים לאזרחים
יוסף איננו יצעקו ביום קרין
חמש מאות אלף היהודים בארץ.

ואם גם נחלק עם יהודה למחלקותיו
בדבר אמונתו אהב פלמו
כלם ביום מותו ישאו עצמותיו
עצמות יוסף לארץ נחלתמו.
זכר תהלתו יספרו לדורות
שמו לא יוסף מספרי הקורות
וגם אז בעת יעלו לציזן מושיעים
בין נאלי יעקב גם שמו משמיעים.

יוסף איננו — מצא מנוח
לְאָרְצוֹ מוֹלְדוֹתוֹ זֹאת לְנַחְמָה
זָרַע חֲכָמָתוֹ עוֹד יַחְלִיף כַּח
וְהַשְׁכֵּל וְדַעַה יִצְמִיחַ מֵאֲדָמָה.
וְאִזּוּ בַעַת הָאָרְצוֹ דַעַת אֵל מְלֵאָה
וְצָדֵק וְשְׁלוֹם עַל עֵבֶר פְּנִיָּה
בְּכָל־אִפְסֵי הָאָרְצוֹת לְבִרְכַת עוֹלָמִים
שֵׁם יוֹסֵף עֲטוּוֹעֵשׂ עַד אַחֲרִית הַיָּמִים.

עֲלֵה בְּכָאִים

על קבר פראנץ דעאק ביום הובל לקברות (3. Feber 1876).

פְּנֹת פְּל־הָעַם מִפְּל־קְצוֹת הָאָרְצוֹ
רְבּוֹא רְבֻבוֹת בָּאוּ לְסַפְדוֹ בְּיוֹם קְבוּרָה
אֵבֶל כְּבֵד לְכֹלָם כִּי גִפְרִיץ בָּם פְּרִיץ
נָפֵשׁ הַמְּלֵךְ וְהָעַם בְּנִפְשׁוֹ קְשׁוּרָה.

צָדֵק לְמִד הָעַם מִשְׁפָּט הַשָּׁרִים
דְּבָרוֹ כְּלִפִּיד בַּעַר לְהָאִיר הַנְּתִיבוֹת
עֲצָתוֹ גִּשְׁמָעָה כִּי יַעֲזֵן מִיִּשְׂרָאֵל
אֲמָרִי חֲכָמָתוֹ הַשְּׁבִיתוֹ הַמְּרִיבוֹת.

קְבֵרוֹ לְגַם יִהְיֶה עַד אַחֲרִית הַיָּמִים
יִגִּיד לְרוֹזְנִים כִּי רַק צָדֵק יִשְׁפּוּטוֹ
נִצָּב לְדוֹר דוֹרִים שֵׁם דַּעַק הַתָּמִים
וְאִם יִשְׁמְעוּ דְבָרָיו לְעוֹלָם לֹא יִמוּטוּ.

חַי דַּעַק בִּינְנוּ אִם נִקְבְּרָהוּ
בְּעַת נִשְׁכִּיל לְעִשׂוֹת כְּמוֹעֲצוֹת הַבּוֹנֵתוּ
שְׁלוֹם אָמַת גְּרוֹף וְאִז כִּפֵּד נִקְבְּדָהוּ
אִישׁ לֹא יִבְדֵּל בְּעִבּוֹר לְשׁוֹנוֹ וְאָמוּנָתוֹ.

שְׁלוֹם עֲשֵׂה בֵּין גּוֹיִם בְּאֶרֶץ הַיְּהוּדִים
יִמְרָאשׁ הַרְרִי קִרְפֵּט עַד יָם אֲדֻרָּה
וְאִם בְּכַתָּב עֲמִים שֵׁם גּוֹאֲלִים יִזְפִּירוּ
עַד נְצַח לְבָרְכָה נִם שְׁמוֹ יִאֲדִירוּ.

קִינָה.

עַל מוֹת ר' אַבְרָהָם הַיִּבְשׁ רַב דְּקִיק אַהֲבַת חֶסֶד בְּנֵעוּיֵאֲרָק.
(ה' תרמ"ה.)

יְדִידִי אַחִי בֶן מִשְׁפַּחְתִּי
אֲכֵן צָר לִי מְאֹד עַל מוֹתְךָ
קִדְרָה נַפְשִׁי לְעַפֵּר שְׁחַתִּי
מִנְעוּרֵי אַהֲבַתִּי אוֹתְךָ.
אַהֲבַתֶּיךָ עַת עַל שְׁלַחְנִי
כִּבֵּן עֶשֶׂר לַמִּשְׁנָה יִשְׁבַּת⁽¹⁾
צַהֲלָה עֵינֶיךָ שִׁפְתֶּיךָ שְׁנֵי
עַת מִבְּאֵר תּוֹרָה שְׁאֲבַת.
עִבְרוּ יָמִים מִשְׁדָּה קִרְבוֹת⁽²⁾
כִּפְלִיט שְׁבַת אֵל בֵּית אִמְךָ
כִּדְלָף סַגְרִיר עֵינֵי זְבוֹת
הוּי אֶרְצִי בְּכִיתִי עִמְךָ.

(1) בעיר מולדתי לופטא מיקלאש בבית אבני אמותי מו"ה
וואלף יאנאוויטץ זצ"ל. (2) בשנת מלחמת החרות 1848.

טוב כי לעצתי שמעת
ונסתרת בבתי רבנים⁽¹⁾
זרע קדש שם זרעת
כתלמיד ותיק הרבה שנים.
בא גם קציר לך ברננה
האלמות ביתה נשאת
בקהלה גדולה נאמנה⁽²⁾
כאברהם שם אל קראת.
עברו ימים ולעברי ים
אהבת חסד משכה אותך
רב לעדה היית שם
ולחכמה קראת אחותך.
כערכך הרם כן כבודך
בארץ המריקה זהב
עזו לשונך כקשת דרוכה
מבאר פיד כל איש שאב⁽³⁾.
הוי כשר צבא בראש מחנהו
כן נפלת עט בידיך
מקצה ארץ עד קצהו
בכו רבבות מכבדיך.
בליל חג סכות לקתה לבנה
במרום שחקים בכל הארצות
סר גם צלך אורך פנה
ובחוצות נעוויארק בפלצות.

---

(1) אצל רבני פאקש, פראג. (2) בק"ק פראג ושם הוציא התרגום הסורי על המש מנילות וגם ספרים אחרים לאור. (3) על סו דברו ועצתו נעשו ספרו התפלה לבני אמערוקא ומעטו הצח יצאה העתקתם אנגלית ואשכנזית.

נקבצו ספדנים מעירות
ללות ארונך לבית מנוחתך
כלם ענדו לראשך עטרות
במלא פום ספרו תהלתך.
אך את זאת לא ידעו ספר
איככה את־אמך כבדת
אהבת אם על הכל תכפר
עטרה זאת בידך ענדת.
כעולת תמיד חדש בחדשו
לאמך שלחת כספיה¹
וגם שמע אל במרום קדשו
ברכות פיה ותודותיה.
לא האריך אל את ימיך
פה באדמה כמכבד אם
אולם תקח שכר מעשיך
בעולמים שטובים הם.
תבכה אשתך האלמנה
והבנים אשר השארת
תאכל גם עדה נאמנה
וכלם אשר בעינם יקרת.
ידידי אחי בן דודתי
באהבה אזכרך גם אני
ותמונתך עוד לעמתי
כעת ישבת על שלחני.

---

¹ לאמו מרת ניטל עיה שלח כעשרים שנה עד יום מותה.
כסף צרכיה מחמשים ועד מאה זהובים ככה חדש וחדש.

קִינָה הִיא וְתַהֲי לְקִינָה.

על מות ר' יעקב שטיינדהארט אב"ד דק"ק אראד.
ה' תרמ"ה.

קוֹנְנֵי עֵדוּת אֲרָאד גְּדוֹל הַשָּׁבֶר
יָנוּד כָּל־לֵבָב רַבָּךְ בְּקִבְרֵךְ.
תֵּאָבֵל הָאָרֶץ פִּי שְׁמִינְהֵרֵט נְאֻלָּם
בְּמוֹתוֹ מְקוֹר הַכְּמָה נִסְתָּם וְגַם נִעְלָם.
מִזְרָה לְעֵדוּתוֹ אֲרַבְעִים שָׁנָה
אֶבֶן פְּנֵתָה הוֹד זִינָה פְּנָה.
אֵיךְ תְּמוֹרְתוֹ בְּנִפְלוֹ אֲבָדְנוּ
כְּלֵי הַמְּלַחְמָה הוּא אֵיךְ שָׁדְדְנוּ.
גְּדֹל עֲצָה הָיָה דְבַר בְּשַׁעְרִים
לְדַבְּרֵיוֹ יְחִלוּ זְקֵנִים וַיְנַעְרִים.
נִוָּדַע שֵׁם כְּבוֹדוֹ בְּחִצְרוֹת הַמְּלוּכָה
בֵּין יוֹעֲצֵי אָרֶץ פִּיו קִשְׁתֵּי הַרוּבָה.
הוּא שְׁמִשׁוֹ עָרְבָה פִּתְאֹם בְּעוֹד יוֹמָם
עֲטוּ אֲבָל בְּלִבָּם שָׁבוּ אֲרֻצָּה דוּמָם.
טוֹב לוֹ כִּי מְנוּחָה הָיְתָה תְּשׁוּקָתוֹ
גִּיל תֵּבֵל מָאֵס וְנָעַם חֲמֻדָּתוֹ.
חִטָּה אֶת־שִׁכְמוֹ עִם הַמְּסֻבִּים
לְשֵׁאת עוֹל תּוֹרָה הִיא לוֹ לְחֻבָּלִים.
אֵיךְ אוֹי מֵר לָנוּ כִּי לַעֲנָה וְרֵשׁ
הַשָּׁקֵנוּ מוֹת בְּלִקְחוֹ הָרֵאשׁ.
הַנְּחֵמֵי אֲרָאד צְרִי מְזוֹר לְשִׁבְרֵךְ
חֵי רַבָּךְ בְּקִרְבֵּךְ יִשְׁכַּב בְּבֵית קִבְרֵךְ.
רַק בְּדַבְּרֵיוֹ עָשִׂי לְכִי בְּנִתִּיבוֹתָיו
נִצּוֹר אֲמַרִי פִּיהוּ וְלִקַּח שִׁפְתוֹתָיו.
בְּדַרְכֵי אֵל עוֹלָם לְכִי כָּל־הַיָּמִים

וַיַּעֲקֹב חַי בְּקִרְבָּךְ רַחֲמֵי מַאֲשָׁמִים.
חַי יַעֲקֹב בְּבֵית הַמְּדַרְשׁ לְרַבָּנִים
מִמִּשְׁעֵי יָדָיו יִשְׁבְּעוּ הַבָּנִים.
בְּקִרְיַת הַמְּלוּכָה נִשְׁאָר וְכַרְוָנו
מִשָּׁם שִׁפְתוֹתָיו דּוֹבְבוֹת בְּאָרוֹנו.
הַנְּחָם עַמִּי יֵשׁ תִּקְנֶה לְאַחֲרִיתֶךָ
אֵל יִרְפָּא שְׁבָרֶךָ הַחֹזֵק בְּבְרִיתֶךָ.
חֲסְרוֹנֶךָ יִמְלֵא אֵל חַיִּים חוֹתֶךָ
פֶּת עַמִּי תַעֲמִדֵי עוֹד עַל בְּמוֹתֶךָ.
וְאִם גַּם חֵיל עַמִּים מוֹלֶךְ יִהְיֶמו
בְּרִצּוֹת אֵל דְּרַבְּךָ אֲתָךְ יִשְׁלִימו.
הָיוּ כַהֲנֵי עַמִּים שָׂאוּ צִיץ עַל מִצַּח
עַד עַתָּה אֲשֶׁר יִבְלַע הַמָּוֶת לְנֶצַח.
תִּמְחִינָה דְמַעוֹת מֵעַל כָּל־פָּנִים
וּמִהַנְּבָעוֹת שִׁירִים וְרַנָּנִים.

תְּאַנִּיָּה.

עַל מוֹת הַשָּׂר הַמְרוֹמָם וְהַגּוֹדֵעַ בְּיִשְׂרָאֵל וּבַעֲמִים בְּכָל קְצוֹי תְּכַל סוּר
מִשָּׁה מוֹנִטִיפִיּוֹרִי (ה' תרמ"ה).

נָמִם לְפִי מְקוֹל הַרְדָּה
וְלֹאֲכֹל נְהַפֵּךְ כְּפוּרִי
כִּי הַמָּוֶת יָדוּ הָרָה
עַל הַשָּׂר מוֹנִטִיפִיּוֹרִי.

מְקַצֶּה תְּכַל עַד קֶצְחו
שֵׁם הַשָּׂר לְתַהֲלָה גּוֹדֵעַ
עַל מִי לֹא הָאִיר אֲוֵרָהוּ
שָׂר וְגִדּוֹל נִפְל בִּיהוּדָה.

מַלְכִים קָמוּ מִבְּסֹאוֹתָם
בְּהִרְאוֹת בְּהִיכָלְךָ כְּבוֹדוֹ
עַל לֵב יִשְׂרָאֵל שָׁמוּ כַחוֹתָם
כִּי בָעַת צָרָה הָיָה פֹדוֹ.

נִעְזָב יַעֲקֹב פָּנָה זָיוו
אָנָּה יִמָּצָא אִישׁ תְּמוּרָתוֹ
אֲשֶׁר עִם אוֹיְבָיו יָרִיב רִיבוֹ
וּבָעַת צוֹקָה יְהִי תְשׁוּעָתוֹ.

הַרִים פָּעַמְיוֹ לְכָל-הָאָרְצוֹת
לְהַצִּיל אֶחָיו מֵעַשְׂקֵיהֶם
חָרַף נַפְשׁוֹ עָמוּד בַּפָּרְצוֹת
יָדָיו קוֹמְמוֹ הַרְבוֹתֵיהֶם.

חַשׁ בְּעַד יוֹשְׁבֵי עִיר הַקְּדוֹשָׁה
בְּתִי מִחֶסֶד לָהֶם בָּנָה
הָיָה לָנוּ אָבֶן רֵאשִׁיטָה
הַדּוֹר יְתוֹם הוֹדוֹ פָּנָה.

הוּא הַשָּׁנָה אֲשֶׁר הִגְנָנוּ
יוֹם מְלֹאֵת לוֹ מֵאָה שָׁנָה
בְּכָלֵי רִיקָם הוּא הִצָּנָנוּ
וּלְאָבֵל נְהַפְּדֵה הִרְגָנָה.

חֹזְבֵי צִיּוֹן בֵּין הַפָּרְצוֹת
בְּעִיר הַקְּדוֹשָׁה שִׁפְכוּ דָמְעוֹת
אֲלֵפֵי יְהוּדָה בְּכָל-הָאָרְצוֹת
בְּכוֹנָא עַל מוֹת אִישׁ הַפְּלְאוֹת.

על הר ציון עוד ישמע
קול המבשר קומי אזרי
מענינכם ימחה דמע
יקום משה מנטפיורי.

אמרי נחמה.

לידודי הנכבד עטרת השיבה על ראשו ובנבורותיו בן שמנים טובל
עוד רגלו בשמן המליצה מויה יצחק לעדנער.
(ה' תרל"ח.)

מקבורת בת בנה עמה זה באתי
מתי מספר היו אנשים המלויים
כי ביום רע לבית אכל מעט מתאנים
אבן בידיד נאמן לה אניש נחמתי.

מתה בת בנה פשושנה נחמדה
במעט העלתה נצה באבה נקמפה
לרוץ אחרי אמה נכסף נכספה
ובבית אביה יליל תהו ורעדה.

אולם הנחמו בעת יגדל השקר
יאמין מתנים ויחלה פח הנקר
מחו דמעה מעינכם זה גורל תיגו.
בפרשת ניקהל בחלונכם מות עלה
לכל-עדת בני ישראל בת בנה נקלה
ביום שבתון גם נחנו נאסף אל אבותינו.

כּוֹס תְּנַחֲוּמִים.

לרעי מויה אפרים העללער במות אשתי טמשפחת טרנגלית
הנדיבה אשר הניחה סך גדול לקרן קימת לבית מדרש הרבנים.
(ה' תרמ"ב.)

שמוע שמעתי אפרים מתנודד
קן משלח ביתי כאלמן אשב בודד
אבכה על אשתי אשר מני לקחה
ביתי הרב שגית משושי בקבר
הנחם ידי אור חלציה בקבר
קנה באלהיה וכל צרה נשפחה.

ואם מתה אשתי עצובת רוח פלי כנים
למודי ד' בניה בבית מדרש הרבנים
כמרנגלית טובה טמונה באדמה
וקרן קימת הניחה לעדות על צדקתה
דור אחרון שמה יברך כבוד מנוחתה
ופרי ידיה האכל בצל שדי פרמה.

כּוֹס תְּנַחֲוּמִים.

אל הרב הגדול ר' אהרן יעללינעק על מות אחיו.
(ה' תרס"ה.)

כגרזן עץ היער חיש
יפיל המות האיש
במרמה בא גם על אחיך
מת ויכסוהו בשמיכה.

בקר היה כעץ רענן
בירכתי ביתו שלו שאנן
בא העירה — משוש עינים
ויתעלף עד צהרים.

כשר הצבא בראש מחנהו
נפל שדוד עט בידהו
נאלם פיו עת צוה צו
שוא עמלו הרופאים שוא.

חרדה ושאון לשמע מותו
בבל הארץ אהבו אותו
נדע לכל לשם ולתהלה
לעובר ושב פנה המסלה.

וילווהו לבית עולמים
בכבוד גדול כישר ותמים
שרים ורוזנים נדיבי עם
כל העדה היתה שם.

וקטון וגדול קראו אח
כי לא באת למספד אח
אח לא הספיד אך איש איש
קרא הוי על שר כבן קיש.

הספדתיהו גם אנכי
ואם גם עתה חלש כחי
כי עוד יגבר בי הכאב
אבוא לנחמך בשבר לב.

קה מידי כוס תנחומים
מלאתיה מבאר קדומים
צרי למכאובך יביא דבשי
רסיסי מליצה בשפת קדשי.

תנחומים על מות אמו.

להרב הר"י שמואל הכהן (ה' תרמ"ה).

ידעתי איך ישוח לב נָכַר על מות אם
פי על אָבְדָן אם אֲהוּבָה בְּכָר נִגְרָה עֵינִי
לְכֵן בְּשׁוּרוֹתַי לֹא אֲרַצֶּה אוֹתָךְ לְנַחֵם
פִּי הַפֶּאֶב על מות אם הוא אָחֵד וְאֵין שְׁנֵי.

תִּמְצָא נַחֲמָה פִּי בְּמִדְבָּרוֹת שְׁפָתֶיךָ
פִּימִי מִסֶּפֶד וְאֶבֶל אִמְצָתָ לֵב רַבְבוֹת
לְכֵן תִּיבִשְׁגָה מִחַר דְּמָעוֹת עֵינֶיךָ
פִּי בְרוּחֶךָ צָרִי גִלְעָד לְשִׁבְרֵי הַלְּבָבוֹת.

בָּאתִי לְחַגֵּיד לָךְ זֹאת וְלִקְרוֹא אֲשֶׁרֶיךָ
וְטוֹב לָךְ פִּי כֵן תִּכְלָלְכֵל שִׁיבֵת אֲבוֹתֶיךָ
וּבְבִיתְךָ נִפְתָּח נִפְשָׁה אִמָּה הַחֲסוּדָה
אֲבִיךָ חַמֵּם וְחַגְקָן עוֹד וְאַרְיֵךְ יָמִים
לְזֹאת יִבְרַךְ אֵל בֵּיתְךָ פִּי תִכְבְּדוּ בְּלֵב תָּמִים
וְיִשְׁמְךָ לְרֹאשׁ בְּאֵלֶיךָ יִשְׂרָאֵל וַיְהוּדָה.

דְּבָרֵי תְנַחֲוּמִים.

אל המתאבלים על מות ידידי המנוח מו"ה יהודה ליב האהן ז"ל
בעיר מולדתי מיקלאש (ה' תרמ"ב).

אָרְאָה בְּנֵי דוֹרֵי חֲבֵרֵי מְנַעֲוֵרֵי
אֱלֹהֵי אַחֲרֵי אֱלֹהֵי יִלְכוּ וְאֵינְמוּ
וְרַעֲי וְאַהוּבֵי בְּמִקְוֹמוֹת מְנוּרֵי
נִלְקָחוּ מִמֶּנִּי עֶפֶר הַבְּסָמוּ
אָרְאָה וְאֶתְבוֹנֵן כִּי גַם אֲנֹכִי
אַחֲרֵיהֶם אֵלֶּךְ כִּי חָלַשׁ פָּחִי.

מֵעִיר מוֹלְדָתִי לְקַחְתִּי בְּשׁוֹרָה
הַיּוֹם כִּי מֵת אִישׁ גִּצְמָד לְלִבִּי
אִישׁ יִשְׂרָאֵל תְּמִים אִישׁ נֶפֶשׁ טְהוֹרָה
אֹיִתִיהוּ מִכָּל־אֲנָשֵׁי מִסְבִּי
רַב יְהוּדָה לִיב הָאֵהָן בְּאֲרָפְעִים שָׁנָה
נֶאֱמָן לַעֲדָתוֹ וְשֵׁם טוֹב לוֹ קָנָה.

בְּנַעֲוֵרָיו יֵשֶׁב לְרַגְלֵי הַגְּאוּנִים
תִּלְמִיד וְתִיק לְבַעַל חֵתִם סוֹפֵר
עֲנֹת רִיחוֹ כְּאֶחָד הַקְּדֻמוֹנִים
וְיָדַע גַּם לְמִשׁוֹךְ בְּשֶׁכֶּט סוֹפֵר
נְעִים קוֹלוֹ גִּשְׁמַע חֵם עַל כְּבוֹד קוֹנֹו
כְּבַעַל תְּפִלָּה כְּכֹד אֵל מְגֻרָנוּ.

בְּעִיר מוֹלְדָתִי אֱלֹהֵי אַחֲרֵי אֱלֹהֵי
יִפְלוּ תַחַת חֶרֶם הַמָּוֶת
אֲזַכְּרָה זֹאת וּמִכָּאָב נֶפְשִׁי תִלָּא
אֲבוֹתַי רַבּוֹתַי זְכָרֵם מִצָּבֶת
יִפְלוּ הַמְּגֻנִים כִּי גַם הָרַב
מֵת בְּשָׁנָה זֹאת כִּי עוֹנְנוּ רַב.

הָרַב מְנַחֵם^א הַפִּיל הַקּוֹרֵץ
בְּחִלּוֹ בְּלֹא עֵתוֹ בְּעֵצָם תָּמוּ
הַדּוֹר הַחֹדֵשׁ בְּמִשׁוֹבְתוֹ פּוֹרֵץ
לָכֵן הוֹצִיא הַמָּוֶת כְּלֵי זַעֲמוֹ
גַּם עַל בְּעַל הַתְּפִלָּה לֹא חָס
וַיִּמְנָעֵם בְּזַמִּירוֹת עֵתָה קָרָא חָס.

אֲזַכְּרָה יְמֵי קָדָם עֵת עִיר מוֹלְדָתִי
הִיְתָה עִיר מְלֹאָה סוֹפְרִים וְחֻכְמִים
עֵצָב יִמְלֵאֲנִי בְּמִכְאוֹב גְּלִפְדָּתִי
עַת אֲשַׁמְעֵ אֵיךְ נִשְׁתַּנּוּ הַיָּמִים
בַּיּוֹם שֶׁבַת יִשְׁבּוּ בְּבֵתִי הַיּוֹן
וּבֵית הַכְּנָסֶת רִיק מִתְּפִלָּל אֵין.

אֵין בָּא לְשִׁמּוֹעַ תּוֹרַת אֵל חַיִּים
לוֹ יִשְׂיָה לְקַח נְבִיא אוֹ חֹזֶה
רַק פְּתוּחֵי יָד בְּלֵם בְּמִלְקָחִים
לְהַרְבּוֹת חֵיל בְּצַעַם וּנְפִשָׁם רָזָה
לְפָנִים תּוֹרָה וְחֻכְמָה בַּחוּץ נִשְׁמָעוֹת
וְעֵתָה קוֹל מְנַגְּנִים מִבְּתֵי מִשְׁתָּאוֹת.

אֵךְ שׁוֹבֵי גַפְשֵׁי שׁוֹבֵי לְהַנְחִים
בֵּת הַקְּוֹתֵי הַתְּנַעֲרֵי מֵאֶפֶר
שׁוֹמֵר עִיר מוֹלְדָתִי עָלֶיהָ יְרַחֵם
יִשַׁע וְצַמִּיחַ מִבְּתֵי הַסֶּפֶר
יָבֹא דוֹר יַחְזִיק בְּמַעֲשֵׂי אֲבוֹתֵיהֶם
יָבֹא אִישׁ יִסְקַל הַדְּרֹךְ לְפָנֵיהֶם.

---

^א ר' מנחם מענדל קורין דיין דקוק מיקלאש.

יִבְחֲרוּ בְּנֵי הָעֵדָה לְרֹב וּלְמוֹרָה
אִישׁ יָדַע לְצַרְף סִיג לְפָם בְּדַבְרֵי
אִישׁ אִמְרוֹת שְׁפָתָיו בְּעַל דְּשָׂאִים הַיּוֹרָה
יִחַיָּה מְעַרְמוֹת בֵּית אֵל אֲשֶׁר חָרַב
אִישׁ בְּלִי אֶהְבֵּת בְּצַע יַעֲמוֹד בְּפָרֶץ
וְעִיר מוֹלְדָתִי שְׂגִית עִיר תְּהִלָּה בְּאַרְצָךְ.

אֶקְרָא לְאֵל עֲלִיּוֹן אוֹלֵי יוֹפְגֵי
לְרֵאוֹת וּלְשִׁמוֹעַ זֹאת עוֹד בְּרִנְנָה
שׁוֹמְרֵי וְנוֹאֵל חַיִּי אָנֹכִי שְׁמַעֲנֵי
צוֹ לַמִּנּוֹת לְהַשִּׁיב חֲרָבּוֹ לַגְּדָה
וְיִתְרוֹ עָלַי אֲדַמָּה תְּמִימִים וַיִּשְׁרִים
וְרַק צֶדֶק וְרַק שְׁלוֹם יִשְׁפֹּטוּ בְּשַׁעְרִים.

וְאַתֶּם הָאֲבָלִים עַל מוֹת תְּמִימִים
בְּנֵי וַחֲתָנָיו רַבָּנִים יִקְרִים
הַנְּחֻמוּ יַחַד בֵּיתוֹ בְּרַמִּים
תְּבוֹאוֹת צְדָקוֹתָיו בְּצֵל אֵל נֶאֱצָרִים
שֵׁם יִמְצָא שְׁכָרוֹ לֹא עִמַּל לְתַהוֹ
אֲחֵלִי תִהְיֶה גַם אֲחֵרִיתָנוּ כְּמוֹהוּ.

אלוני מורה.

שיר מקהלות ביום הצב מצבת כבוד לאי"מ הרב הגי מ"ה יששכר בער זצ"ל בעל מחבר ספר מנחת עני כתיב למנחה ושירי מנחה אשר הלך לעולמו ביום כ"ז מרחשון תרכ"ב לפ"ק בעיר מולדתי מיקלאש.

הַאֲסִפּוּ מִסָּבִיב יַחַד בָּאוּ בְּנֵי עֲדֹתֵנוּ
הִקְבִּצוּ לְחֹצֵר הַמּוֹת לְמָקוֹם קְבֻרוֹת אֲבוֹתֵינוּ
הַפִּיפוּ דְמָעוֹת עֵינֵיכֶם שִׁפְכוּ לְבַבְכֶם בְּפִיִּם
בְּיָוֶם מוֹת מוֹרְנוּ וְרַבְּנוּ מִתְּהִלָּה בְּאַרְצוֹת הַחַיִּים.

נָצִיב הַיּוֹם לוֹ מִצְבָּה לְהַגִּיד לְדוֹרוֹת יְבוֹאוּ
רְאוּ פֹה נִקְבְּר צַדִּיק תָּמִים תְּהִי אַחֲרֵיתִי כְמוֹהוּ!

שִׁיר הַמּוֹרָה נֶפֶל הַיּוֹם מִמֶּנּוּ לָנוּ בְּצַדִּקְתּוֹ
עֲשֵׂר לֹא הִנְחִיל אַחֲרָיו וְכְבוֹד מָקוֹם מְנוּחָתוֹ
נִפְשׁוּ תַלְיָן בְּסֶתֶר עֲלִיוֹן שֵׁם יִשָּׂא שׁוֹכֵר מִפְּעֻלוֹ
בָּא לְנַחֲלָה בָּא לְמִנוּחָה שְׁפָרָה מְנַת גּוֹרְלוֹ.

בְּהַבְלֵי תַבַּל וְחַמּוּדֵיהָ בְּצַדִּיק מָאֵם מַעוֹדוֹ
כִּי בְּתוֹרַת אֵל כָּל-מַעֲיָנוּ בְּבוּדָה בְּתָרוּ הוֹדוּ
עֲנֹת נֶפֶשׁ צָבִי אֲדָרְתוֹ גְּאוּה וְרוּם לֵב תוֹעֲבָתוֹ
הַמּוֹן תַּלְמִידָיו בְּכָל-הָאַרְצוֹת בְּזַרַע קֹדֶשׁ מִצְבָּתוֹ.

בָּאוּ זְקֵנִים בָּאוּ גְעָרִים לְמָדוּ לְקַח עֲנֹתוֹ
עָנִי בְּעֵינָיו מִנְחַת עָנִי הִבִּיא לְקָרְבַּן גְּדַבְתּוֹ
שָׁמֵן לְקָחוּ כְּתִית לְמִנְחָה פֶתוּ כְּלָחֶם הַפָּגִים
וּבִסְפָרָיו שִׁירֵי מִנְחָה וְכְבוֹד הִנְחִיל לְבָנָיו.

אָנְשֵׁי עֵדָה בְּאַהֲבָה וְאַחֻוּהַּ בְּאוֹר לְעַמְּךָ הַבְּבֵא
רוֹדְפֵי שְׁלוֹם הָיוּ כְּמוֹהוּ וְתִבְיֵאוּ לְבֵיתְכֶם בְּרָבָה
מִלְשָׁנִים בְּסֵתֶר מְבִיאי דָבָר הַסִּירוּ מִקֶּרְבֵיכֶם
בְּרֵשׁוֹ לְצוֹן קִנְיָאָה מְדוּזָן נָר לְרַגְלְכֶם יְהִי מוֹרִיכֶם.

הַצְדִּיק גַּם בְּמוֹתוֹ לְמַחְסָה יִשַׁע עוֹלָם מַעֲשֵׂהוּ
אֲכֵן זָכְרוּ תִּעֲדִיד וְתִקְרָא בְּאוֹר רְאוּ כִי זֶה הוּא
לְכֵן בְּעֵט בְּרִזָּל וְעִפְרַת נִחְצוּב בְּצִוּר זֶה לְעוֹלָמִים
יִדְעוּ גַם בָּנִים יוֹלְדוּ פֶה טָמוּן צְדִיק תָּמִים.

הֲלֹא יַחַד לְקַבְרוֹת אֲבוֹתֵינוּ פֶה נֶאֱסַף גַּם אָנוּ
בְּבוֹא עֲתָנוּ נִשְׁכַּב בְּעַפְרֵי בְּאַרְצֵי מְנַה יִצְאָנוּ
לְכֵן בְּעוֹד גִּשְׁמָה בְּאַפְיֵנוּ נִרְחַק מִדְּרָבֵי רִשָׁע
אֲרָחוֹת יִשָּׁר גִּבְבַּשׁ תָּמִיד וְאִזּוּ יִצְמַח לָנוּ יִשָׁע.

עוֹד בְּחַיִּים נֶצִיב לָנוּ בְּאַרְצֵי אֲבֹנֵי מַצֵּבָה
עַדִּי פְּעֻלוֹת צְדָקוֹתֵינוּ עַד זִקְנָה וְעַד שִׁיבָה
נַעֲיִמוֹת עוֹלָם נִשְׁבַּע נִצַּח לְדַמְעַ נִתְּנָה דוּמְיָה
לְחַיֵּי גִשְׁמוֹת לְחַיֵּי עוֹלָמִים גְּקִיץ בְּעֵת הַתְּהִיָּה.

וְאִזּוּ גַם לָנוּ יִצְיִבוּ מַצֵּבוֹת לְהַגִּיד לְבָנֵינוּ אַחֲרֵינוּ
רְאוּ פֶה גִקְבְּרוּ צְדִיקִים תָּמִימִים בְּמוֹתֵם תְּהִי אַחֲרֵיתָנוּ.

דְּבָרִים כְּתוּבִים עַל מַצְבוֹת קְבָרִים.

הרב הנודע בשערים והמופלג בשיבת חכמים מו"ה אברהם האכמוט זצ"ל אשר היה אב"ד בק"ק וועספרים בשלשים שנה (ה' תרמ"ט).

אֶחָד הָיָה אֲבָרָהָם מִיַּחֲדֵי סְגָלָה
בְּתַבּוּנוֹת פְּפִיָּהָם מְנַהֲיגִים בְּנֵי דוֹרָם
רַב בְּקַחְלוֹת יִשְׂרָאֵל בְּעַת מְדוּן נַחְמָלָה
הַפִּיץ זֶרַע הַשְּׁלוֹם וְתוֹרַת אֱמֶת הוֹרֵם
מִכְתָּבָיו וּסְפָרָיו הֵם עֲדֵי חֲכָמָתוֹ
וְתַלְמִידָיו הֲרַפִּים יוֹרְשֵׁי נַחְלָתוֹ.

הָיָה גַם רֹאשׁ מְנַהֲלֵי בֵּית הַמְּדַרְשׁ לְרַבָּנִים
אֶדְוֶן צֶדֶק וּמִשְׁפָּט הוֹדִיעַ לְנַאֲמָגִים
מֵאִישׁ הָיָה סְרוּ מֵר הַמּוֹת וְחֲרָדָתוֹ
וְטָהַר נִפְשׁוֹ זָכִין בְּצֵל שְׁדֵי מְעוֹנָתוֹ
בְּנִים לֹא הִנִּיחַ רַק אֶלְמָנָה אֲבָלָה
כָּל הָעוֹבֵר עַל קְבָרוֹ יְבָרְכֵהוּ סָלָה.

הישיש התורני מו"ה יצחק ראשפיטין ז"ל (ה' תרמ"ב).
יְצַחֵק לְיוֹם אַחֲרוֹן כִּי לְצֶדֶק וּלְמִישָׁרִים
רוּם הָרִים יָדִיו וְלֹא עַל מְנַת לְקַבֵּל פָּרִם
אַהֲבֵהוּ בְּנֵי עִירוֹ וְגַם נוֹדַע בְּשַׁעְרִים
שְׁמוֹ הוֹחֵק לְדוֹר דוֹרִים כְּמִדָּפִים סְפָרֵי הַשָּׁמַיִם.

פָּנָיו חֲלוּ רַבִּים וְעַד בּוֹאוֹ לְקַבְּרִים
יְדֵי עֲנִיִּים הִחְזִיק וְעַל פְּזוֹן כֶּסֶפוֹ לֹא חָס
טוֹב רָאָה בְּעַמְלוֹ מִסְחָרוֹ בְּסִפְרִים
צִדְקָתוֹ קִיָּמָה אִם לֹא הִשְׁאִיר בֶּן וּבֵת.
זָכְרוּנוּ וְשֵׁם כְּבוֹדוֹ לְטוֹב תָּמִיד נִשְׁמְרִים
לְמַד תּוֹרָה וְיִסֵּד פֶּה חֲכָרַת הַשָּׁמַיִם.
הַשְּׂפִים וְהַעֲרִיב לְבֵית הַמְּדַרְשׁ כִּגוֹן בְּתַפְּלָתוֹ
כִּגוֹן מֵאָה וְאַחַת מֵת לְדָאֲבוֹן אֱלֻמְנָתוֹ
וְלִיתוּמִים אֲשֶׁר גָּדַל וְהַכְּנִים לְחֶפְזָה בְּצִדְקָתוֹ
וְעַם מְצַדִּיקֵי הַרְבִּים קוֹם תְּקוּם אֱלֻמְתוֹ.

הרב הבלשן והמדקדק מ"ה ישראל אפרים בן מ"ה שמשון בליכער ז"ל מחבר ספר מרפא לשון ארמית הלך לעולמו ביום א' דחמ"ט פסח תרמ"ב לפ"ק בשנת ששים לימי חייו לדאבון בנו ואלמנתו.

אִישׁ מְקַאֲבוֹת חֶלֶשׁ חֶלֶה

הָיָה אֶפְרַיִם כָּל־יָמָיו

מַעִיר אֶל עִיר נוֹדֵד גּוֹלָה

עָנִי וְחָסֵר תָּמִיד קָמָיו.

כְּלִי מְדַחֶבֶה חֵבֵר סִפְרִים

כְּעַרְעֵר נַעֲזֵב מִכְּנֵי דָתוֹ

מִפּוֹת הָאָרֶץ וּמֵאֲמָרִים

כְּלִישׁוֹן אֲרָמִית בְּתַבּוּנָתוֹ.

רָפָא שְׁבָרֵי לְשׁוֹן הָאֲרָמִית
אֵךְ אִין אִישׁ אֲשֶׁר רָפָא שְׁבָרוֹ
יָצָא מֵעוֹלָם הַתְּרָמִית
לְעֵדְנֵי נְצַח שְׁלוֹם לְקַבְּרוֹ.

פ"ט.

הוישיש התורני מו"ה אברהם בן מו"ה שבתי הלוי ז"ל שלעזינגער
חתן התורני מו"ה ליב בכרך ז"ל.

עמדו נא העוברים פה גבעת המורה
אשר אתכם ובניכם כתבי הקדש הורה
שפתו היתה אתו עד זקנה ועד שיבה
עדים על זה סביב אבני המצבה
ביד הרוצים חרוז בשפה צחה וברורה
כל ימי חייהו עד בואו לקבורה
א'ב'ר'ה'ם' שב למקומו צל שדי לו מעונה
זכרונו יהי ברוך וענג עדן באחרונה.

הלך לעולמו ביום עשירי לחדש שבט תר"ן בשנת צ"ב לימי חייו
לדאבון בניו וחתניו תלמידיו וידידיו בשלום ינוח על משכבו.

פ"ט

איש זקן ונשוא פנים יועץ ונכבד בעדתו
גאון תפארת לבני בנים לפניו תלך צדקתו

התורני מ"ה משה עםטרייכער ז"ל חתן הנאמן מ"ה וואלף
באסקאוויטץ זצ"ל.

(ה' תר"ל).

מרימי פעמיכם בין אלה הקברים
שימו גא לבכם על זאת הנבועה
השובב תחמה חלקו בין ישרים
עיניו סגר בן־שבעים ושבעה
קר צל חיתו ממנו בזקנתו
טוב וישר היה היה באמונתו.
רצונו פעב מלקוש לכל־שואלי עזרתו
יודעיו ומפיריו באביהם אהבהו
ידיו הרים משה וישע לעדתו
כיועץ ונשוא פנים הפל בפדוהו
עמה פה נאחד עם המשה בניו
רצווי אהבתו אשר מתו על פניו
זכרו בני בניו יזכירו לעולמים
לברכת הישרים שמוז עד קץ הימים.

תנצב"ה.

שׁוֹט לַגִּבּוֹ.

לאיש אחד התחפש ולבש אפוד שד"ל (לוצאטו) כמגדנות
ושלח לי מכנורו הנעים למשלוח מנות.

לְזָבוֹב בְּאַבְרַת גֶּשֶׁר גְּדָמִית

בְּעַת אַפּוֹד לֹוצֵאטוֹ אֲזַרְתָּ

בַּגִּבּוֹ בַּמְחִתָּרֵת נִמְצְאָתָּ

כִּי כְעֹרֵב בְּקוֹל עֲגוּר שָׂרָתָּ

טַעַמְתִּי לְשׂוֹד הַשֶּׁמֶן הַבֹּאֵתָּ

זֹאת מְנָה לַפּוּרִים אֲמַרְתָּ

רַק בְּכַנּוּדֵי הַנְּעִים נִבְּאָתָּ

אוֹי לָךְ אֲמַרְתִּי נִגְזַרְתָּ.

הֲלֹא בּוֹשָׁה תִּכְסֶּה וּכְלָמָה

כָּל־גִּבּוֹ יִשְׁלַם שְׂבַעֲתִים

וְאִם אֵין לוֹ בַּגִּבּוֹתָיו יִמְכַר

וְאִתָּה רָקָה אֲמַתְחַתֶּךָ כְּלִי מָה

לְהַשִּׁיב מְנָה אַחַת אַפִּים

לְכֵן חֲרַפְתָּהּ תָּמִיד תִּזְכָּר.

צָרִי תַחְבוֹשֶׁת.

אִם אֲרָאָה כְּסִיל בּוֹזָה

כָּל־מוֹסֵר וְדַעַת

בְּכָל־יוֹפֵי תַת דָּפִי

בְּכָל־שָׁלֵם מְגֻרַעַת

כָּאֵל יֹשִׁים חֲכָם חֲרָשִׁים

אֲשֶׁר נִפְשׁוּ נִכְנַעַת

וַיִּמַד עֲרֵךְ לְפִי אֲרֵךְ
הִזְקֵן וְהַמְגַבֵּעַת
אִישׁ כְּזֹה אֲמַאֵם אֲבֹה
כַּחמֹר נוֹשֵׂא מִרְדַּעַת
בְּנַפְשׁ מְרָה אֲחֲרָיו אֲקָרָא
"מִרְדַּעַת מִרְדַּעַת לֵךְ דַּעַת"
אֵךְ אִם אֲבִיט מִשְׁחָק לְפִיד
וְלִבֵּל הַיּוֹזֵת מִסִּבְּנֵי עֲנִי
כַּעַל מִדְּעִים קְבוּשׁ קָרְעִים
מִבְּלִי אֲחֵל תַּחֲקֻמוּנִי
וַיִּבְנוּן לַחֵשׁ יִשְׁדֵּךְ נַחֵשׁ
דַּאֲנַת רָעַב כְּצַפְעֵנִי
אִזְ אֲנַחֵם אִישׁ חֶסֶר לְחֵם
מוֹצֵץ לְעֵנַת צִוְּף הָעֲנִי
קִוְּה לְאֵל אֵל תַּבְּהֵל
חֲגִוֵר אֲפֹדֵר הַשִּׁילֹוֹנִי
מִחֲצֵרוֹת רָעַב אֵל דִּי זָהָב
יִנְהַל אוֹתָךְ אֵל קַדְמוּנִי
גַם כֹּל־הֶנְא גַם כֹּל־דַּאֲנָה
סוֹפָה אֵל הַיָּם הָאֲחֲרוּנִי.

אִיזְהוּ נִשְׁקֵי

כְּנִי בְּנִימִין עַל שְׂדֵי אֲמוֹ
כְּנִימִין שְׂפָתַי עַת יִשְׁקֵנִי
אֲשַׁמְעֶשֶׂע אֲשַׁחֵק עִמוֹ
אוֹת הוּא כִּי הַנְּעַר יִאֲהַבֵּנִי.

אך הנשיקה רק על שפתי
אל חדרי לפי איננה יורדת
בלי דעת איה מדוע מתי
נשיקת הנער מפיו גודדת.

ישק אותי גם הרע
נשיקת אנשים מלמדה
לו גם ישק בלב יודע
אל חדרי לפי לא ירדה.

ישק אותי גם איש שנאי
תבער על שפתיו איש צרבת
כמו אז נשק איש האדמוני
ליעקב בנחש בפי ארנבת.

ישקו אותי אחי דודי
אמי ילדתני אשק אותה
כמעט נשקוני כל-אנשי סודי
נשקה ערפה גם לחמותה.

אך בכל-נשיקות אלה
רק שפה בשפה נגעה
פל-העם ישק נפשי תלא
כמשק גבים מה מתלאה.

אשקה גם לאחותי דינה
נערת חן ברפיון שפה
אזכרה רעיתי ונפשי עדינה
אחת נשקה לא יספה.

אֲשַׁקָה גַם לְדוֹדָתִי לְאֵה
עַת הַפְּרָדִי לְדַרְכֵי אֵלֶיךָ
לְנִשְׁיָקֶת יוֹגַתִי נַפְשִׁי צְמֵאָה
לְבִקְשָׁה הַלְכָתִי מִפְּלֶדֶד לְפֶלֶדֶד.

רַק אֲזֵי תַחַת הַתְּפִיחַ
נַפְשׁ נַפְשִׁי עַת הַחֲבִקְנִי
שְׂמֵאֵלִי תַחַת לְרֹאשָׁהּ תְּנוּת
לְאוֹר יְרֵחַ אֵין רֹאגִי.

רַק אֲזֵי אֲצִיא לְקִרְאָת נֶשֶׁק
שְׁפָתִי עֲנֵג וְעֵדֵן יִשְׁבְּעוּ
תִּבְעַר בְּנֶשֶׁק אֵשׁ הַחֶשֶׁק
שֵׁם הַדְּמִים בְּדְמִים נִנְעוּ.

נִפְתַּ דְּבָרָה אֲזֵי אֵינְקָה
מִשׁוֹשְׁנֵי רַעֲיָתִי סֵאתִים
כִּי־נֹת אֵלֶם אֲזֵי אֲשַׁקָה
נִשְׁיָקָה אַחַת שְׁהִיא שְׁתִּים.

וְאֲזֵי גַם אֲזֵי כִי־זֶם בּוֹא חֲלִיפָתִי
שְׁנוֹת הַמִּסְפָּר מִהֵר יֵאָתִיו
רַעִי וְאֶהוּבִי סְכִיב לְמִטָּתִי
דְּמַעוֹתֶם יַחַד כְּנַחֲלִים נְטִיו.

עַרְקִי נִקְפְּאוּ דְמֵי כְּקָרַח
נֹזַע תְּנוּעַ בְּאַחְרוֹנָה שְׁפָתִי
מִלְאֵךְ הַשְּׁלוֹם שְׁפָתוֹ כְּפָרַח
יָקָה בְּנִשְׁיָקָה אַחַת נִשְׁמָתִי.

על שַׁעַר מַצְבוֹת.

קַבְרֵי חַכְמֵיכֶם תִּמְלְאוּ זֶהָב
אֲשֶׁר מָתוּ בְּעַגְלֵי בַחֲסֵר וְרָעַב
דָּוָר עֵקֶשׁ וּפְתִילֵתֵל דָּוָר מְדַהֶבָה
רַק לְחֶרְפַּת פְּשָׁתְכֶם הַצְבֹּתֶם מִצְבֹּה.

על קַבֵּר לֹזְקָה שׁוֹחֵה.

כַּפֶּה הַכְּפוּפָה תִּמְיֵד לְקַחַת
הָאוֹמֶרֶת־הַב הַב גַּם בְּשִׁנָּה וּתְנִימָה
עֲתָה נִפְשָׁטָה בְּמִגְלָה נִמְתַּחַת
כִּי הַמּוֹת לֹא יִתֵּן וְלֹא יִקַּח מְאוּמָה.

אַחֲרֵי מוֹתָם קְדוּשִׁים.

אִישׁ חָכֵם אוֹ נְבוֹן מְעוֹדוֹ
בְּחַיָּו יִשְׁנֵאֹהֶוּ וְקִנְיָהֶוּ
וְרַק אַחֲרֵי מוֹתוֹ יִהְלֵלֵהוּ
הָאֵם יִרְדַּ אַחֲרָיו כְּבוֹדוֹ?
הֲהוּ רִדְפוּ בְּחַיֵּיהֶם כְּפִרְעוּשִׁים
חֲלָקוּ בְּגִדֵיהֶם כְּנֹשִׁים
וְרַק אַחֲרֵי מוֹת — קְדוּשִׁים.

רְשָׁעִים בְּחַיֵּיהֶם קְרוּאִים מֵתִים.

צְדָקַת הַצַּדִּיק לֹא תָמוּת עִמּוֹ
בְּעֶפְרַיִם יִקְבֹּר וְעוֹד חַיִּים בּוֹ הוּא
וְהַרְשָׁע הֲלֹא יָמוּת מִבְּטֶן אִמּוֹ
וְהָאָרֶץ הִיטָה תִּהְיֶה וְבָחַר.

לְאַחַד מֵרַעֵי בְּמָקוֹם הַרְפוּאָה מֵאֲרִיעַנְבָאד.

הַנֶּעֱנָשִׁים עַל גְּדֹל מַרְיָם
רַגְלָם בְּצַקָּה וּבְטָנָם צָבָה
מֵרַפָּא וּמֵצֵאוֹ עַל בְּאֵר מַרְיָם
סוֹחֵר לְמַדֵּן וְיֹשֵׁר הַצָּבָא.

עַל כָּל־פְּנִיִּים חַפְּזִים יִקַּל
אִם חַגּוּף לֹא חָסַר מִשְׁקָל
מֵרֵאָה בְּטָנָם דְּמוּת יִרְחַ
חָסוּר יְחָסַר וְשִׁנִּית צוּמָח.

לְאַחַד מֵרַעֵי דְרִשָּׁן וּמַגִּיד מִיִּשְׂרָאֵל.

בְּשִׁלְחֵי לוֹ סֵפֶר מִלְּמַד הַתְּלָמוּדִים.
יִקַּר סֵפֶר מִלְּמַד הַתְּלָמוּדִים
הֲלֹא נוֹדַע לְכָל־יֹדֵעַ סֵפֶר
קָרָא נָא בּוֹ דְרוּשׁ מְנוֹ לִידִידִים
בְּעַת הַמַּגִּיד וְתַתֵּן אִמְרֵי שְׁפָר.

זכור גם בן לאיש נצמד פרבדים
לנפשך ויושב בתוך האפר
לאיש ימאס כבוד שרים ופקידים
ויבחר בוז בנני בלי שם וחסר
אבל יקסוף למחלל החכמים
ואהבתם לו עמרות וצמידים.

אנקת אסיר בחבלי המליצה.

תצעק בת שירתי בנערה מארסה
בשדה בעיר וגם תפרוש בפנים
אך אין לה מושיע והיא לא נדפסה
נהשבה כזונה בפתח עינים.
אחרי מי ירדוף מליץ העברי
אחרי אחד הקוראים בחרים —
אל תדמי שירתי אם גם אבד שברי
ואין מדפים ואין קנה ורק אמר ודברים.

דרך המתפללים.

אראה בני אדם באחת משתים
ישפכו את-שיחם לשוכן שמים.
אלה פפה מלא בכל-עצמותיהם
ואלה רק דוממים ישועו דבריהם.
אלה בלב אבל ועל פניהם בכי
ואלה בגיל ורגז בשחוק עלי לחי:

כְּמוֹ כִּן רְאִיתִי יוֹגְקֵי שָׂדִים.
בְּעַד אֲבָלָם יִשְׁוּעוּ בְּאַחַת מִשְׁתִּים
יֵשׁ יֶלֶד צוֹעֵק: אָמֵי שְׂאִיגִי!
וְיֵשׁ גְּמוּל רַק יִשְׁחַק בְּשִׁפְתָיו: עֲנִיגִי!
מִזָּה וּמִזָּה חֲסֵדָה פֶּלַע עֲזָבָת.
אִם תְּמַיִקָה רַבָּה בְּלֵב שְׁלָם אַחֲבָת.
אָבִיגַי בְּשִׁמְיִם חֲסֵדוֹ עֲמִנִי
נִצְעַק אוֹ גְּדוּם יִשְׁמַע אוֹתָנִי.

דְּבָרָה תוֹרָה כְּלִשׁוֹן בְּנֵי אָדָם.

(במדבר ל"ג נ"ד).

מִשֶּׁה דִּבֶּר בְּרוּב חֲקֻמָּתוֹ
לְרַב תְּרַבּוּ אֶת־נִחְלָתוֹ
כִּי אוֹהֲבֵי עֲשִׂיר רַבִּים
הַמְּחַצְצִים בֵּין מִשְׁאֲבִים.

אוֹלָם שֶׁפֶל גַּם אִמְרָתוֹ
וְלִמְעַט תְּמַעִיט אֶת נִחְלָתוֹ
כִּי כָל־אָחִי רֵשׁ יִשְׁנֹאוּהוּ
וְהִדֵּל גַּם רָעִיו יַעֲזֹבוּהוּ.

לְחֻנְפַת בֵּית הַמְּנוּחָה לְזֻקְנִים עֲנִיִּים.

שְׁלֹשָׁה מַעֲשֵׂי צְדָקָה אֱלֹהִים שׂוֹאֵל
מִכָּל־אִישׁ הַנִּקְרָא בְּשֵׁם יִשְׂרָאֵל
לְהַדִּיר פְּנֵי זֻקְנִים לְהַחְזִיק יַד דְּלִים
וְלִתֵּת עַל עֲרֵשׁ דָּוִי מִסְעָד לְחוֹלִים.

בית זה באמת בית גמילות חסדים
כי שלש-אלה יחד בו נאחדים
לכן יכוננהו עליון על מכוננו
ולבוננו יתן ברכתו ממעונו.

בא המון חונג לשערי בתרועה
צדקת ישראל היום פה ידועה
ובפי הברכה בעזבי חצרותיו:
יאריכו ימים כל-שוכני חומותיו!

לאומרים גזרו.

במות הרב דקיק פ"ב ר' אש"ב סופר ז"ל.
למה זה תאמרו לפני המלך והשרים
נפרדנו איש מאחיו נגזרנו לגזרים
מה-לכם כי חצי המריבה תזרו?
הלא תראו כי לב אחד לקלנו לב אוהב
שבר פתאום בא עליכם וגם לבנו כואב
חדלו לכם מלקרוא: גזרו גזרו.

צדיק נאסף אל עמיו היה ראש לחברתכם
וגם בכתנו מספד לא רק בכתו תפלתכם
דמעוניתנו יחד לנאד אחד הושמו
איך תאמרו נפרדנו אם בצרתכם נתערב
לנוי אחד נתחשב מלב ומקרב
חדלו לכם מריב וקרנות יהודה רמו!

לְמוֹצָיִים לְאוֹר עָלֵי שַׁבַּת אַחִים.

בחללם כבוד אחינו ר' משה וואהרמאן עת דבר טוב בעדנו
בבית שלוחי הארץ.

חֲצִי כָּזָב שְׁנוּנִים עִם גְּחֲלֵי רְמִיָּה
לְמַחְנְנֵי תְּשֻׁלְחוּ בְּכָל־שָׁבוּעַ וְשָׁבוּעַ
תֵּאָרְבוּ עַל אַחֵיכֶם לְהַפּוֹתֵם בְּצַדִּיקָה
תְּדַרְסוּ יוֹגַת יִשְׂרָאֵל כְּעִיט צְבוּעַ
שִׁבְתְּכֶם בְּתוֹךְ מְרֻמָּה בֵּין אַחִים תִּפְרִידוּ
עֲרוֹת עִמְכֶם תִּגְלוּ וּבַחֲוִיץ תִּגִּידוּ.

לְיֵשַׁע עֲמוֹ יֵצֵא בְּבֵית יוֹעֲצֵי הָאָרֶץ
מֹשֶׁה וּוְאֶהְרֵמָאן אַחֲנֵינוּ כְּפִטִישׁ סֹלַע יְפוֹצֵץ
וְאַתֶּם מְתֵי זְלוֹת תִּחְלְלוּ כְּבוֹדוֹ בְּמֶרֶץ
כְּדָתָן וְאַבְיָרִים נְצָבִים כְּקֶרַח מִתְלוֹצֵץ
אֲנָשֵׁי שַׁבַּת אַחִים הֲלֹא סֵאתְכֶם מְלֵאָה
בַּשַּׁת אַחִים תִּקְרְאוּ מֵהַיּוֹם וּלְהֵלְאָה.

— ❦ —

קוֹבֵץ כְּסָף.

קוֹבֵץ כְּסָף חָנָם יִגַּע יָבוֹא יוֹמוֹ יַעֲזֹב הַכֹּל
אוֹסֵף חֲכָמָה חֲלָקוֹ חַיִּים נִפְשׁוֹ תִּשְׁבַּע מְרוֹמִים יִשְׁכּוֹן
בֵּינוֹ בּוֹעָרִים רוֹדְפִים הֶבֶל סוֹגְרִים עֵין אוֹטְמִים אֵין
גְּלָגַל סוֹבֵב מַעֲלָה מוֹרִיד מוֹרִישׁ מַעֲשִׂיר עֲלִיוֹן שׁוֹפֵט.
(השיר הזה יוכל להתהפך ולהקרא למפרע: שופט עליון וכו' עד
כסף קובץ. עיין לקמן דף 240.)

— ❦ —

לְאַחַד מֵרַעִי

יודע שפת עבר אשר עמו התחברתי על מעיני קארלסבאד (ה'תרט"ו).
 כְּהַקִּיר בִּיר מִיָּמָיו פֶּה בְּעֵמֶק הַרְפּוּאָה
 לְתֵת לְעֵיפִים פֶּה לְגִנּוּעֵי חֲלֵי תְשׁוּעָה
 כֵּן יִרְעִיפוּ שְׁפָתֶיךָ מִדַּע הַשָּׂפֵל וּבִינָה
 וּמַמִּים אֱלֹה אֲשָׁאב בְּנִפְשׁ עֲדִינָה.

גַּר וְאִישׁ נִדְחָם אֲנֹכִי פֶה בְּעֵמֶק הַרְפּוּאִים
 אֲמַרְתִּי מִי יִפְרֹגֵנִי בֵּין רַבְבוֹת הָאֵילוֹת וְהַצְּבָאִים
 שְׁפַת שֵׁם וְעֵבֶר מִי יִדַּע בֵּין שׁוֹתֵי מִי שִׁיחֹר אֱלֹה
 עַד שֶׁמִּצְאָתֶיךָ אֲדוֹגֵי רֶם בְּרוּךְ אֱלֹה עֹשֶׂה פְּלֵא.

שְׁפָתִי יִשְׂבַּח וְיִגְדֹּל כְּאוֹהֵב מַעֲוֹלָם הַפְּרָתִי
 מִתְּנָתִי קַח מִמֶּנִּי לְאוֹת כִּי בְּעֵינֶיךָ יִקְרָתִי
 עֲדָה הַיְרִיעָה הַזֹּאת לְבְרִית אַחֲוָה הַקִּימוֹתִי
 וּבַעַת יוֹבִילוּךָ רַגְלֶיךָ הַלְּאָה לְאַרְצֵן הַצְּפוֹנִי
 וְאֲנֹכִי תָמַם אֶתְהַלֵּךְ בְּגִבְהַ לְאַרְצֵן אֱלִמוֹנִי
 נִפְשִׁי בְּנִפְשֶׁךָ קְשׁוּרָה כְּאוֹהֵב אֲזַכְּרֶךָ עַד־מוֹתִי.

כְּמוֹ נַחַל.

כְּמוֹ נַחַל הַיּוֹצֵא מִבֵּין פְּסָגוֹת הָרִים
 הַמְּשַׁמֵּחַ לְבָבוֹת כִּי מִיָּמָיו טְהוֹרִים
 כֵּן שֶׁמֶחֶנִּי סִפְרָךָ מִנְחַת אֲזַכְּרָה
 כִּי צַהִים דְּבָרֶיךָ וְתוֹרַתְךָ בְּרָה.

(1) משלוח מנה לפורים לרעי החכם לויטערבאך בעיר דראדאביץ.

מַשְׁמִיִּים מְנַעֲנֵנִי לְהוֹדוֹת לְךָ עַד עֵתָה
כִּי מָחָלָה דַּבַּאתָנִי וְנַפְשִׁי מְאֹד מָטָה
בְּקֶרֶב חֲכָמִים יִלִּין פְּרוּשָׁה עַל אֲבוֹת
אוֹר יִקְרוּת פְּשׁוּדוֹתָיו כְּאוֹר בְּקֶרֶ לֹא עֲבוֹת.

לֹא מֵאִפֶּה תִנּוּרִים וְלֹא תִבְשִׁיל סִיר
אֲשֶׁלַח הַיּוֹם לְרַעִי כִּי אִם חֲרוּזֵי שִׁיר
אֲדוּנֵי קַח בְּטוּרִים אֱלֹהֵי כְמוֹ רַע מְנַתִּי
וְעַל סַפְרָךָ אֲשַׁלֵּשׁ לְךָ תוֹדָתִי בְּרִבְתִּי.

לְמִשְׁלַח מְנוֹת.

למליץ בעד עמו ודתו הרב דרו בלאך.

עֲשִׂיר לְעֲשִׂיר יִשְׁלַח מְנוֹת
אֲטָמָא דְעֵנְלָא יִזֵּן וּבְרַבּוּרִים
עֲשִׂיר לְעֵנִי וְתֵן מְתַנּוֹת
פְּרִיטֵי דְדַהֲבָא אֲשֶׁר בְּכִיסוֹ צְבוּרִים
עֵנִי לְעֲשִׂיר יִקְרִיב לְמִנְדְּנוֹת
צְמוּקִים יְבֻשִׁים וְאֲגוּזִים שְׂבוּרִים
עֵנִי לְעֵנִי הֲלֹא שְׁנִיחָם בְּרַחֲמָנוֹת
בְּזוּיֹת בְּתִיחָם יִטְאָטְאוּ פִירוּרִים
כֵּן מְלִיץ לְמְלִיץ יִשְׁלַח שִׁירֵי רִנָּנוֹת
אֲשֶׁר בֵּין מִכְתָּבָיו עֲרוּכִים וּשְׂמוּרִים
וְלְמְלִיץ בְּעַד עַמּוֹ מוּל אֲנָשֵׁי מְלֻשִׁינּוֹת
לְאִישׁ כְּחָרֵב חֲדָה דְבָרָיו אֲמוּרִים
לְהֵרֵב דֵּר' בְּלֶאֱךָ שְׁלִיחַ הָאָרֶץ וְהַמְדִינּוֹת
אֲשֶׁר הִפְּהָ עַד חֲרָמָה אוֹיְבֵינוּ בְּתַמְרוּרִים
מָה יִשְׁלַחוּ בְּנֵי יְהוּדָה חֲלוֹת תוֹדָה וְאֲנָנוֹת
וַיֵּאמְרוּ לוֹ הֲיֵה כְרוּךְ כְּמוֹ מְרַדְכֵי בְּיוֹם פְּוּרִים.

וְלֹא שָׁתוּ.

תשובתי לאיש אחד אשר קרא אותי למשתה בנו בימי אבלי על
מות אבי המנוח ז"ל.

לֹא בָאתִי לְמִשְׁתֵּה קְרוֹאִיךָ
לְרַעוֹת עַמִּים בְּשִׁשׁוּנִים
לִי פָנּוּל זְבָחִי שְׁלֵמִיךָ
מֵאֲכָלִי לֶחֶם אוֹנִים;

בְּיָמַי אֲכָלִי לֹא אֲשַׁתֶּה
גַּם אֲבוֹתַיִנּוּ בֶן עֶשֶׂו
כְּכַתוּב בְּתוֹרַת מֹשֶׁה
וַיִּתְאָבְלוּ וְלֹא שָׁתוּ.

רַב שְׁלוֹם בְּנִיךָ.

על לוח הזכרון בבית הכנסת של בית המנוחה לזקנים בעיר פעסט.

יִחְקֶיךָ לְדוֹר דוֹרִים בְּעַט בְּרָזֶל וְעִפְרַת
שְׁמוֹת מְיוֹסְדֵי הַפִּיִת לְכָבוֹד וּלְתַפְאֵרַת
בְּצַנְצָנֵת הָעֵמֶר יִנְחֹו לְמִשְׁמֶרֶת
פֶּה בְּמוֹשֵׁב הַזְּקֵנִים גְּדֹל חֶסֶדָם גְּהִלָּל
וּבְעַד שְׁלוֹם חַיֵּיהֶם לֵאלֹהִים גְּתַפְלִל.

בְּנֵי חֶבְרָה קְדִישָׁא שְׁמֵם יִהְיֶה לְבְרָכָה
מִגְדֵּבֶת לֵב בְּנֵי בֵּית זֶה לְהַרְוֶחָה
כָּל-רְאִיוֵי וַגִּידוֹ אֲשֶׁרֵי שְׁלוֹ כָּבֵה
רְאִשֵׁי זֹאת הַחֶבְרָה פְּגִי זְקֵנִים יִתְדוּר
יִמְלִטוּם בְּיוֹם רָעָה לְעוֹלָם יִשְׁמְרוּ.

אל יאמר עוד זקן חיי לי לסבל
שנתי לי למשא כלי עוזר בתביל
פה ימצא לו מחסה שלוח לו לחבל
גם זקנים גם זקנות פה ישבו במנוחה
בכלות פחם ימצאו פה מלון וארחה.

בגי חברה קדישא מבאר ישע דולים
לכל-מענה ומדבא לפריאים ולחולים
לחיים ולמתים לקטנים ולגדולים
חסד יגמלו תמיד בגפש חפצה נאמנה
יקחו לשכר פועלם נעימות נצח למנה.

איזהו עשיר.

אם גם עשר מצאת אביון גשארך
אם לעזר כנגדך אשה רעה בחרך
ממות היא מרה ומה יצילך כל-הון
אך אם אשת חיל על ימינה עמדת
למה לך אוצרות מפנינים נחמדת
כפה פרשה לעני וידיה לאביון.

עַל הַשְּׁמִינִית.

לכבוד ידידי המעריך והמוציא לאור המכתב העתי חבצלת
ולכבוד סופריו וקוראיו הנפוצים כתבל בשנה הששית לצאת
העלים האלה לאור.

חֲמֵשׁ שָׁנִים עָלִים אֱלֹה
בְּאַרְצֵן סְבִיב רֵיחַ יִתְנֶנּוּ
חֲקֻמָּה יִזְרוּ מִדַּע יִרְבּוּ
פְּרוּחַ יִפְרָחוּ לְשֵׁם לְתַהֲלָה.

נְפוּצִים בְּתַכּוּל בְּאֵלֶּה מְחַפִּים
יִשׁוּעָה מְקוּיִם לְצִיּוֹן עֵינֵם
לִבֶּם יִשְׁמַח נַפְשָׁם תְּגַל
עוֹד מְצִיּוֹן תִּזְרַח תִּצְאָה.

בְּלֵם כְּבוֹד יִאֲמְרוּ סֵלָה
יְנוּב יִחְיֶה דוֹב בְּעַר פְּרוּמְקִין
רַף בְּשָׁנִים בָּא בְּאֲנָשִׁים
דָּשֵׁן רַעְגָן יָמִים יֶאֱרִיף.

לְאוֹר יוֹצִיא עָלִים אֱלֹה
כֹּה כֹּה יִפְנֶה יֶאֱזוֹר חֵיל
מִזְרַח מְעַרְב צְפוֹן דְּרוֹם
בְּשָׁמֶם יִהְלְלוּ יִתְמַכּוּ יְדוּוּ.

שׁוֹמְנֵי יִכְלוּ אֲהָבֵי יִרְבּוּ
שְׂכָר צְפוֹן לְסוֹפְרֵי לְקוֹרְאֵי
בוֹנֵה צִיּוֹן גּוֹאֵל יַעֲקֹב
יִרְבֶּה יִפְרַח יֶאֱרִיף יִמִּיהֶם ;
פְּרוּחַ יִפְרָחוּ כַחֲבַצְלֹת !

קראתי שם השיר הזה על השמינית כי נוסד על שמנה בתים בכל בית ח' מלות ובכל שורה ח' תנועות ונעשה במין חומר סופו נעוץ בראשו ויוכל לקרוא הקורא כל שורה ושורה וכל בית ובית וכן כל השיר כלו פנים ואחור. — לדוגמא יוכל לקרוא ג"כ הבית הראשון: "לתהלה לשם יפרחו פרוח ירכו מדע" וגו' — וכן כל השיר כלו: "כחבצלת יפרחו פרח ימיהם יאריך" וגו' וכן לעשות ממנו שיר בת שמנה צלעות לארכו ולרחבו כדרך השיר אשר עשה הרב בעל פרי מגדים זצ"ל בהקדמת ספרו ליו"ד וגם הרב בעל שרישרות גבלות בסוף ספרו. — ידעתי גם ידעתי מה שכתבו חז"ל בספרי פ' בהעלותך על פסוק (יחזקאל ב' יו"ד) והיא כתובה פנים ואחור: הלא אף הקלים והדיוטים יכולים לכתוב כן ודרשו מה שדרשו ג"כ (עירובין כ"א ואבות דר"ג פרק כ"ה) אבל מה נעשה לאחותנו שפת עבר ביום שידבר בה ותעלוזנה עליה בנות פלשתים ביותר מוטל החוב עלינו להראות לאוהביה יקר תפארתה ויתרונה על כל הלשונות. ומה ישנדמה לחז"ל למעשה הדיוטים וקלים הלא נפלאות בעינינו. — ונסיתי כחי לעשות ג"כ מגלה כתובה פנים ואחור קנים והגה והי בעת נאספו לעולמים כארצנו לפני איזה חדשים שני אנשים גדולים ומפוארים ראשי המדברים בכל מקום וגם לפני מלכים התיצבו האחד הרב הג' המפורסם אב"ד דק"ק סעגעדין מוה' ליבש לעף זצ"ל אשר הוציא לאור ספרים מפוארים הרבה ומכתב העתי בן הנניה והלך לעולמו ביום ראשון לחג הסכות ש"ז (ה' תרל"ז) והשני הבלשן המפואר אשר היה בנעוריו ג"כ בקי בתלמוד מזכיר לשר המשנה (שטאאטסזעקרעמער) עדוארד האָרן. ואעתיק לך הקינה הזאת לשומה לפני קוראיך.

מְגַלֶּה כְּתוּבָה. פְּנִים אַחֲרָי. קִינִים הֶגְה. מְסַפֵּד אֶבֶל.
אָבֵד אוֹגְנָרְן. גְּדוּלִים שְׁגִים. תְּאָבֵל תּוֹרָה. יֶאֱבֵלוּ שְׁרִים.
דָּרַךְ קִשְׁתּוֹ. הִרִיק חֲרָבוֹ. שָׁבָה שְׁבִיו. מָוֶת בְּאִפּוֹ.
הֶפֶה אֲרִיאל. יִשָּׁבֵב בְּעֶפֶר. הַדּוֹר גַּעֲזָב. יֶאֱנַח יִבְכֶּה.
נֶצֶב בְּצַר. מָוֶת גְּדַע. מְרֹאשׁ קָרְן. הוֹד מְאָרְן.

אויִה נֶצֶק. רַחֵם חוֹסֶה. כִּפֵּר עוֹן. אֵל בְּמַרְזָמִים.
 רִדְפוּ צֶדֶק. בְּקִשׁוּ עֲגוּהָ. אֶחָדוּ קָרְעִים. לֹזְבִשִׁים נוֹמָה.
 יַחֲזִן יְחוּם. גּוֹאֵל יַעֲקֹב. יִבְלַע מָוֶת. לְנִצָּח לְעוֹלָם.

ועתה הואל נא ידידי וקרא השיר הזה מאיזה בית או שורה שתמצא וגם כל השיר כלו פנים או אחור ובכל זאת יתיצב בלבוש מליצה.

מִכְתָּב גְּלוּי.

לאחד מידידי אשר לידו אשלח עלי החבצלת והוא לא ירצה לשלם אל המוציא מאור שמנה והובים הקצובים להמי הפרענו מעראצואן ובשירי אויחנו.

שְׁנִית בְּנִשָּׁה	אָבוֹא לְבֵית מֹשֶׁה בְּשֹׁפָה שׁוֹאֵלָת
מִירוּשָׁלַיִם	יִפְשׁוּט כַּפַּיִם בְּעַל הַחֲבֻצֵלָת.

בְּמִסְפַּר הַחוּטִים	אֶחְרִיף שְׁמוּטִים	בְּפִתְלֵי תְּכֵלֶת
שְׁלַח לוֹ הַזְּהוּבִים	וְיֹשֵׁב הַכְּרוּבִים	יִפְרִיחֶךָ כְּחֻבֻצֵלָת.

כָּל־יֹדְעֵי שְׁמֶךָ	יֹאמְרוּ כִי שְׁמִיחָה	בְּבֵיתֶךָ הַדָּלָת
וְכֵן תִּמְיֵד יְהִי	יִרְחַק כָּל־גֹּהִי	מִנְפֹּשׁ חוּמֵלָת.

אֲשַׁתֶּךָ הַתְּמִימָה	בְּהִשְׁכַּל וּמְזֻמָּה	מַחֲטָא מַצֵּלָת
וּבְגִיף הַבְּחוּרִים	מֵאֵל הֵם שְׁמוּרִים	רְחוּקֵי אֲנֵלָת.

כִּתְלֵמִיּוֹדֵי רַבִּינָא	וְרַב אֲשֵׁי בְּבִינָה	יִשְׁקְלוּ בַּפֶּלֶם
הַתּוֹרָה וּמִדְּעִים	מֵהַטּוֹב וּמֵהַנָּעִים	בְּדַבְרֵי קַהֲלָת.

יְדִידֶךָ אֲנֹכִי	וּנְפֹשִׁי בְּכָל־כַּחֲוִי	תִּלְאֹת סוּבָלָת
אֵלַי יִשְׁמְרֵנִי	יְדוֹ תִּגְצְרֵנִי	וּבֵיתִי מִכְּלַבֵּלָת.

בְּאֵבְנֵי רַחִים   בְּאַרְצוֹת חַיִּים   בְּנַפְשֵׁי מִתְנַלְנָלֶת
אֶבְטַח בְּאַחֲרוֹנָה   מִשׁוֹכֵן מְעוֹנָה   תַּהְיֶה נִגְאָלֶת.
לְעוֹנָה כַּעַת צָרָה   אֲשֶׁר תֵּבֵל בְּרָא   שְׁפָתַי מִתְפַּלֶּלֶת
בּוֹ אֲשִׁים שְׁבָרִי   אֵל יְבִישְׁנֵי בְּשָׁבְרִי   וְלֹא אֶהְיֶה לְקָלֶם.
וְאִם בִּין־הַמּוֹן לְצִים   אֲשֶׁר סָבִיבִי אֲצִים   רַגְלִי כּוֹשֶׁלֶת
יִסְלַח חַטָּאתַי   וְדָלֶת תְּשׁוּבָתִי   יָדוּ לֹא גּוֹעַלֶת.
חֲבַרַת הַיְשָׁרִים   לִי חַיִּי בְּשָׁרִים   בְּנֶטֶף וּשְׁחָלֶת
אוּלָם לִי לְמִזְרַח   לַחֲקַת בְּנֵי קִרַח   בְּנֵי אוֹזֵן בֶּן פֶּלֶת.
בְּחָרֵשׁ גְּדָמִיתִי   אִם שֹׁפֵת הִפְתִּי   אוֹתִי מְקַלֶּלֶת
וְלִשׁוֹן הַפֶּעַר   בְּחֻצוֹת בְּשַׁעַר   כְּבוֹדִי מְחַלֶּלֶת
בְּחֹדֶר מִשְׁכִּיתִי   סְפָרִים מְתִי בְּרִיתִי   וּנְפִשִׁי גִבְדָּלֶת
מִהֶמֶת קִרַת   בְּעֵינַי כְּסוֹרֶרֶת   כְּזוֹנָה מְזַלְזֶלֶת.
וְאִם כְּפּוֹפֶה רוּחִי   אֲשַׁפּוֹף אֶת שִׁיחִי   כְּדַמְעָה נוֹזֶלֶת
לְתוֹךְ עֲטִי וְקִסְתִּי   עַל גַּר לֹא חִסְתִּי   שְׁגָתִי נִגְזֶלֶת.
יְעוֹדְדֵנִי שִׁירִי   עַת מוֹת בְּסִירִי   וְרַמָּה זֹחֶלֶת
לְעַת עָרֵב קִינָה   וּבַבּוֹקֶר רִנָּה   וְזִמְרַת תּוֹחֶלֶת.
וְאִם בְּמִקְוֵה מְחֹרָה   בְּמַעֲיָנִי תִמְחֹרָה   רוּחִי טוֹכֶלֶת
אִזּוּ בְּצִמְרֵי צֹחַר   לְעַת צֹאֵת הַשַּׁחַר   שְׁחֹזֵר תִּנְכַּלֶּת.
לְבַמִּי קִין אֲשִׁים   בְּעֵינֶיךָ מְאוּסִים   כְּצִמּוּקֵי דְבָלֶת
כִּי שׂוֹאֵל זְהוּבִים   כְּצִרְעָה וְזְבוּבִים   בְּשִׁשָּׁף גּוֹעַלֶת.

אָחַתּוֹם מִגְּלַתִּי בְּאִמְרַת שְׁאֵלַתִּי אֲשֶׁר בָּהּ מִתְחַלֵּט
בְּשֵׁשׁ מַלִּים כְּתוּבִים: "נָא שְׁמְנֵה זְהוּבִים
שְׁלַח לְבַעַל הַחֲבַצְלֵת".

מִכְתָּמֵי גַלְיִיעַנְבֶּעֶרְג.

(ה' תרמ"ז).

פֶּתַח דְּבָר.

אֲשֶׁר חֲרִיתִי וְיִלְדֵתִי כָמוֹ יִלְדֵי חֲרוּחַ
בְּעֵמֶק הַנְּעִים וְהִנְאֻחַהּ בְּלִבִּי לְשׁוֹחַ
לְאוּמָן גַּתִּי לְאוּמָן בְּשֵׁפֶת עֶבֶר
מִחֲלָצוֹת הַלְּבִישָׁם וְגַם חֲבָרִם בְּחֶכֶר
כֵּן הָיוּ וְכֵן גָּהִיוּ אֵלֶּה הַמִּכְתָּמִּים
שֵׁם הָאוּמָן שִׁמְעוֹן בְּכַרְךָ אוּמָן מִדְּתָמִים.
דַּר. אַהֲרֹן יַעֲלִינְעַק מוּוִינָא.

הַתְּנַצְלוֹת.

אָמְנָם לֹא כִנְחִיל דְּבוּרִים
הַמוֹחֲצִים בְּחַוְדֵיהֶם
הַמִּכְתָּמִּים הָאֵלֶּה
יִכְאִיבוּ לֵב קוֹרְאֵיהֶם
אוּלָם בְּלִהְיוֹת יִלְקִים
הַנוֹצְצִים בְּכִנְפֵיהֶם
וּמְרַחֲפִים וּמְעוֹפְפִים
לְשַׁעֲשׂוּעַ רְאֵיהֶם.

בְּכִיסוֹ בְּנוֹסוֹ בְּכַעְסוֹ.

בְּבִקְרֵי אֲקוּם
וְעַל הַבָּאָר אֲשֶׁתָּה כּוֹסִי
בְּצִדְהָרִים אוֹכֵל
וְלִבִּי מְלֵא כַעֲסִי
בְּעָרֵב אִישׁוֹן
וְרַק אֲמַצָּא כִּיסִי.

בְּבֵית הַמֶּאֱכָל.

(אֵרַח לְבַעַל הַבַּיִת).

לֹא צִוְּיָה אֱלֹהִים:
"הֵךְ בְּסֹלַע וַיֵּצְאוּ מִיָּם"
אֲזִי מְרַק שְׁלֶחֶקֶךָ
הוֹצֵאתָ בְּיָדִים.

אֵרַח בְּרִיא בְּבֵית הַמֶּאֱכָל.

לְכָל־מִינֵי הָלָאִים
מְעִינֹת פֶּה נִמְצְאוּ
מִדָּם הַחֹלִים
מִי יִשַׁע דּוֹלִים
אֵךְ פֶּלֶא הַפְּלֵאִים
לְשִׁלְמוֹת וּבְרִיאִים
אִין מִיָּם חַיִּים
לְשִׁתּוֹת בְּצִדְהָרִים.

תִּשְׁעָה בָּאָב בְּבֵית הַמֵּאֲכָל אֲשֶׁר הוּא ג"כ
בֵּית תְּפִלָּה.

פַּה בַּעַל הַבַּיִת רַק בְּיוֹם תִּשְׁעָה בָּאָב
יִשׁוּרֵר הַקִּינּוֹת עַל חֶרְבֵּן יְרֻשָׁלַּיִם
וְאוֹכְלֵי שְׁלֹחֲנוֹ בְּכָל-יוֹם מְזִי רָעַב
יֹאמְרוּ הַקִּינּוֹת עֲרַב בְּקֶר וְצַהֲרִים.

בְּבֵית הַמֵּאֲכָל.

מֵאָרִיכִין יָמָיו וּשְׁנוֹתָיו
לְכָל-הַמֵּאָרִיךְ בְּשִׁלְחָנוֹ
כִּי מִלְאוֹת קָעְרוֹתָיו
מִמֵּאֲכָלֵי מַעֲדָנוֹ
אֵךְ הָאוֹכֵל בְּבֵית זֶה
אֶת-שְׁלֹחֲנוֹ יִקְצִיר
כִּי הַמָּרְק שׁוֹתֵף בְּמַיִם
וְכָל-הַבֶּשֶׂר חָצִיר.

עֲנֵג שֶׁבֶת בְּבֵית הַמֵּאֲכָל.

כָּל-הַמַּעֲנֵג הַשֶּׁבֶת
יִמְצָא גִחְלָה כְּלֵי מְצָרִים
אֵךְ עַל בֵּית מֵאֲכָל זֶה
לֹא נֶאמְרוּ הַדְּבָרִים;
אִם יִתְעַנֵּג יִמְצָא
מִגְחָלָה כְּלֵי מְצָרִים
מִשְׁמֵן בְּשֶׁרֶף יִרְזֶה
וְרָגַז וְשָׁחַק וְאִין גַּחַת.

מחלי ומושי על הבאר בעשירי לאבֵּי

מחלי אֶת־מוֹל כָּל־הַיּוֹם בְּקִשְׁתִּיךָ
וְגַם פֶּה עַל הַבָּאָר לֹא רֵאִיתִיךָ.

מושי כָּל־הַיּוֹם יִשְׁבְּתִי בְּבֵיתִי
כִּי בְצוּם תִּשָּׁעָה כָּאֵב הַתְּעַנִּיתִי.

מחלי וְאֲנִי בְּעַר הָיִיתִי פֶתִי
בְּמָקוֹם הַמְּרֻחָץ לִי הַקְּלָתִי
וּמֵאֵבֶל צְהָרִים פֶּה אֶכְלָתִי.
אֵךְ הָאֵמֶן לִי עֲנִיתִי כְּפָלִים
עַל חֶרְבֵּן צִיּוֹן וִירֻשָׁלַיִם:
כִּי כָל־הָאוֹכֵל פֶּה בְּתִשְׁעִי
בְּאֵלוֹ הַתְּעַנָּה תִּשְׁעִי וְעִשְׂרִי.

אֶחָד מִהַעֲזוּבִים
לָמָּה תִּשְׁקְלוּ כֹּלֵא לָחֶם פִּסְפִּיכֶם
וּבְלִי לְשִׁבְעָה יִגִיעַ פִּפְיֶכֶם.

מוֹל גִּנַּת הַבַּיִתָּן.

בּוֹתֵרֶת פְּרָחִים
גִּתִּי לְתִרְצָה
בְּעִינֶיהָ אִמְרָה:
מִתְּנָתֶךָ גִּרְצָה;
אֵךְ בְּפִתְחָהּ פִּיהָ
רֵאִיתִי הַפֶּעַם
כִּי הִיא חֹסֶרֶת שָׁנִים
וְגַם חֹסֶרֶת טַעַם.

לְנַעֲרָה נְחֻמָּה מִבְּנוֹת יְהוּדָה.

יָפָה אֶת כְּשׁוֹשְׁנָה

נְעִימָה וְאֲדָמָה

רֵאִיף שֶׁלֵּף

לְלֶבָם תְּבִיאֵי מְהוּמָה;

שִׁימֵי קִנְיָן כְּנֶשֶׁר

כִּי כְמוֹהוּ תִגְבְּיָהּ

וְגַם יָם אָמַר פְּגִינָה

כְּמוֹהָ לֹא כִי הִיא.

בְּבֵית הַמֶּאֱכָל אֲשֶׁר הוּא ג"כ בֵּית תְּפִלָּה.

שְׂאֵלוֹנֵי רְעֵי לָמָּה לְבֵית הַמֶּאֱכָל

אֵבֹוא לְהִתְפַּלֵּל וְלֹא לֶאֱכֹל בְּצִדְהֵיכֶם

עֲנִיתִים: יַעֲזֵן כְּתוֹב בְּתוֹרַת אֱלֹהִים חַיִּים

וְעַבְדְּתֶם אֶת ד' אֱלֹהֵיכֶם וַיִּבְרָךְ אֶת לְחֶמְךָ

מֵעַבְדוֹ בְּרַב־בָּיִם אֶת ד' אֱלֹהֵיכֶם

וְלֶחְמְכֶם תֵּאֱכְלוּ לְבִדְכֶם בְּבֵיתְכֶם.

סוּף דְבַר הַכֵּל נִשְׁמַע.

לְכָל-מִינֵי חֲלָאִים בְּגִבְעִים קַטְנִים וְגִדּוּלִים

מְעִינֹת פֶּה נִמְצְאִים בְּשִׁשּׁוֹן פֶּה דוּלִים

לְרַפָּא כָּל-הַבָּאִים מִי יֵשַׁע חַחֻלִים.

חֲנָה מְמַרְחָקִים גַּם זֹאת גַּם זֶה

בְּעוֹנֹתֵיהֶם נִמְקִים אֲשֶׁר גּוֹפֶם רָזָה

וְלֹת שׁוּעָה פֶּה מְחַפִּים. וְשִׁדְפוֹן בְּחֻזָּה.

מִהֶם יִרְחַב הַלֵּב	וְאֲשֶׁר בְּמִנָּם צָבָה
וְנָסוּ יִגְזֹן וּבְכֹאֵב.	וְאֲשֶׁר רָגְלָם עָבָה
מִרִיחַ אֵלֶזַן וּבְרוּשׁ	וְגַם זָב וְגַם זָבָה.
יְרִימוּ רֶגֶל וְרֹאשׁ.	וְאֲשֶׁר אָטוּם אַפָּם
גַּם אֲנֹכִי מִבֵּיתִי	אִם דִּי זָהָב בְּכַפָּם
נָסַעְתִּי וּפְהַ נִרְפְּאֵתִי	שְׁלֵמִים יִהְיוּ בְנַפְּסָם.
אֲהַלֵּל יְהוָה בְּנַפְשׁ וְרוּחַ	וְאֲשֶׁר קוֹזֵן בְּנִרְגָּמָתָם
כִּי אִפִּי הָאָטוּם פְּתוּחַ	וְהִלְאָה מְלֵאָה הַרְיָאָה
רִיחַ בְּשָׂמִים אֲרִיחַ	פֶּה יִמְצְאוּ רְפוּאָתָם
וּבְמַעֲלָלֵי יְהוָה אֲשִׁיתָה.	וַיְבְרִיא ד' בְּרִיָּאָה.
שָׂמוּ מְבוֹרָךְ בְּפִי כָל־נִשְׁמָה	פֶּה מֵאֲכָל לְרוּיָה
כִּי מִפִּטְוֹן הָאֲדָמָה	וַיִּזֵּן טוֹב לְשִׁתְיָה
יֹוצֵיא מַעֲיָנִי הַיְשׁוּעָה	תְּמִיד יִמְצְאוּ דַיִם
וּמִימֵי הַרְפוּאָה.	רֵאיוֹתָם יֹאמְרוּ אֵימָם.
לִכְזֵן כָּל־הַשׁוֹכְבִים	הַרְזִים נַעֲשׂוּ שְׂמֵנִים
עַל עֲרֵשׁ חֲלִים בְּמֶרֶה	מְלֵאֵי כֹחַ הַזְּקֵנִים
וְאֲשֶׁר הוֹכַחוּ בְּמִכְאוּבִים	וְאֲשֶׁר יִרְמוּז בְּפִגְיָהֶם
בְּמַפֵּת בְּלִתֵּי סָרָה	יִאֲדָמוּ לְחַיִּיהֶם
יְבוֹאוּ הִנֵּה וַיִּחַנּוּ	כְּאֵילִים רָגְלֵיהֶם רְצוּת
פֶּה בְּבִקְעַת הַמִּתְקָה	וְלֹא נִפְרוּ בַחֲוִצוֹת.
בְּעֵמֶק הַנְּעִים וְהַנְּאוּהַ	יְדַלְּגוּ עַל הַהָרִים
הַנִּקְרָא הַר הַשְּׁוֹהַ	וַיִּקְפְּצוּ בְּצַל הַיְעָרִים
בְּאַרְצָן שְׂמִייעֵרמֶאֱרַק	כִּי הַעֲצִים וְהַדְּשָׂאִים
מוֹל קֹאנְעַל הַפְּסָגָה.	יִפִּיקוּ רִיחַ גַּעִים

חִירוֹת.

I.

אל הקרואים המסובים בסעודת ברית מילה בבית אחד ממיודעי
והסנדק היה הארון ד"ר קארל עטוועש מליץ יושר במשפט שיסא
עסלאר והילד הנמול היה נקרא בשמו ידידיה ובו כלול ג"כ הפתרון.

יְדִידֵי אֹהֲבֵי חִירוֹת חֲכָמֵי הַחֲרָשִׁים
וְגַם אַתֶּם הַיּוֹדְעִים קְרוּא שְׁמוֹת לְאֲנָשִׁים
שָׁמְעוּ דְבַר חִידְתִּי אֲשֶׁר לְכֶם אֲשַׁמְּיעַ
עַל סְעוּדַת בְּרִית מִיֶּלֶה פֶה יַחַד נִקְבְּצֶתֶם
וְאִכְלֶתֶם וּשְׁבַעְתֶּם מִכֹּל אֲשֶׁר חִפְצֶתֶם
מִי בְכֶם אֲשֶׁר יוּכַל דְּבַר חִידְתִּי לְהוֹדִיעַ.

שְׁתֵּי מְלוֹת גַּם בְּמִסְפָּרָן לְמִלָּה אַחַת חֲבָרוּ
וְשָׁלֹשׁ אוֹתִיּוֹת דּוֹמּוֹת בְּתַבְּהָ אַחַת נִסְתָּרוּ
וְשָׁלֹשָׁה בְּקוֹל הַד הָרִים שְׁלֹשׁ עֲשָׂרָה בְּמִסְפָּרָן
בְּמִלָּה הֲרֵאשׁוּנָה נִקְרָא גַם בְּגִי בְּכוֹרֵי
וּבְמִלָּה הַשְּׁנִית אֵל יִשׁוּעַתִּי וְאוֹרֵי
אֲשֶׁר צִוָּה בְּרִיתוֹ לְעוֹלָם מִסִּינֵי וּפְאָרָן.

נִקְרָא בְּשֵׁם הֲרֵאשׁוֹן הַשֵּׁשׁ לַעֲשׂוֹת בְּרִנְנָה
וְלִבּוֹא לְבְרִית קֹדֶשׁ בֵּין תְּשׁוּעִים וְתִשְׁעֵי שְׁנָה
נִמְשָׁל לְעֵפֶר וְאֶפֶר וְזָרְעוּ כַּפּוֹכְבִּים
וְהַמִּלָּה הַשְּׁנִית מִמְרוֹם בְּסֵאוֹ בְּעַדְנִי
עוֹד גִּלְחָם עִם עֲמֶלֶק וְעוֹד יַעֲמוֹד לִימִינִי
עַת בְּעֵלִילוֹת שְׁקֵר לְקִרְאָתֵנוּ נִצָּבִים.

לְפָתוֹר אֶת חִידְתִּי שְׁאַלוּ לְנֶתֶן הַנְּבִיא
גַם אֶת־הָאֲדָמוּנִי שְׁסַע אָרִי דוֹב וְלִבִּיא
שְׁאַלוּ גַם בְּעַל הַבְּרִית אֲשֶׁר בְּמִלְךְ בְּמִסְבוֹ

אֲשֶׁר יָדַע פִּתְרוֹן חִידָתֵי הוּא הֶכֶם מֵהַחֲכָמִים
כִּי גַם שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ הָיָה זֹאת כָּל־הַיָּמִים
עַד אֲשֶׁר לָעַת זָקְנָתוֹ נָשְׂיוּ הַטּוֹ אֶת־לִבּוֹ.

II.

לפודים הו' תרמ"ו.

גַּם אֲנִי מִבְּנֵי יַעֲקֹב כְּמוֹ אַחֵי גֵד
מִסִּבּוֹת הַתְּהַפְּכָנוּ וְנִהְיִיתִי גַע וְגַד.
עַת נִגְלָה אֵל לְאַבְרָהָם אֲנֹכִי כְּכָר שָׁם
כִּי אֵין שׁוֹפֵט צָדֵק כְּמוֹ שְׂדֵי הָרִים.
חֲטָאִים תִּרְדָּף רָעָה עָדִי יִפְּלוּ לְבוֹר חוּבָה
לוֹ יִזְכְּרוּ זֹאת גּוֹיִם לְיִשְׂרָאֵל יַעֲשׂוּ רַק טוֹבָה.
בְּאֵלֹנֵי בִשָּׁן וְחֶרְמוֹן אֵין מִזְנֵק כְּמוֹנֵי
לְאַבְרָהָם וְלִירְבָּעָם הֵייתִי גְבוּל צְפוֹנִי.
בְּקִשְׁוֵנֵי וְתַמְצָאוֹנֵי גַם בְּאַרְצֵן מְדִי
יִשְׂרָאֵל בְּאֵל נוֹשָׁע שִׁיאֲמַר לְצַרוֹתָיו דִּי.

עַת נִתְּלוּ בְּנֵי הָמֶן עַל הָעֵץ שָׁם אֲנֹכִי
וְגַם מְרֹדְכִי וְגַם אֶסְמֶר עֲשׂוּ חֵיל רַק כִּכְחִי.
לְכֵן שָׁתַח כּוֹסוֹת דָּיִם בְּלִילֵי פּוּרִים הַבָּאִים
שְׂכַח רִישָׁה וְעַמְלָה בְּעִתּוֹת אֵלֶּה הָרָעִים.
קוֹר וְקָרַח עָלַי אֶרְצֵן וְאֵיךְ יִהְיֶה יְבוּל בְּנַפְשִׁים
קוֹ לְתַשׁוּעַת אֵל וְשָׁב עַל שְׁלֹחַן מַעֲדָנִים
תִּמְתַּק לְפִיךְ הַצַּפְפַּחַת כְּמוֹ לְאוֹכְלֵי הָמֶן
שָׁתַח עַד לֹא תַדַּע הַבְּדִיל בֵּין מְרֹדְכִי לְהָמֶן.
אֵין הַבְּדִיל בֵּין שְׂגִיָּהֶם בְּמַגְלָה הֵם שְׁוִים
וְגַם אֶסְמֶר שָׁם נִמְצָאָה כְּרָאשֵׁי תַשְׁעָה וָיּוֹם.
חֲצִי מְלִכוּתוֹ רַק נִתְּנָה לְאַחַשְׁוֶרֶשׁ בְּמַגְלָה
הַתְּבוּנָה בְּצַפְנָתָה וְיִמְלֵא פִיךְ תְּהַלְלָה.

מוֹנֵה מִסְפָּר לַפּוֹכְבִּים שׁוֹפֵט צֶדֶק הָרֶם
בְּמִרְאָה וְלֹא בְּחִידוֹת בְּמַחֲזָה נִרְאָה לְאַבְרָם.
בְּטַח בּוֹ כִּי רַב כַּחוֹ וְהוּא יִצְיֵל הָעַם
אֲשֶׁר בָּחַר מִהֶעֱמִים וְעֵינָיו עָלָיו שָׁם.
אוֹיְבָיו יִפְלוּ וַיִּבּוֹלוּ וְהוּא נָפֵל וְגַם קָם
כֹּל-אוֹכְלָיו יֵאָשְׁמוּ מִמְזֻרָח עַד יִרְבְּתֵי יָם.
כִּי אֵל יָדִין הַגּוֹיִם אֲשֶׁר יַעֲבִדוּ אוֹתָם
וְלִימִינָם יַעֲמוּד עֵת תְּמוּט רַגְלָם.
בְּאֶהְלֵי שָׁם אֵל יִשְׁפּוֹן וְלֹא בְּהִיכְלֵי יִפֹּת וְחָם
אֲשֶׁר יֵאָרְבוּ לְעַקְבֵי וַיִּמְהָרוּ לְשִׁפּוֹךְ דָּם
הוּא יַעֲמוּד לִימִינָנוּ וַיִּצְיֵלְנוּ מִיָּדָם
כַּנְּבוֹאת אֲבֵי הַזֶּה כְּמוֹהוּ לֹא קָם
כִּימֵי פּוֹרִים נִגְלָה וְנִשְׁמָחָה בּוֹ וְכֵם
בְּנֵי אִם תִּפְתּוֹר חִידָתִי תִּהְיֶה חֶכֶם וְלֹא תֵם.⁽¹⁾

III.

מְקוֹם מוֹשְׁבֵי עַל פֶּתְחֵי הַגְּנָזִים
בְּלַעֲדֵי לֹא יִפְרָחוּ שְׂרִיגֵי הַגְּנָפִים
בְּנִגְאֹה הַגְּמָלִים רֹאשׁ לֹא יִרְיֹמוּ
וְהַגְּדִיּוֹת כְּדִיּוֹת שְׁחוּטוֹת יְהִימוּ.

(1) וגם את הגוי אשר יעבדו דן אנכי (בראשית ט"ו י"ד)
וע"ש במדרש רבה פרשה מ"ד פסקא כ"ב דברים רבה פ' א'
סימן ט' אבות דר"נ פ' ו"ג תנחומא פ' וירא שה"ש פ"ב וראה זה
מצאתי ברוקח סי' רל"ה כי נ"ד פעמים המן נזכר במגלה ואותיות
עשרה בנוו ג"כ נ"ד והשתוממתי לראות כי גם מרדכי ואסתר נזכרו
נ"ד פעמים ואחשוורש כ"ז פעמים, כמוצא שלל רב שמחתי במציאתי
ועליה תמכתי צפנת חידתי בעזרת אל אשר היה תמיד לישועתי
והוא לא יעזבני עד בוא חליפתי ואודה על חסדיו במפח נשמת.

בְּגִלָּה אֶקְפִּיז עַל רֵאשֵׁי הַגְּבָעוֹת
וַיּוֹשְׁבֵי גְדֵרוֹת אֶצְנֹף בְּמִנְבְּעוֹת
מִגְרֵשׁ הַפְּרָמָל אִם תִּקְטֹף הַמְּלִילוֹת
גְּחַלְתָּה רֵישׁ מִנּוֹרָא בְּעֵלִילוֹת.

לְבָן אֵיֶעֱצֶה שִׁים סִבִּין בְּגֵרוֹנָה
וְאִזּוּ יִמְלֵא פִיה מִשְׁמַחַת רוֹנָה
וְאִם בְּכָל־זֹאת חִידְתִּי עוֹד לֹא הִגְדַּתָּ
תִּדְעָה אִם לְשַׁעְרֵי גֵיהֶם יִרְדֶּתָּ.

IV.

א'ב'ג' אבן יקרה בצבעים מזהרת
מעולם בעדן גן אלהים למשמרת
בעזרתה יד יהודה על אויביו גוברת
אם תאהז במשפט וארם בה סוחרת.
אוי אם תהפכנה תבואתך נעכרת;
מי יגיד שם האבן בכל קריה וקרת?

ג'ב'א' על זאת יתפלל כל חסיד בתפלתו
לבל יבא שודד אכזר זה לאדמתו
כי על זקן לא יהום ואין נסתר מחמתו
הצדיק ינצל וגם ישחק בצדקתו
לשש צרות ושבע והרשע ברשעתו
כדברי התימני ילכד בשחיתתו.

ג'א'ב' חיות הקדש ישיקוהו ברננות
התמימים והישרים יעטרוהו בלבנות
הכהנים בו ישאו גם יינות ושמנות
ובאחרית הימים כל אומות ולשונות
בו אחרינו מול שערי ירושלים פונות;
הגד נא חידתי כי לאלהים הפתרונות.

.V.

אחבירה לכם חידה בה תראו נפלאות
משלש אותיות קשרוה ותחתיהם שתי תנועות
קראוה בנפש טהורה כחזיון מראה נבואות.
הנה ימים באים ימי חופש חרות ודרור
בם על כל הר ובקעה קול סיס ענור ודרור
נסו סתיו וגשמים תחתם טל לי ברכה
ירחב לב כל גבר וגם ישמח על ככה.
אם בתי"ו תחליף בטנם הנמו מבוא כל בית
אם ברי"ש יפול חלקם הם פאר עצי זית
אם בקו"ף תראו מלך מלך עשרים שנה
ואם בצד"י על שפתיכם קולות גיל ורננה.
אך לרגלו אל תתנו למ"ד ותנועה אחרת
אם תביאהו לביתכם תהיה בו ממארת.
אם תפתרו חידתי כתבו שמכם על אגרת
ואם לא עד חג המצות שמרוה במשמרת
אם תאכלו לחם עני ימתק לכם כלחם עדנים
ואם בכל זאת לא תדעוה שאלו לארבעה בנים.

VI.

מארבע אותיות ושלש תנועות
בעת שלשתן יחד בפתח נקראות
יעשה האמן והיוצר כלי בית
לכל מיני משקה וגם לפרי זית.

אולם אם שתיים מהתנועות הרוקות
יאהבו אותו תינומים ותינוקות

וגם גדולים האוהבים אכול ממתקות.
הקוראים למשכרתכם קחו תודתי
אם פתור תפתרו מהר את הידתי.

VII.

המלה הראשונה תן על מנתך
ואם לבך לב תמים תערב שנתך
עינך תשבע נחת אם בעת האביב
תראנו פורח ונצנים סביב.

מצוא המלה השנית עמוד על רגליך
"תקל ופרסין" קרא ותראנו בעיניך
הפך בו והפך בו ועשה זנב לראש
ותמצאנו בכל בית מאלון או ברוש.
ועת תשהש הפסח כאבותיך במצרים
הנו לפניך תאחזנו בידים.

שתי המלות יחד גם עתה כמו לפני
עם מצות ומרורים תחלק לבנים
בזמירות ורגנות אז הודה לאל
בכל דור ודור יעמוד לימין ישראל.

שה פזורה ישראל יפקדם כטלאים
בעזרתם יהיה גם בימים הבאים
ידכאו וישחו אויביהם כחלכאים
והם יציצו מעיר כעשבי דשאים.

VIII.

חִלְקוּ הָאוֹת הָרֵאשׁוֹן לְחֻלְקִים עֲשֶׂרָה
וְתִמְצְאוּ הָאוֹת הַשֵּׁנִי עַל נִכּוֹן בְּמַהֲרָה
וְאִם גַּם לָאוֹת הַשֵּׁנִי תַעֲשׂוּ כִּכְהֵ
אִז בְּמַעֲשֵׂי יְדֵיכֶם תִּמְצְאוּ בְּרָכָה.
תִּרְאוּ דָבָר יִתְחַפֵּד עַל אוֹפְנִים חֲמִשָּׁה
לְכוּ כְלָבָם בְּקִשְׁוֹהוּ יְהִי אִישׁ יְהִי אִשָּׁה.

פַּעַם תִּמְצְאוּהוּ בֵּין לוֹחֲמֵי מִצְרַיִם
וּפַעַם יִסְתַּר פְּעֻבָּד בְּבֵית רַחִים
פַּעַם יָבוֹא בְּמַחְתָּרֵת פְּגָנָב בְּצֹהֲרִים
פִּיּו מְתוֹק בְּבִן־רְמוֹן וְלִבּוֹ מָלֵא מְרוֹרִים
פַּעַם הוּא אִישׁ קָדוֹשׁ בְּרֵאשׁ הַנְּזִירִים
וּפַעַם יַחֲבֵק אֲשֵׁפֶתוֹת פְּגָבָל לְיַד שְׁעָרִים.

אִישׁ זֶר הוּא הַפְּכַפֵּד יְהִי לְבִן־אֶפְרַיִם
וְגַם לְבִן־בְּנִימִין וַיִּכְרַע לָכֶם בְּרַפִּים.
יְהִי לְפָרָא מְדַבֵּר בְּאַרְצוֹת חוּל וְצִיָּה
בְּשִׁפְתָיו יִנְכַר מָלֵא כַחַשׁ וּרְמִיָּה.
יִתְחַפֵּשׂ גַּם בְּמַעֲלֵל מְחַבֵּר הַחִידָה
אִם לֹא תִדְעוּ שְׁמוֹ לָכֶם אֲנִידָה.

---

(1) רכב פרעה (שמות י"ד י"ט). (2) רחים ורכב (דברים כ"ד ו'). (3) בענה ורכב בני רמון (ש"ב ד"ב). (4) יהונדב בן רכב (ירמיה ל"ה י"ד ומ"ב י"ד ט"ו). (5) ואת שער האשפות החזיק מלכיה בן רכב (נחמיה ג' י"ד). ואם תהפכהו יהו בכר בן אפרים (במדבר כ"ו ל"ה) בכר בן בנימין (בראשית מ"ו כ"א) בכרי מדין (ישעיה ס' ו') וגם שם מחבר החידה בכר.

IX.

אֲרַגְמֵן מִלֶּדֶּ אִם תִּקְרַע לְקַרְעִים
אוּ מִלֶּדֶּ הַחַיּוֹת תִּשְׁפַּע לְחַצְאִים
הַנֶּה לְפָנֶיךָ שְׁלִישִׁית חֵדְתִּי.
הַשְּׁלִישִׁית הַשְּׁנִיית שְׁבִי גְדוּלֵי הַנְּבִיאִים
שְׁמוּאֵל וְאַלִישַׁע לֶךְ בְּיָדָם מְבִיאִים
חֶפֶשׁ בְּזַכְרוֹנְךָ סְבִבֵי הַחוֹשֶׁתִי.
גַּם הַנְּשֹׂאֵר תִּדַע כִּי הַשְּׁקָה לְרֹוּחַ
וּבְהִיוֹתָהּ יֵלֵד עַל פִּיהָ כָּבֵד הָיָה
כַּאֲשֶׁר הָיָה עַל פִּי שְׁמוּאֵל הַרְמָתִי.
וְעַמָּה יְדִידֵי הַחַל יַחַד לְחַבֵּר
שְׁלֹשׁ הַשְּׁלִישִׁיּוֹת וְהַגִּד כְּבֶן-עֶבֶר
מִי זֶה הָאִישׁ הַנִּקְרָא בְּשֵׁם חֵדְתִּי.
רְאֵה גַם הוּא כְּמוֹךָ אֶחָד מִבְּנֵי שֵׁם
כַּאֲחֵד הַגְּבוּרִים קָרְנוּ כְּתוּעֵפוֹת רְאֵם
כִּי הַחֲזִיק בְּשִׁלַּח כְּגִבּוֹר הָעֲזָתִי.
רְעִי אִם בְּכָל-זֹאת לֹא תִדְעוּ הַחִידָה
הַמְּקוֹם בּוֹ תִמְצְאוּהָ לְכֶם אֲגִידָה
בְּשֶׁבֶת בְּבֵית הַכְּנָסֶת תֵּאמְרוּ מִצְאָתִי.

B
862.
I

HEBRÄISCHE DICHTUNGEN

VON

SIMON BACHER.

AUS DEN GEDRUCKTEN SCHRIFTEN U. DEM HANDSCHRIFTLICHEN NACHLASSE DES VEREWIGTEN VERFASSERS AUSGEWÄHLT UND HERAUSGEGEBEN

VON SEINEM SOHNE

WILHELM BACHER.

I. THEIL.

ORIGINALDICHTUNGEN.

VORAN GEHT:

EINE BIOGRAPHIE DES VERFASSERS UND EIN CHRONOLOGISCHES VERZEICHNISS SEINER GEDICHTE.

MIT DEM BILDNISSE DES VERFASSERS.

WIEN, 1894.

IN COMMISSION BEI CH. D. LIPPE.

DRUCK VON ADOLF ALKALAY, PRESSBURG.